

รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพในสถาบันราชประชาสมาสัย
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ปริญญานิพนธ์
ของ
เพ็ญศรี กองสัมฤทธิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
พฤษภาคม 2548
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

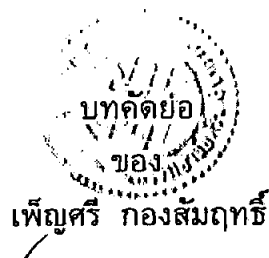
610.730692

พษ๑๑๕

ร.๖

รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพในสถาบันราชประชาสมาสัย
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

27 ก.ค. 2548

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

พฤษภาคม 2548

S/22032

h 276999

เพ็ญศรี กองสัมฤทธิ์. (2548), รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพในสถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.

ปริญญาณิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร. สรณ

ภู่งง , รองศาสตราจารย์ ดร. อรพินท์ ชูชม , อาจารย์ ดร. พรรณี บุญประกอบ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ คือ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของความสามารถในการวิจัย ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ การเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการวิจัย และการส่งเสริมแรงจูงใจในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ 3) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ การเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ต่อการวิจัย และการส่งเสริมแรงจูงใจของการวิจัย 4) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพก่อนและหลังเข้ากลุ่มการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเฉพาะเจาะจงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นพยาบาลวิชาชีพจำนวน 30 คน เป็นกลุ่มที่วิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และยุทธวิธีส่งเสริมความสามารถในการวิจัย กลุ่มที่สองเป็นพยาบาลวิชาชีพจากกลุ่มแรกซึ่งจัดให้มีการวิธีส่งเสริมความสามารถในการวิจัยจำนวน 12 คน เป็นกลุ่มที่มีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ชุดการวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ 1 ชุด แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย 1 ชุด เอกสารเสริมความรู้เรื่อง ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพ 1 เล่ม และแบบสอบถาม 1 ชุด ประกอบด้วย ความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายใน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้หลาย ๆ วิธี ได้แก่การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม การสัมภาษณ์ระดับลึก การนำเสนอผลงานและชิ้นงานที่ทำ และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเข้าโครงการด้วย Wilcoxon Match-pairs Signed Ranks Test

วิธีดำเนินการวิจัย ได้นำกระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) มาใช้ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 3 วงจร คือ วงจรที่ 1 การวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และหายุทธวิธีการ

ส่งเสริมความสามารถในการวิจัย วงจรที่ 2 สร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย และวงจรที่ 3 การส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานการณ์ความสามารถในการวิจัยปัจจุบัน ที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ขาดความรู้และทักษะในระเบียบวิธีวิจัย มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการวิจัย ขาดแรงจูงใจภายในของการวิจัย และสภาพแวดล้อมในการวิจัย ได้แก่ ไม่มีนโยบายการวิจัยที่ชัดเจน บรรยากาศที่ไม่ดีในการวิจัย ไม่มีคณะบุคคลที่รับผิดชอบ ไม่มีที่ปรึกษาและพี่เลี้ยงในการวิจัย ไม่มีแผนการติดตามและประเมินผล ขาดการสนับสนุนงบประมาณ ไม่มีโครงสร้างรางวัลจากการวิจัย และขาดการทำงานเป็นทีม

2. ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 1) มีความรู้และทักษะในระเบียบวิธีการวิจัย สามารถวิเคราะห์ปัญหาที่ทำการวิจัยได้ มีความสามารถในการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัยได้ สร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยได้ สามารถสร้างและเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาใช้ได้ กำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล เขียนโครงร่างการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัยได้ 2) มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย โดยเริ่มจากการทำวิจัยที่เป็นเรื่องง่าย ๆ ไม่ต้องใช้สถิติมากแต่แก้ปัญหาของหน่วยงานได้ จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการวิจัยและอยากทำวิจัยมากขึ้น 3) มีแรงจูงใจภายในของการวิจัย โดยมีอิสระในการคิดและการตัดสินใจด้วยตนเองและมีความมั่นใจในการทำวิจัยมากขึ้น ซึ่งแนวทางหรือยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ประกอบด้วย 1) การมีความรู้และทักษะในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย 2) เจตคติที่ดีต่อการวิจัย รู้ว่าการวิจัยมีประโยชน์ต่อการพยาบาลและต่อคุณค่าในวิชาชีพการพยาบาล 3) มีแรงจูงใจภายในของการวิจัย คือ มีอิสระในการคิดและตัดสินใจ มีความเป็นตัวของตัวเองในการทำวิจัย เมื่อได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยแล้วมีความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ มีความมั่นใจในการทำวิจัยมากขึ้น และมีความรู้สึกอยากทำวิจัย

3. รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพสถาบันราชประชาสมาสัยที่เหมาะสม คือ เริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย ทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสภาพแวดล้อมในการทำวิจัย ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ได้แก่ ความรู้และทักษะในระเบียบวิธีการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในของการวิจัย และสภาพแวดล้อมในการวิจัย ได้แก่ บรรยากาศในการวิจัย นโยบายการทำวิจัย คณะทำงานวิจัย มีที่ปรึกษาและพี่เลี้ยงในการทำวิจัย มีแผนงานติดตามและประเมินผลการวิจัย งบประมาณสนับสนุน และโครงสร้างรางวัลที่ได้จากการทำวิจัย นำไปสู่การวิเคราะห์ยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และมีแรงจูงใจภายในของการวิจัย แล้วนำยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยไปใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ พยาบาลวิชาชีพมีความสามารถในการปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยได้ มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย

ชอบและอยากทำวิจัย เกิดแรงจูงใจภายในของการทำวิจัย รับรู้ความสามารถของตนเองในการทำวิจัย ผ่านเข้าสู่การสะท้อนการวิเคราะห์ตนเองเป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับไปที่มีการทบทวนผลงานหรือชิ้นงานตลอดเวลา ผลักดันให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกต่อการวิจัย และการเปลี่ยนแปลงยุทธวิธีการเสริมสร้างแรงจูงใจ เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ที่กลุ่มร่วมกันกำหนดไว้

4. แรงจูงใจภายในของการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพหลังเข้าร่วมโครงการมีคะแนนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ความสามารถในการวิจัยและเจตคติต่อการวิจัยมีคะแนนไม่แตกต่างกัน แต่มีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการ

ข้อเสนอแนะการวิจัย ได้แก่

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จะต้องมีการกำหนดทิศทางและแนวโน้มการวิจัยที่ชัดเจน มีแบบแผนการวิจัย มีคณะบุคคลที่รับผิดชอบ มีโครงสร้างรางวัลจากการทำวิจัย มีที่ปรึกษาและพี่เลี้ยงในการวิจัย

2. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ หน่วยงานควรสนับสนุนการวิจัยโดยเฉพาะนักวิจัยรุ่นใหม่ สร้างประสบการณ์การวิจัยโดยทำวิจัยเป็นทีมหรือเป็นคณะมากกว่าทำวิจัยคนเดียว ลดภาระงานที่ไม่จำเป็น ให้เวลาสำหรับการทำวิจัย สร้างเจตคติที่ดีต่อการวิจัยให้มีความรู้สึกพอใจและอยากทำวิจัย มีแรงจูงใจภายในในการทำวิจัยโดยให้ความอิสระในการคิดและทำวิจัย มีการติดตามและประเมินผลการวิจัยเป็นระยะๆ ร่วมกับและให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การวิจัยกับผู้เชี่ยวชาญ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัย ควรนำกระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม(PAR) มาใช้เป็นรูปแบบในการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการพัฒนาองค์การที่มีกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน

A MODEL FOR PROMOTING ON RESEARCH ABILITY OF PROFESSIONAL
NURSES OF RAJ - PRACHA SAMASAI INSTITUTE, DEPARTMENT OF
DISEASE CONTROL, MINISTRY OF PUBLIC HEALTH.

AN ABSTRACT
BY
PENSRI GONGSUMRIT

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Doctor of Science degree in Applied Behavioral Science Research
at Srinakharinwirot University
May, 2005

Pensri Gongsumrit. (2005). *A Model for Promoting on Research Ability of Professional Nurses of Raj – Pracha Samasai Institute, Department of Disease Control, Ministry of Public Health*. Dissertation, Ph.D. (Applied Behavioral Science Research). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Sadhon Bhookong, Assoc. Prof. Dr.Oraphin Choochom, Dr. Pannee Boonprakob.

This research was aimed to research and development professional nurse ability which were specific objectives as follows 1) to analyze problems and obstacles related to performing a research 2) to study research ability and situate strategies for desired research encouragement, revolution of attitude according to research, intrinsic motivation 3) to development research ability, adjust attitudes toward research, encourage professional nurses to do more research. 4) to compare ability in doing a research, attitudes toward research and intrinsic motivation before and after participating this study. The participants of this study were divided in 2 groups, the first group contains 30 professional nurses, who were analyzed in both desired research ability and strategies to development attitudes toward research and intrinsic motivation. The second group contains 12 professional nurses who were passed analyze desired research ability. This group were encouraged about research by use research tools which are 1) 1 set of tracing analysis to encourage research ability 2) 1 set of promoting research ability 3) 1 set of supporting document tool for methodology and 1 set of questionnaire were research ability, attitudes toward research and intrinsic motivation. The way of data collections multi – method approach were participant observation, focus group discussion, group discussion, in dept interview, presentation, questionnaire, content analysis and evaluate score prior and after participate in the program by use Wilcoxon Signed Ranks test.

Research procedure was a combination of Appreciation Influence Control (A-I-C) and Participatory Action Research (PAR), in order to generate innovative solution. The procedure consists of 3 circles 1) desired research ability analysis 2) create guidelines to promoting research ability 3) implementation of research ability promotion.

The result were as follow

1) Problem and obstacle related to professional nurses research consists of insufficient of knowledge skill and discipline, negative attitudes toward research, lack of intrinsic motivation and bad research environment such as unclear policy and bad research atmosphere, no direct responsible staff, no consultant and supervisor, no follow up and evaluation plan, funding problem, no research awards, and failure of team working.

2) Desired research ability consists of 1) knowledge and skill in research procedure, problem analysis, review research document, create conceptualization, create and utilize research tools, able to determine sample group of study, analysis content and interpret result, outline research project and write research reports. 2) positive attitudes toward research by starting from the uncomplicated research which not required statistic tools but able to solve organization problem, it makes the better attitude and bring encouragement to do more research. 3) to intrinsic motivation research staff by encourage freedom thinking and freedom to make decision, build research ownership character.

3) Form of research ability encouragement for professional nurses at Raj – Pracha Samasai institute begins with problem and obstacle analysis, situate human factor and environmental factors. Human factors were knowledge skill attitudes toward research and intrinsic motivation. Environmental factors were research environment, policy, working group, research consultant and supervisor, follow up and evaluation plan, research funding and research awards. These factors lead to analytic solution of research ability encouragement to build knowledge understanding and skill of doing a research as well as create positive attitudes toward research and intrinsic motivation in doing a research then bring all to success to goal of research , professional nurses were able to do research and use their own ability to develop their research, continue improving their jobs and finally success the organization mission statement.

4) Intrinsic motivation of professional nurses after participant were a higher score prior participant of significant level .05, while the research ability and attitudes toward research scores are not different between prior and after but in the same trend, higher score when finish the research.

Suggestion

1) Suggestion about policy, to clearly determine the guidelines and research direction specify research standard procedure, set up the research department, establish research awards, appoint research consultant and supervisor.

2) Suggestion for operation, research encouragement especially by young researcher , as well as support group research rather than one researcher. Reduce unnecessary work load in order to dedicating more time to do research. Build positive attitudes toward research and intrinsic motivation. Follow up and evaluate continuously and give opportunity to exchange knowledge and experience with experts in the field.

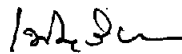
3) Suggestion for future research : Combination of A-I-C and PAR should be adapted in research and development to bring sustainability model for the organization.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพในสถาบันราชประชาสมาสัย
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ของ
เพ็ญศรี กองสัมฤทธิ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ ๒๐ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

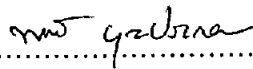
..... ประธาน

(อาจารย์ ดร. สธัญ ภู่งง)

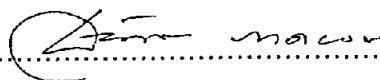
..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. อรพันธ์ ชูชม)

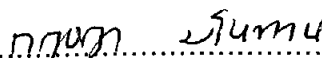

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. พรณี บุญประกอบ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทนา ภาคบงกช)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ นพ. กฤษฎา มโหทาน)

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จาก

ทุนอุดหนุนและส่งเสริมปริญญานิพนธ์ ทบวงมหาวิทยาลัย และฝ่ายแนะแนว
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
งบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ 2548 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
งบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ 2548 สถาบันราชประชาสมาสัย

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
	ภารกิจ วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถาบันราชประชาสมาสัย.....	12
	ความสามารถในการวิจัย.....	16
	เจตคติต่อการวิจัย.....	21
	แรงจูงใจในการวิจัย.....	27
	การรวมพลังสร้างสรรค์.....	32
	การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	36
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	50
	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	50
	ขั้นตอนการดำเนินงาน	53
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	68
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	69
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
	ตอนที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง.....	72
	ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	
	ในแต่ละวงจร.....	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ) ตอนที่ 3 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย.....	116
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	121
สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า.....	121
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	123
อภิปรายผล.....	125
ข้อเสนอแนะ.....	130
บรรณานุกรม.....	133
ภาคผนวก.....	138
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	139
ภาคผนวก ข คำอำนาจจำแนก.....	147
ภาคผนวก ค แนวทางการวิเคราะห์ความสามารถการวิจัยที่พึงประสงค์.....	151
ภาคผนวก ง แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์.....	157
ภาคผนวก จ เอกสารเสริมความรู้ ระเบียบวิธีวิจัย สำหรับพยาบาลวิชาชีพ.....	164
ภาคผนวก ฉ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การวิเคราะห์ความสามารถ ในการวิจัยที่พึงประสงค์	170
ประวัติย่อผู้วิจัย	179

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	74
2	เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และ แรงจูงใจภายในของพยาบาลวิชาชีพก่อนและหลังเข้าร่วมกลุ่มส่งเสริม ความสามารถในการวิจัย	115
3	ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามความสามารถในการวิจัย.....	147
4	ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามเจตคติต่อการวิจัย.....	148
5	ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามแรงจูงใจภายใน.....	149

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจัย.....	11
2	วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการของเลวิน	38
3	การเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินการวิจัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจัย.....	67
4	รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย.....	117

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับทุนอุดหนุนและส่งเสริมปริญญานิพนธ์ ทบวงมหาวิทยาลัย และฝ่ายแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และงบประมาณแผ่นดินของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินสถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความเป็นกัลยาณมิตรจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สรณ ภู่ง ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. อรพินท์ ชูชม อาจารย์ ดร. พรรณี บุญประกอบ กรรมการ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาเป็นอย่างดีมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทนา ภาคบงกช และอาจารย์นายแพทย์กฤษฎา มโหทาน หัวหน้ากลุ่มกำจัดโรคเรื้อน สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ที่กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่า เพื่อความสมบูรณ์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ปริญญานิพนธ์นี้จะสำเร็จลงไม่ได้ หากปราศจากความเจตนาดีของกลุ่มบุคคลที่มุ่งหวังพัฒนาศักยภาพในการวิจัย คือ นางปิยวดี ทองทั้งสาย หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล ที่ได้ร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหา และสนับสนุนมาตลอด ผู้วิจัยซาบซึ้งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอขอบใจพยาบาลวิชาชีพที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความพยายามและตั้งใจในการฝึกปฏิบัติช่วยให้การทำปริญญานิพนธ์ลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ นพ. กิตติ กิตติอำพน รองอธิบดีกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข และนพ. ชัยวุฒิ บัณฑิต ผู้อำนวยการสถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ที่สนับสนุนการศึกษาต่อระดับดุษฎีบัณฑิต และให้ทุนสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในด้านการวิจัย อาณิสร์ศักดิ์ที่เกิดจากงานชิ้นนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาวิชาชีพพยาบาล

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ ที่สนับสนุนการเรียนรู้แก่ศิษย์อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำปริญญานิพนธ์และนำไปใช้ในวิชาชีพ รวมทั้งขอขอบคุณเพื่อนนิสิตสาขาการวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ทุกคนที่ช่วยเหลือ ให้กำลังใจซึ่งกันและกันตลอดมา

ที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกพระคุณ คุณแม่สว่าง กองสัมฤทธิ์ อาจารย์ชัยสิทธิ์และอาจารย์สำรวย ชูช่วย ที่เป็นต้นแบบในการดำรงชีวิตและสนับสนุนการศึกษามาโดยตลอด และรอคอยความสำเร็จจากการศึกษารั้งนี้ด้วยความอดทนยิ่ง

เพ็ญศรี กองสัมฤทธิ์

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นตลอดเวลา องค์การที่มีประสิทธิผลย่อมเป็นองค์การที่สามารถปรับตัวได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเกิดอย่างช้า ๆ หรือฉับพลันล้วนเกิดจากแรงผลักดันภายในและภายนอกองค์การ ซึ่งแรงผลักดันภายในจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการต่าง ๆ ภายในองค์การและพฤติกรรมของสมาชิกในองค์การ และแรงผลักดันภายนอกจะเกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐบาล พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกาต่าง ๆ ซึ่งองค์การไม่สามารถควบคุมได้หรือควบคุมได้น้อย (สุนันทา เลาหันทน์. 2541 : 34-35 ; นรินทร์ แจ่มจำรัส. 2544 : 49-50 ; อรุณ รักธรรม. 2544 : 674) ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงองค์การไม่ว่าจะสาเหตุใดก็ตาม สมาชิกในองค์การต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานเพื่อให้องค์การอยู่รอดและมีความเจริญก้าวหน้าต่อไป ดังนั้นแนวทางที่จะให้องค์การอยู่รอดคือต้องพัฒนาสมรรถนะของบุคคลในองค์การให้ปฏิบัติงานตรงกับที่ได้รับมอบหมายหรือภารกิจมากที่สุด (สุนันทา เลาหันทน์. 2541 : 36-37)

สถาบันราชประชาสมาสัยเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายปฏิรูประบบราชการ และพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ให้มีการยุบรวมโรงพยาบาลพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และกองโรคเรื้อน จังหวัดนนทบุรี เป็นหน่วยงานเดียวกัน และใช้ชื่อว่า “สถาบันราชประชาสมาสัย” ตั้งแต่วันที่ 6 ตุลาคม 2545 และมีสถานที่ทำการที่อาคาร 8 กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (กองโรคเรื้อนเดิม) โดยมีอำนาจหน้าที่หลักในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม ตรวจวินิจฉัย รักษา และฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยโรคเรื้อน (กฎกระทรวง. 2545 : 4) ส่งผลให้บุคลากรของสถาบันตื่นตัวด้านการวิจัยกันมาก มีการส่งโครงการวิจัยเพื่อขอรับการสนับสนุนจากงบประมาณปี 2546 ถึง 17 เรื่อง แต่ได้รับการสนับสนุน 5 เรื่อง แบ่งเป็นการวิจัยคลินิก 2 เรื่อง การวิจัยทางด้านพฤติกรรมศาสตร์และการพยาบาล 3 เรื่อง และเมื่อสิ้นสุทปีงบประมาณ 2546 ปรากฏว่ามีงานวิจัยที่เสร็จตามเวลา 1 เรื่อง กำลังดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 เรื่อง กำลังเขียนโครงร่างการวิจัย 1 เรื่อง และไม่ทำการวิจัย 2 เรื่อง (สถาบันราชประชาสมาสัย. 2546) สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ

ทำวิจัย ขาดการวางแผนที่ดีในการออกแบบและทำวิจัย เมื่อมีการอนุมัติโครงการขึ้นจึงไม่สามารถดำเนินการลงสู่การปฏิบัติได้ เนื่องจากการทำวิจัยต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัย มิใช่ผู้ที่มีประสบการณ์ในงานเท่านั้น ผลผลิตในการวิจัยจึงมีน้อยมากเมื่อเทียบกับเป้าหมาย ซึ่งยังไม่นับเรื่องคุณภาพและความน่าเชื่อถือของการวิจัย ประกอบกับสถาบันราชประชาสมาสัยได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการขึ้นเพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถาบันราชประชาสมาสัย (ปี 2547 - 2549) ในวันที่ 7 - 9 พฤษภาคม 2546 ณ โรงแรมโนโวเทล จังหวัดระยอง ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่ม หัวหน้าแผนก และผู้ปฏิบัติ จำนวน 50 คน เพื่อระดมสมองจัดทำแผนกลยุทธ์ในการปฏิบัติ (เอกสารประกอบการจัดทำรายงานการควบคุมภายในสถาบันราชประชาสมาสัย. 2546 : 8-10) สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการได้ว่า สถาบันมีภารกิจในเรื่องการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการป้องกันและควบคุมโรคเรื้อรัง และมีจุดอ่อนที่สำคัญประเด็นหนึ่งคือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัย และกลยุทธ์ในการดำเนินงานของสถาบันที่สำคัญอันดับแรกคือการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการวิจัย

จากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ สถาบันราชประชาสมาสัยจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทางด้านการศึกษาวิจัยให้สอดคล้องกับภารกิจใหม่ ซึ่งแนวทางที่สำคัญ คือ การพัฒนาสมรรถนะของบุคคลให้ปฏิบัติงานตามภารกิจให้ได้มากที่สุด และพยาบาลก็เป็นบุคลากรกลุ่มใหญ่ของสถาบันราชประชาสมาสัยและมีปัญหาในการทำวิจัยด้วย ดังนั้นจึงควรส่งเสริมความรู้และทักษะให้กับกลุ่มนี้ ประกอบกับภารกิจของสถาบันเปลี่ยนมาจากการให้บริการมาเป็นการวิจัย เพราะฉะนั้นพยาบาลจึงต้องมีบทบาทในการวิจัยหรือทำวิจัยด้วย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทำให้พยาบาลวิชาชีพที่มีบทบาทในการให้บริการการรักษาพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันสุขภาพ และฟื้นฟูสุขภาพ ต้องเปลี่ยนจากการให้บริการอย่างเดียวมาเป็นผู้ที่ต้องทำงานวิจัยควบคู่กันไป ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาให้พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ความสามารถ และทักษะในการวิจัยจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น และพยาบาลวิชาชีพก็มีการตื่นตัวกันและให้ความสนใจที่จะทำวิจัยมาก จะเห็นได้จากการเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการสนับสนุนเงินงบประมาณแผ่นดิน แต่เมื่อได้รับการสนับสนุนแล้วก็ทำงานวิจัยไม่สำเร็จตามเป้าหมาย จากลักษณะปัญหาดังกล่าวได้มีการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยสำเร็จหรือไม่สามารถทำวิจัยได้ ได้แก่ ขาดความรู้ในด้านการวิจัย ขาดแหล่งศึกษาค้นคว้าข้อมูล ไม่มีเวลาในการทำวิจัยเนื่องจากภาระงานประจำมีมาก ไม่มีบุคคลคอยให้คำแนะนำเวลามีปัญหา (ศศิวิมล ผาสุก. 2544 ; ลือชัย ชูนาตา. 2543) นอกจากนี้แล้วการฝึกอบรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการวิจัยที่เปิดอบรม 3 วัน หรือ 5 วันนั้น จะเป็นการอบรมที่มุ่งความรู้ทางด้านวิชาการมากกว่า ไม่สามารถนำมาปฏิบัติจริงได้ และส่วนใหญ่จะเป็นการทำวิจัยที่ขอเลื่อน

ตำแหน่งทางวิชาการ หลังจากนั้นก็ไม่ทำวิจัยอีก และผลงานวิจัยที่ทำก็ยังขาดคุณภาพและความน่าเชื่อถือ ซึ่งในการทำวิจัยนั้นต้องใช้ระยะเวลา และความอดทนมาก จากการศึกษาสาเหตุที่ไม่ทำวิจัยทั้งที่มีความรู้ความสามารถที่จะทำได้ เนื่องจากปัจจัยด้านลักษณะบุคคล คือ ไม่มีความพึงพอใจ ไม่สนใจ ไม่มั่นใจในความสามารถ กลัวไม่สำเร็จ คิดว่าเสียเวลา ไม่คุ้มค่า (สจิวรรณ ทรรพสุ. 2540) และจากการศึกษาของเยาวภา เจริญสุข (2538) พบว่าการมีนิสัยเอื้อต่อการทำวิจัย ความรู้ความสามารถ และสภาพที่เอื้อต่อการทำวิจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิจัย แสดงว่าการที่บุคคลจะทำวิจัยได้ นอกจากจะมีความรู้ในเนื้อหาที่ทำความรู้ความสามารถในระเบียบวิธีการวิจัยแล้วจะต้องมีบรรยากาศและแรงจูงใจที่จะทำวิจัย มีความสนใจและความสามารถด้วย (ดวงดาว พันชิดพงษ์. 2542) ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาพยาบาลวิชาชีพเพื่อให้สามารถทำวิจัยได้ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจควบคู่กับความสามารถในการวิจัย โดยเฉพาะเจตคติที่ดีต่อการวิจัย เพราะเจตคติเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลประเมินสิ่งหนึ่งสิ่งใดในรูปของความชอบหรือไม่ชอบ ความรู้หรือความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งนั้น (จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. 2538 : 1-2) ซึ่งเจตคติเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามบุคคลยอมรับข้อมูลใหม่ โดยผ่านบุคคลหรือจากประสบการณ์โดยตรง ด้วยการใส่ใจในข่าวสารหรือข้อมูลใหม่ มีความเข้าใจ การยอมรับ ความคงทน และการกระทำ เป็นการนำสิ่งใหม่ไปปฏิบัติก็ทำให้เกิดเจตคติที่ดีอย่างถาวร (จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. 2538 : 227-229 ; อ้างอิงจาก McGuire. 1969.) นอกจากเจตคติต่อการวิจัยแล้ว แรงจูงใจก็มีส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำวิจัยสำเร็จ เบลิย์ (1994) ได้ศึกษาอิทธิพลที่มีต่อความผูกพันของนักวิจัยในมหาวิทยาลัยในประเทศออสเตรเลีย โดยประเมินจากความสำคัญของปัจจัยภายนอกและภายใน ได้แก่ ความมั่นคงในงาน แหล่งทรัพยากรการวิจัย ภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย สิ่งเร้าหรือความท้าทายส่วนบุคคล ความสนุกที่จะทำงานร่วมกับคนอื่น และการพัฒนาทางอาชีพ ผลพบว่าความผูกพันในการทำงานวิจัยของอาจารย์ได้รับอิทธิพลจากแรงจูงใจภายในมากกว่าแรงจูงใจภายนอก และกลุ่มปัจจัยที่มีความสำคัญสูงที่สุดคือ สิ่งเร้าหรือความท้าทายส่วนบุคคล ซึ่งเป็นการเห็นคุณค่าของการวิจัย ทำให้นักวิจัยเหล่านี้ทำงานหมั่นมุ่งมั่น (Bailey. 1994 : 168-169) ผลการศึกษานี้สรุปได้ว่า แรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ การมุ่งวิจัยในสิ่งที่ตนสนใจจึงจะสามารถบรรลุผลสำเร็จ

ด้วยความสำคัญและความจำเป็นในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพของสถาบันราชประชาสมาสัยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาความสามารถในการวิจัยได้สำเร็จ โดยการส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัย การเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และการเพิ่มแรงจูงใจในการทำวิจัยเพื่อนำมาสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยเพื่อให้พยาบาลวิชาชีพสามารถทำวิจัยได้ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์ (Application Influence Control : A-I-C) กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

(Participatory action research : PAR) เป็นวิธีวิทยา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ผลการศึกษาครั้งนี้จะทำให้พยาบาลวิชาชีพมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และมีแรงจูงใจในการวิจัย และมีความสามารถในการทำวิจัยที่มีคุณภาพและน่าเชื่อถือ และกระทำอย่างต่อเนื่อง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ

2. ความมุ่งหมายเฉพาะ

2.1 เพื่อศึกษาความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย ประกอบด้วย

2.1.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย

2.1.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย

2.1.3 เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ร่วมวิจัย ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธีที่เหมาะสมในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ การเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และการส่งเสริมแรงจูงใจภายในของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย

2.2 เพื่อสร้างแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ การเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และการส่งเสริมแรงจูงใจภายในของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย

2.3 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจัย การเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และการส่งเสริมแรงจูงใจภายในของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย

2.4 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพก่อนและหลังการเข้ากลุ่มการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ความสำคัญของการวิจัย

ผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาทำให้ทราบสภาพปัจจุบันของความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพในสถาบันราชประชาสมาสัย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ ยุทธวิธีที่จะทำให้ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ประสบความสำเร็จ
2. ผลการศึกษาทำให้พยาบาลวิชาชีพที่เข้าร่วมโครงการวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำวิจัยได้อย่างมีคุณภาพและน่าเชื่อถือ มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และมีแรงจูงใจภายในของการวิจัย
3. ผลการศึกษาทำให้พยาบาลวิชาชีพที่เข้าร่วมโครงการวิจัยมีความสามารถในการผลิตงานวิจัยได้อย่างต่อเนื่อง
4. กระบวนการศึกษาทำให้เกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ในการรวมพลังสร้างสรรค์และการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ไปใช้ในการทำวิจัยและพัฒนาการปฏิบัติงานต่าง ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในสถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 45 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การกำหนดผู้ร่วมวิจัย การวิจัยครั้งนี้มีผู้ร่วมวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มที่วิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย กลุ่มนี้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ได้รับการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยเลือกจากหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล หัวหน้าหน่วยงาน และพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 30 คน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย และศึกษาความคาดหวังของผู้ร่วมวิจัย ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธีที่เหมาะสมในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ การเปลี่ยนแปลงเจต

คดีที่ดีต่อการวิจัย และการส่งเสริมแรงจูงใจภายในของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย

2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้ที่มีความรู้และความสามารถเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย แรงจูงใจภายใน เจตคติต่อการวิจัย และพยาบาลวิชาชีพ จำนวนทั้งหมด 4 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของเนื้อหาในชุดแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญไปทำการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้

3. กลุ่มที่นำแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพจำนวน 12 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล หัวหน้าหน่วยงาน และผู้ที่สมัครใจ เต็มใจเข้าร่วมการวิจัยและสามารถให้ความร่วมมือตลอดโครงการ ซึ่งเรียกว่า ผู้ร่วมวิจัย

4. กลุ่มที่สนับสนุนการดำเนินงาน มีดังนี้

4.1 ผู้วิจัย 1 คน

4.2 ผู้ช่วยวิจัย 2 คน

4.3 วิทยากรรับเชิญจำนวน 1 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยและมีความรู้ทางด้านการทำผลงานวิชาการ โดย

- 1) ผ่านการเรียนนิพนธ์ระเบียบวิธีวิจัยจากสถาบันการศึกษา หรือ
- 2) ผ่านการอบรมเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย หรือ
- 3) ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการทำผลงานทางวิชาการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

สถาบันราชประชาสมาสัย หมายถึง หน่วยงานของรัฐที่มีภารกิจหลักในด้านการตรวจ วินิจฉัย รักษา วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับโรคเรื้อน ตลอดจนกำหนดและพัฒนามาตรฐานการควบคุม ป้องกัน เฝ้าระวังและฟื้นฟูสภาพโรคเรื้อน รวมทั้งการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบตั้งอยู่ 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลพระประแดง อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ และกองโรคเรื้อน จ.นนทบุรี โดยมีสถานที่ทำการคือ อาคาร 8 กรมควบคุมโรค ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี (กองโรคเรื้อนเดิม)

พยาบาลวิชาชีพ (Professional nurse) หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือผู้ที่ได้รับการศึกษาหลักสูตรต่อเนื่องทางการพยาบาลจนจบพยาบาลศาสตรบัณฑิต ซึ่งขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลและผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง

รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย หมายถึง ชุดของแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย การสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย การเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในของการทำวิจัย และการนำแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยไปใช้ ซึ่งประกอบด้วยระเบียบวิธีการวิจัยในขั้นตอนต่าง ๆ กระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการทำวิจัย และกระบวนการส่งเสริมแรงจูงใจภายในของการทำวิจัย ด้วยประยุกต์เข้ากับวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

นิยามปฏิบัติการ

ความสามารถในการวิจัย หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลทางด้านการวิจัยที่แสดงออกใน 3 ด้าน คือ

1. พฤติกรรมด้านความรู้เกี่ยวกับวิธีวิทยาการวิจัย วัดโดยแบบสอบถามด้านวิธีวิทยาการวิจัยที่ครอบคลุมความสามารถในเรื่อง

1.1 ระเบียบวิธีวิจัย เป็นความสามารถเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบการวิจัย การตั้งชื่อเรื่อง ระบุตัวแปร วัดดูประสงค์ คำถามการวิจัย และประโยชน์การวิจัย

1.2 การออกแบบการวิจัย เป็นความสามารถของพยาบาลวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการดำเนินการวิจัย การเลือกใช้เครื่องมือ การสร้างเครื่องมือ การหาคุณภาพเครื่องมือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเลือกใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้คำตอบที่เหมาะสม

1.3 การเขียนรายงานการวิจัย เป็นความสามารถเกี่ยวกับการนำเสนอผลที่ได้จากการวิจัยได้อย่างถูกต้องและชัดเจน และข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

2. พฤติกรรมด้านการวิจัย หมายถึง ผลงานหรือชิ้นงานจากกิจกรรมที่พยาบาลวิชาชีพกระทำในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการทำวิจัย ประเมินจากความถูกต้องและความน่าเชื่อถือในผลงานหรือชิ้นงานนั้นตามวิธีการวิจัย

3. พฤติกรรมด้านการประเมินโครงการวิจัย หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินคุณค่าของโครงการวิจัยที่ต้องประเมินว่าควรพิจารณาในเรื่องใด ระบุจุดเด่น จุดอ่อนของงานวิจัยหรือโครงการวิจัยได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผลตามหลักการวิธีการวิจัย และสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับโครงการวิจัยที่ประเมินได้เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจปรับขยายโครงการ

วัดโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 20 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยระดับของการปฏิบัติได้ 5 ระดับ จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่ามีความสามารถในการวิจัยมาก และผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่ามีความสามารถในการวิจัยน้อย

เจตคติต่อการวิจัย หมายถึง ความเชื่อ การประเมินค่า ท่าทีของพยาบาลวิชาชีพต่อการทำวิจัย ซึ่งแสดงออก 3 ด้าน ได้แก่

1. การรู้คิด (Cognitive domain) หมายถึง ความรู้หรือความเชื่อของพยาบาลวิชาชีพที่มีต่อการวิจัยในการประเมินว่า การทำวิจัยมีคุณหรือมีโทษมากน้อยเพียงใด มีประโยชน์หรือมีโทษมากน้อยเพียงใด

2. ความรู้สึก (Affective domain) หมายถึง ความรู้สึกหรืออารมณ์ของพยาบาลวิชาชีพที่มีต่อการทำวิจัยและงานวิจัย ซึ่งจะแสดงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจในการทำวิจัย

3. ความพร้อมที่จะกระทำ (Action tendency component) หมายถึง แนวโน้มที่จะทำวิจัยหรือทำงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ เมื่อได้มีการประเมินความรู้และความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับการทำวิจัยและมีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบในการทำวิจัย

วัดโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 12 ข้อ แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตรประเมิน แต่ละข้อประกอบด้วย 5 ระดับ จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่ามีเจตคติที่ต่ำต่อการวิจัยน้อย

แรงจูงใจภายใน หมายถึง ความต้องการและความพึงพอใจของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการเสาะแสวงหาของตนเอง โดยปัจจัยที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในงาน (เช่น งานที่น่าสนใจ แปลกใหม่ และท้าทาย) เป็นแรงผลักดัน ไม่ต้องอาศัยรางวัลภายนอก หรือกฎเกณฑ์ภายนอกเป็นข้อบังคับ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่

1. ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย หมายถึง บุคคลที่มีแรงจูงใจภายในในงาน จะมี ความชอบ พึงพอใจ หรือต้องการทำงานแปลกใหม่ไม่ซ้ำเดิม ซ้ำซ้อน และมีความยาก พอเหมาะกับความสามารถ
 2. ความสนใจ เพลิดเพลิน หมายถึง บุคคลที่มีแรงจูงใจภายในเป็นบุคคลที่มีความ กระตือรือร้น ความอยากรู้อยากเห็น ตลอดจนมีความสุข พอใจและเพลิดเพลินในการทำงาน หรือกิจกรรมที่น่าสนใจ
 3. ความเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง บุคคลที่มีแรงจูงใจภายในเป็นบุคคลที่ชอบริเริ่ม ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง มีอิสระในการคิดและการกระทำ
 4. ความต้องการมีความสามารถ หมายถึง บุคคลที่มีแรงจูงใจภายในงานเป็นบุคคลที่ ต้องการมีประสิทธิผลในการจัดการกับสภาพแวดล้อม ต้องการที่จะเรียนรู้ พัฒนาทักษะและ ความสามารถของตนเอง
 5. ความมุ่งมั่น หมายถึง บุคคลที่มีแรงจูงใจภายในเป็นบุคคลที่มุ่งมั่นทำงานให้ บรรลุผลด้วยความสามารถของตนเอง มีความยึดมั่นทุ่มเทให้กับงานโดยไม่หวังผลตอบแทน ภายนอก ซึ่งความสำเร็จจากงานเป็นแรงบันดาลใจในมากกว่ารางวัลหรือเกียรติยศภายนอก
- วัดโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามแรงจูงใจภายในของอรพินทร์ ชูชม และคนอื่นๆ (อรพินทร์ ชูชม และคนอื่นๆ . 2542) จำนวน 33 ข้อ แต่ละข้อ ประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 5 ระดับ จากจริงถึงไม่จริง ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีแรงจูงใจ ภายในในการทำวิจัยสูง ผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่ามีแรงจูงใจภายในของการทำวิจัยต่ำ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ ในสถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข โดยใช้กระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) ร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research : PAR) เป็นวิธีวิทยา (Methodology) เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยในปัจจุบัน ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย สร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยและนำแนวทางที่สร้างขึ้นไปส่งเสริมความสามารถในการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้เกิดจากการประยุกต์หลักการและแนวคิดวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการของเคมมิสและแมคแทกกาท (Kemmis & McTaggart. 1988) มาใช้กับการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพในสถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข โดยมีแนวคิดสำหรับการวิจัยดังนี้

วงจร 1. การวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์

การวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์เป็นการกำหนดเป้าหมายของการส่งเสริมและพัฒนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ (Appreciation : A) และสร้างแนวทางการส่งเสริม (Influence : I) ร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพยาบาลวิชาชีพจำนวน 30 คน ผลที่ได้ คือ ความสามารถในการวิจัยปัจจุบัน (A1) เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจในการทำวิจัยในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัย ความคาดหวังจากการประชุมครั้งนี้ ภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ (A2) และกำหนดยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย (I1)

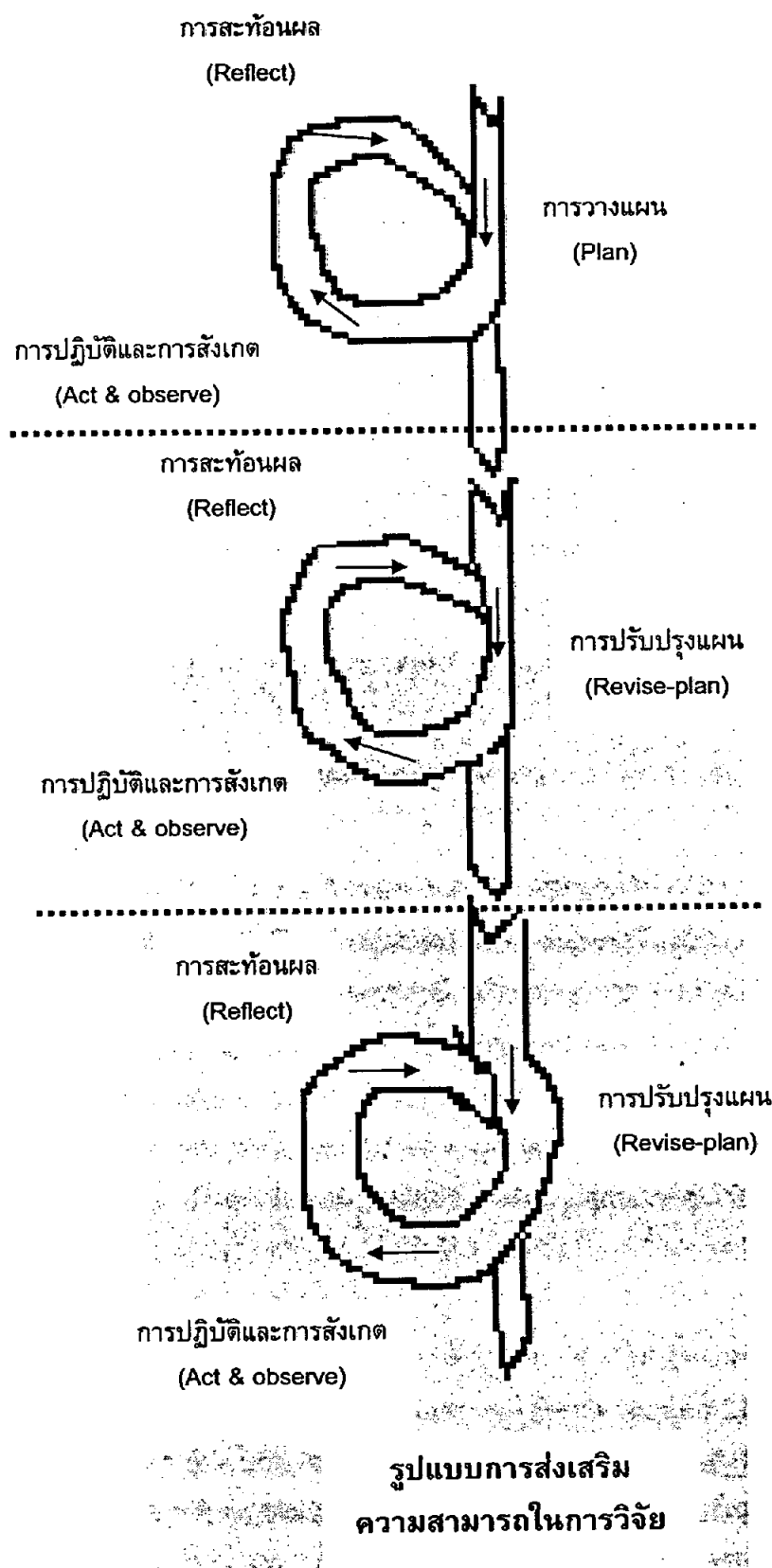
วงจร 2. การสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

นำยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย การเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจในการทำวิจัยมากำหนดรายละเอียดในการปฏิบัติ (I2) และเขียนแผนปฏิบัติ (C1, C2) โดยในแต่ละองค์ประกอบของชุดแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ประกอบด้วย หลักการ เป้าหมาย จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและสื่อ การประเมินผล ซึ่งจะทำให้ได้โครงร่างของแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย และจัดทำเอกสารเสริมความรู้ 1 ชุด เรื่อง ระเบียบวิธีวิจัย สำหรับพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญดูความสอดคล้องของเนื้อหาและความสอดคล้องกับความต้องการการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

วงจร 3. การส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

นำแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่สร้างขึ้นในวงจร 2 มาปฏิบัติและติดตามผล (C3) กับพยาบาลวิชาชีพจำนวน 12 คน เพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะในขั้นตอนต่างๆของการวิจัย การมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และการมีแรงจูงใจภายในของการวิจัย โดยนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) มาใช้ในขั้นตอนต่างๆของการฝึกทักษะ เริ่มจากการวางแผน การปฏิบัติและการสังเกต และการสะท้อนผล จนกว่าจะมีความรู้และทักษะในขั้นตอนต่างๆของการทำวิจัย และมีความมั่นใจในการทำวิจัยได้

การสะท้อนปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย

วงจรที่ 1. การวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธี การส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

1. ศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในของการวิจัย
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย
3. ศึกษาความคาดหวังจากการประชุม
4. ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์
5. ยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย การเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการวิจัย และการส่งเสริมแรงจูงใจภายในของการวิจัย

วงจรที่ 2. การสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

1. การส่งเสริมความรู้และทักษะในขั้นตอนต่างๆของการวิจัย
2. การเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการวิจัย
3. การส่งเสริมแรงจูงใจภายในของการวิจัย

วงจรที่ 3. การส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

1. เพิ่มความรู้และทักษะการปฏิบัติในขั้นตอนต่างๆของการวิจัย
2. การเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการวิจัย
3. การส่งเสริมแรงจูงใจภายในของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้เสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การกิจ วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถาบันราชประชาสมาสัย
2. ความสามารถในการวิจัย
3. เจตคติต่อการวิจัย
4. แรงจูงใจภายในในการวิจัย
5. การรวมพลังสร้างสรรค์
6. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

1. การกิจ วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถาบันราชประชาสมาสัย

สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข เกิดจากพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2545 ให้มีการรวมหน่วยงาน 2 แห่งเข้าด้วยกัน คือโรงพยาบาลพระประแดง ตำบลบางหญ้าแพรก อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และกองโรคเรื้อน อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ยุบรวมเข้าด้วยกันโดยมีสถานที่ทำการคือ อาคาร 8 กรมควบคุมโรค ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี (กองโรคเรื้อนเดิม) ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะมีหน้าที่และความรับผิดชอบ คำนึงถึงและวัฒนธรรมองค์การที่แตกต่างกัน

จากนโยบายปฏิรูประบบราชการของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากแก่กระทรวงสาธารณสุข ตามพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มาตรา 42 กระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกัน ควบคุม และรักษาโรคภัย การฟื้นฟูสมรรถภาพของประชาชน และราชการอื่น ตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุขหรือส่วนราชการที่สังกัด กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมควบคุมโรคติดต่อ เปลี่ยนมาเป็น “กรมควบคุมโรค” มีภารกิจ

เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาการเพื่อการควบคุมโรคและภัยที่คุกคามสุขภาพ โดยมีการศึกษา วิจัย พัฒนา รวมทั้งการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีเพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม วินิจฉัย และรักษาโรคและภัยที่คุกคามสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีจากการป้องกัน และการควบคุมโรคและภัยคุกคามสุขภาพ มีการยุบรวมกองโรคเรื้อน จังหวัดนนทบุรี และ โรงพยาบาลพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้ชื่อว่า “สถาบันราชประชาสมาสัย” (กฎกระทรวง. 2545 : 56) และสถาบันราชประชาสมาสัย มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ (กฎกระทรวง. 2545 : 4)

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม ตรวจวินิจฉัย รักษา และฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยโรคเรื้อน
2. กำหนดและพัฒนามาตรฐานการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม ตรวจวินิจฉัย รักษา และฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยโรคเรื้อน
3. ให้บริการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการตรวจวินิจฉัย รักษา และฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยโรคเรื้อนในระดับตติยภูมิ
4. ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม ตรวจวินิจฉัย รักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยโรคเรื้อนให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ
5. ประสานและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสาธารณสุขในสาขาที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ
6. ประสานและสนับสนุนการพัฒนาระบบ กลไก และเครือข่ายในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และการควบคุมโรคเรื้อน
7. เป็นสถานที่กักกันผู้ป่วยโรคเรื้อน
8. ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

จากการยุบรวมของหน่วยงาน 2 หน่วยงานให้เป็นหน่วยงานเดียวกัน และปฏิบัติภารกิจอย่างเดียวกันที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด แต่หน่วยงานก็ยังมีวัฒนธรรมองค์การเดิมอยู่ และยังไม่ค่อยเข้าใจภารกิจใหม่เท่าที่ควร สถาบันราชประชาสมาสัยจึงได้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการขึ้นมา เรื่อง “การจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถาบันราชประชาสมาสัย (ปี 2547 - 2549)” ในวันที่ 7 - 9 พฤษภาคม 2546 ณ โรงแรมโนโวเทล จังหวัดระยอง ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่ม หัวหน้าแผนก และผู้ปฏิบัติ จำนวน 50 คน เพื่อระดมสมองจัดทำแผนกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน และได้จัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดแข็งจุดอ่อน

และกลยุทธ์ ดังนี้ (เอกสารประกอบการจัดทำรายงานการควบคุมภายในของสถาบันราชประชาสมาสัย. 2546 : 8 - 10)

วิสัยทัศน์ “เป็นผู้นำด้านวิชาการโรคเรื้อนของประเทศและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ”

พันธกิจ “ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา ถ่ายทอดองค์ความรู้ และเทคโนโลยีในการป้องกันและควบคุมโรคเรื้อน ตลอดจนรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพที่ได้มาตรฐานแบบองค์รวม”

จุดแข็งและจุดอ่อนในการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานของสถาบันราชประชาสมาสัยภายใต้บทบาทและโครงสร้างใหม่ที่เกิดขึ้นในปีงบประมาณ 2546 พอกล่าวได้ดังนี้

จุดแข็งในการดำเนินงาน

1. เป็นองค์กรในประเทศที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย มาตรฐาน ควบคุม กำกับและประเมินผลงานควบคุมโรคเรื้อนรวมทั้งให้บริการระดับตติยภูมิด้านโรคเรื้อน
2. บุคลากรมีความรู้และความสามารถเรื่องการควบคุมป้องกันโรคเรื้อนและมาตรฐานการรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ
3. มีอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัยและเพียงพอต่อการดำเนินการ
4. มีระบบข้อมูลสถานการณ์โรคเรื้อนเป็นมาตรฐานและอ้างอิงได้ สามารถกำหนดพื้นที่ในการเร่งรัดงานในระดับอำเภอได้
5. ผู้ป่วยโรคเรื้อนที่มารับบริการหรือถูกส่งต่อมาจากที่อื่น ๆ จะได้รับการครบวงจรและไม่เสียค่าใช้จ่าย

6. สถาบันราชประชาสมาสัยได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนทางการเงินจากองค์กรเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศเกือบทุกปีตามแผนงานที่สถาบันตั้งขอไป

7. องค์กรชุมชนท้องถิ่นเริ่มเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุมป้องกันโรคเรื้อนในท้องถิ่นมากขึ้น

จุดอ่อนในการดำเนินงาน

1. เนื่องจากการรวมหน่วยงานจากลักษณะการทำงานที่แตกต่างกันและรับผิดชอบงานในพื้นที่ต่างกัน บุคลากรในองค์กรจึงยังไม่สามารถปรับค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กรที่ต่างกันได้ในเวลาอันสั้น ทำให้การวางแผนงบประมาณ แผนปฏิบัติการ การบริหารจัดการ เกิดอุปสรรคบ้างและได้ส่งผลกระทบต่อการทำงานไม่น้อย ประกอบกับการควบคุมโรคมีนโยบายการพัฒนาองค์กรและภายในกรมผู้ปฏิบัติงานยังสับสนต่อระเบียบวิธีและการปฏิบัติ

งานใหม่ ๆ เพราะเป็นปีแรกที่ยังเน้นการประเมินการพัฒนาองค์การ

2. ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ยังขาดความรู้ในเชิงการบริหารยุคใหม่ ๆ ศิลปในการบริหาร ทักษะของการวางแผนกลยุทธ์ การวางแผนงบประมาณ และการติดตามประเมินผล ทำให้ขาดการเอาใจใส่ต่อการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

3. เนื่องจากบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานทางวิชาการจะต้องเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ ในปีงบประมาณ 2546 จึงวางแผนในการวิจัยมาก แต่เนื่องจากการทำวิจัยต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัย มิใช่ผู้มีประสบการณ์ในงานเท่านั้น ผลผลิตในการวิจัยจึงน้อยมากเมื่อเทียบกับเป้าหมาย ซึ่งยังไม่นับเรื่องถึงคุณภาพของงานวิจัย อย่างไรก็ตาม การส่งโครงการวิจัยผ่านสภาวิจัยเป็นการตรวจสอบขั้นหนึ่งก่อนที่จะได้รับการอนุมัติโครงการ

4. การปรับเปลี่ยนบทบาทจากเดิมส่งผลให้ต้องลดการให้บริการแก่ผู้ป่วยอื่น ๆ โดยมาเน้นการพัฒนาองค์ความรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยีการควบคุมป้องกันโรคเรื้อน ทำให้อัตรากำลังคนเริ่มไม่สัมพันธ์กับปริมาณงาน การวางแผนแก้ไขกรณีนี้กำลังดำเนินการแต่ต้องทำด้วยความรอบคอบและใช้เวลา

5. การปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานเครือข่ายได้แก่ สำนักงานควบคุมโรคเรื้อน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ส่งผลต่อการลดลงของอัตรากำลังและการปรับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ดูแลกำกับโรคเรื้อน ทำให้การดำเนินงานควบคุมป้องกันโรคเรื้อนไม่เป็นไปตามเป้าหมายในภาพรวม

6. การเกิดการระบาดของโรคทางเดินหายใจระบบเฉียบพลันในภูมิภาคเอเชีย กรมควบคุมโรคต้องระดมกำลังไปในการสกัดกั้นการระบาดที่อาจเกิดในประเทศ ทำให้ส่งผลกระทบต่อการทำงานอื่น ๆ ด้วย

7. การให้งบประมาณของสถาบันราชประชาสมาสัยมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากการควบคุมโรคเรื้อนในประเทศไทยค่อนข้างได้ผลดี งานโรคเรื้อนจึงได้รับความสนใจจากผู้บริหารระดับสูงน้อย และพระราชบัญญัติประกันสุขภาพแห่งชาติก็จะเป็นปัจจัยให้สถาบันราชประชาสมาสัยได้รับงบประมาณลดลงอย่างแน่นอน (ราชประชาสมาสัย, สถาบัน. 2546 : 8-10)

กลยุทธ์ในการดำเนินงานของสถาบันราชประชาสมาสัย

1. พัฒนาผู้บริหารทุกระดับให้มีทักษะในการเป็นผู้นำ พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการวิจัย รวมทั้งเสริมสร้างความสามัคคีในองค์การ
2. ปรับโครงสร้างหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน และจัดสรรอัตรากำลังใหม่ให้

เหมาะสมกับงานจัดตั้งศูนย์การฝึกอบรม (Training center) โรคเรื้อนในระดับนานาชาติ

3. เพิ่มศักยภาพของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยโรคเรื้อนโดยชุมชน ด้วยความร่วมมือขององค์กรเอกชนทั้งในและนอกประเทศ
4. เพิ่มการผลิตองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ โดยความร่วมมือจากพันธกิจ
5. พัฒนาความรู้โรคเรื้อนแก่ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ และขยายระบบเครือข่ายการส่งต่อผู้ป่วยให้ครอบคลุมทั่วประเทศ
6. พัฒนางานรักษาฟื้นฟูสภาพแบบองค์รวมและงานด้านอาชีวอนามัย
7. พัฒนางานประชาสัมพันธ์ในการป้องกันควบคุมโรคเรื้อนให้มีประสิทธิภาพ
8. พัฒนาเครือข่ายระบบข้อมูลข่าวสารที่เชื่อมโยงทั่วประเทศ

ที่กล่าวมาจะเห็นว่า สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข เกิดจากยุบหน่วยงาน 2 หน่วยงานที่มีสถานที่อยู่คนละแห่งมาทำงานในการกิจเดียวกัน สถาบันจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของสถาบันฯ โดยที่ลักษณะงานที่ทำและพฤติกรรมการทำงาน หน่วยงานแต่ละแห่งก็มีค่านิยมและวัฒนธรรมการทำงานแบบเดิม ๆ อยู่ และยังมีปัญหาเรื่องการติดต่อสื่อสารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล และความก้าวหน้าของสถาบัน แนวทางหนึ่งที่จะแก้ปัญหา คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงาน ด้วยความร่วมมือจากผู้บริหารของกลุ่มต่าง ๆ ในการใช้ความพยายามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานอย่างมีแบบแผน อย่างมีระบบ เมื่อเผชิญกับสภาพปัญหาต่างๆ ของสถาบันทั้งปัญหาภายในและปัญหาภายนอก ด้วยการหากลยุทธ์ของสถาบันฯ วิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แนวทางในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายของสถาบัน ดังนั้นแนวทางการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาจะต้องมีแบบแผนทั่วทั้งสถาบัน นั่นคือต้องมีการพัฒนารูปแบบของการพัฒนาสถาบันที่ดีและเหมาะสมนั่นเอง

ความสามารถในการวิจัย

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยเอื้อประโยชน์ต่อมนุษยชาติเป็นอย่างมากทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ผลการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์เข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้ ช่วยให้มีความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น สร้างสิ่งที่อำนวยความสะดวกแก่มนุษย์และทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สำหรับด้านสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ ผลการวิจัยทำให้เกิดสันติสุขขึ้นในสังคมมนุษย์ได้ และยังมีประโยชน์โดยทั่วไป ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 12)

1. ทำให้เกิดวิทยาการใหม่ ๆ ขึ้น
2. ทำให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหา เพราะในการปฏิบัติงานย่อมต้องมีปัญหาด้วยกันทั้งนั้น ถ้าได้ใช้การวิจัยเข้าศึกษาข้อเท็จจริงแล้วก็จะทำให้การแก้ปัญหามันทำได้ตรงจุดดีกว่าที่จะแก้ปัญหาโดยใช้การคาดคะเนหรือสามัญสำนึก
3. ผลการวิจัยช่วยให้ผู้บริหารกำหนดนโยบายและการตัดสินใจในการสั่งงานต่าง ๆ ได้ถูกต้องแม่นยำ ทำให้หน่วยงานนั้น ๆ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ผลการวิจัยโดยส่วนรวมในทุก ๆ ด้านช่วยในการพัฒนาประเทศ

ความหมายของความสามารถในการวิจัย

ความสามารถในการทำวิจัยเป็นคุณสมบัติของบุคคลที่จะทำงานวิจัยให้สำเร็จ มีคุณภาพ และน่าเชื่อถือ ได้มีผู้ศึกษาและให้ความสนใจแสดงความคิดเห็น ดังนี้

ลักษณะที่สำคัญของนักวิจัยที่ประสบความสำเร็จในงานวิจัย มักจะมีบุคลิกภาพและ
ความสามารถดังนี้ (พจน์ สะเพียรชัย. 2528 : 199 – 201 ; จรัส สุวรรณเวลา. 2527 : 42 - 46)

1. ด้านอารมณ์ เป็นบุคคลที่อยากรู้อยากเห็นอยู่เสมอ มีความสุขเพลิดเพลินต่องาน การคิดค้น สร้างสรรค์ของใหม่ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
2. ด้านความรู้ เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการค้นหา เลือก และใช้ผลงานวิจัย ของคนอื่นได้อย่างดีและรวดเร็ว มีความรู้และทักษะในการใช้แบบแผนการวิจัย เครื่องมือการ วิจัยประเภทต่าง ๆ การหาคุณภาพของเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผล วิพากษ์วิจารณ์ และคาดคะเนได้ดี และมีระบบในการทำงาน
3. ด้านความสามารถในการตัดสินใจ เป็นบุคคลที่กล้าคิด มีความอดทน วิจารณ์ อดสาหะ มีใจกว้าง มีความต่อมตน มีความเชื่อมั่น ช่างสังเกต และมีความหวังที่จะเห็น ผลงานทางการวิจัยอยู่เสมอ

ความสามารถในการวิจัยเป็นลักษณะสำคัญของนักวิจัยที่ดี สามารถสรุปได้ดังนี้
(พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 14 - 15)

1. คุณสมบัติทางด้านความรู้สึกและอารมณ์ (Emotion drive) เป็นผู้มีความสนใจ
อยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา มีเจตคติที่ดีต่อการแสวงหาความรู้หรือการวิจัย
เป็นผู้ที่มีความสุขเพลิดเพลินต่องานวิจัยที่สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ มีความสุขภายในอันเกิดจาก

ผลงานมากกว่าที่จะมีความสุขอันเกิดจากวัตถุหรือสิ่งของภายนอก และมีความสุขด้วงานที่ทำมีประโยชน์ต่อคนอื่น ๆ และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการทำงานวิจัย

2. คุณสมบัติด้านความรู้ (Knowledge) มีความสามารถในการวิเคราะห์ คือ สามารถวิเคราะห์คัดเลือกงานวิจัย และความรู้จากเอกสารต่าง ๆ ที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม และรวดเร็ว และสามารถเลือกใช้ผลงานวิจัยได้อย่างถูกต้อง เป็นคนที่ทำงานอย่างเป็นระบบ สามารถวางแผนในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้รอบรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การหาคุณภาพของเครื่องมือ วิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะวิธีการทางสถิติ ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการทำวิจัยได้เป็นอย่างดี เป็นผู้ที่มีความสามารถในเชิงวิพากษ์วิจารณ์และพยากรณ์คำตอบได้ สามารถนำสิ่งที่ได้จากศึกษาและข้อค้นพบมาเขียนสรุปรายงานให้เข้าใจได้ง่ายและชัดเจน และเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3. คุณสมบัติด้านการตัดสินใจ (Decision) เป็นผู้ที่กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความรอบคอบในการตัดสินใจ ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ เป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง รวมทั้งเชื่อมั่นในผลงานของตนเอง และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประเมินสิ่งต่าง ๆ ได้ถูกต้อง เป็นต้น

นอกจากคุณลักษณะที่เด่น ๆ เหล่านี้แล้ว นักวิจัยที่ดียังควรปลูกฝังให้เป็นคนช่างสังเกตและจดจำสิ่งต่าง ๆ ได้แม่นยำ เป็นคนซื่อสัตย์ รักความจริง กล้าที่จะไม่ปิดบังผลวิจัยที่แตกต่างไปจากผู้อื่น หรือที่ตนคิดว่าอาจได้ผลไม่ถูกต้อง

ในการศึกษาความสามารถของนักวิจัยการศึกษาในประเทศไทย โดยการสังเคราะห์รายการสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของนักวิจัย พบว่าความสามารถในการวิจัยประกอบด้วยความสามารถด้านจิตอารมณ์และความสามารถด้านความรู้ความสามารถ (นพรัตน์ ชูชาติวรรณกุล, 2528 : 25 – 30 ; อ้างอิงจาก ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, มปป.) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความสามารถด้านจิตอารมณ์ ประกอบด้วย

1. มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย ได้แก่ การตระหนักในความสำคัญและเห็นคุณค่าของการวิจัย การสนับสนุนการวิจัย และมีความศรัทธาต่อการวิจัย

2. มีเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การเป็นบุคคลที่มีเหตุผล ไม่เชื่อสิ่งใดง่าย ๆ ช่างสังเกตอย่างมีระบบ กล้าวิพากษ์วิจารณ์ด้วยเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นและคำวิจารณ์ของผู้อื่น และมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่ออธิบายปัญหา

3. มีลักษณะนิสัยเอื้อต่อการวิจัย คือเป็นบุคคลที่ตั้งใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความรับผิดชอบ

ต่อความสำเร็จของงาน มีการศึกษาค้นคว้าทดลองอยู่เสมอ ใช้สารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ มีความละเอียดรอบคอบ คิดและทำงานอย่างเป็นระบบ

4. มีจรรยาบรรณนักวิจัย ได้แก่ การไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน ไม่เปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับของกลุ่มตัวอย่าง ไม่บิดเบือนข้อมูลที่รวบรวมมาได้เพื่อสนับสนุนผลการวิจัยที่ตนเองคาดหวังไว้ และไม่อ้างความคิดของผู้อื่นมาเป็นของตน

ความสามารถด้านความรู้ความสามารถในการวิจัย ประกอบด้วย

1. มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาสาระที่เป็นพื้นฐานเพื่อการวิจัย ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับปรัชญา ตรรกศาสตร์ คณิตศาสตร์ และการบริหารจัดการ

2. มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาสาระที่วิจัย สามารถเข้าใจปัญหาหรือเรื่องราวที่ต้องทำวิจัยได้ ตลอดจนมีความสามารถใช้สารสนเทศและห้องสมุดได้ดี

3. มีความรู้ความสามารถในระเบียบวิธีการวิจัย ได้แก่

3.1 สามารถที่จะระบุ จำแนก และจัดระเบียบปัญหาในการวิจัยได้ พร้อมทั้งคำถามเชิงวิจัยได้อย่างชัดเจน รัดกุม เหมาะสมซึ่งจะนำไปสู่การตั้งสมมติฐาน การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 สามารถกำหนดขอบเขตของการวิจัยได้อย่างถูกต้องและชัดเจน ในเรื่องของตัวแปรที่สำคัญ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง นิยามศัพท์เฉพาะ

3.3 สามารถเชื่อมโยงหัวข้อการวิจัย วัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย และการสรุปผลการวิจัยให้สอดคล้องกันอย่างรัดกุมและมีเอกภาพ และกำหนดวัตถุประสงค์ สมมติฐานในการวิจัยได้

3.4 สามารถออกแบบการวิจัยเพื่อทดสอบสมมติฐานหรือตอบคำถามเชิงวิจัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3.5 สามารถกำหนดและระบุประชากรในการวิจัย และใช้เทคนิคในการเลือกกลุ่มตัวอย่างได้อย่างเหมาะสม

3.6 สามารถเลือกเครื่องมือ สร้างเครื่องมือ และพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างเหมาะสม และสามารถเลือกวิธีที่เหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.7 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถิติ สามารถเลือกและใช้เทคนิคทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม สามารถแปลผลและเขียนรายงานได้อย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัยอย่างสากล

4. ความสามารถเกี่ยวกับการวางแผน ดำเนินการและประเมินโครงการได้

4.1 ความสามารถวางแผนการวิจัยได้ ได้แก่ การเขียนโครงการวิจัยและการเสนอขอทุนสนับสนุน การคำนวณความต้องการทรัพยากรทั้งกำลังคน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็น รวมทั้งการคาดคะเนระยะเวลาที่ต้องใช้ในการวิจัยได้

4.2 สามารถดำเนินงานโครงการวิจัยได้ ซึ่งเป็นการนำแผนการวิจัยไปสู่การปฏิบัติได้ สามารถประสานงานระหว่างนักวิจัยร่วมโครงการและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ และสามารถปรับแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อให้โครงการวิจัยดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้

4.3 ความสามารถในการประเมินโครงการวิจัยได้ เป็นความสามารถในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของผู้ประเมินได้ กำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ตัดสินคุณค่าของโครงการวิจัยที่ต้องการประเมินได้ ระบุจุดเด่น จุดด้อยของงานวิจัยได้หรือโครงการวิจัยได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล และสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับโครงการวิจัยที่ประเมินได้ทันที เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจปรับขยายโครงการ

สรุปได้ว่า ความสามารถในการวิจัย หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่แสดงออกใน 3 ลักษณะ คือ 1) การมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการวิจัย ในเรื่องการระบุปัญหาการวิจัย การตั้งชื่อเรื่อง การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดตัวแปรที่สำคัญในการศึกษา การออกแบบการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การหาคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผล และการเขียนรายงานการวิจัย 2) ความสามารถในการดำเนินการวิจัย เป็นการนำแผนการวิจัยไปสู่การปฏิบัติ การปรับแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อให้โครงการดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ และ 3) ความสามารถในการประเมินโครงการ เป็นความสามารถของบุคคลในการประเมินขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยได้อย่างมีคุณภาพและมีเหตุผล สามารถบอกจุดเด่น จุดอ่อน และเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจปรับขยายโครงการได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการวิจัย

นพรัตน์ ชูชาติวรรณกุล (2528 : 151- 152) ศึกษาการรับรู้สมรรถภาพของนักวิจัย การศึกษาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 379 คน ผลพบว่า การรับรู้สมรรถภาพนักวิจัยด้านอารมณ์ทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับสูง ในเรื่องของความศรัทธาต่อการวิจัย การช่างสังเกตอย่างมีระบบ ความกระตือรือร้นในการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อการอธิบาย และการนิยมใช้สารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ และการรับรู้

สมรรถภาพด้านความรู้ความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบความแตกต่างในความรู้ความสามารถในเนื้อหาสาระที่เป็นพื้นฐานเพื่อการวิจัย เนื้อหาที่วิจัย และระเบียบวิธีการวิจัย

ไบเลน (Bielen. 1975 : 724 A) ได้ศึกษาสมรรถภาพบางประการของนักวิจัยสถาบันในวิทยาลัยชุมชน เพื่อวิเคราะห์สมรรถภาพเฉพาะที่นักวิจัยใช้บ่อยที่สุดในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะในวิทยาลัยชุมชน สาเหตุที่ศึกษาเพราะว่าความต้องการด้านการวิจัยในวิทยาลัยในชุมชนเพิ่มมากขึ้น และคุณภาพของงานวิจัยซึ่งปรากฏว่ามีงานวิจัยน้อยมากที่พิมพ์เผยแพร่อย่างมีคุณภาพ รายงานการวิจัยที่ไม่ได้รับการพิจารณาในการพิมพ์เผยแพร่นั้นเป็นเพราะการออกแบบการวิจัยที่ผิดพลาด การใช้วิธีการที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนข้อค้นพบที่ได้นั้นไม่มีประโยชน์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่ายังขาดความตระเตรียมหรือมีความไม่แน่นอนในการกำหนดว่าสมรรถภาพอะไรบ้างที่นักวิจัยจะใช้ในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักวิจัยสถาบันในชุมชน โดยแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่สร้างสมรรถภาพที่ใช้บ่อยในการปฏิบัติงาน และกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่ต้องตอบแบบสอบถามสมรรถภาพการวิจัยของกลุ่มแรกพบว่า ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร ทักษะและความรู้เกี่ยวกับการวิจัยและสถิติใช้เดือนละครั้ง หกเดือนครั้งหรือปีละครั้ง โดยเฉพาะสถิติในเรื่องการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม การถดถอยพหุคูณและสถิติที่ใช้กับการแจกแจงที่ไม่จำเป็นต้องรู้ลักษณะของประชากรนั้นใช้ปีละครั้งเท่านั้นหรือเกือบไม่ใช้เลย

สรุปได้ว่า ความสามารถในการวิจัยนั้นมีความเกี่ยวข้องกับจิตอารมณ์ และความรู้ความสามารถของบุคคล ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับเจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจในการทำวิจัยจะมีส่วนเสริมสร้างความสามารถในการวิจัยได้อย่างไร

เจตคติต่อการวิจัย

อัลพอร์ต (Allport) กล่าวว่า เจตคติเป็นสภาวะความพร้อมทางจิต ซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้จะเป็นตัวกำหนดทิศทาง หรือเป็นตัวกระตุ้นปฏิกิริยาการตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง (Allport. 1967) ซึ่งสอดคล้องกับแก็ทซ์ (จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. 2538 : 1 - 2 ; อ้างอิงจาก Katz. 1960) ที่กล่าวว่า เจตคติเป็นสิ่งที่มุ่งใจให้บุคคลประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่งในรูปของความชอบหรือไม่ชอบ เจตคติจะรวมความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ และความรู้หรือความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งนั้น คุณลักษณะของสิ่งของและส่วนที่สัมพันธ์กับสิ่งอื่น ๆ ซึ่งการศึกษาพฤติกรรมจึงมีความจำเป็นต้องทำความเข้าใจในเจตคติเพราะเป็นพื้นฐานสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดการกระทำ

ลักษณะของเจตคติ นอกจากเป็นสภาวะความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์หนึ่ง ๆ ที่มีสิ่งเร้าที่เหมาะสมแล้ว เจตคดียังมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ประสบการณ์มี

อิทธิพลอย่างมากต่อเจตคติ การสะสมประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านกระบวนการปะทะสังสรรค์กับสิ่งต่าง ๆ ในสังคม จะมีผลโดยตรงกับเจตคติ ฉะนั้นการศึกษาและทำความเข้าใจเจตคติจำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้มาอธิบาย ซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องการเรียนรู้ แรงจูงใจ ความสนใจที่จะเลือกรับรู้ในสิ่งที่ตรงกับความต้องการ การเพิ่มความรู้และประสบการณ์เป็นสิ่งที่สำคัญ และมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้าง การพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

2. เจตคติมีคุณลักษณะของการประเมิน (Evaluative nature) เจตคติเกิดจากการประเมินความคิดหรือความเชื่อที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคลอื่นหรือเหตุการณ์ เป็นความคิดความเชื่อที่มีความรู้สึกแฝงอยู่ การที่บุคคลหนึ่งจะมีเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับ การประเมินความรู้ ความคิด หรือความเชื่อต่อสิ่งนั้น ซึ่งจะทำให้ผู้ประเมินเกิดความรู้สึกทางบวกหรือทางลบ ซึ่งคุณลักษณะนี้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เจตคติแตกต่างกันอย่างแท้จริงจากแรงผลักดันภายใน เช่น นิสัย แรงจูงใจ (Fishbein & Ajzen, 1975) ซึ่งความรู้สึกเป็นส่วนสำคัญของเจตคติ เป็นลักษณะที่ขาดไม่ได้แม้ว่าจะไม่ได้ระบุคำไว้อย่างแจ่มชัดในความหมายก็ตาม

3. เจตคติมีคุณภาพและความเข้ม (Quality and intensity) คุณภาพของเจตคติเป็นสิ่งที่ได้จากการประเมินเมื่อบุคคลประเมินสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็อาจมีเจตคติทางบวกหรือทางลบต่อสิ่งนั้น และก่อให้เกิดสภาวะความพร้อมที่จะเข้าหาหรือหลีกเลี่ยง ส่วนความเข้มจะช่วยบอกความมากน้อยของเจตคติทางบวกหรือลบ เช่น ชอบมาก ชอบปานกลาง ชอบน้อย

4. เจตคติมีความคงทนไม่เปลี่ยนแปลง (Permanence) เจตคติเป็นสิ่งที่ฝังแน่นลึกซึ้งเนื่องจากสิ่งที่มีการประเมิน มีความชัดเจน ถูกต้องแน่นอน หรือมีการสะสมประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้น โดยผ่านกระบวนการการเรียนรู้มานาน ในกรณีเช่นนี้การเพิ่มความรู้ใหม่ ประสบการณ์ใหม่ หรือการบังคับให้ทำ ก็ไม่มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ เช่น เจตคติต่อการทำการเกษตรตามบรรพบุรุษเนื่องจากการเรียนรู้และพัฒนาโดยการทำซ้ำๆ ได้สะสมประสบการณ์มานาน ดังนั้นการเผยแพร่วิทยาการแผนใหม่จึงประสบปัญหา เพราะเปลี่ยนเจตคติได้ยาก

5. เจตคติต้องมีสิ่งที่หมายถึง (Attitude object) เช่น เจตคติต่ออะไร ต่อบุคคล ต่อสิ่งของหรือเหตุการณ์ จะไม่มีเจตคติลอย ๆ ที่ไม่หมายถึงสิ่งใดและบุคคลจะต้องมีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้น เจตคติมีความแตกต่างกันตามระดับความแน่นอนชัดเจน และขอบเขตโครงสร้าง ซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวน ชนิด และคุณลักษณะของส่วนประกอบของสิ่งนั้น ซึ่งทำให้เจตคติแตกต่างจากแรงผลักดันภายในชนิดอื่น ๆ เป็นต้นว่า นิสัย แรงจูงใจ เช่น แรงจูงใจมีเป้าหมายเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดแรงผลักดัน แทนที่จะเป็นบุคคลหรือสิ่งของ หรือสถานการณ์

6. เจตคติมีลักษณะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลกับสิ่งของ บุคคลอื่น หรือ

สถานการณ์ และความรู้สึกนี้เป็นความรู้สึกจูงใจ (Motivation affect) เพราะความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นจะทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยง ฉะนั้นการประเมินความเชื่อ ความสัมพันธ์ในรูปแบบดังกล่าวก็จะเกิดโครงสร้างของเจตคติ นอกจากนี้แล้วยังมีความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละเจตคติเนื่องจากเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะประกอบด้วยหลายเจตคติที่มีระดับความสัมพันธ์แตกต่างกัน ในกลุ่มที่รวมกันสูงก็จะรวมตัวเป็นองค์ประกอบของสิ่งนั้น เป็นความรู้สึก (Affective) หรือเจตคติต่อสิ่งนั้น

กระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

เจตคติเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนได้ถ้าบุคคลยอมรับข้อมูลใหม่ โดยผ่านบุคคลอื่นหรือจากการมีประสบการณ์โดยตรง และเจตคติอาจเปลี่ยนแปลงได้โดยอาศัยกระบวนการบางอย่าง เช่น การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) ซึ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติดำเนินอยู่ 5 ขั้นตอน (จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. 2538 : 227 – 229 ; อ้างอิงจาก McGuire. 1969.) และทริแอนดิส (จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. 2538 : 227 ; อ้างอิงจาก Triandis. 1971.) ได้เพิ่มรายละเอียดโดยยกตัวอย่างงานวิจัยที่สนับสนุนข้อเท็จจริงของแมคไกวร์ และบ่งชี้สิ่งที่กำหนดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. ความใส่ใจ (Attention) ความใส่ใจในข่าวสารและข้อมูลใหม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับแหล่งที่มา เนื้อหาของข่าวสาร ผู้ให้ข่าวสาร หรือผู้นำการเปลี่ยนแปลง และบุคคลมักจะพยายามเลือกสิ่งที่น่าสนใจกับเจตคติและค่านิยมของตนเองที่มีอยู่

2. ความเข้าใจ (Comprehensive) จะช่วยให้ผู้รับเข้าใจข้อมูลได้ง่ายขึ้น คือ แหล่งข้อมูล (Source factors) ที่ตรงกับความต้องการ มีความยากง่ายพอเหมาะกับผู้รับ ตัวข้อมูล (Message factors) มีความชัดเจนไม่ยากเกินไป มีการจัดเรียงเนื้อหาดี เข้าใจง่าย การส่งข้อมูล (Channel factors) ให้ผู้รับมีโอกาสซักถาม (Audience factors) วิธีการส่งข้อมูล ต้องคำนึงถึงคุณลักษณะของผู้รับในแต่ละกลุ่มเป็นสำคัญ

3. การยอมรับ (Yielding) ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติได้แก่ การเลียนแบบ (Identification) เป็นการยอมรับเนื่องจากบุคคลต้องการทำตนให้คล้ายคลึงกับผู้ที่ตนเลื่อมใส ศรัทธา และประทับใจ การยอมรับและการผสมผสานสิ่งใหม่เข้ากับสิ่งที่ตนมีอยู่เดิม (Internalization) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้ประเมินสิ่งนั้นและยอมรับว่าดีมีประโยชน์ตรงกับความต้องการของตนและสอดคล้องกับสิ่งที่มีอยู่

4. ความคงทน (Retention) เมื่อมีการยอมรับในสิ่งใหม่และมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติเกิดขึ้น บุคคลจะจำไว้นานเท่าใดขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ และถ้าสิ่งนั้นมีคุณค่าสำคัญและตรงกับความต้องการของผู้รับก็จะยังคงอยู่นาน

5. การกระทำ (Action) เป็นการนำสิ่งใหม่ไปปฏิบัติจริง อาจมีการเปลี่ยนแปลง

เจตคติอย่างถาวรเกิดขึ้น ถ้าการประเมินแล้วผลลัพธ์เป็นไปตามความคาดหวัง หรือเจตคติอาจไม่ได้รับการสนับสนุนให้คงอยู่ ถ้าผลที่เกิดจากการกระทำเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

แนวทางในการสร้างเจตคติของแมกไกว์ (อ้อมเดือน สดมณี. 2540 : 1 – 3 ; อ้างอิงจาก McGuire. 1969.) ที่เน้นหลัก 3 ประการ ดังนี้

1. การให้ข้อมูลที่กล่าวถึงผลดีและผลเสีย ซึ่งเกิดจากการกระทำหรือไม่กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ข้อมูลที่ให้อาจเป็นบทความ เทป วิทยุ โทรทัศน์ หรือการมีผู้บรรยาย ซึ่งจะได้ผลเพียงใดขึ้นอยู่กับบุคคลที่จะโน้มน้าวจิตใจ เนื้อหาและรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึก ประโยชน์ที่ตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึก กระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติที่มีประสิทธิภาพ

2. การแสดงความรู้สึกนึกคิดต่อกิจกรรมหรือการกระทำ โดยการทำกิจกรรมภายใต้บรรยากาศที่ดี เช่น นาโคงกลอน บทเพลง นิทานมาประกอบการทำกิจกรรม

3. เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมได้แสดงออก เช่น การเขียน การพูด วาดภาพ นำเสนอ ทำให้เกิดกำลังใจในการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ

จากแนวคิดและกระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติข้างต้น ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ การดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ด้านความสนใจ ผู้บรรยาย หรือผู้ให้ข้อมูลข่าวสารจะต้องมีการจูงใจให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความสนใจและใส่ใจในเนื้อหาวิชา โดยการถามความคิดเห็นหรือประสบการณ์ การใช้กิจกรรมต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ด้านความเข้าใจ ผู้วิจัยพยายามให้ข้อมูลที่มีความยากง่ายพอเหมาะ มีการเรียงลำดับเนื้อหา ง่ายต่อความเข้าใจ เปิดโอกาสให้ซักถาม และอภิปรายผล แสดงความคิดเห็นได้ เป็นต้น เพื่อผู้เข้าร่วมโครงการมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการทำวิจัย

สำหรับการศึกษารั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับวิธีการวิจัย เจตคติต่อการทำวิจัย ผู้วิจัยจึงเลือกใช้เทคนิคในการส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัย ดังนี้

1. การบรรยาย (Lecture) เป็นเทคนิคที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแนวทางการปฏิบัติต่าง ๆ โดยวิทยากรและผู้วิจัย

2. การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) เป็นการแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการออกเป็นกลุ่ม ๆ จำนวน 4- 6 คนต่อกลุ่ม และให้สมาชิกกลุ่มได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อหาข้อสรุปหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ซึ่งเป็นวิธีที่สามารถรวบรวมความคิดและประสบการณ์จากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งจะนำไปสู่ข้อสรุปหรือข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นของตนอย่างเสรี และมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

3. การระดมสมอง (Brainstroming) เป็นการประชุมกลุ่มซึ่งเปิดโอกาสและกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี โดยไม่มีข้อจำกัดและการวิพากษ์วิจารณ์ หรือตัดสินคุณค่าใด ๆ เพื่อให้ได้ความคิดที่หลากหลายและมีปริมาณสูง วิธีนี้เหมาะในการระดมความคิดเห็นหรือหาหนทางในการแก้ปัญหา โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน และเป็นการฝึกให้ผู้เข้าร่วมโครงการรู้จักรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยปราศจากการตัดสินใจหรือวิพากษ์วิจารณ์

4. กรณีศึกษา (Case study) เป็นการกำหนดหรือการบรรยายถึงสถานการณ์ในรูปแบบของงานเขียน ตัวอย่าง เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้ศึกษาและอภิปรายภายใต้การแนะนำของผู้วิจัยหรือวิทยากร โดยสนับสนุนให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้มีส่วนร่วมในอธิบาย สอนทักษะการวิเคราะห์ปัญหา แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาสาระของการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริงในการทำงานอย่างไร ซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการได้มีโอกาสฝึกฝนความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

5. การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) เป็นกิจกรรมซึ่งกำหนดให้ผู้รับการอบรมแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่ได้กำหนดไว้หรือสร้างขึ้น จากนั้นมีการอภิปรายผลและการวิเคราะห์ เพื่อพิจารณาว่ามีสิ่งใดเกิดขึ้นบ้างและเพราะอะไร โดยสนับสนุนให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้ฝึกทักษะต่าง ๆ และมีความเชื่อมั่นในการจัดการกับสถานการณ์จริง ซึ่งจะทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการเรียนรู้ด้วยการทดลองปฏิบัติจริง และทำให้ผู้รับเข้าร่วมโครงการได้เห็นแนวทางการปฏิบัติ และเกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น

6. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (Group dynamics) โดยใช้กลุ่มในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันในการแก้ปัญหา เพื่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการกระทำและจากประสบการณ์ ผู้เข้าร่วมโครงการจะเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง ผู้วิจัยและวิทยากรจะพยายามให้ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดการรู้แจ้งเห็นจริง (Insight) เกิดแรงบันดาลใจ (Inspiration) กิจกรรมจะมุ่งเน้นการเรียนรู้จากการกระทำ ทำให้เกิดผลทางจิตใจ โดยการใช้วิธีวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ ให้การติชม ให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีการคิดพิจารณาไตร่ตรอง และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

7. การฝึกปฏิบัติ (Exercise) เป็นการนำแนวคิดตามที่ได้เรียนรู้มาทดลองปฏิบัติในตอนท้ายของการฝึกอบรม ภายใต้การดูแลของผู้ให้การอบรม ผู้ให้การอบรมจะเป็นผู้เตรียมกิจกรรมหรือสิ่งที่ทำให้ฝึกปฏิบัติไว้ล่วงหน้าหลังจากฝึกอบรมทางทฤษฎีมาแล้ว อาจมีการสาธิตหรือกระทำให้ดูก่อน และให้ทดลองทำตาม ซึ่งจะทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้ฝึกปฏิบัติจริง ๆ ก่อนที่จะนำทักษะไปใช้ และทุกคนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และเป็นเทคนิคที่จูงใจให้คนอยากเรียนรู้

การประยุกต์การเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการวิจัยกับการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ

จากแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติและขั้นตอนการวิจัยในระเบียบวิธีการวิจัย ผู้วิจัยนำมาประยุกต์เป็นแนวทางในการนำไปใช้เป็นกิจกรรมในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ โดยจะเน้นการจัดให้พยาบาลวิชาชีพมีประสบการณ์หรือปฏิบัติการวิจัยในขั้นตอนต่างๆ ได้สำเร็จ เพราะเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับ พฤติกรรมที่ส่งเสริมคือทักษะการทำวิจัยในขั้นตอนต่าง ๆ ของระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งจำเป็นจะต้องฝึกให้พยาบาลวิชาชีพมีทักษะเพียงพอที่จะประสบความสำเร็จไปพร้อม ๆ กับการทำให้พยาบาลวิชาชีพมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการวิจัย	แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย
1. ให้พยาบาลวิชาชีพมีความใส่ใจต่อการทำวิจัย วัตถุประสงค์ พยาบาลวิชาชีพได้รับความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัย	1. เพิ่มความใส่ใจโดยการถามความคิดเห็นและประสบการณ์การทำวิจัย 2. โน้มน้าวจิตใจให้เห็นความสำคัญและสนใจทำ 3. ให้มีส่วนร่วมในการทำวิจัย
2. ให้พยาบาลวิชาชีพมีความเข้าใจในระเบียบวิธีการวิจัย วัตถุประสงค์ เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะการทำวิจัย	1. ให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการวิจัยที่เข้าใจง่าย ตรงกับความต้องการ 2. อภิปรายกลุ่มเพื่อให้เกิดความเข้าใจดีขึ้น 3. ในขั้นตอนการวิจัยให้มีการฝึกทำแบบฝึกหัดในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย
3. ให้การยอมรับในการทำวิจัย วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดการยอมรับและมีการผสมผสานเอาระเบียบวิธีการวิจัยรวมเข้ากับการทำงาน	1. ให้กรณีตัวอย่างเพื่อเป็นแบบอย่างของการวิจัย 2. ให้พยาบาลวิชาชีพที่ประสบความสำเร็จในการทำวิจัยเล่าถึงการทำวิจัยในขณะทำงานประจำ 3. กระตุ้นให้มีการทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง และสอดแทรกเข้ากับงานประจำ
4. ความคงทนในการทำวิจัย วัตถุประสงค์ เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพมีการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง	1. ให้มีการฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยจนมีความมั่นใจในการทำและสามารถทำได้ 2. สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อจะช่วยเหลือกันแก้ไขเวลามีปัญหาเกี่ยวกับการวิจัย
5. ให้มีการกระทำอย่างต่อเนื่อง วัตถุประสงค์ เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพนำแนวทางการวิจัยไปผสมผสานเข้ากับการทำงาน	1. เป็นการนำเอาแนวคิดและผลจากการฝึกไปปฏิบัติจริงในที่ทำงาน

แรงจูงใจในการวิจัย

แรงจูงใจ (Motive) หมายถึง เจือ้นไขหรือสภาวะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม มี 3 ทิศทาง คือ 1) เจือ้นไขหรือสภาวะที่ไปทำให้เกิดพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง 2) เจือ้นไขหรือสภาวะที่ไปยับยั้งพฤติกรรม และ 3) เจือ้นไขหรือสภาวะที่ไปกำหนดแนวทางให้เกิดพฤติกรรม (อรรถัย ชื่นมณูชัย . 2519 : 184)

แรงจูงใจ หมายถึง ความเต็มใจที่จะใช้พลังเพื่อทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบผลสำเร็จ เป็นสิ่งที่สำคัญที่เป็นตัวเร่งหรือส่งเสริมการทำงานของคนมนุษย์ เพื่อไปให้ถึงวัตถุประสงค์ที่มีรางวัลเป็นเป้าหมาย (Luthans. 1992 : 147)

แรงจูงใจจะเป็นส่วนช่วยในการกระตุ้นให้บุคคลเพิ่มความพยายามในการทำงาน คือ บุคคลที่ถูกจูงใจจะมีแนวทางการทำงานที่แน่นอน ระดับการทำงานจะสม่ำเสมอ ดังนั้นผลการปฏิบัติงานจะสูงกว่าเมื่อไม่มีแรงจูงใจ (Gibson; et al. 1982 : 80)

ปัจจัยคำจูงและปัจจัยกระตุ้นเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการวิจัยของอาจารย์ และเป็นปัจจัยที่จูงใจให้อาจารย์เกิดความพึงพอใจในการทำวิจัยได้จริง (พรเพ็ญ ปฏิสัมพันธ์. 2532 : 46)

แรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) สามารถอธิบายพฤติกรรมบางอย่างที่บุคคลทำกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ทั้ง ๆ ที่บุคคลนั้นไม่ได้รับรางวัลหรือแรงเสริมใด ๆ แรงจูงใจภายในให้ความสำคัญถึงคุณสมบัติของงานหรือกิจกรรมของงาน โดยที่คุณลักษณะของงานเองเป็นตัวกระตุ้นทำให้บุคคลเกิดความอยากรู้อยากเห็น สนใจ อยากรู้ อยากรับผิดชอบ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ (Hackman & Oldham. 1980 ; Haywood & Switzky. 1986)

แรงจูงใจภายใน มีความสัมพันธ์กับความมานะพากเพียร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความมีประสิทธิภาพของพฤติกรรม (Haywood & Switzky. 1986) การที่จะพัฒนาแรงจูงใจตามแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจภายในเน้นในเรื่องกิจกรรมและสถานการณ์มากกว่าบุคลิกภาพ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมและสถานการณ์ง่ายกว่าการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมนั้นสามารถเอื้อให้คนสามารถพัฒนาแรงจูงใจภายในได้ โดยที่แรงจูงใจเป็นคุณลักษณะที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ (Haywood & Switzky. 1986)

การกำหนดด้วยตนเอง (Self - determined) เป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดทฤษฎีการกำหนดด้วยตนเองที่ให้ความสนใจทั้งพลังของพฤติกรรมและทิศทางของพฤติกรรม และยังคำนึงถึงความต้องการทางจิตพื้นฐานที่ซ่อนเร้นอยู่ในชีวิต และทฤษฎีนี้เน้นความต้องการที่ติดตัวเบื้องต้น 3 ประการ (อรรถัย ชื่นมณูชัย ; วิลลาสลักษณ์ ชั่ววลี และ อัจฉรา สุขารมณ. 2542 : 13 ; Deci ; Vallerand ; Pelletier & Ryan. 1991) ดังนี้

1. ความต้องการมีความสามารถ (Competence) เกี่ยวข้องกับความเข้าใจถึงวิธีที่จะ

บรรลุลัพธ์ภายในและภายนอก

2. ความต้องการมีความสัมพันธ์ (Relatedness) เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ที่พึงพอใจและมั่นคงกับคนอื่น ๆ ในสังคม
3. ความเป็นตัวของตัวเองหรือการกำหนดด้วยตนเอง (Autonomy or Self – determination) เป็นการริเริ่มด้วยตนเองและควบคุมการกระทำด้วยตนเองบนพื้นฐานความมีอิสระในการตัดสินใจ

การส่งเสริมแรงจูงใจภายใน ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ (Deci & Ryan, 1989)

1. การให้บุคคลมีอิสระเพิ่มขึ้น (Support for autonomy) ด้วยการให้โอกาสบุคคลได้มีอิสระในการริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน ให้ทางเลือก และช่วยเหลือในการปัญหา
2. การได้รับข้อมูลป้อนกลับทางบวกแบบไม่ควบคุม (Non – controlling position feedback) โดยใช้การให้ข้อมูลป้อนกลับทางบวกและเสนอวิธีการทำงาน
3. การตระหนักถึงความต้องการและความรู้สึกของผู้อื่น (Acknowledging the other's perspective) คือ การรับฟังความคิดเห็นของกันและกันว่ามีความต้องการหรือมีความรู้สึกอย่างไร

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการสร้างแรงจูงใจในองค์กร จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม (ชมชื่น ประเสริฐสุข, 2542 : 27 – 28 ; อ้างอิงจาก Steers & Porter, 1991 : 20 - 24) ได้แก่

1. ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ได้แก่ ความสนใจ เจตคติ และความต้องการ
ความสนใจในงานจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการทำงาน ถ้าบุคคลสนใจในการทำงานจะมีพฤติกรรมการทำงานที่เกิดจากแรงจูงใจภายในตนเอง บุคคลจะพึงพอใจที่ได้ทำงานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วง เป็นการได้รับรางวัลภายในตนเอง แต่ถ้าบุคคลไม่สนใจในงานจะมีแนวโน้มเปลี่ยนงาน ถ้ามีสิ่งจูงใจที่พอใจมากกว่า เช่น รายได้ที่สูงกว่า เป็นต้น

เจตคติมีผลต่อพฤติกรรมการทำงาน ถ้าบุคคลไม่พอใจในงาน หัวหน้างาน หรือสิ่งต่าง ๆ ที่ทำงานแล้วจะส่งผลให้มีแรงจูงใจในการทำงานน้อยลง

ความต้องการของบุคคล เป็นสภาวะที่เกิดขึ้นจากการขาดความสมดุลของร่างกาย แล้วบุคคลมีพฤติกรรมแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น การแข่งขันเพื่อจะประสบกับชัยชนะซึ่งทำให้เขาพึงพอใจที่ความต้องการได้รับการตอบสนอง ซึ่งทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ ทฤษฎีแรงจูงใจของแมคเคลแลนด์ และทฤษฎีแรงจูงใจของแอทคินสันใช้มาสนับสนุนเรื่องความต้องการเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์แรงจูงใจในการทำงานของบุคคล

2. ลักษณะเฉพาะของงาน ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงาน ได้แก่ ผลตอบแทนภายใน

(Intrinsic rewards) ระดับของการมีอิสระในตนเอง (Autonomy) ลักษณะการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ เอกลักษณ์ของงาน และความหลากหลายของงาน จะส่งผลทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานของบุคคลให้แตกต่างกัน รูปแบบลักษณะงานของแฮคแมนและโอลแฮม (Job characteristic model) ได้แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจและพฤติกรรมการทำงาน (Hackman & Oldham. 1980 : 71 - 88)

3. ลักษณะเฉพาะสิ่งแวดล้อมของงาน ตัวแปรที่มีผลต่อกระบวนการจูงใจในองค์การเป็นอย่างมาก ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ลักษณะหัวหน้างาน การให้ผลตอบแทน บรรยากาศในองค์การ

กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อความพยายามในการทำงานของลูกจ้าง และแบบของหัวหน้างานหรือผู้นำจะมีอิทธิพลต่อการจูงใจของบุคคลด้วย เนื่องจากบุคคลเหล่านี้จะเป็นผู้ควบคุมผลตอบแทนที่พนักงานจะได้รับ หรือกล่าวว่าหัวหน้างานจะมีอิทธิพลต่อความสามารถหรือเสรีภาพของบุคคลในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย (Steers & Porter. 1991 : 22 ; citing Roethlisberger & Diskon. 1939)

การให้ผลตอบแทนทั้งในระดับบุคคล เช่น เงินเดือน หรือในระดับหน่วยงาน จะเป็นตัวแปรสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการจูงใจของบุคคลเช่นกัน บรรยากาศภายในองค์การ เช่น การติดต่อสื่อสาร การรับรู้ผลตอบแทนหรือการถูกลงโทษ ระดับความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของแต่ละบุคคลในการสร้างสรรคงานในความรับผิดชอบด้วยเช่นกัน

อรพินทร์ ชูชม และคณะ(อรพินทร์ ชูชม ; วิลาสลักษณ์ ชวัลลสี และ อัจฉรา สุขารมณ. 2542 ; Deci & Ryan. 1990 : 33) กล่าวถึงแรงจูงใจภายในมีพื้นฐานมาจาก 3 กลุ่มทฤษฎี

1. ทฤษฎีสิ่งเร้าเหมาะสม (Optimal arousal theories) (Deci. 1975 ; citing Hebb. 1955 ; Leuba. 1955) ที่เน้นความต้องการทางสรีรวิทยาจะจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมแรงจูงใจภายในจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุดในสถานการณ์ที่ให้ระดับการกระตุ้นเร้าที่ปานกลาง

2. ทฤษฎีความไม่สอดคล้องกันอย่างเหมาะสม (Optimal incongruity theories) (Deci. 1975 ; citing Hunt. 1965 ; Dember & Earl. 1957 ; Berlune. 1973) กล่าวถึงบุคคลแสดงพฤติกรรมโดยสิ่งเร้าที่ให้ไม่สอดคล้องทางจิตในระดับพอเหมาะ โดยบางครั้งคนแสดงพฤติกรรมโดยสิ่งเร้าที่ลดความไม่สอดคล้อง (Uncertainty) แต่บางเวลาบุคคลแสดงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความไม่สอดคล้องหรือความเป็นมาแน่นอน พฤติกรรมที่ถูกสร้างโดยความไม่สอดคล้องระหว่างสิ่งเร้าและโครงสร้างภายใน จะสิ้นสุดพฤติกรรมเมื่อมีความสอดคล้อง ไม่เหมือนกับแนวคิดหลักแรงจูงใจภายในซึ่งฮันท์เสนอแนะว่าแนวคิดเรื่องความซับซ้อนและการท้าทายที่พอเหมาะจะเหมาะสมกว่าแรงจูงใจภายใน และมีลักษณะเป็นบุคคลกระตือรือร้น แนวคิด

นี้พิจารณาโครงสร้างของพฤติกรรมที่ถูกจูงใจภายในเกี่ยวข้องกับการเข้าหาสิ่งเร้าที่ไม่สอดคล้องและทำการลดความไม่สอดคล้องนั้น

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถแห่งตนและการกำหนดตนเอง (Competence and Self – determination theories) (Deci. 1975 ; citing White. 1959 ; DeCharms. 1968) เน้นความต้องการทางจิตใจ ลักษณะพฤติกรรมเป็นการเผชิญกับสิ่งเร้าเพื่อจัดการกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าไม่มีสิ่งเร้าท้าทาย บุคคลก็จะแสวงหาโอกาสที่จะเผชิญกับสถานการณ์ หรือสิ่งเร้ามากเกินไปก็จะเบี่ยงเบนจากสถานการณ์บางอย่างเพื่อจัดการอย่างมีเหตุผล การทำความเข้าใจถึงปัจจัยส่งเสริมแรงจูงภายในจึงควรทำความเข้าใจทั้งในระดับความต้องการทางร่างกายและจิตใจ

การวิจัยแรงจูงใจภายใน

ชมชื่น ประเสริฐสุข (2542 : 125 - 141) ได้ศึกษารูปแบบการส่งเสริมแรงจูงใจในการทำงานของพยาบาล เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับแรงจูงใจที่อธิบายกระบวนการจูงใจในการทำงานของพยาบาล และเพื่อศึกษายุทธวิธีในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของพยาบาลอย่างประสบความสำเร็จในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลประจำการที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการพยาบาล ได้มาโดยใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจงแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่สัมภาษณ์ระดับลึกจำนวน 42 คน กลุ่มที่สัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มจำนวน 14 คน และกลุ่มที่ผ่านการสัมภาษณ์แล้วสมัครใจเข้าร่วมวงจรการวิจัยปฏิบัติการเป็นเวลา 12 สัปดาห์ จำนวน 18 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่อธิบายกระบวนการจูงใจในการทำงานของพยาบาลได้แก่ 1.1 ลักษณะของงาน ซึ่งประกอบด้วย การปฏิบัติงาน 24 ชั่วโมง ลักษณะของความชำนาญเฉพาะทาง ทัศนคติของพยาบาลในด้านบทบาท คุณค่าของงาน และความรู้สึกต่องาน 1.2 ระบบการบริหารงาน ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาทรัพยากรบุคคล การมีส่วนร่วมในการบริหาร การให้ผลตอบแทน การให้สวัสดิการ และระบบการประเมินผลงาน 1.3 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งประกอบด้วย ความสัมพันธ์กับหัวหน้าหอผู้ป่วย แพทย์ เพื่อนร่วมงาน ผู้ช่วยพยาบาล ผู้ป่วยและญาติ 1.4 ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย แรงจูงใจ บุคลิกภาพ อายุ สุขภาพ ครอบครัว และการปรับตัว ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ด้านจะทำหน้าที่เสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้พยาบาลปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย 2) ยุทธวิธีในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานพยาบาล ดำเนินการในช่วงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 4 วงจร ได้แก่ วงจรที่หนึ่ง “ การตั้งเป้าหมายที่ท้าทาย ” วงจรที่สอง “ การเปลี่ยนแปลงตนเอง ” วงจรที่สาม “ ความร่วมมือ ” และวงจรที่สี่ “ ความสำเร็จ ” ยุทธวิธีในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานมี 9 วิธี คือ 2.1 การตั้งเป้าหมายที่ท้าทายในการทำงาน โดยการให้ได้เลือกกิจกรรมการทำงานของตนเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมแรงจูงใจภายในด้านการกำหนดด้วยตนเอง (Self - determination) 2.2 การวางแผนยุทธวิธี เป็นการจัดลำดับ

การทำงานตั้งแต่เริ่มต้นกระทำกิจกรรมจนกระทั่งไปสู่เป้าหมายในการทำงาน ในการวางแผนจะปรับเปลี่ยนแผนได้ตามพลวัตรของการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม และมีความยืดหยุ่นสามารถปฏิบัติได้ในสถานการณ์จริง 2.3 การประกาศเป้าหมายในการทำงาน เพื่อการสื่อสารข้อมูลให้ผู้ร่วมงานรับทราบและขอฟังความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแผนงานที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น 2.4 การลงมือ การตั้งใจกระทำตามแผน จะปฏิบัติงานตามแผนงานบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ 2.5 การวิเคราะห์อุปสรรคในการทำงาน โดยพิจารณาจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เพื่อประเมินศักยภาพของตนเองตามความเป็นจริง วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของสถานที่ทำงาน วิเคราะห์อุปสรรคและแสวงหาโอกาสที่จะส่งเสริมความรู้สึกที่ดีต่องานและสิ่งแวดล้อมในองค์กร 2.6 การเปลี่ยนแปลงตนเองและวัฒนธรรมการทำงาน เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป 2.7 การได้รับความสนับสนุนจากผู้ร่วมงานเกิดการเปลี่ยนแปลงการทำงาน การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำงาน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานของผู้ร่วมงานจากการแข่งขันเอาเปรียบกันไปสู่การร่วมมือสนับสนุนในการทำงาน ร่วมกัน พัฒนาการทำงานจากปัจเจกบุคคลไปสู่การทำงานเป็นทีม (Team building) เพื่อตอบสนองภารกิจของหน่วยงานหรือภารกิจของทีมงาน 2.8 การมีส่วนร่วมในการบริหารเพื่อกำหนดนโยบายการทำงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเองและภารกิจของหน่วยงาน ซึ่งนโยบายที่สร้างขึ้นมาจากระดับปฏิบัติงานจะมีความสอดคล้องกับสถานการณ์จริง สามารถปฏิบัติได้จริงอันนำไปสู่ความสำเร็จที่แท้จริงของตนเองและของหน่วยงาน ความสำเร็จเกิดจากความร่วมมือกันในทีมงาน มิใช่มาจากความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงคนเดียว ก่อให้เกิดความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร 2.9 การสะท้อนการวิเคราะห์ตนเอง เป็นการประเมินความสำเร็จของงาน 3 ประการ คือ 1. ความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งใจไว้และผู้ป่วยมีความพึงพอใจในการได้รับบริการ 2. แรงจูงใจภายใน ได้แก่ ความรู้สึกมีความสามารถแห่งตน การกำหนดด้วยตนเอง 3. ความรู้สึกถึงความสุขจากการทำงาน ได้แก่ ความภาคภูมิใจในการทำงาน และพฤติกรรมในการทำงานในวิชาชีพต่อไป 3) การสังเคราะห์รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานพยาบาล ซึ่งสังเคราะห์จากปัจจัย 4 ด้าน คือ ลักษณะงาน ระบบการบริหารงาน ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน และปัจจัยส่วนบุคคล จะส่งผลต่อพยาบาลในการวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย ซึ่งประเมินได้จากความสำเร็จ แรงจูงใจภายใน และความสุขจากการทำงานผ่านเข้าสู่การสะท้อนการวิเคราะห์ตนเองเพื่อการปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงเป้าหมายใหม่ มีการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีการเสริมสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมกับสถานการณ์จริงในการทำงาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่เปลี่ยนแปลงตามไปด้วยและสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ กระบวนการสะท้อนการวิเคราะห์ตนเองมีลักษณะเป็นพลวัตรหมุนเวียนไป พร้อมกับมีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของพยาบาลเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ท้าทายของตนเอง ภารกิจของหอผู้ป่วย และมุ่งมั่นไปสู่วิสัยทัศน์ของโรงพยาบาล

การรวมพลังสร้างสรรค์ (Appreciation , Influence , Control : A-I-C)

การรวมพลังสร้างสรรค์ (Appreciation , Influence , Control : A-I-C) เป็นทั้งทฤษฎีและวิธีการบริหารเพื่อเปลี่ยนแปลงและพัฒนา โดยการประชุมระดมความคิดที่รวมพลังปัญญาและพลังสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคลเข้ามาเป็นพลังพัฒนา โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมอย่างประชาธิปไตยซึ่งมีวิธีการและขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจถึงสภาพปัญหาข้อจำกัด ความต้องการ และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เป็นกระบวนการประชุมที่รวมพลังสร้างสมองเพื่อแก้ไขปัญหาและหาแนวทางในการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ เมื่อดำเนินการถูกต้องตามขั้นตอนผลงานที่ได้จากการประชุมนี้จะมาจากความคิดของผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาให้องค์การหรือชุมชนที่มีปัญหายั่งยืนยากซับซ้อนได้ (อรพินท์ สฟโชคชัย. 2537 : 4,12 ; อรพินท์ สฟโชคชัย. 2538 : 44 - 45)

ความเป็นมาของกระบวนการ A-I-C

กระบวนการ A-I-C พัฒนามาจากแนวคิดของสถาบันพัฒนาเอกชนชื่อ Organizing for Development : an International Institute : OPII ซึ่งตั้งขึ้นโดยนางทูริด ซาโต้ (Ms.Turid Sato) ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์และเคยทำงานอยู่กับธนาคารโลก ได้นำโครงการที่ธนาคารโลกให้ความช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ มาพบทบทวนว่าโครงการที่ทำไม่ค่อยมีประโยชน์เท่าที่ควรจึงพยายามคิดหาวิธีบริหารจัดการโครงการเหล่านั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง โดยร่วมกับ ดร.วิลเลียม อี สมิธ (Dr.William E.Smith) ทำการคิดหาแนวทางแก้ไข จนกระทั่งพบว่าการทำงานร่วมกันของกลุ่มคนในที่ทำงานเดียวกันทำให้เกิดพลังสร้างสรรค์อย่างมหาศาลที่เต็มไปด้วยความสุขและความกระตือรือร้นในการทำงานบริการร่วมกัน (อรพินท์ สฟโชคชัย. 2537 : 4 - 5 ; อรพินท์ สฟโชคชัย. 2538 : 11)

สำหรับประเทศไทย สถาบัน OPII ร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย และสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนได้ดำเนินโครงการศึกษาร่วมกันในประเทศไทยในปี 2533 โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษาบทบาทของสตรีในการจัดการงานพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งเป็นครั้งแรกที่นักวิจัยได้นำเทคนิคของกระบวนการ A-I-C มาทดลองใช้ในการประชุมระดมความคิดในระดับหมู่บ้าน โดยที่โครงการนี้ตั้งสมมติฐานว่ากระบวนการนี้จะเหมาะสมกับพื้นฐานสังคมไทยเพราะหลักปรัชญาของกระบวนการเป็นหลักการที่สอดคล้องกับค่านิยมของไทยและมีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรมของคนเอเชีย ต่อมาปี 2536 สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ร่วมกับสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน และกองฝึกอบรม กรมพัฒนาชุมชน ได้นำแนวคิด A-I-C ไปดัดแปลงและฝึกปฏิบัติพบว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ต่อมาจึงนำมาใช้ในการพัฒนางาน

ต่าง ๆ ตลอดจนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (อรพินท์ ส孚โชคชัย. 2537 : 4 - 5 ; อรพินท์ ส孚โชคชัย. 2538 : 11-12)

กระบวนการ A-I-C : เทคนิคการระดมความคิด

กระบวนการ A-I-C เป็นเครื่องมือเพื่อระดมความคิดสร้างสรรค์ เสริมสร้างพลังในทุก ระดับทั้งในระดับบุคคล องค์กร หรือชุมชน เป็นเทคนิคการระดมความคิดที่ให้ความสำคัญ ต่อความคิดและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์กรหรือชุมชนบนพื้นฐานของความเท่าเทียม กัน เป็นกระบวนการที่นำเอาคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยที่คนผู้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งหมดขององค์กรหรือชุมชน (Village stakeholders) มาคิดและทำงานในรูปแบบของการ ประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อระดมความคิดในการวางแผนพัฒนาและเป็นการสร้างแนวทางในการ พัฒนาโดยพลังของประชาชน

กระบวนการ A-I-C มี 3 องค์ประกอบ 7 ขั้นตอน โดยทุกองค์ประกอบจะมีขั้นตอนการ ดำเนินกิจกรรมที่ต่อเนื่องและเป็นธรรมชาติ มีความสอดคล้องกัน ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมเกิด ความกระตือรือร้นในกิจกรรมตลอดเวลา และมีการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ มีคุณภาพ โดยยึดทุกคนที่เข้าร่วมประชุมเป็นศูนย์กลาง ความคิดเห็นของทุกคนมีความสำคัญ และมีความหมายต่อกิจการพัฒนาซึ่งทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเกิดกิจการพัฒนา ตามที่ทุกคนปรารถนา ซึ่งองค์ประกอบแรกคือ การสร้างการเรียนรู้ (Appreciation : A) เป็น ขั้นตอนที่สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมมีการเสนอความคิดเห็นและให้ข้อมูลจากประสบการณ์และ มุมมองของแต่ละบุคคล องค์ประกอบที่สองคือ การสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence : I) เป็นขั้นตอนที่ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสคิดแนวทางในการพัฒนาร่วมกัน และองค์ประกอบ สุดท้ายคือ การสร้างแนวทางปฏิบัติ (Control : C) เป็นขั้นตอนของการนำเอาแนวคิดในการ พัฒนามาวางแผนปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นขั้นของการสร้างแนวทางการปฏิบัติ โดยมี รายละเอียดดังนี้ (อรพินท์ ส孚โชคชัย.2538: 13 - 15)

1. การสร้างการเรียนรู้ หรือ สร้างนโยบาย (Appreciation)

การสร้างความรู้ความเข้าใจสภาพและการสร้างภาพขององค์กรหรือชุมชนพัฒนา เป็น ขั้นตอนการสร้างการรับรู้ การเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อเท็จจริงจากมุมมอง ความเห็น และประสบการณ์ของบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าร่วมประชุม วัตถุประสงค์หลักของขั้นตอนนี้ เป็นการสร้างการยอมรับ ความเข้าใจ และชื่นชมผู้อื่น ๆ มีการเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดง ความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกันเป็นประชาธิปไตย และร่วมกันหาข้อสรุป ที่ผู้เข้าร่วมประชุมเข้าใจและยอมรับร่วมกัน การเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารระหว่างผู้เข้าร่วม ประชุมอย่างเสรี จะช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจสถานการณ์มากขึ้นซึ่งจะทำให้เกิดการปรับเจตคติ (Paradigm shift) จุดเด่นของขั้นตอนนี้คือการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เปิดโอกาสให้มีการ แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกโดยไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์หรือต่อต้าน ค้นหาศักยภาพ

ของชุมชนและมีการมองถึงการพัฒนาในทางบวกมากกว่าการค้นหาปัญหา โดยให้ผู้ที่เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสให้ข้อคิดเห็น หลักการ และเหตุผลที่นำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาที่พึงประสงค์ในอนาคต เป็นการวางแผนทางการพัฒนาที่เน้นความสำเร็จ ผลสำเร็จของขั้นตอนนี้ คือ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันในการพัฒนาชุมชนหรือองค์การตามที่พึงประสงค์ในอนาคตที่ทุกคนสร้างฝันร่วมกัน (Shared vision)

ขั้นตอนที่ 1 (A1) สภาพปัจจุบันที่รับรู้ เป็นการสำรวจสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันตามที่ตนเองเห็นด้วยการที่แต่ละคนวาดภาพลงบนกระดาษ แล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มย่อยๆ ด้วยการให้เกียรติ เห็นคุณค่า ชักถามได้แต่ไม่วิจารณ์ ให้ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันไม่ครอบงำความคิด หลังจากนั้นจึงสรุปสภาพปัจจุบันตามการรับรู้ของแต่ละคนออกมาเป็นภาพของกลุ่มจำนวน 1 ภาพเพื่อนำเสนอในกลุ่มใหญ่

ขั้นตอนที่ 2 (A2) สภาพที่ปรารถนาในอนาคต เป็นการกำหนดสภาพที่มุ่งหวังในอนาคตด้วยการที่ให้แต่ละคนวาดภาพลงบนกระดาษ แล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มย่อยๆ ด้วยการให้เกียรติ เห็นคุณค่า ชักถามได้แต่ไม่วิจารณ์ ให้ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันไม่ครอบงำ หลังจากนั้นจึงสรุปสภาพแห่งความหวังของกลุ่มจำนวน 1 ภาพเพื่อนำเสนอในกลุ่มใหญ่ แล้วมีการสร้างภาพที่ปรารถนาในอนาคตซึ่งเป็นภาพรวมของทุกกลุ่มย่อย ๆ เข้าด้วยกันเป็น 1 ภาพ แล้วสร้างคำขวัญร่วมกันเพื่อให้ภาพที่ปรารถนาเป็นจริงได้

2. การสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence หรือ I) เป็นขั้นตอนการหาวิธีการที่จะทำให้สามารถพัฒนาบุคคล องค์การ หรือชุมชนตามเป้าหมายที่ได้ในช่วงของการกำหนดสภาพที่ปรารถนา และเป็นช่วงการหามาตรการหรือวิธีการในการพัฒนาและค้นหาสาเหตุเพื่อจัดลำดับความสำคัญด้วยการนำเอาแนวคิดและพลังสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในแต่ละบุคคลมาช่วยกันกำหนดวิธีการ โครงการ หรือกิจกรรมการพัฒนา โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระดมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กำหนดยุทธศาสตร์ ทำให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม สร้างอุดมการณ์ร่วมกัน ซึ่งหมายถึงภาพที่พึงประสงค์หรือพึงปรารถนาในอนาคตได้อย่างดีที่สุดเท่าที่เวลาและทรัพยากรจะอำนวย การระดมความคิดในขั้นตอนนี้เป็นการคิดที่ต่อเนื่องจากช่วงการสร้างการเรียนรู้ (Appreciation) ซึ่งได้มองภาพการพัฒนาบุคคล องค์การ หรือชุมชนในลักษณะการกำหนดเป้าหมายที่พึงปรารถนา โดยที่ผู้เข้าร่วมประชุมหรือสมาชิกทุกคนจะร่วมกันคิดวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมายที่เป็นความสำเร็จ การคิดวิธีการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จจะทำให้โครงการหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะที่สร้างสรรค์มากกว่าการคิดค้นโครงการพัฒนาที่มุ่งแก้ปัญหาเพียงอย่างเดียว แผนงานที่เกิดขึ้นจะเป็นแผนงานในเชิงรุก วิธีการที่ใช้ในการระดมความคิดเห็นในช่วงนี้จะเปิดโอกาสให้สมาชิกที่ร่วมประชุมทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและกำหนดวิธีการที่จำเป็นที่จะนำไปสู่ความสำเร็จที่ทุกคนต้องการ ในการกำหนดโครงการหรือกิจกรรมที่สำคัญ

และจำเป็นที่ เน้นการวิเคราะห์พิจารณาซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องหาข้อมูลมาสนับสนุนโดยกลุ่มผู้เข้าร่วมระดมความคิดเห็นทั้งหมด จะต้องช่วยกันคิดวิเคราะห์ร่วมกันว่าโครงการหรือกิจกรรมใดบ้างที่มีความสำคัญเหมาะสม ขั้นตอนนี้จะเปิดโอกาสในการให้เหตุผล ตีรอง และถกเถียงเพื่อให้ได้มาซึ่งโครงการหรือกิจกรรมที่ดีที่สุด และเป็นประโยชน์ต่อบุคคล องค์กร หรือชุมชนมากที่สุด และที่สำคัญจะต้องเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นที่ยอมรับของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคคล องค์กร หรือชุมชนมากที่สุด (อรพินท์ สฟโชคชัย. 2537 : 15 ; อรพินท์ สฟโชคชัย. 2538 : 14-5 ; ประเวศ วะสี. 2535 : 50-51)

การสร้างแนวทางการพัฒนา(Influence : I) มี 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 3 (I1) การกำหนดแนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จตามสภาพที่ปรารถนา โดยการที่แต่ละคนคิดค้นวิธีการสำคัญ (Strategies) คนละ 1-3 ข้อ แล้วเขียนลงบนกระดาษย่อย 1 แผ่นต่อ 1 ข้อ หลังจากนั้นจึงทำการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มย่อยๆ เพื่อคัดเลือกยุทธศาสตร์ที่กลุ่มเห็นว่าดีที่สุดพร้อมมาตรการแก้ไขเสนอกลุ่มใหญ่

ขั้นตอนที่ 4 (I2) การวิเคราะห์แนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จตามสภาพที่ปรารถนา โดยที่กลุ่มทำการศึกษาผลกระทบและความเป็นไปได้ในการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติจริง ด้วยการพิจารณาจากความสัมพันธ์เชิงสมดุลง การปฏิบัติได้โดยกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุม ส่งผลต่อสภาพแห่งความมุ่งหวังที่ปรารถนา ปฏิบัติได้โดยไม่ขัดแย้งต่อนโยบายหลัก

3. การกำหนดแนวทางปฏิบัติ (Control หรือ C) เป็นการนำเอาวิธีการสำคัญหรือโครงการที่ได้ตกลงและยอมรับร่วมกันมากำหนดเป็นแผนการการปฏิบัติอย่างละเอียดว่าโครงการหรือกิจกรรมที่ร่วมกันคิดจะดำเนินการอย่างไร จะต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่พึงประสงค์ มีหลักการและเหตุผลอย่างไร มีวิธีการดำเนินการอย่างไร ใครเป็นผู้รับผิดชอบและใครบ้างที่ต้องให้ความร่วมมือประสานงาน จะใช้งบประมาณค่าใช้จ่ายเท่าไร จะดำเนินการเมื่อไร มีเป้าหมายอย่างไร และชุมชนจะได้ประโยชน์อย่างไรในการประชุมขั้นนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมในฐานะที่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการดำเนินงานพัฒนาจะเป็นผู้กำหนดว่าจะดำเนินการอย่างไร ซึ่งเป็นการสร้างข้อผูกพันร่วมกันเพื่อกลุ่มปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่เป็นวิสัยทัศน์ร่วมของบุคคล องค์กร หรือชุมชน

การกำหนดแนวทางปฏิบัติ มี 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 5 (C1) การเขียนแผนการปฏิบัติการโดยการนำยุทธศาสตร์แต่ละข้อพร้อมด้วยมาตรการมาจัดทำแผนปฏิบัติการ หาผู้รับผิดชอบโดยแบ่งกลุ่มและลงชื่อตามความสมัครใจ แล้วนำเสนอแผนการดำเนินงานในที่ประชุมกลุ่มใหญ่

ขั้นตอนที่ 6 (C2) การหาข้อยุติและสัญญาใจ โดยที่ประชุมกลุ่มใหญ่อภิปรายให้ได้ข้อยุติของแผนการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 7 (C3) การติดตามและให้การสนับสนุน มีการจัดประชุมเพื่อติดตามความก้าวหน้าและผลการดำเนินงาน ให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหา

การวาดภาพเป็นเทคนิคที่สำคัญของกระบวนการ A-I-C

กระบวนการ A-I-C จะใช้เทคนิคการวาดภาพในขั้นตอนการสร้างความรู้ (Appreciation) (อรพินท์ สพอชัย. 2537 : 15 - 16) การวาดภาพมีความสำคัญดังนี้

1. การวาดภาพจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถสร้างจินตนาการ โดยไม่ต้องจำกัดอยู่ที่ตัวอักษร ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่ไม่ถนัดในการเขียนหนังสือสามารถสื่อความหมายได้
2. การวาดภาพเป็นการกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมต้องพูดอธิบายภาพหรือสัญลักษณ์ที่ตนเองวาดและต้องอธิบายอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมอื่น ๆ สามารถซักถามข้อมูลจากภาพได้เป็นการเปิดโอกาสให้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูล การวาดภาพเป็นประโยชน์ในการกระตุ้นให้สมาชิกที่ไม่ค่อยกล้าพูดต่อหน้าคนอื่น เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มด้อยโอกาส จำเป็นต้องร่วมอธิบายภาพของตนเอง
3. การวาดภาพของแต่ละบุคคลเป็นภาพของกลุ่มทำได้ง่ายกว่าการที่พยายามรวมแนวความคิด หรือคำอธิบายในรูปของการเขียน การสร้างภาพของกลุ่มโดยมีส่วนร่วมของแต่ละบุคคลอยู่ในภาพ จะสร้างความเป็นเจ้าของภาพ (ความคิด) และการมีส่วนร่วมในการสร้างกรอบแนวคิดตามภาพของกลุ่ม
4. การใช้เทคนิคการวาดภาพช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการประชุมให้มีความสนุกสนานเป็นกันเองมากยิ่งขึ้น

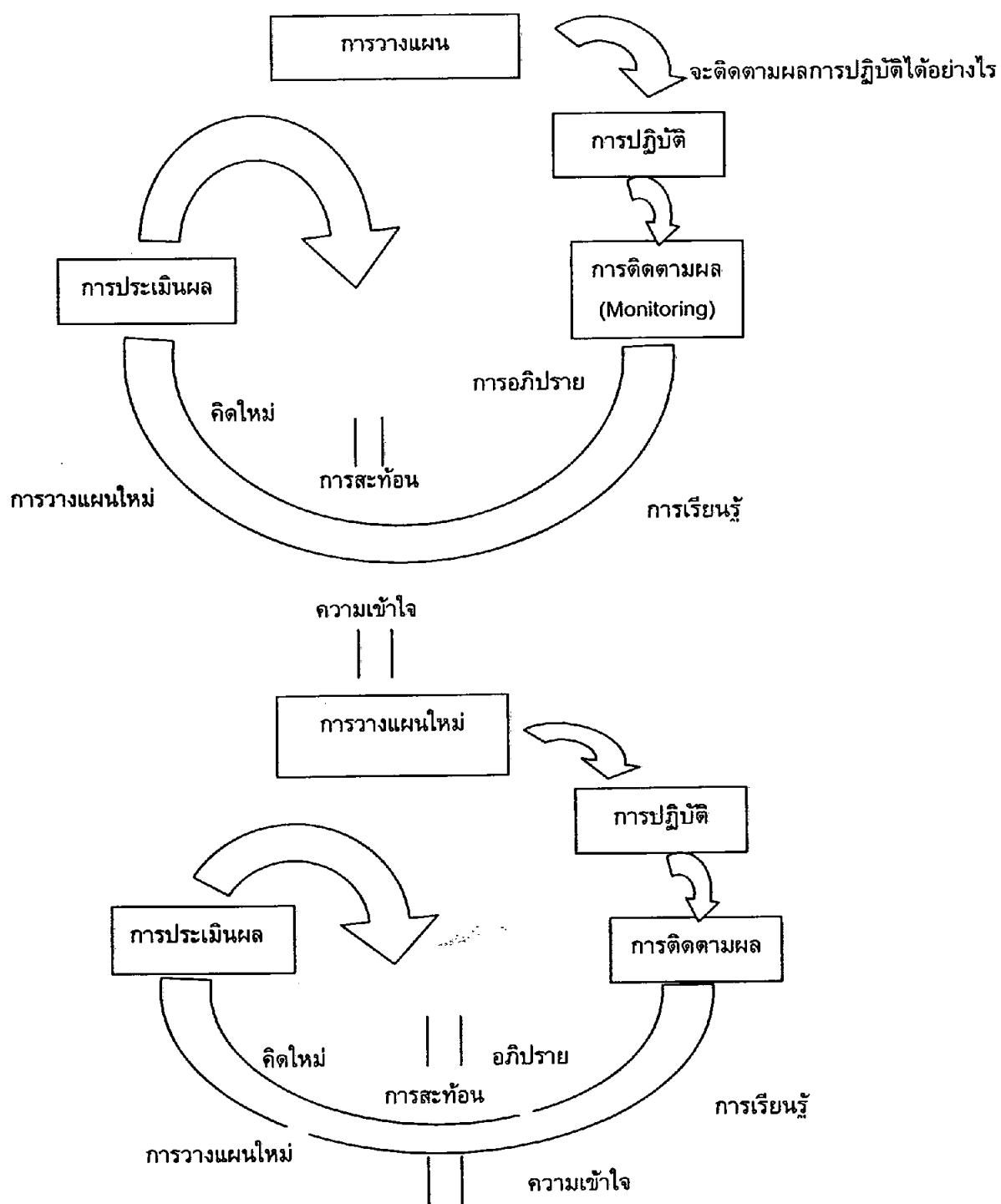
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research : PAR)

การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เป็นรูปแบบของวิธีการศึกษาค้นคว้าแบบสะท้อนตนเองของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในสถานการณ์การสังคม เพื่อต้องการที่จะพัฒนาลักษณะที่ถูกต้องและมีเหตุผลของวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้รูปแบบหรือแนวทางในการนำไปพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงาน และในขณะเดียวกันก็เป็นการพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนั้นๆให้สอดคล้องกับสถานการณ์ กลุ่มผู้ร่วมการวิจัยต้องเป็นผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติ ผู้รับบริการ หรือบุคคลอื่นๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่สนใจร่วมกัน วิชาการจะต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่มบุคคลที่จะพินิจพิจารณาการกระทำของตนเองและของกลุ่มโดยใช้วิจารณญาณอย่าง

ละเอียดยี่ถั่ว (Kemmis & McTaggart.1990 : 5 - 6) การศึกษาเชิงปฏิบัติการนั้นจะเป็นผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนอันเนื่องมาจากการวิจัย

ผู้ริเริ่มการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นนักจิตวิทยาสังคม ซึ่งเคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin. 1946) ผู้ซึ่งใช้เวลาหลายปีในการพัฒนาและประยุกต์วิชาการจากการทดลองอย่างต่อเนื่องในชุมชนอเมริกาหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดแหล่งที่อยู่อาศัยสำหรับคนอเมริกาเชื้อชาติต่างๆให้อยู่ในละแวกเกี่ยวกับการให้ความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้พิจารณาเข้าทำงาน การปรับตัวให้เข้ากับสังคมของกลุ่มวัยรุ่นชนชั้นกลาง การฝึกการเป็นผู้นำให้กับคนหนุ่มสาว จากงานของเลวินได้แนวคิดที่สำคัญ 2 ประการคือการตัดสินใจของกลุ่ม (Group Decision) และความผูกพันต่อการปรับปรุงพัฒนา (Commitment to Improvement) ลักษณะสำคัญคือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการนั้นจะเป็นกิจกรรมกลุ่มเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนอันเนื่องมาจากการวิจัย(Kemmis & McTaggart. 1990 : 6)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆที่เป็นเกลียวสว่าน(Spiral of Steps) ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ(Acting) การสังเกต(Observing) และการประเมินผล(Evaluating) ผลลัพธ์ของการปฏิบัติซึ่งการวิจัยเชิงปฏิบัติการจะเป็นการวิจัยแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมและร่วมมือกันเป็นหมู่คณะซึ่งเกิดจากกลุ่มที่มีความคิดเห็นและแนวทางที่จะแก้ปัญหาในการอภิปรายจะช่วยกันตัดสินใจว่าความเป็นไปได้ที่กลุ่มจะดำเนินงานในรูปโครงการต่อไปนั้นมีอะไรบ้าง กลุ่มจะต้องกำหนดแนวคิดที่จะสนใจร่วมกันของการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดขอบเขตของการดำเนินงานที่กลุ่มต้องการจะปฏิบัติ เพื่อปรับปรุงวิธีการสมาชิกของกลุ่มจะวางแผนทำงานร่วมกัน ลงมือปฏิบัติและสังเกตกับข้อมูลเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มรวม และสะท้อนผลการดำเนินงานร่วมกันและจัดการวางแผนใหม่อย่างมีวิจารณ์ญาณโดยอาศัยความเข้าใจและเหตุการณ์ในอดีตเป็นแนวทาง (Kemmis & McTaggart.1990 : 9) ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการของเลวิน

ดังนั้น การวิจัยเชิงปฏิบัติการจึงเป็นรูปแบบของการรวบรวมปัญหาหรือการสะท้อนปฏิบัติ(Collective Self-Reflective) ของกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในสังคมหนึ่งที่ต้องการจะพัฒนาหลักการและเหตุผล การตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพวกเขาเพื่อทำความเข้าใจและให้ได้รับรูปแบบหรือแนวทางไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานนั้นให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยอาศัยความร่วมมือ (Collaborative) ในการวิเคราะห์กิจกรรมของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ การวิจัยเชิงปฏิบัติการจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การวางแผนระบบงาน และการพัฒนาระดับนโยบาย (Kemmis & Mcggart.1990 : 5)

โดยสรุปแล้ว การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) หมายถึง กระบวนการที่ผู้วิจัยได้เลือกกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่เห็นว่าดี เหมาะสมตามความรู้ ความเข้าใจของผู้วิจัย มาดำเนินการปฏิบัติเพื่อทดลองว่าใช้ได้หรือไม่ ประเมินดูความเหมาะสมในความเป็นจริง ควบคุมแนวทางการปฏิบัติ แล้วนำผลการปรับปรุงปฏิบัติการเพื่อนำผลไปทดลองใหม่ จนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ นำไปใช้ได้ ลักษณะการวิจัยแบบนี้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานเมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลใหม่เพิ่มขึ้น ทำให้การวิจัยมีความยืดหยุ่นได้ อาจเป็นแบบมีส่วนร่วมหรือไม่ก็ได้ (สุภางค์ จันทวานิช. 2543 : 68)

การมีส่วนร่วม (Participation) ในการวิจัย หมายถึง ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบที่จะต้องทำตั้งแต่การสร้างกรอบแนวคิด (Conceptualization) และการปฏิบัติเพื่อสร้างความเข้าใจและพัฒนาการปฏิบัติ (McTaggart. 1991 : 171) และการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการวิจัยประกอบด้วย 1) การมีบทบาทในการกำหนดแผนการดำเนินงาน 2) การมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล 3) มีอำนาจและอิสระในการใช้ผลิตผลจากการวิจัย และจัดกระบวนการสังเกต (McTaggart. 1991 : 171 ; citing Tandon. 1988 : 13) ซึ่งในโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการจะประกอบด้วย 1) รายละเอียดเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนา 2) กระบวนการดำเนินงานโดยผ่านเกลียวส่ววนของวงจร (Spiral of cycle) ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงกัน และ 3) การมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนของวงจรการวิจัยของผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบโดยตรงจากโครงการวิจัย (Grundy. 1988 : 355) ซึ่งในกระบวนการดำเนินงานนั้นกลุ่มจะต้องใช้ความพยายามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการทำความเข้าใจและการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติตามสถานการณ์ ผ่านการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการปฏิบัติ (Hughes.1997 : online)

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการศึกษาผ่านการสะท้อนภาพของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในปัญหาที่กลุ่มสนใจและมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน โดยอาศัยความร่วมมือกันเป็นทีมผ่านกระบวนการที่เป็นวงจร ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนภาพการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความเข้าใจและการปฏิบัติของแต่ละบุคคลและกลุ่ม และสถานการณ์ที่การปฏิบัติงานดำเนินอยู่

วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบ่งออกเป็น 3 วิธี ตามแนวคิดประเภทความรู้ (Knowledge) และความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ (Interests) ของฮาเบอร์มาส โดยมีรายละเอียดดังนี้ (Grundy. 1988 : 353–364; citing Habermas. 1974)

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเชิงทักษะ (Technical action research) วิธีนี้ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มปฏิฐานนิยม (Positivism) ซึ่งให้ความสำคัญกับความรู้ด้านทักษะ (Technical knowledge) และการสรุปอ้างอิงหรือการนำไปใช้ (Generalization) ที่ได้จากการสังเกตและการทดลองซ้ำ ๆ จนได้ข้อสรุป ซึ่งแนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับความรู้ ทักษะและความชำนาญของผู้วิจัยในการคิดวิธีการจัดการควบคุมปัจจัยต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่คาดหวังไว้ ซึ่งเป็นการพัฒนาการปฏิบัติผ่านแผนการปฏิบัติที่ถูกกำหนดล่วงหน้าจากผู้วิจัย (Grundy. 1988 : 354 – 357)

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเชิงเหตุผลการปฏิบัติ (Practical action research) เน้นการตีความหรือการอธิบาย (Hermeneutic or Interpretivist) การตัดสินใจเชิงปฏิบัติเน้นการปฏิบัติที่ดีมากกว่าการปฏิบัติที่ถูกต้อง เน้นกระบวนการมากกว่าผลผลิต การพัฒนาความเข้าใจและเหตุผล การปฏิบัติอาศัยกระบวนการสะท้อนภาพการปฏิบัติของผู้ปฏิบัติแต่ละคน (Grundy. 1988 : 357 - 358)

3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเชิงวิพากษ์ (Critical or Emancipation action research) เป็นแนวคิดของฮาร์เบอร์มาสซึ่งเคมมิสและแมคเทคกาทนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการประสานความร่วมมือในกระบวนการกลุ่ม (Grundy. 1988 : 358 - 359)

ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การดำเนินกิจกรรมบางอย่างจนครบวงจรจะใช้เวลาประมาณ 7 – 10 วันเท่านั้น แต่บางกิจกรรมอาจใช้เวลานาน 1 ปี แต่สำหรับนักวิจัยมือใหม่ไม่ควรใช้ระยะเวลาในแต่ละวงจรมานานมากนัก เนื่องจากจะทำให้เกิดความยากลำบากในการรับผิดชอบและการมองเห็นความก้าวหน้า รอบวงจรหนึ่งๆไม่ควรมีระยะเวลานานกว่า 1 เดือน จะทำให้ผู้วิจัยได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้กระบวนการต่างๆได้ดีกว่า (Kemmmis & Mctaggart.1988:48)

และสิ่งที่นักวิจัยปฏิบัติควรมีความเข้าใจเบื้องต้นก่อนการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการคือ

1. ปัญหาการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติการบนพื้นฐานของการพัฒนาการปฏิบัติและการเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติในกลุ่มบุคคลที่ทำงานร่วมกันใช้ในสถานการณ์การทำงานที่ต้องการแก้ไขปัญหที่สมาชิกในกลุ่มมีความสนใจหรืออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องปฏิบัติบางอย่างที่จะนำมาซึ่งการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงปัญหาการวิจัยจึงไม่ใช่ปัญหาที่ต้องการคำตอบในเรื่องของการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่เป็นปัญหาที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติบางอย่างที่กลุ่มเห็นว่ามีคุณค่าและสามารถนำไปประยุกต์ได้ในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกันได้ คำตอบที่ได้จะนำมาซึ่งความเข้มข้นหรือการพัฒนาการปฏิบัติที่ดีมากขึ้น เช่น ปัญหาจะอย่างไรจึงจะสามารถเพิ่มการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของอาจารย์ในที่ประชุมได้

2. การจดบันทึกประจำวัน เป็นประโยชน์ในการช่วยทบทวนว่าในแต่ละวันเราได้ทำอะไรบ้างกับโครงการวิจัยของเรา ดูความก้าวหน้าในการพัฒนางานที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดที่เราสนใจร่วมกัน (Thematic concern) มีอะไรบ้าง การบันทึกประกอบด้วยข้อมูลจากการสะท้อนภาพ 4 ประเภทที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดที่น่าสนใจ คือ

2.1 บันทึกสรุปการสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการใช้ภาษา (Language) และการสนทนา (Discourse) เพื่อใช้ในการสร้างและอธิบายแนวคิดที่สนใจร่วมกันให้เกิดความชัดเจนและเข้าใจมากขึ้นทั้งของตนเองและผู้อื่น

2.2 บันทึกภาพการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานการณ์ (Activities) รวมทั้งกิจกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นจนกลายเป็นการปฏิบัติ

2.3 บันทึกการสรุปการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationship) ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนเองและผู้อื่น

2.4 บันทึกการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในเรื่องภาษา การสนทนา กิจกรรม และความสัมพันธ์ทางสังคม

3. การนิยามกลุ่มเป้าหมายที่จะปฏิบัติงาน ตัวผู้วิจัยและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่กำลังศึกษา มีการรวมกันเพราะมีความสนใจในประเด็นหรือปัญหาร่วมกัน โดยรวมกันในกลุ่มเล็ก ๆ ก่อน สิ่งที่สำคัญคือต้องมีความเห็นตรงกันในการทำงานร่วมมือในประเด็นหรือแนวคิดที่ต้องการศึกษา การรวมกลุ่มมี 2 ประเภท

3.1 มีบทบาทเดียวกัน เช่น ครู นักเรียน

3.2 มีบทบาทต่างกันแต่มีปฏิสัมพันธ์กันในกิจกรรมบางกิจกรรม เช่น อาจารย์กับผู้บริหาร กลุ่มที่มีประโยชน์ในแง่ที่จะทำให้มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดความเข้าใจในปัญหาได้หลากหลายแง่มุม ครอบคลุม และมีความเป็นไปได้มากในทางปฏิบัติ

จะเห็นว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีแนวคิดที่สำคัญคือ การตัดสินใจของกลุ่ม (Group decision) และการยืนยันที่จะพัฒนาการปฏิบัติงาน (Commitment to improvement) มีลักษณะเด่นคือ การทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา การหาข้อเท็จจริง จะกระทำเป็นวงจรที่มีขั้นตอนซ้ำ ๆ กัน (Spiral of steps) แต่ละวงประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนการปฏิบัติ (Kemmis & McTaggart. 1990 : 6-8 ; McTaggart. 1991) มีขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผน สมาชิกกลุ่มจะร่วมมือกันในการวางแผน ซึ่งแผนนั้นจะต้องสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง กิจกรรมที่เลือกไว้ในแผนต้องสามารถปฏิบัติได้ดีกว่ากิจกรรมอื่น ๆ และมีประสิทธิภาพมากกว่า และจะต้องพิจารณาถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้

2. การปฏิบัติ การดำเนินการเป็นการนำแผนที่กำหนดไว้มาดำเนินการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและมีการควบคุม เพื่อใช้เป็นฐานในการปฏิบัติในขั้นต่อไป และอาจมีการปรับปรุงไปเรื่อย ๆ ตามผลการตัดสินใจ มีการสังเกตเพื่อตรวจสอบสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ ผลการปฏิบัติ สภาพแวดล้อม และข้อจำกัดในการปฏิบัติเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประเมินเพื่อปรับปรุงแก้ไข ดังนั้นการปฏิบัติอาจมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ และต้องมีการสังเกตผู้ปฏิบัติร่วมด้วยเพื่อใช้ประกอบการประเมินการปฏิบัติ

3. การสังเกต จะต้องสังเกตทั้งกระบวนการของการปฏิบัติและผลการปฏิบัติ ซึ่งการสังเกตจะต้องมีการวางแผนจนกระทั่งได้ข้อมูลเป็นเรื่องราวที่สะท้อนต่อเนื่องกัน และผู้สังเกตต้องพร้อมที่จะสังเกตข้อมูลที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด และจะต้องมีการรายงานผลการสังเกตอย่างครบถ้วน

4. การสะท้อนผลการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบหรือการประเมินผลการดำเนินงานว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ มีปัญหาหรือสิ่งที่เป็นข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรค ข้อควรปรับปรุงแก้ไขอะไร โดยจะต้องตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับบริบทของการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นในด้านสภาพแวดล้อม สภาพสังคม ผู้ร่วมวิจัยโดยผ่านการอภิปรายเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและการวางแผนปฏิบัติงานต่อไป ซึ่งการสะท้อนผลการปฏิบัติสามารถทำได้โดยผู้วิจัยพิจารณาเพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติด้วยตนเอง (Self reflection) หรือร่วมกันอภิปรายเพื่อสะท้อนกลับกับผู้ที่เกี่ยวข้อง (Collaborator reflection)

การประยุกต์กระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์(A-I-C) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม(PAR) มาใช้ในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

จากแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์และขั้นตอนต่างๆในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยนำมาประยุกต์เป็นแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการ

วิจัย โดยกระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์จะเป็นการกำหนดเป้าหมายการส่งเสริมและพัฒนา โดยใช้การสร้างการเรียนรู้ (Appreciation) การสร้างแนวทางการปฏิบัติ (Influence) และการกำหนดแนวทางการปฏิบัติ (Control) และรูปแบบของการวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมและการประสานความร่วมมือของผู้ร่วมวิจัยในทุกขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติและการสังเกต และการสะท้อนผล เพื่อส่งเสริมให้มีความรู้และทักษะในขั้นตอนต่างๆของการวิจัย เพราะเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับพฤติกรรมที่ส่งเสริม คือ ทักษะในขั้นตอนต่างๆของการดำเนินการวิจัย ซึ่งจะเน้นการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ร่วมกันในการแก้ปัญหาของแต่ละขั้นตอนของการวิจัย จนเกิดความมั่นใจที่จะทำวิจัยได้ มีรายละเอียดดังนี้

กระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์	การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
1. การสร้างการเรียนรู้ (Appreciation) 1.1 ความสามารถในการวิจัยปัจจุบัน (A1) ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย ความคาดหวังของผู้ร่วมประชุม วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างการยอมรับ ความเข้าใจ เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็น แล้วร่วมกันหาข้อสรุปที่ผู้ร่วมวิจัยเข้าใจและยอมรับร่วมกัน	วงจร1. การวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ 1. การวางแผน สร้างภาพความสามารถในการวิจัยปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัยเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา และความคาดหวังจากการประชุมครั้งนี้ 2. การปฏิบัติและการสังเกต 2.1 แต่ละคนวาดภาพความสามารถในการวิจัยปัจจุบันสิ่งที่คาดหวังจากการประชุมครั้งนี้ 2.2 เล่าเรื่องในภาพให้กลุ่มฟัง 2.3 สรุปภาพความสามารถในการวิจัยปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย สิ่งที่คาดหวังจากการประชุมครั้งนี้ 3. การสะท้อนกลับ 3.1 นำเสนอภาพความสามารถในการวิจัยปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย และความคาดหวังจากการประชุมครั้งนี้ให้กลุ่มฟัง เพื่อดูความครอบคลุมของสิ่งที่ผู้ร่วมวิจัยช่วยกันคิด ช่วยกันวางแผน แล้วหาข้อสรุปเป็นความคิดของกลุ่ม มีความเข้าใจและยอมรับร่วมกัน

กระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์	การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
วัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย และจัดลำดับความสำคัญก่อน-หลังของยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยร่วมกัน	2. การปฏิบัติและการสังเกต 2.1 เขียนยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยออกเป็นข้อๆ 2.2 อธิบายความหมายที่ผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนเขียนจนครบทุกคน และผู้ร่วมวิจัยคนอื่นสามารถซักถามหรือคัดค้านได้ 2.3 รวบรวมยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในของการวิจัยของทุกคน โดยจัดหมวดหมู่ของยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่สอดคล้องกันเข้าเป็นกลุ่มเดียวกัน 2.4 จัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นของยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยก่อน-หลัง 3. การสะท้อนผล 3.1 ผู้ร่วมวิจัยนำเสนอยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยให้กลุ่มฟังเพื่อสร้างการยอมรับร่วมกันและยืนยันวิธีที่จะส่งเสริมความสามารถในการวิจัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และถ้ายุทธวิธีใดไม่ชัดเจนก็จะได้มีการวางแผนและปฏิบัติเพิ่มเติมอีก 3.2 ขอผู้แทน 3 คน ที่มีส่วนอย่างมากในการพัฒนาศักยภาพในการวิจัยของกลุ่มการพยาบาลและมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยมาช่วยกันสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

กระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์	การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
3. การกำหนดยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย(Control) 3.1 การสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย(C1) 3.2 การหาข้อยุติของแผนการส่งเสริมวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยไปในแนวทางเดียวกับที่กลุ่มต้องการ	1. การวางแผน 1.1 สร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยตามที่กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติ(I) 1.2 สร้างกระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการวิจัย 1.3 สร้างแนวทางการส่งเสริมแรงจูงใจในการทำวิจัย 2. การปฏิบัติและการสังเกต 2.1 นำยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยแต่ละองค์ประกอบมากำหนดรายละเอียดของหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและสื่อ และการประเมินผล 2.2 จัดทำแผนการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยในแต่ละยุทธวิธี 2.3 จัดทำเอกสารเสริมความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยให้สอดคล้องกับยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย 3. การสะท้อนผล นำแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย และเอกสารเสริมความรู้มาร่วมกันพิจารณาอีกครั้ง เพื่อพิจารณารายละเอียดของข้อมูลและแผนการดำเนินงาน ถ้ายังไม่สมบูรณ์ก็จะร่วมกันปรับปรุงและวางแผนสร้างแนวทางการส่งเสริมจนเป็นที่พอใจ

กระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์	การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
3.3 การปฏิบัติและให้การสนับสนุน (C3) วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีความรู้และทักษะในขั้นตอนต่างๆของการวิจัย มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และมีแรงจูงใจในการทำวิจัย	วงจร3. การส่งเสริมความสามารถในการวิจัย 1. การวางแผน 1.1 ส่งเสริมความรู้และทักษะในขั้นตอนต่างๆของการวิจัย 1.2 การเปลี่ยนเจตคติต่อการวิจัย 1.3 การส่งเสริมแรงจูงใจภายในของการวิจัย 2. การปฏิบัติและการสังเกต 2.1 นำยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยในแต่ละขั้นตอนมาวางแผน การปฏิบัติ และการสังเกต การสะท้อนผล เป็นวงจรเรื่อยๆจนกว่าจะได้ผลเป็นที่พอใจ 2.2 ผู้วิจัยอธิบายหรือให้ความรู้เพิ่มเติมกรณี que ผู้ร่วมวิจัยมีปัญหาหรือขอความช่วยเหลือ 3. การสะท้อนกลับ ผู้ร่วมวิจัยนำเสนอผลงานให้ผู้ร่วมวิจัยอื่นๆ ฟัง เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานและเสนอแนะแนวทางแก้ไขร่วมกันเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข หมายเหตุ การดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในขั้นตอนต่างๆของการวิจัย ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติและการสังเกต และการสะท้อนผลการแก้ปัญหา อาจจบในวงจรเดียว หรือมีการปรับปรุงแผนใหม่ในหลาย ๆ วงจรก็ได้ขึ้นอยู่กับปัญหาของแต่ละขั้นตอนการวิจัย

จรรยาบรรณสำหรับการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ การรวบรวมข้อมูลจากบุคคล ชุมชน หรือองค์การจะต้องระมัดระวังผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับผู้ให้ข้อมูล ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องปกป้องสวัสดิภาพของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลซึ่งอุทิศข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจะต้องไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่การทำงานหรือวิชาชีพของตนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาไปใช้เพื่อจุดประสงค์อื่น (เบญจา ยอดดำเนิน – แอ๊ดติจ ; บุปผา ศิริวัตร ; และ วาทีนี บุญชะลิกษ์. 2533 : 417-429)

จริยธรรมของผู้วิจัย หมายถึง คุณธรรมประจำใจที่ผู้วิจัยพึงจะมีเพื่อจะได้ยึดถือเป็นแนวทางหรือกรอบการประพฤติปฏิบัติในอันที่จะเคารพและไม่ล่วงละเมิดในสิทธิมนุษยชนของบุคคล กลุ่ม หรือองค์การที่ตนทำการศึกษา

จริยธรรมในการดำเนินงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม บุคคล องค์การ ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่ผู้วิจัยควรระลึกถึงอยู่เสมอเมื่อทำการวิจัย ได้แก่

1. ความรับผิดชอบของผู้วิจัย (Responsibility) ผู้วิจัยต้องมุ่งส่งเสริมความเข้าใจที่ดีต่อกันของมนุษย์ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ให้มากที่สุด จะต้องยกย่องคุณค่าของความเป็นคน ความซื่อตรง และดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานสูงสุดของการวิจัย

2. การรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล (Confidentiality) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล บางครั้งอาจทำให้เกิดการรุกร้าเรื่องส่วนตัว จากการสังเกตหรือการสัมภาษณ์ระดับลึกเพื่อจะให้ได้ความรู้เกี่ยวกับบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลอยากจะปิดบัง แต่ก็ได้เปิดเผยโดยไม่รู้ตัว หรือไม่ตระหนักว่ากำลังกระทำเช่นนั้นอยู่ หน้าที่เบื้องต้นของผู้วิจัยคือการรักษาความลับเกี่ยวกับบุคคลที่ได้รับมาโดยไม่แพร่พรายให้ผู้อื่นทราบ นอกจากจะมีสภาพการณ์ที่สำคัญจริงๆ ข้อมูลที่เป็นความลับจะเปิดเผยได้ก็ต่อเมื่อได้พิจารณาอย่างรอบคอบที่สุดแล้ว และเมื่อปรากฏอย่างเด่นชัดว่าถ้าหากเก็บเป็นความลับต่อไปจะเป็นอันตรายแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือแก่สังคมโดยรวม และในการเปิดเผยนั้นจะต้องเปิดเผยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวิชาชีพ หรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการรับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ เท่านั้น

3. การปกป้องสวัสดิภาพและเกียรติภูมิของผู้ให้ข้อมูล (Respondent welfare) ผู้วิจัยจะไม่ทำการวิจัยในเรื่องที่ได้พิจารณาแล้วว่าเสี่ยงต่อบุคคล กลุ่ม หรือกลุ่มคนที่จะศึกษามากกว่าความรู้ที่จะได้มา ซึ่งอาจจะเป็นความเสี่ยงทางกาย จิตใจ หรือทางสังคม ความเสี่ยงของกลุ่มบุคคลซึ่งอาจจะเป็นเรื่องของการติดต่อสื่อสารเกี่ยวข้องกับข้อสรุปของกลุ่มซึ่งมีผลทำให้บุคคลอื่น มีการกระทำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อความสนใจหรือความคิดเห็นในทางที่ไม่ดีต่อกกลุ่มหรือเกิดความรู้สึกต่อต้านกลุ่มบุคคล ซึ่งเป็นแหล่งให้ข้อมูลนั้น ๆ

4. ความยินยอมของผู้ให้ข้อมูล (Informed consent) ผู้วิจัยต้องบอกวัตถุประสงค์

ขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย และการนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ ให้ผู้ร่วมวิจัยทราบ นอกจากนี้ ผู้วิจัยต้องบอกให้ทราบล่วงหน้าถึงความเป็นอิสระ และความยินยอมในการร่วมมือกิจกรรมการวิจัย หรือหยุดให้ความร่วมมือ เมื่อผู้ร่วมวิจัยพิจารณาว่า จะเกิดผลเสียหายแก่ตนเอง

5. ความรับผิดชอบต่อการ (Responsibility toward organization) ผู้วิจัยต้องเคารพสิทธิและชื่อเสียงของสถาบัน หรือองค์การที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้องกับผูกพัน ผลงานที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานประจำของตนภายใต้ความรับผิดชอบและสนับสนุนของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ ถือว่าเป็นสมบัติของหน่วยงานนั้น เมื่อผู้วิจัยนำไปใช้หรือพิมพ์เผยแพร่ตามนโยบายของหน่วยงานที่อนุญาตให้กระทำได้ ควรให้เกียรติแก่หน่วยงานโดยระบุว่าสิ่งตีพิมพ์นั้นกระทำโดยหน่วยงานในสังกัด รวมทั้งควรให้สอดคล้องกับระเบียบและข้อกำหนดของหน่วยงานนั้น ๆ ด้วย

นอกจากนี้แล้ว ผู้วิจัยต้องคำนึงถึง การให้สิ่งตอบแทน ศีลธรรมและกฎหมาย กิจกรรมส่งเสริม การเผยแพร่ความรู้ต่อสาธารณชนด้วย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลด้วยการรายงานผลการศึกษจะต้องรายงานอย่างถูกต้อง ตรงไปตรงมา ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งเดือดร้อน หรือเป็นอันตรายต่อผู้ให้ข้อมูล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพในสถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข โดยใช้วิธีกระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) ซึ่งเป็นรูปแบบของการวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมและการประสานความร่วมมือของผู้ร่วมวิจัยในทุกขั้นตอน วงจรกระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติและการสังเกต และการสะท้อนผล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในสถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 45 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การกำหนดผู้ร่วมวิจัย การวิจัยครั้งนี้มีผู้ร่วมวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มที่วิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย กลุ่มนี้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงโดยเลือกจากหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล หัวหน้าหน่วยงาน และพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 30 คน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย และศึกษาความคาดหวังของผู้ร่วมวิจัย ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธีที่เหมาะสมในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ การเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และการส่งเสริมแรงจูงใจภายในของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย

2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้ที่มีความรู้และความสามารถเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย แรงจูงใจภายใน เจตคติต่อการทำวิจัย จำนวนทั้งหมด 4 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของเนื้อหาในชุดแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญไปทำการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้

3. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย เป็นกลุ่มที่นำแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยไปใช้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ผ่านการกระบวนวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยมาแล้วจำนวน 12 คน ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล หัวหน้าหน่วยงาน มีความสนใจและเต็มใจเข้าร่วมการวิจัยและสามารถให้ความร่วมมือได้ตลอดโครงการ

4. กลุ่มที่สนับสนุนการดำเนินงาน มีดังนี้

4.1 ผู้วิจัย 1 คน

4.2 ผู้ช่วยวิจัย 2 คน

4.3 วิทยากรรับเชิญจำนวน 1 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัย และมีความรู้ทางด้านการทำผลงานวิชาการ โดย

- 1) ผ่านการเรียนวิชาระเบียบวิธีวิจัยจากสถาบันการศึกษา หรือ
- 2) ผ่านการอบรมเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย หรือ
- 3) ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการทำผลงานทางวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ช่วยในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ชุดแนวทางในการวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย และเอกสารเสริมความรู้ เรื่อง ระเบียบวิธีวิจัย สำหรับพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัว ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ ระดับการศึกษาสูงสุด อายุ ลักษณะงานที่รับผิดชอบ เคยผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ประสบการณ์เกี่ยวกับการทำวิจัย จุดเด่นและจุดอ่อนของความสามารถในการวิจัยของตนเอง และสิ่งที่ต้องการส่งเสริมให้มีความสามารถในการทำวิจัยได้มากที่สุด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความสามารถในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากนิยามปฏิบัติการซึ่งผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย จำนวน 20 ข้อ แต่ละข้อ

ประกอบด้วยระดับการปฏิบัติ 5 ระดับ จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด แบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่น .95

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติต่อการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากนิยามปฏิบัติการซึ่งผู้วิจัยศึกษาจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเจตคติต่อการวิจัย ประกอบด้วยความรู้สึกหรือความเชื่อว่าการวิจัยมีประโยชน์มากหรือโทษน้อยเพียงใด ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจในการทำวิจัย และความพร้อมที่จะทำวิจัย จำนวน 12 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยระดับความรู้สึก 5 ระดับ จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด และแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่น .94

ตอนที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจภายใน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาและปรับปรุงมาจากแบบสอบถามแรงจูงใจภายในของอรพินทร์ ชูชม; และคนอื่นๆ (อรพินทร์ ชูชม; และคนอื่นๆ. 2542) ซึ่งวัดความต้องการหรือความพึงพอใจของบุคคลที่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการแสวงหาของตนเองโดยปัจจัยที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในงานเป็นแรงผลักดัน ไม่ต้องอาศัยรางวัลภายนอกหรือกฎเกณฑ์ภายนอกบังคับ จำนวน 33 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยระดับความรู้สึก ความคิด และสิ่งจูงใจในการทำงาน 5 ระดับ จากจริงถึงไม่จริง และแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่น .94

การหาคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการจะได้รับความสนใจในเรื่องความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ในการประเมินความน่าเชื่อถือและคุณภาพการวิจัย ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเองและดำเนินการวิจัยเพื่อประกันความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของข้อมูลดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) เป็นความใกล้เคียงของข้อค้นพบกับความจริง (Reality) แต่ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแนวคิดเกี่ยวกับความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นจะหมายถึง ผลการวิจัยที่จะก่อให้เกิดประโยชน์หรือการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเงื่อนไขกับการดำรงชีวิตของบุคคลในสถานการณ์นั้นอย่างแท้จริง ประโยชน์หรือการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานั้นจะยังคงอยู่แม้ว่าเวลาจะผ่านล่วงเลยไป ซึ่งนักวิจัยเชิงปฏิบัติการได้พยายามนำแนวคิดเกี่ยวกับความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นมาใช้ประกันความถูกต้องของข้อมูลซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดในการใช้แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายเพื่อวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ (Barton; et al. 1999 : online)

สำหรับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามเพื่อการสนทนากลุ่ม จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัย และเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงปฏิบัติการด้วย ซึ่งความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของข้อมูล จะเป็นเรื่อง 1) ลักษณะของผู้ร่วมวิจัยมีลักษณะคล้ายคลึงกัน (Homogenous group) 2) ผู้ดำเนินการสนทนา

(Moderator) จะต้องสามารถควบคุมสถานการณ์ในการสนทนาได้เป็นอย่างดี 3) สถานที่และบรรยากาศเป็นกันเอง มีอิสระในการสนทนาและปราศจากสิ่งรบกวนจากภายนอก และ 4) มีผู้ที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสียทำการจดบันทึก และผู้ประเมินและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นผู้ดำเนินการสนทนาหรือผู้ร่วมวิจัย เพราะจะทำให้ข้อมูลที่สรุปมีความถูกต้องแม่นยำมาก (เบญจา ยอดดำเนิน – แอ็ดดิกซ์; และคนอื่น ๆ. 2533 : 97-98) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วย โดยใช้การสัมภาษณ์ระดับลึก การสนทนากลุ่ม และการอภิปรายที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินกิจกรรมการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ใช้วิธีการและเทคนิคที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษาหัวข้อเดียวกัน ได้แก่ การวินิจฉัยปัญหาในการทำวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์ระดับลึกและการสนทนากลุ่มในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยอยู่ในสถานที่ศึกษาเป็นระยะเวลายาวนานเพียงพอ (Prolonged engagement) จนสามารถตรวจสอบข้อมูลที่บิดเบือนความจริงได้ (Romeo. 1997 : online)

3. การตรวจเช็คความถูกต้องของข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมและวิเคราะห์แล้วจากแบบสัมภาษณ์ระดับลึกมาใช้ในการสนทนากลุ่มเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล (Member checks) (Romeo. 1997 : online) และการอ่านสรุปการดำเนินการกลุ่มทุกครั้งที่เสร็จสิ้นการดำเนินการกิจกรรมการวิจัยเชิงปฏิบัติการก็เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้

ข้อค้นพบในการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีความเที่ยงตรงในตัวของมันเอง เนื่องจากการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเอาชนะปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวาง และความเชื่อถือได้ของกระบวนการศึกษาซึ่งประกอบด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การจำแนกประเภทข้อมูล การตัดสินใจในแต่ละขั้นตอน ผลการวิจัยที่มีความเหมาะสม จะต้องใส่รายละเอียดให้ครบถ้วน งานวิจัยจึงจะมีคุณภาพและน่าเชื่อถือ (Sohng. 1995 : online ; citing Habermas. 1972)

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นความคงที่และความไม่แปรเปลี่ยนของข้อค้นพบ ซึ่งความเชื่อถือได้ของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การจำแนกประเภทข้อมูล การตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนและผลการวิจัยที่สมเหตุสมผล ซึ่งได้จากการ

- 2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการจดบันทึกการดำเนินการกับการยืนยันข้อสรุปผลการดำเนินการให้ผู้ร่วมวิจัยฟังอีกครั้ง ทำให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้นำ ประกอบกับผู้วิจัยอยู่ในสถานที่ทำการศึกษาในระยะเวลาที่ยาวนานทำให้มีเวลาเพียงพอที่จะตรวจสอบข้อมูลว่ามีความถูกต้องและน่าเชื่อถือได้เพียงใด

2.2 การสนทนากลุ่ม ในการตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของการวินิจฉัยปัญหาในการทำวิจัยและเข้าร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการนั้น สามารถชี้แจงประเด็นต่าง ๆ ได้ชัดเจน จึงก่อให้เกิดความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้มา (เบญจา ยอดดำเนิน – แอ็ดดิทจ์; และคนอื่นๆ. 2533 : 96)

2.3 ในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทุกๆขั้นตอน ผู้วิจัยจะมีการยืนยันความสม่ำเสมอของคำตอบที่ได้ (Consistency) ในการดำเนินการทุกครั้งและก่อนเสร็จสิ้นการดำเนินการโดยนำเสนอให้ผู้ร่วมวิจัยทราบ และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จแล้วก็นำผลการวิเคราะห์นำเสนอให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยทราบและได้มีการตรวจสอบก่อนนำผลการวิจัยเผยแพร่ (Repeatability) (More. 1991 : 176-178)

สรุป ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อค้นพบโดยการยืนยันความสม่ำเสมอของคำตอบจากผู้ร่วมวิจัยทุกครั้ง และสร้างความเชื่อมั่นโดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนของการวิจัยแบบมีส่วนร่วมโดยเน้นการมีส่วนร่วมและประสานความร่วมมือในกระบวนการกลุ่ม และนำเสนอรายละเอียดของขั้นตอนต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอนของวงจรการวิจัยโดยละเอียดเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของการวิจัย

สำหรับการหาคุณภาพแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Face validity) โดยนำแบบสอบถามทั้งหมดไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาโท จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยใช้ดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ (Face validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency) โดยพิจารณารายข้อว่าแต่ละข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่ แต่ละท่านพิจารณาแล้วลงความเห็นให้คะแนนแล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ .5 มาเป็นตัวแทนของกลุ่มพฤติกรรมนั้น (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 117)

2. การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item to total correlation) เลือกข้อที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .2 ขึ้นไป มาหาค่าความเชื่อมั่น

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Alpha coefficient) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 125) ซึ่งพบว่าแบบสอบถามความสามารถในการวิจัยมีความเชื่อมั่น .95 แบบสอบถามเจตคติต่อการวิจัยมีความเชื่อมั่น .94 และแบบสอบถามแรงจูงใจภายในมีความเชื่อมั่น .94

ขั้นตอนการดำเนินงาน

กระบวนการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และการกำหนดยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย การสร้างชุดแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย การนำแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยใช้กับพยาบาลวิชาชีพ และการประเมินผล ในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยจะเริ่มจากการศึกษาสภาพปัจจุบันของความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในของการทำวิจัย การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย ความต้องการของผู้ร่วมวิจัยจากการประชุมครั้งนี้ ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย โดยชุดแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยประกอบด้วยรายละเอียดของขั้นตอนต่างๆของระเบียบวิธีการวิจัย ทั้งด้านปรัชญา หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรม การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล โดยผ่านการปรับปรุงตรวจสอบคุณภาพอย่างเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) แล้วนำชุดแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยไปใช้กับพยาบาลวิชาชีพเพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และมีแรงจูงใจภายในของการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

วงจร 1 การวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์

การดำเนินงานในวงจรที่ 1 ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน 2 วัน คือวันที่ 27 -28 ตุลาคม 2547 เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ระดับลึก การสนทนากลุ่ม กิจกรรมที่ทำ และผลงานที่นำเสนอ เป็นการวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัย โดยใช้กระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์(A-I-C) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อวิเคราะห์สภาพความสามารถในการวิจัยปัจจุบัน เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในของการวิจัย ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัย ความต้องการของผู้ร่วมวิจัย ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

ขั้นวางแผน (Plan)

1. ผู้วิจัยนำเสนอความสำคัญและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัย
2. วางแผนสร้างแนวทางหรือจุดมุ่งหมายของผู้ร่วมวิจัยไปในแนวทางเดียวกัน
3. วางแผนในการดำเนินการ สะท้อนผลการวิเคราะห์สภาพความสามารถในการวิจัยปัจจุบัน เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในของการวิจัย ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัย ความต้องการของผู้ร่วมวิจัย สร้างภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ วิสัยทัศน์ และกำหนดยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

ขั้นการปฏิบัติและการสังเกต (Act & Observation)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแผนการที่วางไว้โดยเริ่มจากภาพความสามารถในการวิจัยในปัจจุบัน เจตคติต่อการวิจัย แรงจูงใจภายใน ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย 2 ปีที่ผ่านมา ความต้องการจากการร่วมโครงการในครั้งนี้ ภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ และสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision) และกำหนดยุทธวิธีหรือเนื้อหาสาระที่จะส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการและการตรวจสอบยุทธวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ผู้ร่วมวิจัยวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยปัจจุบัน โดยการ

- 1.1 ผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนนึกถึงภาพความสามารถในการวิจัยในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร แล้วสะท้อนความคิดออกมาเป็นรูปภาพหรือสัญลักษณ์บนแผ่นกระดาษขนาด 8 x 10 นิ้ว โดยสะท้อนความคิดจากมุมมองของตนเองคนละ 1 ภาพ

- 1.2 แบ่งผู้ร่วมประชุมออกเป็น 3 กลุ่ม โดยมอบภารกิจที่ต้องทำในกลุ่ม โดยมีกติกาและกิจกรรมดังนี้

- 1.2.1 เลือกประธานนำการพูดคุย เลือกเลขานุการบันทึกความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัยในกลุ่ม เตรียมผู้นำเสนอ

- 1.2.2 ผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนอธิบายภาพที่ตนเองวาดให้กลุ่มฟัง เพื่อเป็นการสะท้อนความคิดของตนเองให้ผู้ร่วมวิจัยอื่น ๆ ได้รับฟัง

- 1.2.3 ขณะที่ผู้ร่วมวิจัยอธิบาย ผู้ร่วมวิจัยอื่น ๆ จะต้องฟังโดยไม่วิพากษ์วิจารณ์แต่สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ ซึ่งการห้ามวิพากษ์วิจารณ์เป็นการเปิดโอกาสให้สมองได้รับรู้และจัดข้อมูลซึ่งทำให้ผู้ร่วมวิจัยอื่น ๆ มีโอกาสเรียนรู้

- 1.2.4 เมื่อผู้ร่วมวิจัยอธิบายภาพของตนเองจนครบทุกคนแล้ว ให้ช่วยกันรวมภาพของทุกคน แล้วเขียนให้เป็นภาพรวมของกลุ่ม แล้ววาดภาพลงบนกระดาษโปสเตอร์ให้ผู้ร่วมวิจัยทุกคนเห็นเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

1.2.5 ตั้งชื่อกลุ่มและนำเสนอผลงานกลุ่มของแต่ละกลุ่ม โดยอธิบายในรายละเอียดของประเด็นต่าง ๆ หมายถึงอะไร แล้วติดโปสเตอร์ไว้บนฝาผนังให้ผู้ร่วมวิจัยเห็นได้ง่าย ผู้ร่วมวิจัยคนอื่น ๆ อาจเพิ่มเติมหรือซักถามได้ ซึ่งจะเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน แล้วรวมภาพความสามารถในการวิจัยซึ่งเป็นภาพปัจจุบัน 3 ภาพเป็นภาพเดียว ซึ่งรวมรายละเอียดของภาพต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

2. การสะท้อนปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย โดยการ

2.1 โดยให้ผู้ร่วมวิจัยพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการวิจัยจาก 2 ปีที่ผ่านมา

2.2 รวบรวมปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการวิจัยในด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย แรงจูงภายในของการทำวิจัย และปัญหาอื่น ๆ

3. สร้างแนวทางหรือจุดมุ่งหมายของผู้ร่วมวิจัยไปในแนวทางเดียวกันโดยการ

3.1 ผู้ร่วมวิจัยเขียนข้อความซึ่งเป็นการคาดหวังจากการประชุมครั้งนี้จากข้อคำถามที่ว่า “ท่านคาดหวังอะไร? จากการประชุมครั้งนี้” ลงในกระดาษรูปหัวใจ

3.2 ผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนรวมกลุ่มกันตามวันเกิด จะมีกลุ่มด้วยกัน 7 กลุ่ม และผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนอ่านสิ่งที่ตนเองคาดหวังจากการประชุมครั้งนี้ให้กลุ่มย่อยฟังเสร็จแล้วสรุปความคาดหวังของกลุ่มประจำวันเกิดอธิบายให้กลุ่มใหญ่ฟัง

3.3 นำข้อความของผู้ร่วมวิจัยทุกคนที่เขียนไว้ไปติดบนบอร์ดตามวันเกิดเสร็จแล้วสรุปเป็นภาพรวม 1 ภาพของความคาดหวังจากการประชุมครั้งนี้

4. การสร้างภาพและวิสัยทัศน์ร่วมของความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ โดยการ

4.1 ผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนจินตนาการถึงภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์แล้วสะท้อนความคิดออกมาเป็นรูปภาพหรือสัญลักษณ์ลงบนกระดาษขนาด 8 x 10 นิ้ว โดยมีข้อความว่า “ความสามารถในการวิจัยที่อยากเห็นเป็นอย่างไร” การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยได้สร้างจินตนาการภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์เป็นการกระตุ้นให้มองภาพของความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์อย่างสร้างสรรค์ และเป็นการวางแผนการส่งเสริมในเชิงรุก

4.2 แบ่งผู้ร่วมวิจัยออกเป็น 3 กลุ่ม (กลุ่มเดิม) โดยมอบภารกิจที่ต้องทำโดยกลุ่ม โดยมีกติกาและกิจกรรมดังนี้

4.2.1 เลือกประธานนำการพูดคุย เลือกเลขานุการบันทึกความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัย และเตรียมผู้นำเสนอไม่ซ้ำคนเดิม

4.2.2 ผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนอธิบายภาพที่ตนเองวาดไว้ให้กลุ่มฟังทีละคน เพื่อเป็นการสะท้อนความคิดให้ผู้ร่วมวิจัยฟัง ผู้ร่วมวิจัยอื่น ๆ ฟังอย่างตั้งใจไม่วิพากษ์วิจารณ์ แต่สามารถถามเพื่อความชัดเจนได้ ติดภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ของแต่ละคนบนบอร์ดเพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยทุกคนเห็นได้อย่างชัดเจน

4.2.3 เมื่อผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนอธิบายภาพความสามารถในการวิจัยจนครบทุกคนแล้วให้ช่วยกันรวมภาพของทุกคนแล้ววาดภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ให้เป็นภาพรวมของกลุ่มลงบนกระดาษโปสเตอร์เพียง 1 ภาพ โดยการสะท้อนแนวคิดของทุกคนลงในภาพนี้ และนำเสนอให้กลุ่มใหญ่รับฟัง

4.2.4 ผู้ร่วมวิจัยทั้งหมดพิจารณาความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ทั้ง 3 ภาพว่ามีความเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร เสร็จแล้วแบ่งผู้ร่วมวิจัยออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่สร้างภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ โดยการคัดเลือกอาสาสมัครให้เป็นมือวาดภาพ ที่รวมรายละเอียดของภาพความสามารถในการวิจัยของกลุ่มย่อยทั้ง 3 กลุ่มให้เป็นภาพรวม 1 ภาพ คือ ภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นภาพที่สะท้อนความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในออกมา

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่สร้างวิสัยทัศน์ร่วมในการวิจัย โดยการระดมสมองและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการวิเคราะห์คำขวัญหรือวิสัยทัศน์ร่วมของความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ที่มีความหมายสัมพันธ์กับภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ที่วาดไว้

4.2.5 นำเสนอในกลุ่มใหญ่ทั้งภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และวิสัยทัศน์ โดยผู้วิจัยสอบถามผู้ร่วมวิจัยอื่น ๆ ว่าภาพและวิสัยทัศน์ที่ร่วมกันทำนี้เหมาะสมหรือไม่เพียงใด และต้องการจะเพิ่มเติมอะไรบ้างหรือไม่ ภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และวิสัยทัศน์นี้มีความสำคัญและจำเป็น เพราะจะทำให้ผู้ร่วมวิจัยได้สร้างทิศทางในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยไปในทิศทางเดียวกัน และผู้ร่วมวิจัยมีความรู้สึกเป็นเจ้าของความคิดนี้

จากวิสัยทัศน์ร่วมและภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ที่ผู้ร่วมวิจัยช่วยกันสร้างขึ้น ขอให้ผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนคิดว่า ถ้าต้องการให้วิสัยทัศน์และภาพนี้เป็นจริง มียุทธวิธีในการส่งเสริมหรือพัฒนาอะไรบ้าง โดยใช้ข้อคำถามว่า “ถ้าจะทำให้ภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์เป็นจริงที่ทุกคนได้ช่วยกันวาดไว้นี้ น่าจะพัฒนาอะไรบ้าง” และ “ถ้า...จะให้ภาพที่เห็นเป็นจริงจะต้องทำอะไรบ้าง” โดยเขียนแนวทางหรือยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยออกมาเป็นข้อ ๆ แต่ยังไม่ต้องคิดว่าใครจะทำ โดยการ

1. ผู้ร่วมวิจัยเขียนแนวทางหรือยุทธวิธีต่าง ๆ และเนื้อหาสาระสำคัญในการส่งเสริมหรือพัฒนาเพื่อจะนำไปสู่วิสัยทัศน์และภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ที่ร่วมกันสร้างไว้

2. แบ่งกลุ่มผู้ร่วมวิจัยออกเป็น 3 กลุ่มย่อย โดยมอบภารกิจที่ต้องทำภายในกลุ่ม โดยมีกติกาและกิจกรรมดังนี้

2.1 เลือกประธานนำการพูดคุย เลขานุการบันทึกการประชุม และเตรียมผู้นำเสนอไม่ซ้ำคนเดิม

2.2 ผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนอธิบายความหมายในข้อความที่เขียนพร้อมทั้งให้เหตุผลในการกำหนดแนวทางหรือยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของตนเองให้ผู้ร่วมวิจัยภายในกลุ่มย่อยฟังทีละคน ผู้ร่วมวิจัยคนอื่น ๆ ฟังอย่างตั้งใจและสามารถซักถามหรือคัดค้านได้ เมื่อผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนอธิบายและให้เหตุผลในการกำหนดแนวทางหรือยุทธวิธีในการพัฒนาแต่ละคนจนครบทุกคนแล้วให้อธิบายข้อ 2, 3, 4....ต่อไปจนหมดทุกแนวทางหรือยุทธวิธีและครบทุกคน

2.3 รวบรวมแนวทางหรือยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย แรงจูงใจภายในของผู้ร่วมวิจัยทุกคนเขียนลงบนกระดานโปสเตอร์ให้ผู้ร่วมวิจัยเห็นได้อย่างชัดเจน จัดหมวดหมู่ของแนวทางหรือยุทธวิธีในการส่งเสริมที่คล้ายคลึงกันเข้าเป็นกลุ่มเดียวกัน นำเสนอให้กลุ่มใหญ่ฟัง

2.4 เมื่อแต่ละกลุ่มนำเสนอจนครบทั้ง 3 กลุ่มแล้ว ผู้วิจัยขอตัวแทนกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยกลุ่มละ 2 คน เพื่อจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นของการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่คล้ายคลึงกันเข้าเป็นกลุ่มเดียวกัน และจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง ส่วนผู้ร่วมวิจัยอื่น ๆ ช่วยกันพิจารณาและเสนอแนะความเป็นไปได้ของกิจกรรม

ขั้นสะท้อนกลับ (Reflect)

ตรวจสอบความชัดเจนของแนวคิดที่กำหนดร่วมกัน โดยการ

1. ผู้วิจัยนำแนวทางหรือยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในที่กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้จัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นในการส่งเสริมเพื่อไปสู่วิสัยทัศน์ร่วมและภาพความสามารถในการวิจัยที่ได้ร่วมกันคิดร่วมกันสร้างขึ้น โดยนำเสนอทีละแนวทางหรือยุทธวิธีเพื่อขอเหตุผลและขอการสนับสนุนจากผู้ร่วมวิจัยเพื่อสร้างการยอมรับร่วมกันและยืนยันแนวทางการส่งเสริมให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และถ้าแนวทางหรือยุทธวิธีใดไม่ชัดเจนก็จะได้มีการวางแผนการส่งเสริมเพิ่มเติม

2. กำหนดแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยตามที่ผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดไว้เป็นข้อ ๆ ลงบนกระดานโปสเตอร์โดยเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลังและความจำเป็น และขอการยืนยันจากผู้ร่วมวิจัยเป็นครั้งสุดท้าย

3. ขอผู้แทนในการมีส่วนร่วมในการร่างแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยตามที่ผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดแนวทางไว้ จำนวน 3 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้

3.1 เป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมากกับการพัฒนาศักยภาพในการทำวิจัยของกลุ่มการพยาบาล

3.2 มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย หรือผ่านการเรียนนิพนธ์ระเบียบวิธีการวิจัยจากสถาบันการศึกษา หรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย

3.3 ผ่านการทำการประเมินเพื่อเลือกระดับมาแล้วหรือเคยทำวิจัยแล้ว

4. ผู้วิจัยขอการยืนยันแนวทางหรือยุทธวิธี เนื้อหาสาระที่จะส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในที่กลุ่มได้ร่วมกันสร้างขึ้นอีกครั้ง โดยการสรุปบททวนแนวทาง ยุทธวิธี และเนื้อหาสาระต่าง ๆ

วงจร 2 การสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

การร่างและพัฒนาแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายใน และการจัดทำเอกสารเสริมความรู้เรื่อง ระเบียบวิธีการวิจัย การเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และการส่งเสริมแรงจูงใจภายในได้ดำเนินการมาก่อนเป็นระยะเวลา 2 เดือน แล้วนำมาตรวจสอบความสอดคล้องกันระหว่างข้อมูลที่ได้จากแนวทางหรือยุทธวิธี หรือเนื้อหาสาระที่ต้องการส่งเสริมที่ได้จากกิจกรรมในวงจรที่ 1 เมื่อเห็นว่ามี ความสอดคล้องกัน ก็นำไปใช้ในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยในวงจรที่ 3 ซึ่งมีระยะเวลาในการดำเนินงาน 4 เดือน และในขณะดำเนินการก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยและเอกสารเสริมความรู้เพื่อให้ตอบสนองปัญหาและความต้องการ ส่งเสริมความสามารถในการวิจัยอีกด้วย รวมแล้วในวงจรที่ 2 ใช้ระยะเวลาดำเนินการ 6 เดือน การสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายใน โดยใช้ข้อมูลจากแนวทาง ยุทธวิธี หรือเนื้อหาสาระที่ต้องการส่งเสริมที่ได้จากวงจรที่ 1 มา กำหนดในรายละเอียดในแต่ละแนวทางหรือเนื้อหาสาระของแนวทางการส่งเสริม ในเรื่องเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย แรงจูงใจในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและสื่อ การวัดและประเมินผล ซึ่งจะทำให้ได้โครงร่างของแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย 1 ชุด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นวางแผน (Plan)

1. สังเคราะห์แนวทางและเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย แรงจูงใจภายในในการวิจัย และนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ในการร่างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

2. วางแผนร่วมกันระหว่างผู้วิจัย และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของกลุ่ม การพยาบาลจำนวน 3 คน ในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินการ และออกแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย การเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการวิจัย และการส่งเสริมแรงจูงใจภายใน

ขั้นการปฏิบัติและการสังเกต (Act & Observation)

ดำเนินการสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย โดยนำข้อมูลต่าง ๆ ที่สังเคราะห์ได้จากผลในวงจรที่ 1 มาพิจารณากำหนดหลักการ เป้าหมาย โครงสร้าง องค์ประกอบ เนื้อหารายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาต่าง ๆ โดยการศึกษา

1. ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย และความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์จากข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหาในวงจรที่ 1 มากำหนดหลักการ จุดมุ่งหมาย ความสามารถในการวิจัยให้สอดคล้องกัน โดยมุ่งให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงในการวิจัยได้

2. กำหนดแนวทาง เนื้อหาสาระ ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของผู้ร่วมวิจัย โดยกำหนดว่าผู้ร่วมวิจัยควรมีความรู้ความสามารถทั้งในด้านความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งมีขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมดังนี้

2.1 การกำหนดปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และสามารถระบุปัญหาการวิจัยได้

2.2 การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3 การกำหนดขอบเขตของการวิจัย ได้แก่ ตัวแปร สมมติฐาน ประชากร

กลุ่มตัวอย่าง

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือ

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

2.6 การเขียนรายงานการวิจัย

กระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการวิจัย จะสอดแทรกเข้าไปในกระบวนการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ประกอบด้วย

1. การบรรยาย อธิบาย การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกระบวนการทำวิจัย

2. การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัยที่เคยผ่านการเรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย และผู้ร่วมวิจัยที่ไม่เคยทำวิจัยเลยภายหลังจบการศึกษาปริญญาตรีทางการแพทย์ เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการวิจัย

3. การระดมสมอง (Brainstorming) เพื่อให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำในการคิดและแก้ปัญหาการวิจัย

4. การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) เพื่อให้เกิดการรู้คิดและความรู้สึกที่ดีต่อการวิจัยว่าเมื่อจะต้องทำการวิจัยจะต้องศึกษาและทำอะไรบ้าง
5. กรณีศึกษา (Case study) เพื่อเป็นแบบอย่างในการศึกษาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ
6. การฝึกปฏิบัติ (Exercise) เพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้และความพร้อมที่จะทำวิจัย

การส่งเสริมแรงจูงใจภายในของการทำวิจัย

ในกระบวนการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยนั้น การส่งเสริมแรงจูงใจภายใน จะประกอบด้วย

1. การสนับสนุนความเป็นตัวของตัวเอง มีเหตุมีผลในการคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับการวิจัย
2. การให้ความเป็นอิสระในการริเริ่มสร้างสรรค์ในการวิจัย การเลือกปัญหาทำวิจัย การช่วยเหลือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในขณะดำเนินการวิจัย
3. ให้ความสนใจในกิจกรรมที่ทำไม่ว่าจะเป็นการเลือกปัญหาการวิจัย การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การกำหนดสิ่งที่ศึกษา เป็นต้น
4. การให้ข้อมูลป้อนกลับทางบวก เป็นการให้คำแนะนำเสนอแนะแก้ไขปัญหา ให้กำลังใจเวลามีปัญหาเมื่อทำวิจัย
5. การเสนอแนะการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานวิจัย ได้แก่ แหล่งค้นคว้า
6. ให้ทำกิจกรรมที่ท้าทาย รับผิดชอบในการทำกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้เกิดความรู้สึกมีคุณค่าและภูมิใจในตนเองก็จะเกิดแรงจูงใจในตนเอง

การดำเนินการและตรวจสอบยุทธวิธีเพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เน้นความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยโดยจะสอดแทรกเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในของการทำวิจัยในทุกแนวทางหรือในทุกกิจกรรม โดยการกำหนดรายละเอียดในแต่ละกิจกรรมของการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ประกอบด้วย

1. การกำหนดรายละเอียดในแต่ละแนวทางหรือยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย โดยมีกรอบในการวางแผนประกอบด้วย
 - 1.1 หลักการ พิจารณาจากข้อมูลแสดงถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวโน้มของการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย
 - 1.2 จุดประสงค์ พิจารณาจากข้อมูลแสดงถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวโน้มของการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ขอบข่ายเนื้อหาวิชาของระเบียบวิธีวิจัย

1.3 เนื้อหา พิจารณาจากข้อมูลที่แสดงถึงเนื้อหาสาระหรือขอบข่ายเนื้อหาของระเบียบวิธีวิจัย การจัดลำดับเนื้อหา

1.4 กิจกรรมและสื่อ พิจารณาจากเนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์ และสร้างสื่อและกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละเรื่อง

1.5 การวัดและประเมินผล พิจารณาจากเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขอบข่ายเนื้อหาวิชาในการวัดและประเมินผล

2. การตรวจสอบชุดแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เพื่อดูว่ารายละเอียดในแต่ละแนวทางหรือยุทธวิธีมีความสอดคล้องกันหรือเหมาะสมหรือไม่ ควรมีการปรับปรุงแก้ไขส่วนใดบ้าง โดยอาศัยความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา คณะกรรมการพัฒนาศักยภาพในการวิจัยของกลุ่มการพยาบาล เป็นผู้ประเมินชุดแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

3. ผู้วิจัยนำชุดแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่สร้างขึ้นและผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้วมาตรวจสอบและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินอีกครั้ง เพื่อดูความสอดคล้องสัมพันธ์กันของเนื้อหา

ขั้นตอนทวนกลับ (Reflect)

ผู้วิจัยนำแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยมาร่วมกันพิจารณาอีกครั้งเพื่อพิจารณารายละเอียดของข้อมูลและการดำเนินการชุดแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยนั้นได้ผลเป็นที่พอใจหรือไม่ ถ้ายังไม่พอใจผู้วิจัยและผู้ที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยก็จะร่วมกันปรับปรุงและวางแผนเพื่อร่างชุดแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยและประเมินใหม่ (กลับสู่ขั้นตอนที่ 1) อีกครั้งหนึ่ง แต่ถ้าได้ผลเป็นที่พอใจก็นำชุดแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยไปใช้ต่อไป

วงจร 3 การส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

หลังจากที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขชุดแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ก็นำไปใช้กับพยาบาลวิชาชีพจำนวน 12 คน เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและเพิ่มทักษะเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย การมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และเพิ่มแรงจูงใจภายใน ตลอดจนตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ระยะเวลาการดำเนินงาน 4 เดือน โดยมีขั้นตอนการนำไปใช้ ดังนี้

ชั้นวางแผน (Plan)

1. การส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย ที่ประสบความสำเร็จ จะต้องอาศัยสิ่งต่อไปนี้ที่ได้จากวงจรที่ 2

1.1 ความรู้และทักษะเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ได้แก่ การกำหนดปัญหาและสามารถวิเคราะห์ปัญหาการวิจัยได้ การรู้จักบททวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ทำการวิจัย การกำหนดขอบเขตของการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล และการเขียนรายงานการวิจัย

1.2 การมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย จากการที่ได้รับความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย จากการได้ฟังการอธิบาย บรรยาย หรือการถ่ายทอดความรู้ การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง การแสดงบทบาทสมมติ การฝึกปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย

1.3 การส่งเสริมแรงจูงใจภายในของการทำวิจัย โดยการให้อิสระในการริเริ่มสร้างสรรค์การวิจัย จากความรู้และความสามารถที่ตนเองมีอยู่ ความสนใจและการเสนอแนะในกิจกรรมที่ทำการระหว่างดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย การให้คำแนะนำ เสนอแนะแก้ไขปัญหาในการวิจัย และการให้กำลังใจเวลามีปัญหาการวิจัย

2. การมีส่วนร่วมของพยาบาลวิชาชีพที่ต้องการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ในเรื่อง

2.1 เนื้อหา ความรู้ และทักษะเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย

2.2 กิจกรรมที่จะนำมาส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

2.3 ความเหมาะสมของเวลาที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดและเวลาในแต่ละกิจกรรม

2.4 การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารเสริมความรู้เพิ่มเติม กระดาษคอมพิวเตอร์

3. การส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ในกิจกรรมหรือขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย ได้แก่ การวางแผน(Plan) การปฏิบัติและการสังเกต (Act & Observation) และการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect)

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในของการวิจัยให้ผู้ร่วมวิจัยทำก่อนเข้ากระบวนการดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยและเมื่อสิ้นสุดการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยแล้ว

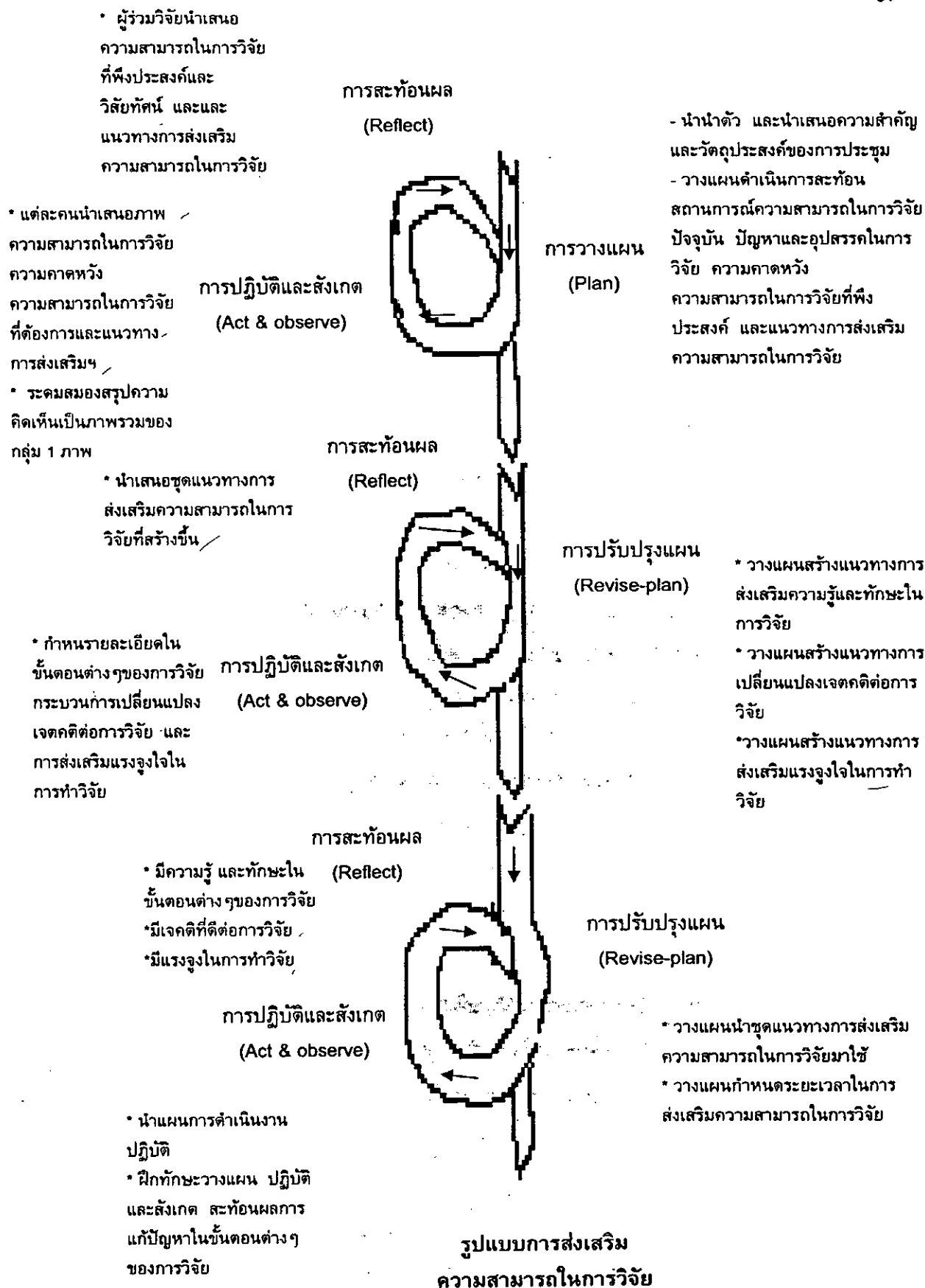
ชั้นปฏิบัติและการสังเกต (Act & Observation)

การดำเนินการเพื่อให้พยาบาลวิชาชีพมีความสามารถในการวิจัย ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ 4 เดือน ตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน 2547 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2548 รวมทั้งหมด 11 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	รายการ
1	2 พ.ย. 47 13.00-16.30 น.	- สร้างเจตคติต่อการวิจัย การส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ให้ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับภาพรวมของงานวิจัย และขั้นตอนต่างๆของการวิจัยทั้งหมด
2	3 พ.ย. 47 13.00-16.30 น.	- ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการสำรวจปัญหา การระบุปัญหา และการวิเคราะห์ปัญหาในหน่วยงานที่จะทำวิจัย การกำหนดปัญหาในการวิจัย
3	8 พ.ย. 47 13.00-16.30 น.	- จากปัญหาการวิจัยที่กำหนดขึ้น ให้ความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบการวิจัย ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกำหนดตัวแปรที่ศึกษา
4	9 พ.ย. 47 13.00-16.30 น.	- ให้ความรู้และฝึกประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
5	22 พ.ย. 47 13.00-16.30 น.	- บรรยายทางวิชาการ การวิจัยเชิงคุณภาพในเรื่อง การออกแบบการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิทยากร
6	24 พ.ย. 47 13.00-16.30 น.	- นำเสนอโครงร่างการวิจัย (ฉบับร่าง) ผู้วิจัยให้ความรู้และฝึกประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการเขียนโครงร่างการวิจัย
7	27-28 ธ.ค.47	- ฝึกประสบการณ์การนำเสนอโครงร่างการวิจัยที่กรมควบคุมโรค จัดขึ้นที่ ศูนย์ประชุมสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ หลักสี่ กรุงเทพมหานคร
8	14 ม.ค. 48	- ติดตามการดำเนินงาน แก้ไขโครงร่างการวิจัยตามที่ผู้วิพากษ์เสนอแนะ
9	28 ม.ค. 48	- ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน
10	11 ก.พ. 48	- ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน
11	25 ก.พ. 48	- ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และทำแบบสอบถามความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในของการวิจัย

ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflect)

การสะท้อนผลการปฏิบัติจะเกิดขึ้นในทุก ๆ ขั้นตอนของการวิจัย ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์ปัญหา ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดตัวแปร ออกแบบการวิจัย กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือในขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัย ถ้ายังไม่ถูกต้องก็เสนอแนะและร่วมกันดำเนินการใหม่จนมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือตามหลักระเบียบวิธีการวิจัย

ภาพประกอบ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินการวิจัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลสำคัญที่จะสามารถตอบคำถามการวิจัยได้ตรงตามความเป็นจริงและน่าเชื่อถือมากที่สุด ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพ และข้อมูลที่เกิดขึ้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นข้อมูลที่ได้จากกระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อวินิจฉัยสภาพความสามารถในการวิจัยปัจจุบัน เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายใน ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย ความคาดหวังของผู้ร่วมวิจัย และความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย กลุ่มที่สองเป็นข้อมูลจากกลุ่มการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 เครื่องมือที่ช่วยในการดำเนินการวิจัย ได้แก่

1.1.1 ชุดแนวทางการวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์

1.1.2 ชุดแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ประกอบด้วย

เนื้อหาเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัย กิจกรรม แบบฝึกต่าง ๆ ที่ใช้ในแต่ละขั้นตอน กรณีตัวอย่างของงานวิจัย และสอดแทรกแนวทางการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และแรงจูงใจภายใน

1.1.3 เอกสารเสริมความรู้ “ระเบียบวิธีวิจัย ของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข”

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ได้แก่

1.2.1 แบบสอบถามความสามารถในการวิจัย

1.2.2 แบบสอบถามเจตคติต่อการทำวิจัย

1.2.3 แบบสอบถามแรงจูงใจภายใน

1.2.4 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม (บันทึกรายบุคคลของผู้วิจัย)

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล จะใช้ข้อมูลหลาย ๆ แหล่งด้วยกัน ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ระดับลึก การสนทนากลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น กิจกรรม และชิ้นงานที่ทำและนำเสนอ

การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น

1. การสนทนากลุ่ม จะถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับวิธีการวิจัย เจตคติต่อการทำวิจัย และแรงจูงใจในการทำวิจัย ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ โดยเลือกใช้คำถามที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย สื่อความหมายที่เข้าใจตรงกัน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบข้อมูลมีอิสระในการ

แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และพฤติกรรมได้อย่างมีอิสระ ทั้งนี้ผู้วิจัยสามารถปรับแนวคำถาม หรือจัดลำดับของข้อคำถามได้ตามสถานการณ์

2. บันทึกการประชุมแต่ละครั้ง เป็นการบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความจริงและความรู้สึกนึกคิดของพยาบาลวิชาชีพในขณะที่ดำเนินการ เนื้อหา และความสำคัญ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการปฏิบัติของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย กระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการ ความรู้สึกนึกคิดของผู้ร่วมวิจัยต่อการวิจัย เหตุผลต่าง ๆ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ผู้ร่วมวิจัยเข้าไปอยู่ด้วย การบันทึกรายงานดำเนินการจึงเป็นเครื่องมือสะท้อนภาพการปฏิบัติ ความนึกคิดของผู้ร่วมวิจัย และกระบวนการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

การบันทึกการดำเนินการ จะบันทึกเกี่ยวกับ

2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับการสนทนา การบรรยาย การอภิปราย การซักถาม การวางแผน และสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ร่วมวิจัย

2.2 การแสดงความคิดเห็น การคาดเดา ความเชื่อ ความนึกคิดเกี่ยวกับปัญหาในการทำวิจัยและการส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัย

2.3 ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตในขณะที่ดำเนินการ

2.4 การสะท้อนภาพสิ่งที่ได้พบเห็น การสะท้อนภาพเมื่อได้มีการนำเสนอผลงานหรือแบบปฏิบัติต่าง ๆ ที่ได้ทำ

2.5 ข้อสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในแต่ละวันที่ดำเนินการ คำถามและหัวข้อสำหรับการดำเนินการ และแผนการดำเนินการในครั้งต่อไป การบันทึกจะบันทึกบนกระดาษธรรมดาและบันทึกลงใส่แผ่นดิสก์ (Floppy disk) การบันทึกจะบันทึกขณะดำเนินการและหลังการดำเนินการทันที ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่คลาดเคลื่อน การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยการบรรยาย การอภิปราย และการวิเคราะห์ในกระบวนการสะท้อนภาพ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ระดับลึก การสนทนากลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม การนำเสนอผลงาน และชิ้นงานที่ได้จากการดำเนินการวิจัย มีการดำเนินการดังนี้ (Milers & Huberman, 1994 : 50-71 ; ชาย โพธิ์สิตา, 2547: 351-391)

1. การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลกระทำไปพร้อม ๆ กันตลอดเวลาที่ดำเนินการวิจัย หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วผู้วิจัยจะกลับมาเขียนบันทึกอย่างละเอียดพร้อมจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูลไปด้วย ทำจนเสร็จสิ้นการวิจัย

2. การจัดระเบียบข้อมูล (Data organizing) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ระดับลึก การสนทนากลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม การนำเสนอผลงาน และชิ้นงานที่ได้จากกิจกรรมในขณะดำเนินการวิจัยมาเขียนบันทึกให้อยู่ในรูปของเอกสารที่เป็นระเบียบและเป็นระบบสามารถเรียกมาใช้ได้สะดวก สามารถตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือได้ง่าย จากนั้นจึงแตกข้อมูลที่จัดระเบียบทั้งหมดออกเป็นหน่วยย่อย ๆ ตามความหมายเฉพาะของแต่ละตัวแปร โดยเลือกความหมายให้ตรงกับประเด็นที่ศึกษาให้เป็นหมวดหมู่ซึ่งเป็นการค้นหาความหมายของข้อความต่าง ๆ ในข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย

3. การแสดงข้อมูล (Data display) เป็นการนำข้อมูลที่แตกออกเป็นหน่วยย่อย ๆ และได้รับการกำหนดชื่อตัวแปรเรียบร้อยแล้วกลับมารวมกันใหม่ (Reassembling data) โดยการจัดรวมเพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นกลุ่ม ๆ (Clustering) ตามลักษณะความสัมพันธ์ที่หน่วยย่อย ๆ หรือตัวแปรย่อยเหล่านั้นมีต่อกัน และจัดกลุ่มตามลักษณะที่ไม่สัมพันธ์กับของหน่วยย่อย ซึ่งข้อมูลที่จัดเป็นกลุ่มแล้วเช่นนี้เริ่มจะบอกระบุอะไรที่มีความหมายเป็นประโยชน์ต่อการตอบคำถามในการวิจัย และจะได้เป็นพื้นฐานที่ผู้วิจัยจะหาได้แบบแผน(Pattern) ของสิ่งที่ศึกษาและหาข้อสรุปของสิ่งที่ได้ค้นพบโดยการแสดงรูปแบบและความสัมพันธ์ของสิ่งที่ศึกษา

4. การหาข้อสรุป การตีความ และการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำตรงของผลการวิจัย (Conclusion, interpretation & verification) เป็นการนำข้อมูลที่ผ่านการย่อยหรือประมวลผลมาอย่างดีแล้วในขั้นตอนการจัดระเบียบข้อมูลและการแสดงข้อมูลมาอย่างต่อเนื่อง ค้นหาว่ามีสาระสำคัญ แบบแผน และความสัมพันธ์อะไรบ้างที่เกิดขึ้นจากข้อมูลที่ค้นพบ แล้วตีความจากข้อสรุปเพื่อที่จะบอกผู้อ่านหรือผู้ใช้ประโยชน์จากการวิจัยว่า ข้อค้นพบหรือสาระสำคัญนั้นหมายความว่าอย่างไร ทั้งในแง่ของการนำไปใช้ และในแง่ของทฤษฎีที่เกี่ยวกับเรื่องนั้น ซึ่งข้อค้นพบนั้นมีนัยอย่างไรในเชิงนโยบาย หรือในแง่ของกิจกรรมที่ควรทำในอนาคต (LeCompte & Schensul. 1995b)

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยพิจารณาจากข้อมูลและวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลว่าเหมาะสมและมีคุณภาพดีพอหรือไม่ และกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยหลักของการหาข้อสรุปและการตีความ คุณภาพของข้อสรุปและการตีความจะดีหรือไม่อย่างไร ขึ้นอยู่อย่างมากกับคุณภาพของข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดูจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างเหมาะสมเพียงใด การดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ มีความละเอียดมากเพียงใด ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย มีร่องรอยของอคติที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลหรือไม่ ข้อมูลที่ได้มามีความกว้างและลึกเพียงใด วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเหมาะสมหรือไม่ ขึ้นอยู่บนหลักฐานที่หนักแน่นและชวนให้เห็นคล้อยตามมากน้อยเพียงใด มีการนำเสนอวิธีการและขั้นตอนของการทำงานในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลไว้อย่างชัดเจน โปร่งใสเพียงใด

สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณที่มีการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการส่งเสริม
 ความสามารถในการวิจัยใช้การทดสอบของ Wilcoxon Signed Ranks Test (Siegel. 1956
 : 79) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$Z = \frac{T - \mu T}{\sigma T}$$

$$\text{ค่าเฉลี่ย} = \mu T = \frac{N(N+1)}{4}$$

$$\text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน} = \sigma T = \sqrt{\frac{N(N+1)(2N+1)}{24}}$$

Z = ค่าสถิติการทดสอบ Wilcoxon Match – pairs
 Signed Ranks Test

N = จำนวนคู่

T = ผลรวมความแตกต่างของคะแนนก่อน-หลังของแต่ละคู่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในแต่ละ
สัปดาห์

ตอนที่ 3 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

ตอนที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพทั้งหมดที่ปฏิบัติงานอยู่ในแผนกต่าง ๆ ของสถาบันราชประชาสมาสัย ได้แก่ ศัลยกรรม อายุรกรรม ตา โสต-ศอ-นาสิก แผนกผู้ป่วยนอก เป็นต้น ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มที่วิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และสร้างแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เป็นกลุ่มที่ใช้เทคนิคการรวมพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) ประกอบด้วยพยาบาลวิชาชีพจำนวน 30 คน มีเพศชาย 1 คน เพศหญิง 29 คน เป็นพยาบาลวิชาชีพระดับ 8 จำนวน 7 คน ระดับ 7 จำนวน 19 คน และระดับ 5 จำนวน 1 คน และระดับ 4 จำนวน 3 คน มีอายุระหว่าง 25 – 52 ปี อายุเฉลี่ย 39 ปี 7 เดือน จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการพยาบาลทั้งหมด และเป็นพยาบาลวิชาชีพที่กำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาโทจำนวน 5 คน (สาขาพยาบาลอนามัยชุมชน 2 คน สุขศึกษา 1 คน จิตวิทยาแนะแนว 1 คน และสังคมศาสตร์ทางการแพทย์และสาธารณสุข 1 คน) และจบปริญญาโท 2 คน ผ่านการอบรมเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยจากสถาบันราชประชาสมาสัยและหน่วยงานราชการอื่นๆ ในเรื่อง การวิจัยพื้นฐาน ระเบียบวิธีการวิจัย จำนวน 18 คน การเขียนโครงการวิจัย 12 คน การวิจัยชุมชน 2 คน การวิจัยทางการแพทย์ / การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ อย่างละ 1 คน ประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจัย แบ่งเป็นหัวหน้าโครงการวิจัย 2 เรื่อง และเป็นผู้ร่วมในโครงการวิจัยต่างๆคนละ 1-4 เรื่อง รวม 30 เรื่อง การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลมากที่สุด (20 คน) รองลงมาคือการสร้างเครื่องมือ (12 คน) การกำหนดปัญหาการวิจัย (8 คน) การหาคุณภาพเครื่องมือ (7 คน) และการออกแบบการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล และการเขียนรายงานการวิจัย (6 คน) จุดเด่นในเรื่องความสามารถในการวิจัย ได้แก่ การกำหนดปัญหาการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

จุดอ่อนในเรื่องความสามารถในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูล(9 คน) การแปลผล (8 คน) การสร้างเครื่องมือ (3 คน) และการหาคุณภาพเครื่องมือ (2 คน) และสิ่งที่ต้องการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยมากที่สุด ได้แก่ การออกแบบการวิจัย (4 คน) การวิเคราะห์ข้อมูล (4 คน) การแปลผล (3 คน) ตามลำดับ

2. กลุ่มที่ส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ประกอบด้วยพยาบาลวิชาชีพที่ผ่านกระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์มาแล้วจำนวน 12 คน เป็นเพศหญิงทั้งหมด เป็นพยาบาลวิชาชีพระดับ 8 จำนวน 1 คน ระดับ 7 จำนวน 10 คน และระดับ 5 จำนวน 1 คน มีอายุระหว่าง 35 – 50 ปี อายุเฉลี่ย 40 ปี 8 เดือน จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการพยาบาลทั้งหมด และเป็นพยาบาลวิชาชีพและกำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาโทจำนวน 5 คน (สาขาพยาบาลอนามัยชุมชน 2 คน สุขศึกษา 1 คน จิตวิทยาแนะแนว 1 คน และสังคมศาสตร์ทางการแพทย์และสาธารณสุข 1 คน) และจบปริญญาโท 1 คน ผ่านการอบรมเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยจากสถาบันราชประชาสมาสัยและหน่วยงานราชการอื่นๆ ได้แก่ การวิจัยพื้นฐาน/ระเบียบวิธีการวิจัย จำนวน 7 คน การเขียนโครงร่างการวิจัย 5 คน การวิจัยทางการพยาบาล / การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณอย่างละ 1 คน ประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจัย ได้แก่ เป็นผู้ร่วมในโครงการวิจัยต่างๆตั้งแต่ 1-4 เรื่อง รวม 21 เรื่อง การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบเกี่ยวกับการวิจัยพบว่า มีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลมากที่สุด (11 คน) รองลงมาคือการสร้างเครื่องมือ (7 คน) การกำหนดปัญหาการวิจัย (4 คน) การหาคุณภาพเครื่องมือ (4 คน) การออกแบบการวิจัย (4 คน) การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล (2 คน) และการเขียนรายงานการวิจัย (3 คน) จุดเด่นในเรื่องความสามารถในการวิจัย ได้แก่ การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล จุดอ่อนในเรื่องความสามารถในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล (6 คน) การเขียนรายงานการวิจัย (1 คน) และการหาคุณภาพเครื่องมือ (1 คน) และสิ่งที่ต้องการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยมากที่สุด ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล (3 คน) และการสร้างแรงจูงใจ การกระตุ้นให้ทำวิจัย และการสนับสนุนการวิจัยทั้งเวลาและงบประมาณตามลำดับ (ตาราง 1)

ตาราง 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่ม A-I-C		กลุ่มที่ได้รับการส่งเสริม ความสามารถในการวิจัย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ				
ชาย	1	3.33	-	-
หญิง	29	96.66	12	100
2. พยาบาลวิชาชีพ				
ระดับ 8	7	23.33	1	8.33
ระดับ 7	19	63.33	10	83.33
ระดับ 5,4	4	13.33	1	8.33
3. ระดับการศึกษา				
ปริญญาตรี	23	76.66	6	50.00
กำลังศึกษาปริญญาโท	5	16.66	5	41.66
ปริญญาโท	2	6.66	1	8.33
4. การอบรมความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัย				
การวิจัยพื้นฐาน	18	51.43	7	46.66
การเขียนโครงร่างการวิจัย	12	34.28	5	33.33
การวิจัยชุมชน	2	5.71	-	-
การวิจัยทางการพยาบาล	1	2.85	1	6.66
การวิจัยเชิงปริมาณ	1	2.85	1	6.66
การวิจัยเชิงคุณภาพ	1	2.85	1	6.66
5. ประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจัย				
หัวหน้าโครงการวิจัย	2	6.25	-	-
ผู้ร่วมโครงการวิจัย	30	93.35	12	100

หมายเหตุ ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างข้อ 4,5 ผลการศึกษามากกว่าร้อยละ 100 เพราะกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตาราง 1 (ต่อ)

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่ม A-I-C		กลุ่มที่ได้รับการส่งเสริม ความสามารถในการวิจัย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
6. การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบการวิจัย				
การกำหนดปัญหาการวิจัย	8	12.30	4	11.42
การสร้างเครื่องมือ	12	18.48	7	20.00
การหาคุณภาพเครื่องมือ	7	10.76	4	11.42
การออกแบบการวิจัย	6	9.22	4	11.42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	20	30.77	11	31.43
การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล	6	9.23	2	5.71
การเขียนรายงานการวิจัย	6	9.23	3	8.57

หมายเหตุ ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างข้อ 6 ผลการศึกษามากกว่าร้อยละ 100 เพราะกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมแต่ละวงจร

กระบวนการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 วงจร ได้แก่ วงจรที่ 1 การวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย วงจรที่ 2 การสร้างแนวทางในส่งเสริมความสามารถในการวิจัย และวงจรที่ 3 การส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

วงจรที่ 1 การวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

การวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพจำนวน 30 คน ระยะเวลาในการดำเนินงาน 2 วัน คือ วันที่ 27 – 28 ตุลาคม 2547 เป็นการสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน (Appreciation : A) และใช้

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ และการสังเกต และการสะท้อนผล ผลการดำเนินงานได้ สถานการณ์ความสามารถในการวิจัย ในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย ความคาดหวังของผู้ร่วมประชุม และความสามารถ ในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ดังมี รายละเอียดดังนี้

1. สถานการณ์ความสามารถในการวิจัยในปัจจุบัน

สถานการณ์ปัจจุบันเป็นจุดของการเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เพราะการวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยในปัจจุบันจะกระตุ้นให้พยาบาลวิชาชีพตื่นตัวและร่วมมือในการให้ข้อมูลและเห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น

การสะท้อนภาพความสามารถในการวิจัยในปัจจุบันของพยาบาลวิชาชีพที่เข้าร่วมประชุม 30 คน ใช้ข้อมูลจากการให้ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนนึกถึงภาพความสามารถในการวิจัยที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันในมุมมองของตนเองว่าเป็นอย่างไร แล้วสะท้อนความคิดออกมาเป็นรูปภาพหรือสัญลักษณ์ แบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มกระดูกสันหลังของกลุ่มการพยาบาล กลุ่มคันควาฟ้าดาว และกลุ่มยะลา ในแต่ละกลุ่มให้ทุกคนเล่าเรื่องในภาพของตนเองให้ผู้อื่นฟังทีละคนเพื่อระดมความคิดเห็น เมื่อเล่าครบแล้วให้รวมภาพของกลุ่มแล้วนำเสนอในกลุ่มใหญ่ฟัง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพในปัจจุบัน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

1.1 ระเบียบวิธีการวิจัย พบปัญหาและอุปสรรค 3 ด้าน ได้แก่

1.1.1 ไม่มีการกำหนดทิศทางและแนวโน้มการวิจัยที่ชัดเจน จึงทำให้มีปัญหาการวิจัยที่หลากหลาย เช่นในบางปีไม่รู้จะทำวิจัยเรื่องอะไร เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพจะคุ้นเคยกับการให้บริการรักษาพยาบาลเป็นส่วนมาก และเป็นการให้บริการเชิงวิชาชีพ การพยาบาลขึ้นอยู่กับปัญหาของผู้ป่วยแต่ละราย แต่ละแผนก เช่น อายุรกรรม ศัลยกรรม สูติ-นรีเวช ห้องผ่าตัด เป็นต้น เมื่อโรงพยาบาลพระประแดงเปลี่ยนมาเป็นสถาบันราชประชาสมาสัยซึ่งมีภารกิจหลักทางด้านการศึกษาและวิจัย แต่สถาบันกลับไม่มีแผนการวิจัยในแต่ละปีอย่างชัดเจน และบุคลากรทางการพยาบาลยังไม่ได้มีการเตรียมตัวที่จะทำงานทางด้านการวิจัย ดังการสะท้อนภาพของผู้ร่วมวิจัยว่า

ผู้ร่วมวิจัย 14 จริงๆ แล้วอยากทำวิจัย เพราะเป็นอะไรที่ใหม่ และตอบสนองดัชนีชี้วัดการปฏิบัติงาน และจำนวนผลงานวิจัยที่เสร็จและลงในวารสารต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ แต่ปัญหา คือ ไม่รู้จะทำเรื่องอะไรดี จะเอางานประจำมาเขียนเป็นงานวิจัยก็ไม่รู้จะใช้ได้หรือไม่ เขียนไม่ค่อยเป็น จะหาเรื่องใหม่ ๆ ทำก็ไม่แน่ใจว่าจะได้รับการพิจารณาให้ทำหรือไม่ ...

ผู้ร่วมวิจัย18 พวกเราไม่มีทิศทางและแนวโน้มในการทำวิจัยเกี่ยวกับโรคเรื้อน ซึ่งเป็นแผนที่ในการทำวิจัยว่าถ้าใครจะทำวิจัยเรื่องอะไรควรจะอยู่ในกรอบหรือแผนดังกล่าว ซึ่งเมื่อไม่มีทิศทางและแนวโน้มที่ชัดเจน การเลือกปัญหาทำวิจัยที่แน่นอนก็คือ ทำวิจัยจากงานประจำ ทำจากความรู้ความสามารถที่ตัวเองมีอยู่ ...

ผู้ร่วมวิจัย9 เคยอ่านงานวิจัยที่เป็น อวช. ระดับ 7, 8 ก็จะทำวิจัยคล้าย ๆ กัน เรื่องก็ซ้ำ ๆ กัน เช่น การดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเรื้อน การรับยาไม่สม่ำเสมอ ความล่าช้าในการตรวจรักษาโรคเรื้อน ถ้าจะทำวิจัยก็จะทำปัญหาล้าย ๆ กับเรื่องนี้แหละ ...

1.1.2 ขาดความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัย การวิจัยเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก เป็นนามธรรม ระเบียบวิธีวิจัยที่ได้เรียนมาในระดับปริญญาตรี ก็จะเป็นเรื่องยุ่งยากและทำวิจัยเป็นกลุ่ม พยาบาลวิชาชีพส่วนมากก็ไม่ชอบการวิจัย มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการวิจัย เมื่อเรียนจบแล้วก็ไม่มีโอกาสไปอบรมการวิจัยที่หน่วยงานต่างๆ ได้จัดอบรมขึ้น 3 วัน หรือ 5 วัน ก็จะเป็นแนวคิดและทฤษฎีทางวิชาการมาก ใช้ศัพท์เทคนิคทางการวิจัย เน้นทฤษฎีไม่ค่อยมีการปฏิบัติ เมื่ออบรมเสร็จก็ไม่มีการทำวิจัย ดังการสะท้อนความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัย2 “เคยอบรมการวิจัยการวิจัยพื้นฐานและการเขียนโครงร่างการวิจัยเมื่อปีงบประมาณ 2546 หลังจากนั้นก็ได้มีการทำวิจัย” ผู้ร่วมวิจัย25 “ไปอบรมเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยจากหน่วยงานอื่นๆ มา แต่พอจะทำวิจัยก็ไม่ว่าจะเริ่มต้นอย่างไร ก็เลยไม่ได้ทำวิจัย” และผู้ร่วมวิจัย10 “เคยไปอบรมเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยมา ตอนแรกๆ ก็พอเข้าใจและตามทัน พอมาสร้างแบบสอบถาม การหาคุณภาพ การใช้สถิติ การแปลผลรู้สึกว่ายุ่งยาก ไม่เข้าใจ เลยทำให้ไม่อยากทำวิจัย”

1.1.3 ขาดการนิยามปัญหาการวิจัยที่ชัดเจน การวิจัยที่ผ่านมา มีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยน้อย จึงทำให้การเขียนโครงร่างการวิจัยไม่ครอบคลุมและชัดเจน โดยเฉพาะปัญหาการวิจัยหรือคำถามการวิจัย เมื่อจะลงมือทำจึงทำให้ไม่สามารถดำเนินการไปด้วยดี บางโครงการจำเป็นต้องยุติโครงการเนื่องจากไม่มีกลุ่มตัวอย่างเพียงพอ

ผู้ร่วมวิจัย13 การวิจัยเรื่อง การฝึกการให้คำปรึกษาแก่พยาบาลวิชาชีพเพื่อให้คำปรึกษาด้านการดูแลตนเองของผู้สูงอายุโรคเรื้อน ในสถาบันราชประชาสมาสัย มีเวลาในการเขียนโครงการวิจัยน้อย ประมาณ 1-2 สัปดาห์ ทำให้มีเวลาในการทบทวนเอกสารและงานวิจัยน้อย เมื่อโครงการวิจัยได้รับอนุมัติต้องเขียนโครงการวิจัยใหม่ตามคำแนะนำของที่ปรึกษาโครงการ ซึ่งปัญหานี้เป็นผลมาจากขาดการวางแผนการวิจัยที่ดี วิธีการดำเนินการวิจัยไม่ชัดเจน รายละเอียดในขั้นต่างๆของการดำเนินการวิจัย ขาดความร่วมมือทำวิจัยในหลายๆกลุ่มรวมกันเป็นทีมวิจัย และไม่มีผู้นำการวิจัยที่ชัดเจน ... และ**ผู้ร่วมวิจัย19** “ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัยเหล่านี้เป็นผลมาจากการไม่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยที่ชัดเจน โดยเฉพาะในขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำวิจัย”

ที่กล่าวมาได้สะท้อนความสามารถในการวิจัยปัจจุบันนั้น ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญคือ ไม่มีการกำหนดทิศทางและแนวโน้มการทำวิจัยที่ชัดเจน และขาดการนิยามปัญหาให้ชัดเจนก่อนลงมือทำวิจัย ความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยไม่มากพอในการที่จะทำวิจัย

1.2 เจตคติต่อการวิจัย

การสะท้อนภาพเจตคติต่อการวิจัย ได้ข้อมูลจากการสะท้อนความคิดของพยาบาลวิชาชีพ 30 คน จากการให้แต่ละบุคคลนึกถึงภาพความสามารถในการวิจัยที่ผ่านมาในมุมมองของตนเอง แล้วสะท้อนความคิดออกมาเป็นรูปภาพหรือสัญลักษณ์ แล้วให้แต่ละบุคคลเล่าเรื่องของตนเองที่ได้วาดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา สามารถสะท้อนภาพเจตคติต่อการวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งจัดกลุ่มได้ 3 ด้าน ได้แก่

1.2.1 การรู้คิดเกี่ยวกับการวิจัย พยาบาลวิชาชีพแต่ละคนได้ถูกอบรมสั่งสอนมาให้ความรู้ ความเข้าใจ และมีการปฏิบัติทางการพยาบาลเป็นอย่างดี จากสถานการศึกษาที่ศึกษามาจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นเวลา 4 ปี จนเกิดความรู้สึกที่ดีและรักในวิชาชีพพยาบาล มีความสุขที่ได้ทำงานพยาบาล ไม่เปลี่ยนงาน บางคนทำงานพยาบาลมากกว่า 20 ปี ก็ยังทำอาชีพนี้อยู่ไม่คิดที่จะเปลี่ยนอาชีพ ถึงแม้ว่าหน่วยงานที่ทำงานอยู่ซึ่งมีภารกิจหลักในการรักษาพยาบาลโรคเรื้อน โรคผิวหนัง และโรคอื่นๆจะเปลี่ยนมาเป็นหน่วยงานวิชาการ ซึ่งมีภารกิจหลักในเรื่องการศึกษา วิจัย พัฒนา และถ่ายทอดองค์ความรู้ พยาบาลก็พยายามพัฒนาบทบาทให้เหมาะสมกับภารกิจมากขึ้น เช่น การให้ความรู้ทางด้านสุขภาพกับผู้ป่วย การให้คำปรึกษาปัญหาสุขภาพกับผู้ป่วยและญาติเพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค การประเมินภาวะสุขภาพของผู้ป่วย การวินิจฉัยทางการพยาบาล การวางแผนให้การพยาบาลและลงมือปฏิบัติพยาบาล การประเมินผลทางการพยาบาลที่เคยทำเป็นกรณีศึกษา (Case

study) เปลี่ยนมาเป็นการวิจัย ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ป่วยหลายๆคนมากกว่า 1 คนมาวิเคราะห์ผลการดำเนินการพยาบาล และพยาบาลวิชาชีพก็มีความรู้สึกว่าการนำวิธีคิดแบบนี้มาใช้ (การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผล) มีประโยชน์ทำให้การทำงานเป็นระบบ ไม่ใช่เป็นงานประจำ (Routine) เหมือนก่อน เป็นการทำงานการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีคุณค่ามากขึ้น

ผู้ร่วมวิจัย2 เป็นพยาบาลอยู่อายุรกรรม 4 เป็นแผนกศัลยกรรมชาย ผู้ป่วยส่วนใหญ่ที่นอนบนเตียงมาด้วยแผลเรื้อรังที่เท้า แต่ละคนรักษาเป็นเดือน ๆ พอรักษาแผลหายแล้วกลับไปไม่กี่เดือนก็มานอนโรงพยาบาลอีก ด้วยเรื่องเดิม คือ แผลได้ผ่าเท้า เวลาขึ้นเวรเช้า (08.30 – 16.30 น.) ไม่ต้องทำอะไร ทำแผลอย่าง เดียวก็หมดเวลาแล้ว บางครั้งไม่เสร็จต้องทำแผลต่อตอนบ่าย และตอนบ่าย ๆ ก็เขียนรายงานการพยาบาล แจกยาผู้ป่วย ทำอย่างนี้ทุกวัน ทุกเวรเช้า จนบางครั้งอยากจะรู้ว่าทำไมผู้ป่วยกลุ่มนี้จึงเกิดแผลในที่เดิมๆอยู่เรื่อย แต่ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรให้ได้คำตอบ ...

ผู้ร่วมวิจัย15 พยาบาลวิชาชีพอยู่ตึกผู้ป่วยนอกโรคเรื้อน อยู่เวรเช้าตลอด ในแต่ละวันมีหน้าที่ซักประวัติผู้ป่วยโรคเรื้อน คัดกรองผู้ป่วยจะให้ไปพบแพทย์ รักษาแผลที่เท้า หรือมารับยาโรคเรื้อนตามแผนการรักษา แต่สิ่งที่พบบ่อยๆ คือ ผู้ป่วยมารับยาไม่สม่ำเสมอหรือไม่มาตามนัด บางคนขาดยาไปนาน 2-3 เดือนถึงมา แต่เวลาถามเหตุผลก็ให้คำตอบต่างๆกัน ไม่รู้ว่าจะนำเหตุผลของแต่ละคนมารวมกันอย่างไร ถ้ารู้วิธีการรวบรวมข้อมูลเหล่านั้นแล้วสรุปเป็นภาพรวมก็คงจะดี ...

ผู้ร่วมวิจัย30 จะทำวิจัยก็ต่อเมื่อจะขอเลื่อนตำแหน่งจากระดับ 6 เป็นระดับ 7 หรือระดับ 7 เป็นระดับ 8 เพราะว่าถ้ามีงานวิจัยจะได้เลื่อนซึ่งง่ายขึ้น เลยเห็นว่าจะทำเมื่อต้องการเลื่อนชื่ออย่างเดียวและหนูไม่เคยเห็นใครเอาผลการวิจัยมานำเสนอ หรือมาใช้ในหน่วยงานเลย เลยมีความรู้สึกว่าการวิจัยเพื่อขอเลื่อนชื่ออย่างเดียวไม่เห็นจะแก้ปัญหาของหน่วยงานเลย และงานวิจัยที่ทำก็คล้ายๆกัน ซ้ำไปซ้ำมา ...

ผู้ร่วมวิจัย6 ตั้งแต่โรงพยาบาลเปลี่ยนมาเป็นสถาบันราชประชาสมาสัย งานพยาบาลที่ทำอยู่ก็ยังคงทำต่อไปถึงแม้ว่าจะไม่มีผู้ป่วยโรคอื่น ๆ มานอนโรงพยาบาล นอกจากผู้ป่วยโรคเรื้อนแล้วก็ตาม แถมยังต้องทำงานอื่น ๆ อีก เช่น เป็นคณะกรรมการต่างๆมากถึง 7-8 คณะ ทำมาตรฐานการพยาบาล ทำ HA งานวิชาการประจำเดือน และยังต้องมีการอบรมต่างๆทั้งในและนอกสถานที่ซึ่งมีทั้งปี แต่

ถ้าพูดถึงการทำวิจัยแล้วในปีแรก Bloom มาก (ปี 2546) มีการส่งโครงการวิจัยจำนวนมากเพราะงานวิจัยเป็นผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัดตัวที่ 1 ถ้ากลุ่มใดมีงานวิจัยจะมองดูดี พอปลายปี 2546 และปี 2547 ด้วยกฎระเบียบราชการต่าง ๆ ในการเบิกจ่ายที่จะนำเงินมาใช้ในการวิจัยและขั้นตอนการพิจารณาโครงการวิจัยต้องผ่านคณะกรรมการวิจัยของกรมควบคุมโรค คณะกรรมการสภานโยบายแห่งชาติ ต้องไปผ่านคณะกรรมการวิจัยของกรมควบคุมโรค คณะกรรมการสภานโยบายแห่งชาติ ต้องไปนำเสนอโครงการวิจัย กว่าจะได้ลงมือปฏิบัติก็ใช้เวลาอย่างน้อย 1 ปี แล้วบางเรื่องต้องผ่านคณะกรรมการวิจัยในคนของกรมควบคุมโรคก่อนก็ยิ่งยุ่งยากใหญ่ และอีกอย่างที่สำคัญคือ บางกลุ่ม บางแผนกไม่เห็นจะต้องทำวิจัยก็อยู่ได้อย่างสบาย แถมได้รับการพิจารณาความดีความชอบด้วยด้วย จึงทำให้เราเรียนรู้ว่าจริงๆ แล้วงานวิจัยจำเป็นต้องทำมากน้อยแค่ไหน ...

จากข้อคิดเห็นของพยาบาลวิชาชีพสะท้อนให้เห็นว่า แม้พยาบาลจะตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองเพียงใด แต่ภารกิจที่แปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ก็เป็นตัวกำหนดให้บทบาทหน้าที่ของพยาบาลต้องเปลี่ยนไป แต่ก็ยังยึดถือการพยาบาลเดิมอยู่ แต่ต้องทำงานวิชาการมากขึ้น ซึ่งการวิจัยและพัฒนาเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและยังเป็นการเพิ่มคุณค่าแก่วิชาชีพด้วย แต่ด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน แบบอย่างที่ไม่ดีในการทำงาน ด้วยความยุ่งยากในการทำวิจัย ก่อให้เกิดเจตคติที่ไม่ค่อยจะดีต่อการวิจัย

1.2.2 ความรู้สึกต่อการวิจัย พยาบาลวิชาชีพทุกคนผ่านการวิจัยอย่างน้อย 1 เรื่อง ก่อนจบหลักสูตรปริญญาตรีทางการพยาบาล ซึ่งจะมีการเรียน 1 ภาคการเรียนในปีสุดท้ายของการศึกษา ซึ่งจะต้องมีการสอบประมวลความรู้ทางการพยาบาลทั้งหมด (Comprehensive) ด้วย การเรียนและฝึกการวิจัยจะเป็นวิชาที่ใหม่และมีศัพท์ทางวิชาการใหม่ๆ เข้ามาอีกประกอบการเรียนในช่วงเวลาสั้น ๆ และไม่ค่อยเข้าใจ จึงเกิดความรู้สึกว่างานวิจัยเป็นงานวิจัยที่ยาก ซับซ้อน ต้องรู้ทั้งคอมพิวเตอร์ สถิติที่จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และพิมพ์รายงาน เกิดความรู้สึกไม่ชอบทำวิจัย เมื่อจบการศึกษาแล้วทำงานการพยาบาล ก็ไม่เคยทำวิจัยเลย จนถึงเวลาที่ต้องทำวิจัย คือ เพื่อเลื่อนระดับ ซึ่งเวลาก็ผ่านไป 6 – 8 ปี หรือบางคนทำวิจัยก็เป็นการช่วยพี่ ๆ ที่ทำวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่านั้น ซึ่งจะเห็นว่าการทำวิจัยก็เพื่อหวังผลตอบแทนเท่านั้น แต่ความรู้สึกชอบที่จะทำวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาของหน่วยงาน เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อหาแนวทางหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ นั้นยังไม่เป็นสิ่งจูงใจ

เพียงพอให้คนรู้สึกชอบที่จะทำวิจัยถึงแม้ว่าโรงพยาบาลพระประแดงจะเปลี่ยนมาเป็นสถาบันราชประชาสมาสัย ซึ่งมีภารกิจหลักศึกษา วิจัย พัฒนา และถ่ายทอดองค์ความรู้ก็ตาม แต่พยาบาลก็มีงานการพยาบาลที่ยังต้องดำเนินการอยู่ ดังการสะท้อนภาพของผู้ร่วมวิจัยว่า

ผู้ร่วมวิจัย23 สมัยที่เป็นนักศึกษาพยาบาล ทำวิจัยก่อนจบ 1 เรื่อง เป็นการศึกษาการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน กว่าจะทำเสร็จ แก่แล้วแก่อีก และบางครั้งก็ไม่ค่อยเข้าใจสิ่งที่อาจารย์แนะนำ โดยเฉพาะกรอบแนวคิดการวิจัย ตัวแปรนี้ใช้ได้ตัวแปรนี้ใช้ไม่ได้ ทำไมต้องตัวแปรนี้ ตัวแปรนี้หมายถึงอะไร วัตถุประสงค์อย่างไร ...

ผู้ร่วมวิจัย14 เคยทำงานวิจัยเพื่อขอรับการประเมินระดับอยู่ 1 เรื่อง ทำจนเสร็จพิมพ์เรียบร้อยเป็นรูปเล่ม คณะกรรมการประเมินผลงานวิจัยบอกว่า เขียนไม่ถูกต้อง เนื้อหาไม่ครอบคลุม วิเคราะห์และแปลผลไม่ถูกต้อง ตนเองก็ไม่ค่อยทราบว่าจะแก้ไขอย่างไร ไม่รู้ว่าที่ถูกต้องเป็นอย่างไร ถึงจะถูกต้องและถูกใจ แก่แล้ว แก่อีกจนรู้สึกเบื่อและท้อแท้ ไม่อยากได้และเกิดความรู้สึกไม่ชอบการทำวิจัย เพราะเป็นอะไรที่ยุ่งยาก วุ่นวาย และงานประจำก็มีทำเพียงพออยู่แล้ว ...

1.2.3 ความพร้อมที่จะทำวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ

1.2.3.1 ลักษณะการปฏิบัติงานพยาบาลต้องทำงาน 24 ชั่วโมง ซึ่งประกอบด้วยเวรเช้าเริ่มปฏิบัติงานเวลา 08.00 – 16.00 น. เวรบ่ายเริ่มปฏิบัติงานเวลา 16.00 – 24.00 น. และเวรดึกเริ่มปฏิบัติงานเวลา 24.00 – 08.00 น. ซึ่งการปฏิบัติงานในลักษณะนี้ทำให้ต้องมีการจัดอัตรากำลังให้เพียงพอที่จะผลัดเปลี่ยนกันเพื่อให้มีพยาบาลปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา ซึ่งมีจำนวนเพียงพอกับปริมาณงานและจำนวนผู้ป่วยในแต่ละเวร ส่งผลกระทบต่อเวลาพักผ่อนและเวลาที่จะทำกิจกรรมการพยาบาลที่พร้อมๆกันทั้งหน่วยงาน ซึ่งลักษณะการทำงานอย่างนี้ส่งผลให้ความพร้อมที่จะทำให้เกิดการทำวิจัยนั้นน้อยลง เพราะว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานเวรบ่ายหรือเวรดึกเมื่อลงเวรไปก็จะไปพักผ่อนหรือทำกิจกรรมส่วนตัว หรือบางคนก็ใช้เวลาว่างจากงานประจำไปทำงานพิเศษที่คลินิก โรงพยาบาลเอกชน โรงงาน เปิดร้านขายยา บางคนก็จะได้ประโยชน์จากการแลกเวรให้หยุดติดๆกันหลายวันเพื่อที่จะได้ลาพักผ่อน ไปเที่ยวต่างจังหวัดหรือกลับไปเที่ยวบ้านได้หลายวัน และบางคนให้เหตุผลว่าจะได้ไม่ต้องพบหัวหน้าหน่วยงานหรือเพื่อความวุ่นวายในเวรเช้าก็จะขอขึ้นเวรบ่ายดึก

ผู้ร่วมวิจัย23 เป็นพยาบาลอยู่บน Ward จะมีการขึ้นเวรเช้า บ่าย ดึก สลับกันไป เวลาลงเวรกลับบ้านก็ไปต่อเวรข้างนอกที่โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง พอมีเวลาว่างก็จะทำงานบ้าน ซักเสื้อผ้า ก็หมดเวลาแล้ว 1 วัน ไม่มีเวลาที่จะทำวิจัย อีกอย่างหนึ่งที่สำคัญคือความรู้สึกว่าทำวิจัยนั้นยุ่งยาก การจะทำวิจัยแต่ละเรื่องนั้นจะต้องเสียเวลาและเงินทองในการถ่ายเอกสาร ค่าเดินทางไปค้นคว้าเอกสาร และที่สำคัญคือมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อนำไปขอเลื่อนระดับเท่านั้น เพราะฉะนั้นการจะทำวิจัยจริง ๆ ก็ต่อเมื่อต้องการเลื่อนระดับเท่านั้น ...

ผู้ร่วมวิจัย12 จริง ๆ แล้วยากจะทำวิจัย แต่ประสบการณ์ที่ผ่านมาไม่ว่าจะการเรียนในเทอมสุดท้ายของพยาบาล การช่วยพี่ ๆ ทำวิจัย หรือการนำเสนอผลงานวิจัยแล้วมีการวิพากษ์งานวิจัยแล้วมีความรู้สึกว่ายุ่งยาก ซ้ำซ้อน ผู้ที่จะทำวิจัยจะต้องแม่นจริง ๆ แน่จริงในการทำวิจัยถึงจะทำได้ การที่ตนเองรู้อย่าง ไม่รู้อย่าง และที่สำคัญคือไม่รู้ว่าจะทำวิจัยอย่างไรจึงจะถูกต้องที่สุด จึงทำให้เกิดอคติ ไม่อยากทำ ถึงแม้ว่าจะมีเวลาเพียงพอในการทำวิจัยก็ตาม ...

3.2.3.2 จากการปฏิรูประบบราชการส่งผลให้โรงพยาบาลพระประแดงซึ่งเป็นหน่วยงานให้บริการรักษาพยาบาลโรคต่างๆมาเป็นสถาบันราชประชาสมาสัยซึ่งเป็นหน่วยงานวิชาการและจะต้องทำงานประสานกับสำนักงานป้องกันควบคุมโรค (สคร.) ทั้ง 12 เขต และนิคมโรคเรื้อรังต่างๆทั่วประเทศ 13 นิคม ส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพต้องมีการปรับแผนการดำเนินงานอย่างมากเริ่มจากการสร้างและพัฒนาหลักเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Key Performance Index : KPI) ให้สอดคล้องกับภารกิจกรมควบคุมโรคและภารกิจของสถาบันราชประชาสมาสัย ซึ่งมีการประชุมเชิงปฏิบัติการ อบรมและสัมมนา เพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงมาเรื่อยๆ ตลอดปีงบประมาณ 2546 – 2547 ซึ่งเป็นงานใหม่ที่มีพยาบาลวิชาชีพจำนวนหนึ่งที่จะต้องเข้าร่วมดำเนินการ และก็ต้องเข้าร่วมประชุมเรื่องต่างๆทั้งในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน โดยเฉลี่ยแล้วเดือนละ 1 ครั้ง ครั้งละ 3-5 วัน ขณะเดียวกันก็มีการนิเทศตามสำนักงานควบคุมป้องกันโรค การออกไปปฏิบัติงานตามนิคมต่างๆ หรือที่เรียกว่าออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ในการช่วยตรวจ รักษา การทำแผลและผ่าตัดผู้ป่วยโรคเรื้อรังตามนิคมต่างๆด้วย

ผู้ร่วมวิจัย10 เป็นคณะทำงานในการสร้างและพัฒนาตัวชี้วัดการปฏิบัติงาน (KPI) ตัวหนึ่ง จะมีการประชุมบ่อยมาก คือเดือนละครั้งและหลังจากการประชุมก็มีการบ้านกลับมาทำด้วย และต้องประชุมร่วมกับกองแผนงาน กรมควบคุมโรคด้วย ซึ่งลักษณะงานเหล่านี้เป็นงานใหม่ ยุ่งยากและน่าเบื่อ แต่จำเป็นต้องทำ จึงทำให้เบียดเบียนงานประจำที่ปฏิบัติอยู่ ...

ผู้ร่วมวิจัย 15 เป็นพยาบาลประจำแผนกผู้ป่วยนอก(โรคเรื้อน) ไม่ต้องขึ้นเวร ปายดึก ขึ้นเวรเช้าตลอดเวลา 08.00 – 16.00 น. บางครั้งต้องช่วยออกหน่วย แพทย์เคลื่อนที่ไปครั้งละ 1 สัปดาห์ เช่น ที่นิคมโนนสมบูรณ์ จังหวัด นครราชสีมา นิคมแม่ลาว จังหวัดเชียงใหม่ และยังมีประชุมบ่อยๆ แต่ละกลุ่ม งานก็มีการประชุมครั้งละ 3 วัน กลับมาก็เหนื่อย ไม่มีแรงที่จะทำวิจัยต่างๆ ...

ที่กล่าวมาจะเห็นว่าพยาบาลวิชาชีพมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการวิจัย อันเป็นผลเนื่องมาจาก ความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการวิจัยในการเรียนภาคสุดท้ายของการเรียน ปริญญาตรีทางการพยาบาลศาสตร์ และเมื่อมาทำการพยาบาลเห็นพี่ ๆ ที่ทำผลงานเพื่อเลื่อน ระดับ หรือทำวิจัยให้กับกลุ่มการพยาบาลแล้วมีความรู้สึกยุ่งยาก ซ้ำซ้อน แก่แล้วแก้อีก ประกอบกับมีภาระงานอื่น ๆ เข้ามาอีกมากทำให้เกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อการวิจัย

1.3 แรงจูงใจในการวิจัย

การสะท้อนภาพแรงจูงใจในการวิจัย ได้ข้อมูลจากการสะท้อนความคิดของ พยาบาลวิชาชีพ 30 คน โดยการให้แต่ละบุคคลนึกถึงภาพความสามารถในการวิจัยที่ผ่านมาใน มุมมองของตนเอง แล้วสะท้อนความคิดออกมาเป็นรูปภาพหรือสัญลักษณ์ แล้วให้แต่ละคน เล่าเรื่องของตนเองให้ผู้อื่นฟังทีละคน เมื่อเล่าเรื่องครบแล้วให้รวมเป็นภาพใหญ่ ผู้วิจัยได้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา สามารถสะท้อนภาพแรงจูงใจในการวิจัยที่ผ่านมาได้ 3 ด้าน ได้แก่

1.3.1 บรรยากาศในการวิจัย ข้อมูลได้จาก ผู้บริหารสถาบันราชประชาสมาสัยและ หัวหน้ากลุ่มต่างๆทั้ง 6 กลุ่ม จะต้องมียุทธศาสตร์สำคัญในการสร้างบรรยากาศที่ดีและการจูงใจให้ บุคลากรของสถาบันทำวิจัย โดยจะต้องมีกลุ่มบุคคลมารับผิดชอบงานวิจัย มีการกำหนด นโยบายชัดเจนที่จะส่งเสริมงานวิจัย มีแผนการพัฒนาศักยภาพของบุคคลในการวิจัยที่ชัดเจน มีแบบแผนการทำวิจัย มีการสนับสนุนให้มีการสร้างระบบการช่วยวิจัย มีการตั้งคณะกรรมการ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะมาช่วยในการวิจัย มีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานวิจัย และพัฒนา ร่วมกันระหว่างสถาบันราชประชาสมาสัย สำนักงานป้องกันควบคุมโรคทั้ง 12 เขต กอง แผนงานของกรมควบคุมโรค สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และการสนับสนุนการ ดีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น

สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญมากและจำเป็นในการสนับสนุนความสามารถในการวิจัย ของบุคลากร จากข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการนำเสนอโครงการวิจัยเพื่อ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณปี 2548 มีผู้บริหารเข้าร่วมประชุม 6 คน มีโครงการวิจัย นำเสนอ 5 เรื่อง พอมาย่างปีงบประมาณ 2549 มีผู้บริหารเข้าร่วมประชุม 2 คน มีโครงการวิจัย

นำเสนอเพื่อของงบประมาณปี 2549 จำนวน 3 เรื่อง ซึ่งนับว่าน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับสำนักหรือสถาบันอื่นๆ สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อการวิจัย บรรยากาศในการวิจัยและแรงจูงใจในการทำวิจัยของบุคลากรในสถาบันราชประชาสมาสัยน้อยลงเรื่อยๆ การมุ่งที่จะทำวิจัยก็น้อยลง ผลการดำเนินงานเหล่านี้เป็นการสะท้อนระบบการทำวิจัยภายในสถาบันราชประชาสมาสัยและย้อนกลับมามีอิทธิพลต่อการมุ่งที่จะทำวิจัยของพยาบาลวิชาชีพด้วย

การรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวกับลักษณะของกระบวนการและวิธีการปฏิบัติในสถาบันราชประชาสมาสัยเกี่ยวกับการทำวิจัย กฎระเบียบต่างๆ นโยบาย โครงสร้างของสถาบันราชประชาสมาสัย โครงสร้างรางวัลจากการทำวิจัย ขวัญและกำลังใจ พฤติกรรมการทำวิจัยของบุคลากร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ทำวิจัย ผู้ที่ใช้ผลงานวิจัย ผู้สนับสนุนการทำวิจัย และการเผยแพร่ผลงานวิจัย ซึ่งบรรยากาศการวิจัยมีส่วนร่วมในการกำหนดให้บุคลากรมุ่งมั่นที่จะทำวิจัย บรรยากาศที่เป็นอิสระ มีอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ร่วมกันได้ เช่น คอมพิวเตอร์ งบประมาณในการทำวิจัยได้รับการสนับสนุนและจัดสรรให้กับโครงการต่างๆ อย่างยืดหยุ่น บุคลากรมีใจกว้างและมีเจตคติที่ดีต่อแนวความคิดใหม่ ไม่มีการยึดมั่นเฉพาะกลุ่ม สถาบันราชประชาสมาสัยจะต้องจัดและพัฒนาบรรยากาศทางวิชาการเพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้มีการทำงานวิจัย เช่น การประชุมสัมมนา ให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อพัฒนาความคิด และขัดเกลาผลงานวิจัยให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น มีกิจกรรมที่ให้โอกาสนักวิจัยได้เสนอผลงานให้เป็นที่ประจักษ์แก่วิชาการ และการประสานความเข้าใจในหมู่นักวิจัยเอง

1.3.2 ความต้องการที่จะทำงานวิจัยให้สำเร็จ 1 เรื่อง เพื่อเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ทำการวิจัยอย่างสนุกและเพลิดเพลิน ให้สอดคล้องกับงานประจำ โดยไม่ยุ่งยากหรือซับซ้อนมากนัก

จากประสบการณ์และการเข้าร่วมประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับการวิจัยเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา นั้น บรรยากาศในกระบวนการวิจัยค่อนข้างเคร่งเครียด เริ่มตั้งแต่การกำหนดปัญหาการวิจัย จะต้องสอดคล้องกับภารกิจ จะต้องเป็นปัญหาเชิงนโยบาย มีความสำคัญและมีคุณภาพมากพอที่จะทำวิจัย จะต้องผ่านคณะกรรมการประเมินโครงร่างการวิจัยของสถาบันราชประชาสมาสัย คณะกรรมการประเมินโครงร่างการวิจัยของกองแผนงาน กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข และผ่านสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ระยะเวลากว่าจะได้รับคำตอบว่าอนุมัติให้ทำหรือไม่ให้ทำวิจัยก็ประมาณปีกว่า และถ้าอนุมัติให้ทำแล้ว ผลการวิจัยก็ใช้ไม่ได้แล้ว เพราะมันล้าสมัย ไม่ทันต่อเหตุการณ์

นอกจากนี้แล้ว จะพบว่างบประมาณปี 2546 มีการเสนอโครงร่างการวิจัยจำนวนมากถึง 16 เรื่อง เมื่ออนุมัติเป็นบางเรื่องก็ไม่สามารถดำเนินการได้ (3 เรื่อง) เนื่องจากไม่ได้มีการ

ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บ้างก็พบว่าเมื่อออกแบบการวิจัยแล้วพบว่าไม่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มากพอในการดำเนินการวิจัย ถ้าเป็นไปได้ควรจะมีการศึกษาอย่างดี เพื่อให้การออกแบบและการวิจัยอย่างรอบคอบโดยผ่านการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอย่างดี และดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีความรู้สึกสนุกกับการทำวิจัย

ผู้ร่วมวิจัย20 ปีงบประมาณ 2546 มีการเสนอโครงการวิจัย 16 เรื่อง ซึ่งเป็นปีแรกของการเปลี่ยนมาเป็นสถาบันราชประชาสมาสัยที่เน้นงานวิจัย เมื่อพิจารณาขออนุมัติปรากฏว่าอนุมัติให้ทำ 5 เรื่อง แต่ไม่ทำ 3 เรื่อง ทำวิจัยสำเร็จ 2 เรื่อง พอปีงบประมาณ 2547 , 2548 บรรยากาศของการทำวิจัยก็ค่อย ๆ ลดลง ๆ เพราะความยุ่งยาก หยุ่มหยุ่มในกระบวนการ และความยากของงาน ประกอบกับมีภาระงานอื่น ๆ ที่ต้องทำเข้ามาด้วย เป็นไปได้ไหมที่การวิจัยน่าจะมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน มีแผนการดำเนินงาน มีคณะทำงานที่คอยกระตุ้นและผลักดันงานวิจัย ให้มีการทำวิจัยเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไปแต่มีความมั่นคง ไม่เบื่อหน่ายและถอดใจไปทำอย่างอื่น ๆ แทน ...

ผู้ร่วมวิจัย24 งานวิจัยเป็นงานใหม่ แต่พวกเราก็เคยเรียนมาแล้ว 1 เทอมก่อนจบการศึกษาพยาบาล แต่เมื่อจะทำวิจัยของสถาบันก็จะเป็นงานวิจัยที่มีปัญหาการวิจัยที่สอดคล้องกับภารกิจ เป็นไปได้ไหมว่า น่าจะทำงานวิจัยที่ไม่ยุ่งยาก หรืองานวิจัยที่ง่าย ๆ สำเร็จอย่างน้อย 1 เรื่อง ที่มีความสุขและสนุกเพลิดเพลินที่ได้ทำ ไม่ใช่สถิติที่ยุ่งยากมาก และสอดคล้องกับงานประจำที่ทำก็จะทำให้อยากทำวิจัย แต่ที่เห็นอยู่จะมีกลุ่มที่ทำวิจัยบางคนเท่านั้น กลุ่มที่ทำก็ทำไป กลุ่มที่ไม่อยากทำก็ไม่ต้องทำ แล้วเมื่อไหร่จะมีผลงานวิจัยออกมา ...

ผู้ร่วมวิจัย22 การทำวิจัยในแต่ละเรื่อง ต้องใช้เวลาพอสมควรในแต่ละขั้นตอนการวิจัย และจะต้องมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นกฎระเบียบของราชการ ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอข้อมูล การวิพากษ์งานวิจัย กว่าจะได้ผลงานวิจัยสำเร็จ 1 เรื่อง คนที่ทำวิจัยจะต้องมีความอดทนที่จะทำ การดำเนินงาน 1 ปี ก็จะเพิ่มเป็น 2 ปีก็มี เพราะฉะนั้นผู้ที่รักจะทำวิจัยจริงๆจะต้องมีความอดทน (เหมือนเต่า) ...

จากการแสดงความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัย จะเห็นได้ว่าการทำวิจัยให้สำเร็จจะต้องมีความอดทนทำวิจัยแบบค่อยเป็นค่อยไป มีความสนุกในการทำวิจัยและรู้สึกเพลิดเพลิน ทำงานวิจัยให้สอดคล้องกับงานประจำ และขอให้ทำงานวิจัยที่ไม่ยุ่งยากเป็นการวิจัยที่ง่าย ๆ สำเร็จอย่างน้อย 1 เรื่องก่อน

1.3.3 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานในการดำเนินการวิจัย การวิจัยประกอบด้วยความรู้ในเนื้อเรื่องที่จะทำวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งการทำวิจัยนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆมากมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ร่วมวิจัย ผู้ตอบปัญหาการวิจัย ความสัมพันธ์หรือสัมพันธภาพระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องอาจมีหลายลักษณะ ได้แก่ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เจนๆ จนกระทั่งเกิดความขัดแย้งในการทำงานอันก่อให้เกิดความเครียดในการทำวิจัยได้ เมื่อเกิดความขัดแย้งก็จะเกิดการประสานงานที่ไม่ดีเกิดขึ้น บุคคลที่พยาบาลวิชาชีพต้องมีความสัมพันธ์ด้วยในการวิจัย ได้แก่

1.3.3.1 ความสัมพันธ์ภายในฝ่ายต่าง ๆ ในกลุ่มการพยาบาล การวิจัยจะต้องประสานงานกับฝ่ายต่างๆ เช่น อายุรกรรม 2-4 ไอพีดี ไอพีดี ชุมชนสถาบันราชประชาสมาสัย ซึ่งบางหน่วยงานก็ให้ความร่วมมือดี บางหน่วยงานก็ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากแต่ละฝ่ายก็มีงานประจำและมีภาระงานมาก การที่จะมานั่งเก็บรวบรวมข้อมูลให้ หรือทำงานอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีก ซึ่งดูเหมือนเป็นการเพิ่มงานขึ้นมาอีก และอีกประเด็นหนึ่งเวลาไปทำวิจัยในเวลายาว (13.00 – 16.00 น) ทำให้ผู้ที่อยู่ในเวรเดียวกันต้องทำงานมากขึ้นซึ่งเป็นการเพิ่มภาระงานต่อเขา ทำให้ไม่สะดวกในการทำวิจัย หรือบางครั้งต้องกลับมาทำงานที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ ดังที่ผู้ร่วมวิจัย 1 สะท้อนความคิดเห็น “วิจัยถือว่าเป็นงานยากหรืองานใหม่ บางครั้งเพื่อนร่วมงานต้องเข้าใจและช่วยแบ่งเบาภาระบ้าง เพราะการทำวิจัยก็ถือว่าเป็นงานอย่างหนึ่งของฝ่ายเหมือนกัน ควรจะมีการช่วยเหลือและยืดหยุ่นในการทำงานซึ่งกันและกัน” และ ผู้ร่วมวิจัย 8 “เราจะต้องเข้าใจภารกิจของสถาบัน และควรปรับบทบาทใหม่ในการทำงานเน้นงานวิชาการให้มากกว่างานบริการ ถึงแม้ว่างานวิจัยจะเป็นงานที่ยาก แต่ก็จะต้องค่อยๆ ทำความเข้าใจ ค่อย ๆ ทำวิจัยไป แล้วผลงานก็จะออกมาเอง”

1.3.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มงานอื่นๆ ในสถาบันราชประชาสมาสัย การวิจัยจะต้องมีการทำงานเป็นทีม บางครั้งจะต้องมีการติดต่อประสานงานกับกลุ่มต่าง ๆ หลายๆ กลุ่ม โดยเฉพาะงานวิจัยที่เป็นสหวิทยาการการแล้ว ประกอบด้วยกลุ่มหลายๆกลุ่มมาทำวิจัยร่วมกัน ถ้าทีมวิจัยมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ประสานกับกลุ่มต่างๆ ได้ดี การทำวิจัยก็จะมีราบรื่นและมีความสุขและเพลิดเพลิน ถึงแม้ว่าลักษณะงานจะยุ่งยากก็ตาม การได้รับข้อเสนอแนะต่างๆ ในการทำวิจัยหรือการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหา ก็จะทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการทำวิจัยและเกิดแรงจูงใจในการทำวิจัย เพราะแต่ละกลุ่มนั้นแบ่งโดยลักษณะของงาน ได้แก่ กลุ่มการ

พยาบาล บริการเฉพาะทาง กำจัดโรคเรื้อน พัฒนาและถ่ายทอดวิชาการ ยุทธศาสตร์และแผน และอำนวยการ

1.3.3.3 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ กองแผนงาน กรมควบคุมโรค สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคทั้ง 12 เขตทั่วประเทศ ซึ่งในการทำวิจัยนั้น บางครั้งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่อยู่ตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เวลาจะทำวิจัยจึงไม่ทราบว่าจะเลือกใครเป็นผู้เชี่ยวชาญ จะติดต่อกับใครและอย่างไร ส่วนในหน่วยงานราชการอื่น ๆ นั้น เช่น กองแผนงาน กรมควบคุมโรค สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ จะไม่ทราบแผนการดำเนินงานล่วงหน้า เช่น ระยะเวลาในการส่งโครงการวิจัย การนำเสนอโครงการวิจัย การส่งผลงานวิจัยเผยแพร่ เป็นต้น หรือในเรื่องของงานวิจัยขนาดใหญ่ จะต้องติดต่อประสานงานและเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มที่อยู่ใน สำนักงานป้องกันควบคุมโรคทั้ง 12 เขตทั่วประเทศ ถ้ามีการประสานงานที่ดีมี คณะทำงานที่รับผิดชอบทางด้านนี้โดยตรง คอยประสานงาน ให้ความรู้ และคอยให้ความช่วยเหลือ การดำเนินการวิจัยก็จะให้เป็นไปด้วยดี แต่ปัจจุบันงานวิจัยนี้เป็นงานใหม่สำหรับหน่วยงาน แผนการดำเนินงานก็ไม่ชัดเจน และยังไม่มีความชัดเจนและคณะทำงานที่รับผิดชอบอย่างแท้จริง จึงทำให้ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการวิจัยมากนัก

จากการสะท้อนภาพความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพในปัจจุบัน สิ่งที่ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการวิจัย สรุปได้ดังนี้ ขาดความรู้และความสามารถในระเบียบวิธีวิจัยต่าง ๆ ตั้งแต่การหาปัญหาการวิจัย การออกแบบการวิจัย การมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการทำวิจัยตั้งแต่เรียนและปฏิบัติในเทอมสุดท้ายของการเรียนพยาบาลวิชาชีพ ความรู้สึกที่ไม่ชอบทำวิจัยเพราะความยุ่งยากซับซ้อน ความไม่พร้อมที่จะทำเพราะภาระงานมากไม่ทราบว่าจะทำงานวิจัยให้เข้ากับงานประจำได้อย่างไร และไม่มีแรงจูงใจที่ดีพอในการทำวิจัย บรรยากาศที่ไม่ดีต่อการทำงานวิจัย จะเคร่งเครียด สับสนและวุ่นวายและเวลาทำวิจัยที่ต้องสัมพันธ์กลับกลุ่มงานต่าง ๆ ก็เป็นไปไม่ดีเท่าที่ควรทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มงาน และต่างหน่วยงาน

2. ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการวิจัยตลอดระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา ผู้วิจัยสรุปปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการวิจัยดังนี้

2.1 ไม่มีทิศทางและแนวโน้มในการทำวิจัยที่ชัดเจน ในการทำวิจัยแต่ละปีขึ้นอยู่กับความรู้และความถนัดของบุคคลในแต่ละกลุ่มงาน ดังนั้นปัญหาที่ทำการวิจัยจึงหลากหลาย

ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้แล้วยังพบว่าขั้นตอนต่างๆในการดำเนินการวิจัยยังไม่มีแผนงานที่ชัดเจน ดังการสะท้อนความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัยได้ให้ข้อมูลดังนี้

ผู้ร่วมวิจัย19 ปีงบประมาณ 2545 มีการตื่นตัวกันมากในเรื่องของการศึกษาวิจัย จนมีการเสนอโครงการวิจัยจำนวนมากถึง 17 เรื่อง ซึ่งในแต่ละปัญหาการวิจัยขึ้นอยู่กับความรู้และความสามารถของผู้ทำงานวิจัยแต่ละคน จึงทำให้มีโครงการวิจัยที่หลากหลายและเป็นงานวิจัยขึ้นเล็กน้อย ...

ผู้ร่วมวิจัย1 แผนการดำเนินการวิจัยไม่ชัดเจน เช่น ช่วงเวลาในการเสนอโครงการวิจัยเพื่อขออนุมัติเงินสนับสนุน การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนจะดำเนินการอย่างไร ไม่มีใครหรือกลุ่มบุคคลให้คำแนะนำ การติดตามและประเมินผลการวิจัยในแต่ละขั้นตอน จะทำอย่างไร ควรมีการวางแผนดำเนินงานที่แน่นอน ...

2.2 ขาดความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยเป็นเรื่องใหม่ไม่เหมือนกับการวิจัยที่เป็นการทำเอกสารวิชาการเพื่อขอรับการประเมินเลื่อนระดับ (อ.ว.ช.) ซึ่งจะมีความเข้มข้นขึ้นมากกว่า โดยเฉพาะคุณภาพและความน่าเชื่อถือของการวิจัย โดยเฉพาะการเขียนโครงการวิจัยที่ถูกต้อง ซึ่งจะเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยที่ดี ดังมีผู้ร่วมวิจัยได้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับระเบียบวิธีการทำวิจัยไว้ว่า

ผู้ร่วมวิจัย13 การเลือกปัญหาการวิจัยเป็นสิ่งสำคัญ การเลือกปัญหาที่ยากและ ผู้วิจัยไม่มีความรู้ในเนื้อหาวิจัยที่แท้จริง จะเป็นปัญหาอย่างมากในการวิจัย เช่น การวิจัยเรื่อง “การฝึกการให้คำปรึกษาแก่พยาบาลวิชาชีพเพื่อให้คำปรึกษาด้านการดูแลตนเองของผู้สูงอายุโรคเรื้อรัง ในสถาบันราชประชาสมาสัย” เพราะว่าการพยาบาลแบบ ภาวนิยมเป็นสิ่งที่มีความเฉพาะเจาะจง พยาบาลที่ให้คำปรึกษาทางด้านนี้จะต้องมีความรู้และประสบการณ์มากพอสมควรจึงจะให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาได้ดี ...

ผู้ร่วมวิจัย8 การเขียนโครงการวิจัยที่ถูกต้องก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปด้วยดี เหมือนกับการสร้างบ้านจะต้องมีแปลนและเขียนแบบ ลงบนพิมพ์เขียวชัดเจน การสร้างบ้านจึงจะดำเนินไปด้วยดี ไม่อย่างนั้นจะต้องมีการรื้อถอนและทำใหม่ เช่นเดียวกับการวิจัยที่มีการเขียนโครงการวิจัยที่ยังไม่ได้มีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้รอบคอบ จึงต้องมีการขออนุมัติเปลี่ยนชื่อเรื่อง และวิธีการดำเนินการวิจัยใหม่อีกครั้ง ...

2.3 ไม่มีที่ปรึกษาและพี่เลี้ยง คอยให้คำแนะนำและเสนอแนะการทำวิจัย และเป็นผู้นำในการทำวิจัย จากที่ผ่านมา ที่ปรึกษาจะไม่ค่อยมีเวลาและอยู่ไกล เพราะการวิจัยส่วนมากจะเลือกที่ปรึกษาเป็นอาจารย์อยู่ตามมหาวิทยาลัย ซึ่งจะมีงานประจำมากอยู่แล้ว ดังนั้นแนวทางแก้ไขควรมีที่ปรึกษาและพี่เลี้ยงอยู่ในสถาบันราชประชาสมาสัย และถ้าเป็นไปได้ควรมีชมรมนักวิจัยของสถาบันด้วย

ผู้ร่วมวิจัย20 ในสมัยที่เป็นนักศึกษาพยาบาล และให้การพยาบาลกับผู้ป่วย จะมีอาจารย์หรือพี่ที่อยู่บน Ward คอยให้การดูแลและให้คำแนะนำในการให้การพยาบาล แล้วเราจะรู้สึกมั่นใจมากขึ้น ...

ผู้ร่วมวิจัย29 งานวิจัยเป็นอะไรที่ไม่ค่อยเข้าใจ ตั้งแต่สมัยเป็นนักเรียนพยาบาลอยู่แล้ว เวลาทำก็ทำตามหัวข้อที่จะต้องทำตามลำดับ 1 , 2 , 3.. แต่ละขั้นตอน คืออะไร อย่างไร จะไม่ค่อยรู้เรื่อง เช่น การทำแบบสอบถาม ก็จะมีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ อย่างนี้ทุกเรื่อง ไม่รู้ไม่เข้าใจอะไรก็ถามอาจารย์ แต่พอทำเองไม่รู้จะถามใคร ...

ผู้ร่วมวิจัย11 โครงการวิจัยมีที่ปรึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ เวลาไปปรึกษาแต่ละครั้ง ก็ไปกัน 3 คน ใช้เวลาในการเดินทางไป – กลับ 3 ชั่วโมง มีเวลาในการพูดคุยกับอาจารย์ 45 นาที ถึง 1 ชั่วโมง และอาจารย์แนะนำก็ใช้ศัพท์วิชาการมาก ฟังไม่ค่อยเข้าใจ เช่น คุณภาพแบบสอบถาม ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น แล้วเราก็ไม่ได้เรียนวิชาวิจัยมากนัก ไปอบรมมาก็แค่ผ่านหู พอกลับมาทำต่อก็ไม่ก้าวหน้าเท่าไรนัก ...

ผู้ร่วมวิจัย18 จริง ๆ สถาบันฯ น่าจะมีผู้ที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านนี้ จัดเป็นชมรมหรือกลุ่มคนขึ้นมา และตัวผู้วิจัยนั้นแหละจะต้องมาดูแลในเรื่องนี้ และเหมาะสมที่จะทำงานด้านนี้ ...

2.4 การทำงานเป็นทีม การวิจัยที่ผ่านมาจะทำเฉพาะกลุ่มๆเท่านั้น บางครั้งไม่รู้ว่ใครทำวิจัยเรื่องใดบ้าง หรือในแต่ละกลุ่มจะมีบางคนที่ทำวิจัยก็รับผิดชอบไปทำเฉพาะกลุ่มเล็กๆ ส่วนผู้ที่ไม่ต้องทำวิจัยก็ทำงานประจำไป จึงไม่เกิดการเรียนรู้ในการวิจัย และไม่เกิดการประสานงานวิจัยที่ดี

ผู้ร่วมวิจัย17 สถาบันราชประชาสมาสัย มีหน่วยงานแยกกันอยู่ 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และกองโรคเรื้อน จังหวัดนนทบุรี การแบ่งกลุ่มงานก็แบ่งตามลักษณะของงานที่รับผิดชอบ การทำวิจัยก็จะทำเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มการพยาบาลก็จะทำแต่เรื่องของการพยาบาลและผู้ร่วมวิจัยก็จะอยู่แต่ในกลุ่มการพยาบาล หน่วยงาน E.N.T. ก็ทำวิจัยเกี่ยวกับการสูญเสียการได้ยินและผู้ร่วมวิจัยก็จะเป็นคนคลในหน่วยงาน จึงทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้และความร่วมมือในการทำวิจัย ถ้ามีกลุ่มงานหรือกลุ่มบุคคลเป็น Focal point ในการจัดการเรื่องนี้ก็น่าจะดี และจะดีมาก ขึ้นถ้าเป็นแผนการวิจัยที่ทุกกลุ่มงานมาช่วยกันทำแล้วทำงานเป็นทีม การทำวิจัยก็จะทำให้ผู้ทำวิจัยอยากทำและมีความสุขจากการทำวิจัย ...

2.5 ขาดการติดตามและประเมินผลเป็นระยะๆ ในปีงบประมาณ 2546 จะมีการพบปะพูดคุยถึงการวิจัย ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยบ่อยๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทั้งบุคคลที่อยู่ในสถาบันและนอกสถาบันราชประชาสมาสัย พอปีงบประมาณ 2547 ไม่ค่อยมีการพบปะพูดคุยกันบ่อยๆ ไฟในการทำวิจัยเริ่มมอด ผู้ร่วมประชุมได้เสนอแนะว่าน่าจะได้มีการนัดพบและพูดคุยกันบ่อยๆ เดือนละครั้ง

ผู้ร่วมวิจัย15 พี่ว่า ตอนนี ในเรื่องของกรวิจัยนั้นมีการประชุม พูดคุยกันน้อยลง จะด้วยเหตุผลอะไรก็ตาม ทำให้ไฟในการทำวิจัยเริ่มมอด เราควรที่จะมีการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้กันบ่อย ๆ ก็จะทำให้เกิดความอยากทำวิจัยและเกิดการเรียนรู้งานวิจัยจากการฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันละกัน ...

1.6 งบประมาณ งบประมาณในการวิจัยต้องมีย่างเพียงพอ และในการเบิกจ่ายแต่ละครั้งค่อนข้างยุ่งยากซับซ้อนมาก ทำให้ผู้ทำวิจัยมีความรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการทำวิจัย ควรจะมีกลุ่มงานที่สนับสนุนทางด้านนี้ทั้งด้านการจัดสรรงบประมาณและการเบิกจ่ายที่ใช้ในงานวิจัยด้วย

ผู้ร่วมวิจัย6 ปี 2546 — 2547 ได้เป็นผู้ร่วมทำวิจัย 1 เรื่อง และโครงการวิจัยนี้ก็ได้รับการสนับสนุนและอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยได้ แต่เวลาจะเบิกเงินต่าง ๆ เป็นค่า Lab ค่าที่ปรึกษา ค่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ นั้นยากมาก ต้องเป็นไปตามระเบียบราชการ และกินนานกว่าจะได้ บางครั้งต้องออกเงินไปให้ก่อน บางอย่างต้องปรึกษากองคลังก่อนว่าใช้ได้หรือไม่ได้ เช่น ค่าที่ปรึกษา ดูยุ่งยากและการเงินของสถาบัน ฯ ก็ไม่ได้อำนวยความสะดวกในด้านนี้ ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการเองทั้งหมดไม่เหมือนทุนเอกชน ให้มาเป็นก้อน ๆ เป็นงวด ๆ เจือนไขน้อย ...

ผู้ร่วมวิจัย17 สถาบันราชประชาสมาสัย มีหน่วยงานแยกกันอยู่ 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และกองโรคเรื้อน จังหวัดนนทบุรี การแบ่งกลุ่มงานก็แบ่งตามลักษณะของงานที่รับผิดชอบ การทำวิจัยก็จะทำเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มการพยาบาลก็จะทำแต่เรื่องการพยาบาลและผู้ร่วมวิจัยก็จะอยู่แต่ในกลุ่มการพยาบาล หน่วยงาน E.N.T. ก็ทำวิจัยเกี่ยวกับการสูญเสียการได้ยินและผู้ร่วมวิจัยก็จะเป็นคนละคนในหน่วยงาน จึงทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้และความร่วมมือในการทำวิจัย ถ้ามีกลุ่มงานหรือกลุ่มบุคคลเป็น Focal point ในการจัดการเรื่องนี้ก็น่าจะดี และจะดีมาก ขึ้นถ้าเป็นแผนการวิจัยที่ทุกกลุ่มงานมาช่วยกันทำแล้วทำงานเป็นทีม การทำวิจัยก็จะทำให้ผู้ทำวิจัยอยากทำและมีความสุขจากการทำวิจัย ...

2.5 ขาดการติดตามและประเมินผลเป็นระยะๆ ในปีงบประมาณ 2546 จะมีการพบปะพูดคุยถึงการวิจัย ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยบ่อยๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทั้งบุคคลที่อยู่ในสถาบันและนอกสถาบันราชประชาสมาสัย พอปีงบประมาณ 2547 ไม่ค่อยมีการพบปะพูดคุยกันบ่อยๆ ไฟในการทำวิจัยเริ่มมอด ผู้ร่วมประชุมได้เสนอแนะว่าน่าจะได้มีการนัดพบและพูดคุยกันบ่อยๆ เดือนละครั้ง

ผู้ร่วมวิจัย15 พี่ว่า ตอนนี้ ในเรื่องของงานวิจัยนั้นมีการประชุม พูดคุยกันน้อยลง จะด้วยเหตุผลอะไรก็ตาม ทำให้ไฟในการทำวิจัยเริ่มมอด เราควรที่จะมีการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้กันบ่อย ๆ ก็จะทำให้เกิดความอยากทำวิจัยและเกิดการเรียนรู้งานวิจัยจากการฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันละกัน ...

1.6 งบประมาณ งบประมาณในการวิจัยต้องมีย่างเพียงพอ และในการเบิกจ่ายแต่ละครั้งค่อนข้างยุ่งยากซับซ้อนมาก ทำให้ผู้ทำวิจัยมีความรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการทำวิจัย ควรจะมีกลุ่มงานที่สนับสนุนทางด้านนี้ทั้งด้านการจัดสรรงบประมาณและการเบิกจ่ายที่ใช้ในงานวิจัยด้วย

ผู้ร่วมวิจัย6 ปี 2546 — 2547 ได้เป็นผู้ร่วมทำวิจัย 1 เรื่อง และโครงการวิจัยนี้ก็ได้รับการสนับสนุนและอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยได้ แต่เวลาจะเบิกเงินต่าง ๆ เป็นค่า Lab ค่าที่ปรึกษา ค่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ นั้นยากมาก ต้องเป็นไปตามระเบียบราชการ และก็นานกว่าจะได้ บางครั้งต้องออกเงินไปให้ก่อน บางอย่างต้องปรึกษากองคลังก่อนว่าใช้ได้หรือไม่ได้ เช่น ค่าที่ปรึกษา ดูยุ่งยากและการเงินของสถาบัน ๆ ก็ไม่ได้อำนวยความสะดวกในด้านนี้ ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการเองทั้งหมดไม่เหมือนทุนเอกชน ให้มาเป็นก้อน ๆ เป็นงวด ๆ เงินไขน้อย

3.3 แรงจูงใจในการทำวิจัย ความคาดหวังของผู้ร่วมวิจัยจากการประชุมในครั้งนี้
 นี้จะเป็นการกระตุ้นให้บุคคลมีส่วนร่วมในการทำวิจัยมากขึ้น เกิดแรงจูงใจในการทำวิจัยที่ไม่
 ยุ่งยากหรือซับซ้อนมากนักและทำวิจัยสำเร็จอย่างน้อย 1 เรื่อง

3.4 ปัจจัยอื่นๆ ได้แก่

3.4.1 การทำงานเป็นทีม มีความร่วมมือ ทุกคนให้ความร่วมมือ
 ร่วมใจในการทำวิจัย มีทีมงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ

3.4.2 ที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยง จะได้ผู้เชี่ยวชาญในการทำวิจัยของ
 สถาบันราชประชาสมาสัย

3.4.3 เป็นดาวด้านการวิจัยของกลุ่มการพยาบาล เป็นนักวิจัยที่ดี
 และจะได้เห็นการเริ่มต้นของพยาบาลในการทำวิจัย

จากความคาดหวังของผู้ร่วมประชุม ซึ่งเป็นการสะท้อนความต้องการของผู้ร่วมประชุม
 ในครั้งนี้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย มีแรงจูงใจในการทำวิจัย
 สุดท้ายได้งานวิจัยอย่างน้อย 1 เรื่องที่เป็นงานวิจัยที่ไม่ยุ่งยาก แต่เกิดจากความร่วมมือในการ
 ทำวิจัย เป็นนักวิจัยที่ดีและจะเป็นการเริ่มต้นที่ดีในการทำวิจัยของกลุ่มการพยาบาล

4. ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธีการส่งเสริม ความสามารถในการวิจัย

การปฏิบัติและการสังเกตในการสร้างภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และ
 กำหนดยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้าง
 ภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และวิสัยทัศน์ร่วม และการกำหนดยุทธวิธีการ
 ส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

4.1 การสร้างภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และวิสัยทัศน์ร่วม

วางแผนกำหนดวิสัยทัศน์และภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ของพยาบาล
 วิชาชีพ ได้ข้อมูลจากการที่ผู้วิจัยได้ให้ผู้ร่วมวิจัยจินตนาการภาพความสามารถในการวิจัยที่พึง
 ประสงค์แล้วสะท้อนความคิดออกมาเป็นภาพหรือสัญลักษณ์ แบ่งกลุ่มย่อยออกเป็น 3 กลุ่ม
 (กลุ่มเดิม) ให้แต่ละคนเล่าเรื่องในภาพของตนให้ผู้ร่วมวิจัยคนอื่น ๆ ฟัง เมื่อเล่าครบแล้วให้
 รวมภาพที่ได้นำเสนอให้กลุ่มใหญ่ฟังแล้วแบ่งกลุ่มใหญ่ออกเป็น 2 กลุ่มย่อย กลุ่มที่ 1 รวมภาพ
 ทั้ง 3 ภาพโดยดูว่ามีความเหมือนหรือความแตกต่างกันอย่างไร แล้วให้รวมภาพเป็นภาพ
 เดียวกัน คือ ภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นภาพที่รวมรายละเอียดของ

ทุก ๆ กลุ่มไว้ด้วยกัน และอีกกลุ่มหนึ่ง ระดมสมองและแลกเปลี่ยนความรู้ในการคิดวิเคราะห์ สร้างคำขวัญของความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ที่มีความสัมพันธ์กับภาพที่วาดไว้

ภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ เป็นภาพที่ผู้ร่วมวิจัยได้รวมรายละเอียดของภาพในกลุ่มต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นภาพทางเดินของพยาบาลวิชาชีพที่จะไปสู่การประชุมวิชาการนานาชาติ ซึ่งการทำวิจัยและผู้ที่ทำวิจัยต้องมีความอดทน (เปรียบเทียบเหมือนควาย) เพราะการทำวิจัยไม่ใช่สิ่งที่ย่างยาก ต้องฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาต่างๆ ได้แก่ ความไม่รู้ ไม่เข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัย ภาระงานประจำที่มีอยู่มาก และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพราะสถาบันราชประชาสมาสัยก็เริ่มเปลี่ยนจากหน่วยงานบริการมาเป็นหน่วยงานวิชาการ เปรียบเสมือนทางเดินที่มีกรวด อิฐ หิน เมื่อเวลาผ่านไปแนวทางการทำวิจัยก็เริ่มจะเป็นรูปเป็นร่างและมีความง่ายขึ้น (เหมือนถนนที่ราบเรียบและโรยด้วยดอกกุหลาบ) และเมื่อถึงจุดหนึ่งของการพัฒนางานวิจัย งานวิจัยของกลุ่มการพยาบาลก็จะมีคุณภาพและความน่าเชื่อถือ สามารถตีพิมพ์ในวารสารต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สิ่งที่สำคัญคือการได้รับการยอมรับและได้นำเสนอในเวทีต่าง ๆ ทั้งระดับชาติและนานาชาติ(สากล)

วิสัยทัศน์ คำขวัญของความสามารถในการวิจัย

ผู้ร่วมวิจัยได้มีการระดมสมองและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อสร้างและเขียนคำขวัญให้สอดคล้องกับภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ (พยาบาลวิชาชีพอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งกำลังวาดภาพ) โดยการเขียนคำขวัญบน Clip Chart เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเห็นทุกคน และแสดงความคิดเห็นว่าเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งผู้ร่วมวิจัยเสนอคำขวัญ 2 คำขวัญ ได้แก่ “รู้ทักษะ รู้คุณค่า ร่วมพัฒนาสร้างสรรค์งานวิจัย สู่สากล” และ “ร่วมมือ มุ่งมั่น สร้างสรรค์งานวิจัยก้าวไกลสู่สากล” สมาชิกในกลุ่มย่อยได้ร่วมกันหาข้อยุติว่าจะใช้คำขวัญแบบใด ในกลุ่มย่อยได้มีการเสนอให้มีการบูรณาการคำขวัญ 2 คำขวัญเข้าด้วยกัน สรุปวิสัยทัศน์สำหรับภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ คือ “มุ่งมั่น สร้างสรรค์ ร่วมกันพัฒนา คุณค่างานวิจัย ก้าวไกลสู่สากล ” โดยผู้ร่วมวิจัยในกลุ่มนี้ได้สะท้อนความคิดออกมาว่า “งานวิจัยจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากหลายๆกลุ่มงานที่จะร่วมกันทำงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จะต้องมีการทำวิจัยเป็นทีม ผลการวิจัยถึงจะมีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับ และสามารถนำเสนอในการประชุมต่างๆ รวมทั้งการยอมรับในระดับนานาชาติหรือสากลนั่นเอง”

4.2 แนวการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

การวางแผนการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ เพื่อให้ได้ข้อมูลจริงและใช้ในการวางแผนการปฏิบัติงาน ได้ข้อมูลจากการที่ผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนสะท้อนความคิดว่า ถ้า

ต้องการให้ภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และวิสัยทัศน์ที่ทุกคนช่วยกันสร้างขึ้นเป็นจริง จะต้องพัฒนาอะไรบ้าง โดยเขียนแนวทางในการส่งเสริมออกมาเป็นข้อ ๆ และยังไม่ต้องคิดว่าใครจะทำ แบ่งผู้ร่วมวิจัยออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ 3 กลุ่ม (กลุ่มเดิม) และให้แต่ละคนเล่าความคิดเห็นของตนเองความข้อความที่เขียนไว้ โดยอธิบายเฉพาะข้อแรกก่อน ผู้ร่วมวิจัยอื่น ๆ ฟังอย่างตั้งใจและสามารถซักถามได้ เสร็จแล้วรวบรวมความคิดของทุกคนเขียนบนกระดานใหญ่ นำเสนอให้กลุ่มใหญ่ฟังและผู้ร่วมวิจัยอื่น ๆ สามารถจะซักถามได้ หลังจากนั้นรวม 3 กลุ่ม เป็นกลุ่มเดียว แล้วจัดข้อความที่คล้าย ๆ กันเข้าด้วยกัน จัดเป็นหมวดหมู่ นำเสนอและขอความเห็นชอบจากผู้ร่วมวิจัยในกลุ่มใหญ่ จัดลำดับความสำคัญพร้อมทั้งให้เหตุผล ถ้าไม่มีผู้ร่วมวิจัยท่านใดคัดค้านก็จัดทำเป็นแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา ที่จะนำมากำหนดเป็นแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ได้ดังนี้

2.1 การพัฒนาตนเอง จะต้องเป็นผู้ที่อยากรู้อยากเห็นอยู่เสมอ กล้าคิด กล้าทำ มีความอดทน อดทน อดทน มุ่งมั่นที่จะทำงานวิจัย และมีความสามารถในการค้นหาเลือกและใช้ผลงานวิจัยของคนอื่นได้อย่างดีและรวดเร็ว ผู้ร่วมวิจัย12ได้แสดงความคิดเห็นว่า “การทำวิจัยจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับตนเอง เพราะจะต้องมีความอดทนอย่างมากในการอ่านหนังสือ การศึกษาค้นคว้า และบางครั้งไปค้นหาวิจัยในห้องสมุดเป็นวัน ๆ ยังไม่ได้ในสิ่งที่เราต้องการเลย” และผู้ร่วมวิจัย22 ได้แสดงความคิดเห็นว่า “การทำวิจัยจะต้องลงทุนในการอ่านหนังสือ ค่าเดินทางไปค้นหาหนังสือหรืองานวิจัย ค่าถ่ายเอกสาร สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถเบิกได้”

2.2 มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับวิธีวิจัย ประกอบด้วย

2.2.1 ปัญหาการวิจัย รู้จักค้นหาปัญหาหรือเรื่องที่จะทำวิจัย ปัญหาที่จะนำมาสู่การทำวิจัย หาปัญหาในการทำวิจัยที่เหมาะสม มีการตั้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

2.2.2 การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวทางในการศึกษาค้นคว้าการวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินวิจัย การสังเคราะห์งานวิจัยมาใช้ การสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.2.3 เครื่องมือในการวิจัย สามารถสร้างแบบสอบถามได้(เทคนิคการสร้างแบบสอบถาม) ให้เหมาะสม และรู้จักการเลือกแบบสอบถามมาใช้

2.2.4 การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม สามารถวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลได้

2.2.5 การเขียนโครงร่างการวิจัยที่ถูกต้อง พัฒนาการเขียนโครงร่างการวิจัยที่ถูกต้อง

2.2.6 ขั้นตอนคร่าว ๆ ในการทำวิจัย

2.2.7 การเขียนรายงานการวิจัย การนำเสนอผลงานวิจัย

2.3 การเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการวิจัย ได้มีการวางแผนพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการทำวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ

2.3.1 มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย การวิจัยเป็นงานใหม่ของสถาบันราชประชาสมาสัย การทำวิจัยน่าจะเป็นเรื่องที่ย่าง ๆ ไม่ซับซ้อน ไม่ต้องใช้สถิติมากแต่แก้ปัญหาของหน่วยงานได้ ก็จะทำให้บุคลากรของสถาบันราชประชาสมาสัยเกิดความรู้สึกชอบ อยากทำ และมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย

2.3.2 การค้นหากลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัย มีความสามารถในการทำวิจัยและชอบทำวิจัยมาเป็นแกนนำในการวิจัย เปรียบเสมือนเป็นพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาให้คำแนะนำเวลามีปัญหาจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการวิจัยได้

2.4. แรงจูงใจภายใน ได้มีการวางแผนส่งเสริมแรงจูงใจในการทำวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ

2.4.1 การเสริมสร้างแรงจูงใจภายในในการทำวิจัย โดยการให้ความเป็นอิสระในการริเริ่มสร้างสรรค์งานวิจัย การเลือกปัญหาการวิจัย ให้มีบุคคลช่วยเหลือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินการวิจัย ให้ความสนใจในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการวิจัย

2.4.2 มีที่ปรึกษาและมีพี่เลี้ยงในการดูแลการดำเนินการวิจัยประจำสถาบันราชประชาสมาสัย เพราะเวลามีปัญหาทางการวิจัยจะได้ปรึกษาได้ และไม่ต้องเดินทางไปหาที่ปรึกษาไกล ๆ

2.4.3 การสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการวิจัย เช่น กระดาษ คอมพิวเตอร์ และที่สำคัญให้มีเวลาในการทำวิจัยเพียงพอโดยไม่ถือว่าเป็นปัญหาของผู้วิจัย เช่น ให้อาสาสมัคร 1 วัน สำหรับการวิจัยโดยไม่ถือว่าเป็นวันลา

2.4.4 มีการประสานงานและความร่วมมือที่ดีจากกลุ่มต่าง ๆ และทำงานเป็นทีม โดยเฉพาะงานที่วิจัยที่เป็นสหวิทยาการ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการวิจัยและเกิดการเรียนรู้การทำวิจัยที่ดี

ดังนั้น ยุทธศาสตร์ในการดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยในสถาบันราชประชาสมาสัยที่สำคัญ ได้แก่

1. โครงสร้างรางวัลสำหรับการวิจัยที่จูงใจให้พยาบาลวิชาชีพทำวิจัย มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อการมุ่งทำวิจัยก็คือ การเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ ผลงานวิจัยได้รับการตีพิมพ์ เผยแพร่ในเวทีประชุมวิชาการของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

2. การยอมรับของพยาบาลวิชาชีพว่า จะต้องเน้นการพยาบาลควบคู่กับการทำวิจัย และภารกิจด้านการวิจัยเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของพยาบาลวิชาชีพทุกคน

3. การสร้างศักยภาพของกลุ่มบุคคล กลุ่มงานที่รับผิดชอบในการวิจัย การวิจัยร่วมกันระหว่างกลุ่มงาน การวิจัยร่วมกันระหว่างสถาบันราชประชาสมาสัยกับสำนักงานควบคุมป้องกันโรคทั้ง 12 เขต

4. การสนับสนุนประสบการณ์ในการวิจัย ได้แก่ การมีส่วนร่วมทำวิจัยกับผู้เชี่ยวชาญทางการวิจัย การสนับสนุนให้ไปนำเสนอผลงานวิจัยในเวทีวิชาการต่างๆของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข สนับสนุนการวิจัยเป็นคณะ และทำการวิจัยในเชิงสหวิชาการหรือเป็นแผนการวิจัยมากกว่าเป็นโครงการวิจัยเดี่ยว

การสะท้อนผล (Reflect)

การสะท้อนผลการวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย พยาบาลวิชาชีพจะต้องมีความรู้และความสามารถในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ของระเบียบวิธีการวิจัย มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย อยากทำวิจัย และมีแรงจูงใจภายในของการทำวิจัย

วงจรที่ 2 การสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

การสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ใช้ข้อมูลจากยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยในวงจรที่ 1 มากำหนดในรายละเอียดของเรื่องระเบียบวิธีวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจในการทำวิจัย ซึ่งจะทำให้ได้โครงร่างของแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย 1 ชุด และเอกสารเสริมความรู้ เรื่อง ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข 1 เล่ม โดยมีผลการดำเนินงานดังนี้

ข้อสรุปที่ได้จากการวางแผนสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

ผลจากขั้นนี้ได้จากข้อมูลในวงจรที่ 1 และการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือ และตำราที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีการวิจัย เจตคติที่ดีต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในในการทำวิจัย เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งเน้นความสามารถในการปฏิบัติโดยเฉพาะขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินการวิจัย คือ มุ่งให้พยาบาลวิชาชีพมีความสามารถในการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยได้ มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และมีแรงจูงใจภายในในการทำวิจัย สามารถทำวิจัยที่ไม่ยุ่งยาก ไม่ต้องใช้สถิติขั้นสูงมากนัก และสามารถทำวิจัยควบคู่กับการปฏิบัติการพยาบาลได้ นอกจากนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research) มาประยุกต์ในกระบวนการสร้างแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

เพื่อสร้างความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) โดยเฉพาะคณะกรรมการที่เป็นบุคคลในกลุ่มการพยาบาลที่มีหน้าที่พัฒนาศักยภาพในการวิจัยของกลุ่มการพยาบาลเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิบัติและปรับปรุงแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยอย่างเป็นขั้นตอนตั้งแต่การวางแผน(Plan) การปฏิบัติและการสังเกต (Act & Observation) และการสะท้อนผล(Reflect) เป็นวงจรต่อเนื่องจนบรรลุเป้าหมายของการมีความสามารถในการวิจัยได้ ซึ่งเป็นความร่วมมือของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาศักยภาพในการวิจัยจำนวน 3 คน และผู้วิจัย จากนั้นก็ร่วมกันสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย และจัดทำเอกสารเสริมความรู้ เรื่อง ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ผลที่ได้จากการสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

1. การร่างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

ผู้วิจัยร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาศักยภาพการวิจัยของกลุ่มการพยาบาลได้ประชุมร่วมกันเพื่อยกร่างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยโดยอาศัยความรู้จากระเบียบวิธีการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพยาบาลวิชาชีพหรือพยาบาลวิชาชีพจะนำไปใช้เป็นหลักในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ระเบียบวิธีการวิจัยทางการพยาบาล การวิจัยทางสาธารณสุขศาสตร์ การวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์มากำหนดโครงสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยควบคู่กับแนวทางที่ผู้ร่วมวิจัยต้องการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่ได้จากวงจรที่ 1 มาเขียน ผลของการสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยจะเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินการหรือระเบียบวิธี ประกอบด้วย

1.1 การสำรวจปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และการระบุปัญหาที่จะทำวิจัยได้

1.2 การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัย

1.3 การกำหนดขอบเขตของการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรที่ศึกษา สมมติฐาน ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.4 เครื่องมือการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.5 การเลือกสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลอย่างเหมาะสมและการแปลผล

1.6 การเขียนโครงร่างการวิจัยและการเขียนรายงานการวิจัย

ในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ได้กำหนดรายละเอียดของแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ดังนี้

1) เนื้อหา พิจารณาจากขอบข่ายเนื้อหาสาระหรือขอบเขตเนื้อหาของระเบียบวิธีวิจัย การเรียงลำดับของเนื้อหาตามขั้นตอนการวิจัย

2) วัตถุประสงค์ พิจารณาจากขอบข่ายเนื้อหาวิชาของระเบียบวิธีวิจัยว่าต้องการอะไร

3) กิจกรรมและสื่อ พิจารณาให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ วัดดูประสงค์ แล้วสร้างกิจกรรมและสื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละขั้นตอนการวิจัย โดยเน้นการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย

4) การวัดและประเมินผล พิจารณาจากเนื้อหาสาระในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการวิจัย วัดดูประสงค์ ผลงาน และการเรียนรู้ร่วมกันในการทำงาน

ผลการนำแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยไปดำเนินการกับผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพจำนวน 12 คน ปรากฏว่าต้องมีการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เนื่องจากโครงการวิจัยที่ผู้ร่วมวิจัยทำการวิจัยเชิงคุณภาพ และในทางปฏิบัติผู้วิจัยได้เชิญวิทยากรมาบรรยายการออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล เพิ่มเติม 3 ชั่วโมง (วันที่ 22 พฤศจิกายน 2547 เวลา 13.00 – 16.00 น.)

2. ผลของเอกสารเสริมความรู้ เรื่อง “ระเบียบวิธีวิจัย ของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข”

ผลในขั้นนี้ได้จากการนำเอกสารเสริมความรู้ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทนิพนธ์ คณะกรรมการพัฒนาศักยภาพการวิจัยของกลุ่มการพยาบาลศึกษารายละเอียด ดูความครอบคลุมและสอดคล้องของเนื้อหาในแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยมีความเห็นเหมาะสมปานกลาง โดยมีเนื้อหามากไปควรเป็นกรอบแสดงความสัมพันธ์ในแต่ละเรื่องแต่ละกิจกรรมจะทำให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น ผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และเมื่อนำไปใช้กับผู้ร่วมวิจัยจำนวน 12 คน ก็มีการปรับปรุงเพิ่มเติมในเรื่อง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มไปด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาการวิจัยที่ผู้ร่วมวิจัยทำ

กระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการวิจัย จะสอดแทรกเข้าไปในกระบวนการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ประกอบด้วย

1. การบรรยาย อธิบาย การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย เพื่อให้เกิดความรู้สึที่ดีต่อกระบวนการทำวิจัย

2. การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัยที่เคยผ่านการเรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย และผู้ร่วมวิจัยที่ไม่เคยทำวิจัยเลยภายหลังจบการศึกษาปริญญาตรีทางการพยาบาล เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึที่ดีต่อการวิจัย

3. การระดมสมอง (Brainstorming) เพื่อให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำในการคิดและแก้ปัญหาการวิจัย

4. การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) เพื่อให้เกิดการรู้จักและความรู้สึที่ดีต่อการวิจัยว่าเมื่อจะต้องทำการวิจัยจะต้องศึกษาและทำอะไรบ้าง

5. กรณีศึกษา (Case study) เพื่อเป็นแบบอย่างในการศึกษาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ
6. การฝึกปฏิบัติ (Exercise) เพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้และความพร้อมที่จะทำวิจัย

การส่งเสริมแรงจูงใจภายในของการทำวิจัย ในกระบวนการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยนั้น การส่งเสริมแรงจูงใจภายใน จะประกอบด้วย

1. การสนับสนุนความเป็นตัวของตัวเอง มีเหตุผลในการคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับการวิจัย
2. การให้ความเป็นอิสระในการริเริ่มสร้างสรรค์ในการวิจัย การเลือกปัญหาทำวิจัย การช่วยเหลือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในขณะดำเนินการวิจัย
3. ให้ความสนใจในกิจกรรมที่ทำไม่ว่าจะเป็นการเลือกปัญหาการวิจัย การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การกำหนดสิ่งที่ศึกษา เป็นต้น
4. การให้ข้อมูลป้อนกลับทางบวก เป็นการให้คำแนะนำเสนอแนะแก้ไขปัญหา ให้กำลังใจเวลามีปัญหาเมื่อทำวิจัย
5. การเสนอแนะการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานวิจัย ได้แก่ แหล่งค้นคว้า
6. ให้ทำกิจกรรมที่ท้าทาย รับผิดชอบในการทำกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้เกิดความรู้สึกรักคุณค่าและภูมิใจในตนเองก็จะเกิดแรงจูงใจในตนเอง

การดำเนินการและตรวจสอบยุทธวิธีเพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เน้นความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยโดยจะสอดแทรกเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในของการทำวิจัยในทุกแนวทางหรือในทุกกิจกรรม มีโดยการกำหนดรายละเอียดในแต่ละกิจกรรมของการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ประกอบด้วย

1. การกำหนดรายละเอียดในแต่ละแนวทางหรือยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย โดยมีกรอบในการวางแผนประกอบด้วย
 - 1.1 หลักการ พิจารณาจากข้อมูลแสดงถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวโน้มของการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย
 - 1.2 จุดประสงค์ พิจารณาจากข้อมูลแสดงถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวโน้มของการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ขอบข่ายเนื้อหาวิชาของระเบียบวิธีวิจัย
 - 1.3 เนื้อหา พิจารณาจากข้อมูลที่แสดงถึงเนื้อหาสาระหรือขอบข่ายเนื้อหาของระเบียบวิธีวิจัย การจัดลำดับเนื้อหา
 - 1.4 กิจกรรมและสื่อ พิจารณาจากเนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์ และสร้างสื่อและกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละเรื่อง

1.5 การวัดและประเมินผล พิจารณาจากเป้าหมาย วัดอุปสงค์ และขอบข่ายเนื้อหาวิชาในการวัดและประเมินผล

ขั้นการสะท้อนผล (Reflect)

ผลการตรวจสอบแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยและเอกสารเสริมความรู้เรื่อง “ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข” นั้นมีความเหมาะสมสอดคล้องกันระหว่างแนวทางหรือเนื้อหาสาระในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย แต่ได้มีการปรับปรุงเพิ่มเติมและแก้ไขในเรื่องของเวลา ขั้นตอนการดำเนินงาน อันเนื่องมาจากความต้องการของผู้ร่วมวิจัยในขณะดำเนินการ

วงจรที่ 3 การส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

ผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นการนำแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพที่ได้สร้างขึ้นในวงจรที่ 2 มาปฏิบัติ กับพยาบาลวิชาชีพจำนวน 12 คน โดยใช้ระยะเวลาดำเนินการ 4 เดือน ตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน 2547 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2548 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในของพยาบาลวิชาชีพก่อนและหลังเข้าร่วมการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ขั้นการวางแผน (Plan)

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันวางแผนการดำเนินงานในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ดังนี้

1. ระยะเวลาดำเนินการ 4 เดือน ตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน 2547 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2548 โดยมีการประชุมร่วมกัน 11 ครั้ง หรือจนกว่าการวิจัยแต่ละกลุ่มจะดำเนินการเสร็จสิ้น
2. การดำเนินงาน จะนำเอาแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เพื่อให้ได้ภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย มีแรงจูงใจในการวิจัยที่ได้วงจรที่ 1 และผลที่ได้จากการสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยในวงจรที่ 2 มาฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย
3. กิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย จะใช้แนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติและการสังเกต และการสะท้อนผลมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย โดยเน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

4. มีการประเมินผลความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย แรงจูงใจภายในของ ผู้ร่วมวิจัยจะประเมินระหว่างการทำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินงาน และก่อนการ ดำเนินงานและเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

ขั้นการปฏิบัติและการสังเกต(Act & Observation)

ผลจากการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ เมื่อพิจารณาใน ภาพรวมและรายบุคคล พบว่าส่วนใหญ่ (10 คน) มีความสำเร็จในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย คือ มีความรู้และประสบการณ์ในการทำขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย แต่ก็มีส่วนน้อย (2 คน) ที่ มีความสำเร็จค่อนข้างน้อย การนำเสนอผลการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยแบ่งออกเป็น ระเบียบวิธีการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระเบียบวิธีการวิจัย

ผู้วิจัยได้ฝึกการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์และฝึกทักษะเกี่ยวกับการวิจัยโดย ให้ผู้ร่วมวิจัยร่วมกันคิดและวิเคราะห์ปัญหาซึ่งเป็นปัญหาในหน่วยงาน การกำหนดกรอบ แนวคิดสำหรับการวิจัย การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย การกำหนด สิ่งที่ศึกษา การกำหนดขอบเขตของการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการเลือกสถิติที่ ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยให้อิสระในการเลือกกลุ่มผู้ร่วมวิจัย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ผู้วิจัย ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ได้ผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการให้ความรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้และฝึกทักษะเกี่ยวกับการสำรวจ ปัญหา การระบุปัญหา และการวิเคราะห์ปัญหาในหน่วยงานที่จะทำวิจัย และกำหนดปัญหาใน การวิจัย ผู้ร่วมวิจัยได้รวมกลุ่มกันเองด้วยความสมัครใจ โดยกลุ่มแรกมีผู้ร่วมกลุ่มจำนวน 4 คน สนใจปัญหาภาวะสุขภาพของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนสถาบันราชประชาสมาสัย (สถาน สงเคราะห์โรคเรื้อนพระประแดง) กลุ่มที่ 2 มีผู้ร่วมกลุ่มจำนวน 5 คน สนใจปัญหาแผลผ้าเท้า ของผู้ป่วยโรคเรื้อน และกลุ่มที่ 3 ผู้ร่วมกลุ่มจำนวน 5 คน สนใจปัญหาการมารับยาไม่ สม่าเสมอของผู้ป่วยโรคเรื้อน แล้วให้แต่ละกลุ่มนำเสนอปัญหาการวิจัยที่สนใจ ที่มาและ ความสำคัญของปัญหา และให้ผู้ร่วมวิจัยอื่น ๆ ชักถาม แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้ ผล การส่งเสริมความสามารถในเรื่องการวิเคราะห์ปัญหานั้นผู้ร่วมวิจัยสามารถกำหนดปัญหาการ วิจัยได้อย่างเหมาะสม โดยสามารถสะท้อนความคิดของผู้ร่วมวิจัยได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ร่วมกลุ่มเป็นพยาบาลวิชาชีพที่รับผิดชอบชุมชนสถาบันราชประชาสมาสัย จำนวน 3 คน และพยาบาลวิชาชีพแผนกฉุกเฉินและวิกฤตจำนวน 1 คน สนใจปัญหาการวิจัย เพียงเรื่องเดียว คือ การสำรวจภาวะสุขภาพในชุมชนสถาบันราชประชาสมาสัย เครื่องมือที่

ใช้ คือ แบบสำรวจความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) โดยผู้ร่วมวิจัยได้นำเสนอที่มาและความสำคัญของปัญหาว่า

ผู้ร่วมวิจัย11 ปัญหาที่สนใจ คือ การสำรวจสภาวะสุขภาพในชุมชนสถาบันราชประชาสมาสัย เนื่องจากนโยบายของผู้อำนวยการ อยากรู้ภาวะสุขภาพของผู้ป่วยโรคเรื้อนในชุมชนสถาบันราชประชาสมาสัยทั้งหมดประมาณ 1,000 คน และผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนนี้ โดยใช้แบบสำรวจความจำเป็นพื้นฐานเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ...

ผู้ร่วมวิจัยคนอื่น ๆ ได้ซักถามและร่วมแสดงความคิดเห็นถึงความเป็นไปได้ของปัญหาการวิจัยนี้ว่า

ผู้ร่วมวิจัย1 ปัญหานี้น่าสนใจ เพราะจะได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนให้การพยาบาลชุมชน แต่ในระยะเริ่มต้นแล้วน่าจะศึกษาเป็นบางพื้นที่ของชุมชนก่อน เช่น ที่โซนเอ หรือโซนบีก่อน เพื่อดูปัญหาและอุปสรรค แล้วสรุปโครงการก่อนแล้วจึงขยายไปทั้งชุมชนสถาบันราชประชาสมาสัย ...

ผู้ร่วมวิจัย8 น่าจะได้มีการศึกษานำร่องดูก่อนเป็นบางโซนเพื่อดูว่าแบบสำรวจที่นำมาใช้ได้หรือไม่ ข้อมูลอะไรจำเป็นหรือไม่จำเป็น สรุปในโครงการแรกก่อน ถ้ามีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรค่อยปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงแล้วขยายทำทั้งชุมชนก็ได้ เพราะผู้ร่วมกลุ่มก็เป็นเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการทำงานในชุมชนอยู่แล้ว ควรมีการทำ Pilot project ก่อนแล้วจึงขยายทั้งชุมชน ...

ผู้ร่วมวิจัย2 หน่วยงานนี้มีผู้รับผิดชอบเพียง 3 คน การทำโครงการค่อนข้างใหญ่ และยุ่งยากขนาดนี้จะทำงานไหวหรือไม่ มีใครช่วยทำหรือไม่ เพราะรู้ว่านอกจากปัญหาสุขภาพอนามัยแล้วหน่วยงานนี้ต้องรับผิดชอบงานด้านอื่น ๆ อีก เป็นไปได้หรือไม่ น่าจะลองศึกษานำร่องก่อน แล้วจึงขยายทั้งชุมชน ...

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยที่นำเสนอปัญหาการวิจัยนี้รับฟังข้อคิดเห็นและอธิบายเพิ่มเติมถึงผู้ที่มาร่วมการทำงานว่า มีพัฒนาการชุมชนจะมาช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้

กลุ่มที่ 2 ผู้ร่วมกลุ่มมาจากหน่วยงานผู้ป่วยนอกจำนวน 2 คน และห้องศัลยกรรมจำนวน 3 คน ผู้ร่วมวิจัยกลุ่มนี้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์ถึงปัญหาที่น่าจะท้าวิจัย และนำเสนอให้ผู้ร่วมวิจัยรับฟัง จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่

ผู้ร่วมวิจัย8 ปัญหาที่ 1 ศึกษาแบบแผนการปฏิบัติหรือพฤติกรรมของผู้ป่วยรายใหม่ที่ไม่ได้อยู่รวมบ้านกับผู้ป่วยโรคเรื้อนและเป็นโรคเรื้อนว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ไปสัมผัสหรือทำงานร่วมกับผู้ที่ป่วยเป็นโรคเรื้อนมาก่อนหรือไม่ เพื่อจะได้ทราบแบบแผนการปฏิบัติ เพราะจากสถิติมีผู้ป่วยโรคเรื้อนที่ไม่ได้อยู่ในครอบครัวที่เป็นโรคเรื้อน แต่เป็นโรคเรื้อนมากถึงร้อยละ 80 ...

ผู้ร่วมวิจัย8 ปัญหาที่ 2 อยากรู้ว่าเพราะอะไรผู้ป่วยโรคเรื้อนถึงมารับยาไม่สม่ำเสมอ มีสาเหตุที่แท้จริงคืออะไร ซึ่งปัญหานี้ก็มีการศึกษาแล้วแต่ทำในลักษณะการวิจัยเชิงปริมาณ ผลการศึกษาก็จะได้คล้าย ๆ กัน คือ ระยะทางไกล เดินทางไม่สะดวก อายุที่จะมารับยา โดยใช้นิยามการมารับยาไม่สม่ำเสมอขององค์การอนามัยโลก ...

ผู้ร่วมวิจัย8 ปัญหาที่ 3 อยากจะรู้ว่ากลุ่มวัยทองที่มารับบริการแผนกผู้ป่วยนอก มีพฤติกรรมสุขภาพเป็นอย่างไร โดยการเปรียบเทียบก่อนและหลังเข้าคลินิกวัยทอง เพราะว่ามีข้อมูลหรือเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่แล้ว ...

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยคนอื่น ๆ ชักถามเพิ่มเติมและร่วมกันแสดงความคิดเห็นในปัญหาที่ผู้ร่วมวิจัยกลุ่มที่ 2 นำเสนอดังนี้

ผู้ร่วมวิจัย2 ปัญหาทั้ง 3 เรื่องน่าสนใจ แต่เรื่องที่น่าสนใจที่สุด คือ เรื่องการมารับยาไม่สม่ำเสมอ เพราะจะส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น การแพร่เชื้อโรคเรื้อน โอกาสซื้อตัวยา ความพิการ ซึ่งผลการศึกษานี้จะนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหา และป้องกันความพิการได้ ...

ผู้ร่วมวิจัย1 การท้าวิจัยควรเลือกปัญหาที่เป็นปัญหาก่อนแล้วหาแนวทางในการตอบปัญหา ไม่ใช่มีข้อมูล มีแบบสอบถามแล้วถึงท้าวิจัยเหมือนคลินิกวัยทอง การท้าวิจัยก็ไม่เกิดความรู้ใหม่ ดังนั้น ปัญหาที่น่าสนใจควรจะเป็นการรับยาไม่สม่ำเสมอ เพราะถ้าผู้ป่วยโรคเรื้อนมารับยาไม่สม่ำเสมอก็จะเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา โดยเฉพาะความพิการ แต่สำหรับปัญหาแบบแผนพฤติกรรมของผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ยังคิดไม่ออกว่าจะไปแก้ปัญหาได้อย่างไร และตัวผู้ป่วยเองอาจจำเหตุการณ์ไม่ได้ เพราะถ้าติดเชื้อโรคเรื้อนแล้วกว่าจะมีอาการก็นานบางคน 10 – 20 ปีก็มี ...

ผู้ร่วมวิจัย 4 เห็นด้วยว่าน่าจะเลือกปัญหาที่ 2 คือ การมารับยาไม่สม่ำเสมอ เพราะผลการศึกษาจะต้องรู้ความจริง ๆ ว่า สาเหตุที่ไม่มารับยาเพราะอะไร เพื่อที่จะได้นำผลการศึกษานี้ไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา และเป็นการวิจัยที่ไม่ต้องใช้สถิติมากด้วย ...

ผลการนำเสนอปัญหาการวิจัยกลุ่มที่ 2 ผู้ร่วมวิจัยสามารถวิเคราะห์แนวทางในการเลือกปัญหาได้ว่า ปัญหาใดควรทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในหน่วยงาน ปัญหาใดเหมาะสมกับความสามารถของตนเอง และเลือกปัญหาที่น่าสนใจได้

กลุ่มที่ 3 ผู้ร่วมวิจัยมาจากหน่วยงานผู้ป่วยใน (โรคเรื้อรังจำนวน 4 คน และโรคทั่วไปจำนวน 1 คน) ผู้ร่วมวิจัยกลุ่มนี้ได้ร่วมกันปฏิบัติและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหาที่น่าจะทำได้ 4 เรื่อง โดยผู้ร่วมวิจัย 1 ได้นำเสนอที่มาและความสำคัญของปัญหา คือ ปัญหาที่ 1 “ทำไมผู้ป่วยโรคเรื้อรังถึงไม่ยอมไปรักษาที่โรงพยาบาลอื่น เช่น ระยะทางไกล เสียค่าใช้จ่าย อายเพราะเป็นโรคเรื้อรัง หรือไม่มีพยาบาลคอยดูแลเหมือนโรงพยาบาลพระประแดง” ปัญหาที่ 2 “อยากรู้ว่าทำไมผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่มากลินิกดูแลตนเอง (Self – care) ผลที่ทำได้ไม่ดีขึ้นหรือเป็นซ้ำ ๆ เพราะเวลาถามและให้ผู้ป่วยทำให้อายุก็ทำถูกต้องตามที่ได้นะนำไป” ปัญหาที่ 3 “การปรับเปลี่ยนการทำผลของพยาบาลให้มีการทำผล สาริตและแนะนำผู้ป่วยโรคเรื้อรังเรื่องการทำให้สามารถปฏิบัติได้จริงเมื่ออยู่ที่บ้าน เช่น ถ้าไม่มี Forceps ไม่มีผ้าก๊อช ควรทำอะไร” และปัญหาที่ 4 คือ “เพราะเหตุใดผู้ป่วยโรคเรื้อรังถึงมีภาวะไขมันในเลือดสูง ซึ่งศึกษาในชุมชนสถาบันราชประชาสมาสัย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ”

ผู้ร่วมวิจัยคนอื่น ๆ ได้ซักถามและร่วมแสดงความคิดเห็นซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา ดังนี้

ผู้ร่วมวิจัย 2 ปัญหาที่ผู้ป่วยโรคเรื้อรังไม่ยอมไปใช้บริการที่โรงพยาบาลอื่น ๆ ถึงแม้ว่าจะมีบัตรทอง 30 บาทแล้วก็ตาม หรือสถาบันราชประชาสมาสัยมีรถไปส่งที่โรงพยาบาลอื่น แต่ในความเป็นจริงแล้ว จะไม่ค่อยมีพยาบาลเข้ามาดูแล และผู้ป่วยโรคเรื้อรังเหล่านี้จะถูกนำไปไว้ท้าย Ward เพราะว่ากลัวติดโรคเรื้อรัง ผู้ป่วยโรคเรื้อรังจึงไม่ค่อยอยากไปโรงพยาบาลอื่น ถ้าทำวิจัยเรื่องนี้ ผลการศึกษาก็ออกมาได้ ...

ผู้ร่วมวิจัย1 ปัญหาเรื่องการสอนผู้ป่วยทำแผลที่บ้านก็สำคัญ พยาบาลบางคนเข้าใจก็ฟังความคิดเห็นและทำตาม เพราะเข้าใจว่าสภาพที่บ้านกับโรงพยาบาลไม่เหมือนกัน จะทำการสอนหรือสาธิตการทำแผลก็คำนึงถึงสภาพเมื่ออยู่ที่บ้าน แต่พยาบาลบางคนก็จะทำตามที่เรียนมา ทำตามสิ่งที่มีอยู่ในโรงพยาบาล ถ้าทำการวิจัยเรื่องนี้ผลการศึกษาที่ได้จะกำหนดเป็นแนวทางการดำเนินงานก็ยาก และอาจไม่ได้ผลเพราะพยาบาลที่ไม่ทำตามก็จะไม่ทำตามอยู่ดี ...

ผู้ร่วมวิจัย9 เห็นด้วยนะว่า น่าจะศึกษาปัญหาการทำแผลที่ฝ่าเท้าว่า เพราะอะไรผู้ป่วยที่มีความรู้และปฏิบัติให้ได้อย่างถูกต้องถึงมีแผลกลับซ้ำ และมีความพิการตามมา สาเหตุอยู่ตรงไหนกันแน่เป็นที่พยาบาลผู้สอน หรือกระบวนการทำแผล หรือการสาธิตการทำแผล หรือที่ผู้ป่วยจำคำแนะนำและที่ได้เห็นการสาธิตให้ดูบ่อย ๆ หรือมีสาเหตุอื่น ๆ ซึ่งการศึกษานี้จะได้เป็นแนวทางในการป้องกันการเกิดความพิการได้ ...

ผลการนำเสนอในกลุ่มที่ 3 ผู้ร่วมวิจัยสามารถจะวิเคราะห์ปัญหาได้ว่า ปัญหาใดเป็นปัญหาที่น่าสนใจ เป็นปัญหาของหน่วยงานตนเอง และเมื่อศึกษาปัญหานั้นจะได้รับความร่วมมือหรือการสนับสนุนจากผู้ที่เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด

จากผลการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เรื่องการสำรวจปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา และการระบุปัญหาที่ควรจะทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในการทำงานโดยคำนึงถึงความสนใจของผู้ร่วมวิจัยในกลุ่ม คำนึงถึงความสามารถของตนเอง โดยเลือกปัญหาที่ตนเองพอมีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์เพียงพอที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้ทำวิจัยได้สำเร็จ และคำนึงถึงความเหมาะสมของกำลังคน (ผู้ร่วมวิจัย) ด้วยการไม่ทำโครงการวิจัยที่ใหญ่เกินกำลัง

2. ผลการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบวิจัย การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการกำหนดสิ่งที่ศึกษา(ตัวแปร) และการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยสะท้อนผลการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยโดยใช้คำถามว่า “จากปัญหาที่พวกเราช่วยกันคิด ช่วยกันวิเคราะห์ จนได้ปัญหาการวิจัยที่กลุ่มตกลงร่วมกันว่าจะดำเนินการวิจัย ขอให้กลุ่มร่วมกันวางแผนสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย เป็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ศึกษา กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และบอกเอกสารและงานวิจัยที่จะไปศึกษาเพิ่มเติม” ผลการศึกษาพบว่าผู้ร่วมวิจัยแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันวางแผนทำกิจกรรมตามที่กำหนด ปฏิบัติและตรวจสอบ แล้วสะท้อนผลการ

ทำกิจกรรมในกลุ่ม และนำเสนอให้กลุ่มใหญ่ฟัง ซึ่งกลุ่มได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยการซักถามเพิ่มเติม ทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจในความสำคัญของขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้ ดังที่ผู้ร่วมวิจัยสะท้อนความคิดเห็นว่า

ผู้ร่วมวิจัย10 ในการทำวิจัยนั้น เราไม่ค่อยให้ความสำคัญของการทบทวนเอกสารหรืองานวิจัยต่าง ๆ ที่ทำมาแล้ว จึงทำให้ไม่รู้ว่ปัญหาที่ทำนั้นมีใครทำมาแล้วบ้าง และทำไว้อย่างไร แต่เราเพียงรู้ว่าเขาทำตามๆกันมา ผลการวิจัยก็คล้าย ๆ กัน ซึ่งตัวเองอ่านแล้วก็ไม่สามารถแยกความแตกต่างได้ ...

ผู้ร่วมวิจัย3 เคยฟังเขาคุยเรื่องการวิจัยว่าตัวนี้เป็นตัวแปรอิสระ ตัวนี้เป็นตัวแปรตาม แต่ว่าไม่รู้ว่อะไรที่เรียกว่าเป็นตัวแปรอิสระ อะไรที่เรียกว่าตัวแปรตาม แตกต่างกันอย่างไ้ ที่เคยอ่านงานวิจัยก็จะมีสิ่งที่ต้องการรู้ เช่น การดูแลตนเอง แล้วก็จะมีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ คือมีสิ่งเหล่านี้อยู่กลุ่มหนึ่ง ยังเคยคิดเลยว่า งานวิจัยเขาคิดและทำกันแค่นี้เอง การเข้ามาอบรมครั้งนี้ทำให้มีความรู้และความเข้าใจมากขึ้นในการเลือกสิ่งที่ศึกษามากขึ้น ...

ผู้ร่วมวิจัย6 เคยฟังนักวิชาการหรือนักวิจัยพูดกันบ่อย ๆ ว่า Research design แต่ไม่รู้หมายถึงอะไรบ้าง การฝึกอบรมในครั้งนี้ทำให้เข้าใจประโยชน์ของการออกแบบการวิจัยไว้ก่อน จะได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ได้ ..."

นอกจากนี้แล้วผลการส่งเสริมความสามารถในการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การออกแบบการวิจัย และการกำหนดสิ่งที่จะศึกษา ยังสะท้อนผลออกมาเป็นชิ้นงานที่ทำได้แก่ เรื่อง "การมารับยาไม่สม่ำเสมอของผู้ป่วยโรคเรื้อน สถาบันราชประชาสมาสัย" ผู้ร่วมวิจัยได้มีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมารับยาไม่สม่ำเสมอของผู้ป่วยโรคเรื้อน และของกลุ่มโรคอื่น ๆ แต่มารับยาไม่สม่ำเสมอเหมือนกัน ได้แก่ วัณโรค ความดันโลหิตสูง แล้วนำมากำหนดเป็นสิ่งที่ศึกษาหรือกำหนดตัวแปร แล้วออกแบบการวิจัย ซึ่งผู้ร่วมวิจัยใช้ปัญหาการวิจัยเดียวกันแต่กำหนดระเบียบวิธีการต่างกัน คือ จากการวิจัยเชิงปริมาณที่ทำมา 3-4 เรื่อง เปลี่ยนมาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และกลุ่มที่มีความสำเร็จน้อยก็คือ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย เรื่อง การสำรวจภาวะสุขภาพของผู้ที่อาศัยในชุมชน สถาบันราชประชาสมาสัย ถึงแม้ว่าผู้ร่วมวิจัยคนอื่น ๆ จะเสนอแนะแนวทางการนิยามปัญหาให้ชัดเจนโดยเฉพาะคำว่า ภาวะสุขภาพคืออะไร จะวัดอะไรบ้าง แล้วมีผู้ร่วมวิจัยท่านหนึ่งที่กำลังเรียนระดับ

ปริญญานิพนธ์ของชุมชนนำแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอนามัยชุมชนมาให้ และช่วยกันกำหนดตัวแปร ออกแบบการศึกษาว่าควรจะดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ และผู้วิจัยได้อธิบายเพิ่มเติมถึงประโยชน์ของการกำหนดปัญหาการวิจัยให้ชัดเจน การกำหนดตัวแปร การแบ่งพื้นที่ในการศึกษาให้แล้ว ผู้ร่วมวิจัยรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มแต่ก็ยังคงแนวคิดเดิมว่าจะทำตามนโยบายของผู้อำนวยการสถาบันที่ได้รับมา คือ การสำรวจภาวะสุขภาพอนามัยของชุมชนทั้งหมด

จากผลการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยด้านการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การกำหนดตัวแปรหรือสิ่งที่จะศึกษา การออกแบบการวิจัย ผู้ร่วมวิจัยส่วนใหญ่ (10 คน) อ่านงานวิจัยเป็นและสามารถเลือกงานวิจัยได้เหมาะสมกับปัญหาการวิจัยที่ทำ เรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์จนเข้าใจถึงความสำคัญและพยายามทำกิจกรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยจนสำเร็จ แต่ผู้ร่วมวิจัยส่วนน้อย (2 คน) ที่ประสบความสำเร็จน้อยในขั้นตอนนี้ ถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะได้อธิบาย เสนอแนะและช่วยออกแบบการวิจัยให้ก็ตาม

3. ผลการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยให้ผู้ร่วมวิจัยสะท้อนภาพโดยใช้คำถามว่า “จากปัญหาการวิจัย ตัวแปรที่กำหนดในการศึกษาครั้งนี้ และแบบการวิจัยขอให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยช่วยกันกำหนดประชากร การเลือกกลุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง” ผลการปฏิบัติและการสังเกตในขั้นตอนนี้พบว่าผู้ร่วมวิจัยส่วนใหญ่สามารถกำหนดได้สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย และสามารถสร้างเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างได้อย่างเหมาะสม ดังเช่นที่ผู้ร่วมวิจัยสะท้อนความคิดเห็นในขณะดำเนินการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เช่น การกลุ่มที่ศึกษาเรื่อง การให้ความหมายของการดูแลตนเองเพื่อป้องกันความพิการในผู้ป่วยโรคเรื้อน ณ คลินิกโรคผิวหนัง สถาบันราชประชาสมาสัย จังหวัดสมุทรปราการ ผู้ร่วมวิจัยในกลุ่มนี้ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นว่า

ผู้ร่วมวิจัย2 เราศึกษาการดูแลตนเองเพื่อป้องกันความพิการ กลุ่มตัวอย่างควรจะเป็นผู้ป่วยโรคเรื้อนที่อยู่ในภาวะ Neuritis แล้วมีกล้ามเนื้ออ่อนแรงมากขึ้นมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ...

ผู้ร่วมวิจัย3 ผู้ป่วยที่มาหาเราส่วนใหญ่เกิดภาวะ Neuritis แล้วและกล้ามเนื้ออ่อนแรง มีอาการชาปลายนิ้วแล้ว ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง และ Neuritis บางคนก็ไม่มีอาการชัดเจนผู้ป่วยก็ไม่ได้มาพบหมอ ควรจะพิจารณาผู้ป่วยที่มาคลินิกSelf care แล้วมีแผลหรือพิการมากขึ้น ...

ผู้ร่วมวิจัย4 เราต้องการรู้ว่าเขาคิดอย่างไรต่อการดูแลตนเองเพื่อไม่ให้เกิดความพิการ กลุ่มดังอย่างก็น่าจะเป็นผู้ป่วยโรคเรื้อนที่เรียนรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการดูแลตนเองเพื่อป้องกันความพิการมาแล้ว ...

ผู้ร่วมวิจัย1 เห็นด้วยนะ แต่ถ้าเราเพิ่มเจ้าหน้าที่ทำงานอยู่แผนก Self care clinic อีกจะดีไหมว่าเขามองการทำแผลเพื่อป้องกันความพิการของผู้ป่วยโรคเรื้อนเป็นอย่างไร ...

ผู้ร่วมวิจัย5 เห็นด้วย น่าจะรวมทั้งผู้ป่วยที่มีความรู้และประสบการณ์การดูแลตนเอง ผู้ป่วยที่อยู่ระหว่างการรักษา และเจ้าหน้าที่แผนก Self care clinic ...

จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสนทนากลุ่ม ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้เกี่ยวกับการเลือกกลุ่มตัวอย่างให้สอดคล้องและเหมาะสมกับปัญหา และสามารถสร้างเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบคำถามรอบด้านในปัญหาการวิจัยที่ทำได้

จากการประเมินชิ้นงาน เรื่อง การมารับยามาสมาเสมอของผู้ป่วยโรคเรื้อนสถาบันราชประชาสมาสัย ผู้ร่วมวิจัยได้พยายามนิยามการมารับยาไม่สม่ำเสมอแล้วกำหนดประชากรและลักษณะตัวอย่างให้สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย จนกว่าจะได้คำตอบที่ไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งชิ้นงานนี้แสดงถึงความรู้ ความเข้าใจ และสามารถกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้ในขณะที่ชิ้นงานวิจัยเรื่อง การสำรวจสุขภาพอนามัยในชุมชนสถาบันราชประชาสมาสัยมีความสำเร็จในการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างน้อยเนื่องจากผู้ร่วมวิจัยไม่สามารถตกลงได้ว่าจะสำรวจในพื้นที่ทั้งหมดหรือบางพื้นที่

4. ผลการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การหาคุณภาพของเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล การเขียนโครงร่างการวิจัยเพื่อของบประมาณ การเขียนรายงานการวิจัย ผู้วิจัยได้ให้ผู้ร่วมวิจัยสะท้อนผลการปฏิบัติและสังเกตโดยใช้คำถามว่า “จากปัญหาการวิจัยที่พวกเราช่วยกันคิด ช่วยกันวิเคราะห์ออกมา แล้วได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย ตัวแปรที่ศึกษาลักษณะของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ขอให้ผู้ร่วมวิจัยแต่ละกลุ่มร่วมกันสร้างเครื่องมือในการวัด กำหนดการหาคุณภาพของเครื่องมือ เลือกสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล วางแผนในการดำเนินการวิจัย กำหนดงบประมาณ และเขียนโครงร่างการวิจัย” ผลการปฏิบัติและสังเกตในขั้นตอนนี้ พบว่าผู้ร่วมวิจัยส่วนใหญ่สามารถดำเนินการได้สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย แบบ

การวิจัย ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ดังเช่นที่ผู้ร่วมวิจัยได้สะท้อนผลการปฏิบัติและการนำเสนอในกลุ่มฟัง และชิ้นงานออกมา

ในโครงการวิจัยเรื่อง “การให้ความหมายของการดูแลตนเองเพื่อป้องกันความพิการในผู้ป่วยโรคเรื้อน ณ คลินิกโรคผิวหนังเนื้อหา สถาบันราชประชาสมาสัย” ผู้ร่วมวิจัยได้นำเสนอกระบวนการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลว่า

ผู้ร่วมวิจัย1 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาหาองค์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเอง ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูลจะมี 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้รู้ (Key informant) เป็นผู้ป่วยโรคเรื้อนที่มีประสบการณ์การดูแลตนเอง (ได้รับความรู้และสอนสาธิตจากเจ้าหน้าที่ที่คลินิกการดูแลตนเองมาแล้ว) กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มโรคเรื้อนที่อยู่ในระหว่างการรักษาและมาตรวจตามนัด และกลุ่มที่ 3 คือ เจ้าหน้าที่ที่ทำผลในคลินิกดูแลตนเอง เพื่อจะดูว่าทั้งสามกลุ่มให้ความหมายของการดูแลตนเองเพื่อป้องกันความพิการเหมือนกันหรือไม่อย่างไร การเก็บรวบรวมข้อมูลก็จะใช้หลาย ๆ วิธีร่วมกัน ได้แก่ การสังเกตการทำผลและการสอนสาธิตของเจ้าหน้าที่ การสัมภาษณ์ผู้รู้ และการสัมภาษณ์ระดับลึก มีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการใช้การเก็บข้อมูลหลาย ๆ วิธี การวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)”

จากการนำเสนอผลงานและชิ้นงานที่ได้เขียนออกมาเป็นโครงร่างการวิจัย สะท้อนให้เห็นว่าผู้ร่วมวิจัยเข้าใจ หลักการ ความสำคัญ และการดำเนินงานในการเลือกเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การหาคุณภาพของเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูลได้เหมาะสมและสอดคล้องกับโครงร่างการวิจัยที่ทำ นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยยังเสริมความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้และความสามารถทางด้านการวิจัยเชิงคุณภาพมาบรรยายเพิ่มเติม 3 ชั่วโมง (วันที่ 22 พฤศจิกายน 2547 เวลา 13.00 – 16.00 น.)

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผล การเขียนรายงานการวิจัยนั้นประสบความสำเร็จน้อย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างหายากโดยเฉพาะเรื่อง การมารับยาไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากสถาบันราชประชาสมาสัยได้มีการรณรงค์ค้นหา และติดตามผู้ที่มารับยาไม่สม่ำเสมอให้มารับยาตามนัด ดังเช่นผู้ร่วมวิจัยได้สะท้อนผลออกมาว่า

ผู้ร่วมวิจัย6 จากสถิติปีงบประมาณ 2547 มีผู้ป่วยที่มารับยาไม่สม่ำเสมอร้อยละ 19.41 แต่ในการเก็บข้อมูลตลอด 1 เดือน ยังไม่พบผู้ป่วยโรคเรื้อนที่มารับยาไม่สม่ำเสมอเลย ทั้งนี้เพราะถ้าผู้ป่วยโรคเรื้อนที่ไม่มารับยา จะได้รับการติดตามผู้ป่วยหรือส่งเรื่องให้สำนักงานควบคุมป้องกันโรคทราบเพื่อติดตามและให้ยาต่อไป จึงทำให้มีผู้ป่วยที่รับยาไม่สม่ำเสมอจริง ๆ นั้นน้อยมาก ...

ผลการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ครั้งนี้พบว่าหลังจากให้ความรู้และทักษะในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยพบว่าผู้ร่วมวิจัยไม่สามารถดำเนินการต่อในเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผล และการเขียนรายงานการวิจัย เนื่องจาก

1. กระบวนการดำเนินการวิจัยของสถาบันราชประชาสมาสัย มีแนวทางการดำเนินที่เข้มงวดและต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาเข้มงวดมาก และมีการดำเนินที่เน้นการวิจัยเชิงวิชาการ (Academic research) คือ เมื่อเขียนโครงการวิจัยตามแบบฟอร์มของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติแล้ว การของบประมาณสนับสนุนจะต้องผ่านคณะกรรมการวิจัยของสถาบัน ผ่านคณะกรรมการวิจัยของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ที่มีมาตรฐานสูงขึ้นไปจึงจะส่งคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติประเมิน ถ้าเห็นสมควรจึงอนุมัติให้ทำจริงได้ ซึ่งใช้เวลาในการดำเนินงานประมาณ 1 ปี ซึ่งแผนการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยก็ผ่านกระบวนการนี้ด้วย คือ เมื่อผ่านคณะกรรมการของสถาบันราชประชาสมาสัยแล้วก็จะมีการนำเสนอโครงการวิจัยปี 2549 ของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ในวันที่ 27 – 28 ธันวาคม 2548 ณ ศูนย์ประชุมสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ หลักสี่ กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการนำเสนอโครงการวิจัยเหมือนการปฏิบัติงานจริง ๆ ในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินการซึ่งมีการพิจารณาร่วมกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ ของกรมควบคุมโรค จึงทำให้โครงการวิจัยเหล่านี้ไม่ผ่านการพิจารณาการดำเนินงานจึงต้องหยุดไป เพราะผลการประเมินได้น้อยกว่ามาตรฐาน ดังการสะท้อนความคิดของผู้ร่วมวิจัย 8 “การทำวิจัยเป็นเรื่องยาก แล้วยังมีขั้นตอนการประเมินหลายขั้นตอนทำให้ผู้ที่คิดจะทำวิจัยเกิดความเบื่อหน่ายไม่อยากทำวิจัย และที่สำคัญคือมีการประเมินรวมกันหมดทั้งนักวิจัยหน้าใหม่และผู้เชี่ยวชาญเมื่อเป็นเช่นนี้แล้วเมื่อไรจะได้รับงบประมาณในการทำวิจัย จึงทำให้ขาดกำลังใจในการทำวิจัย ”

2. ในระหว่างดำเนินการ เดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2548 ผู้ร่วมวิจัยส่วนมาก (10 คน) ต้องเร่งทำเอกสารทางประกอบการขอรับการประเมินเลื่อนระดับ(พยาบาลวิชาชีพ8) จึงทำให้ไม่มีเวลาในการดำเนินการวิจัยต่อ ซึ่งเป็นโอกาสที่ผู้ร่วมวิจัยจะได้รับเงินประจำตำแหน่ง และเงินเดือนเพิ่ม เพื่อปรับฐานเงินเดือนในปี พ.ศ. 2549 แต่ไม่สามารถจะนำผลงานที่เกิดจากกระบวนการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยไปใช้ได้ ดังการสะท้อนความคิดของผู้ร่วมวิจัย 6 “จริงๆแล้วอยากทำวิจัยเรื่องนี้ต่อ แต่ติดอยู่ที่เป็งานกลุ่มที่ทำกัน 4 คน ถ้าคนใดคนหนึ่งนำไปเป็นผลงานของตนเองแล้วคนอื่นๆจะว่าเอา ละอีกอย่างหนึ่งผลงานที่ได้นี้ถ้าสำเร็จก็จะเป็นของกลุ่ม พวกเราเลยต้องแยกย้ายกันไปทำผลงานของ C8 เพื่อให้เสร็จทันเวลา เพราะไม่แน่ใจว่าโอกาสหน้าจะมีอีกหรือไม่

จากปัญหาและสถานการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้มีศักยภาพในการดำเนินงานจำกัด จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินการวิจัยครบทุกขั้นตอนต่อไปได้

ซึ่งในผลการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ผู้ร่วมวิจัยสามารถนำเสนอผลงานได้ 2 เรื่อง ส่วนอีก 1 เรื่องทำไม่เสร็จและไม่สามารถนำเสนอได้ กรณีที่ทำเสร็จ 2 เรื่อง ผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดปัญหาที่จะทำวิจัย โดยคำนึงถึงความรู้และความสามารถของตนเองที่มีอยู่และความสนใจของผู้ร่วมวิจัยในกลุ่ม แล้วเลือกปัญหาที่จะวิจัยที่ตนเองมีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์เพียงพอที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้ทำวิจัยได้สำเร็จ และคำนึงถึงความเหมาะสมของกำลัง(คน)ด้วยการไม่ทำโครงการวิจัยที่ใหญ่เกินกำลัง ดังเช่นกลุ่มที่ 2 ผู้ร่วมวิจัยเป็นพยาบาลหน่วยงานผู้ป่วยนอก(โรคเรื้อน) และห้องผ่าตัด สนใจศึกษาการมารับยาไม่สม่ำเสมอของผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ ดังการสะท้อนความคิดของผู้ร่วมวิจัยว่า “เป็นพยาบาลอยู่ที่นี้จะเห็นว่าผู้ป่วยมารับยาไม่สม่ำเสมอ ถ้าถามก็จะให้เหตุผลต่างๆ นานา เช่น ออกเรือไปทะเลเป็นเดือนๆ เดินทุ่งไม่สะดวก ดังนั้นจึงอยากรู้ว่าสาเหตุที่แท้จริงคืออะไร” ซึ่งในงานโรคเรื้อนแล้วเราจะพบว่ามีการทำวิจัยในปัญหานี้แล้วหลายคน แต่ผลที่ได้ก็คล้าย ๆ กัน คือ ระยะทางไกล เดินทางลำบาก อายุที่จะมารับยา ผู้วิจัยเสนอแนะว่า “ปัญหานี้ก็น่าสนใจ เพราะการมารับยาไม่สม่ำเสมอจะเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น พิกการ แพร์เชื้อในชุมชน เชื้อดื้อยา แต่ถ้ามีการศึกษามาแล้วในเชิงปริมาณ ก็ให้เปลี่ยนระเบียบวิธีวิจัยเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ” ผู้ร่วมวิจัยในกลุ่ม 2 ก็ร่วมกันคิดและดำเนินการวิจัยจนเสร็จ ขณะที่กลุ่มที่ทำวิจัยไม่เสร็จและไม่ได้นำเสนอโครงการ ผู้ร่วมวิจัยเลือกปัญหาการวิจัยตามนโยบายของหัวหน้า เลือกตามนโยบายของผู้อำนวยการ และเลือกทำปัญหาที่ใหญ่เกินกำลังคน การดำเนินงานไปได้แค่การกำหนดกรอบความคิด การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครอบครัว (จปฐ.)

ถึงแม้ว่าการดำเนินงานจะไม่ครบขั้นตอนของการวิจัย ในเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล การเขียนรายงานการวิจัย อันเนื่องมาจากปัจจัยภายนอกที่ไม่อาจควบคุมได้ โดยเฉพาะการประเมินโครงการวิจัยที่มีมาตรฐานสูง แต่ผู้ร่วมวิจัยก็ได้ความรู้และทักษะในขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัย สามารถจะทำวิจัยต่อได้ดังการสะท้อนความคิดว่าของผู้ร่วมวิจัย 2 “ไม่เคยทำวิจัยเป็นชิ้นเป็นอันมาก่อน เคยแต่ช่วยพี่ ๆ ทำวิจัย โดยเฉพาะการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่พอมาเข้ากลุ่มครั้งนี้ จึงรู้ว่าจริง ๆ แล้วในการนำแบบสอบถามมาใช้จะต้องศึกษาในรายละเอียดก่อนว่าเขาสร้างมาอย่างไร ใช้กับใคร และก่อนใช้ต้องมีการทดลองใช้ก่อน เพราะ

ปกติเห็นว่าใช้ได้เหมือนๆ กันก็ใช้เลย นำไปเก็บรวบรวม วิเคราะห์และแปลผล และสรุปผลการวิจัยเลย”

ผลจากการปฏิบัติและการสังเกตในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินการวิจัย ผู้ร่วมวิจัยส่วนใหญ่เข้าใจหลักการ วัตถุประสงค์ และสามารถดำเนินการได้ สามารถปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการกำหนดปัญหาการวิจัย กำหนดวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ แต่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล การเขียนรายงานการวิจัยนั้นไม่สำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากการไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ผู้ร่วมวิจัยต้องเร่งทำเอกสารวิชาการ (อวช) เพื่อขอเลื่อนระดับเป็นพยาบาลวิชาชีพ 8 อย่างเร่งด่วน และการดำเนินงานวิจัยครบ 4 เดือน จึงส่งผลให้บางขั้นตอนของการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยไม่ประสบความสำเร็จ

2. เจตคติต่อการวิจัย

การปฏิบัติและการสังเกตการปฏิบัติกระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้หลาย ๆ วิธี เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยเกิดเจตคติที่ดีต่อการวิจัย โดยสอดแทรกเข้าไปในกระบวนการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย ตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ได้แก่

2.1 การให้ได้รับประสบการณ์เฉพาะ ผู้วิจัยได้ให้ผู้ร่วมวิจัยฝึกประสบการณ์ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย ได้แก่ การกำหนดปัญหาการวิจัย การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนโครงร่างการวิจัย และนำเสนอโครงร่างการวิจัย การฝึกประสบการณ์เหล่านี้จะทำให้ผู้ร่วมวิจัยเกิดความมั่นใจที่จะทำวิจัย ไม่เกิดอคติต่อการวิจัย และอาจเกิดความพึงพอใจและพร้อมที่จะทำวิจัยขึ้นเอง ดังการสะท้อนผลของผู้ร่วมวิจัยว่า

ผู้ร่วมวิจัย 2 สมัยก่อนไม่รู้เลยว่า มีความจำเป็นขนาดไหนที่จะต้องกำหนดกรอบของการวิจัย จะต้องทบทวนเอกสารและงานวิจัยก่อน จนมาเข้าร่วมกลุ่มในครั้งนี้ จึงรู้ว่ามีความจำเป็นและมากด้วย ที่สำคัญคือจะได้ไม่หลงทางเวลาทำวิจัย เพราะการทบทวนเอกสารจะทำให้รู้ทางหนีทีไล่ถ้าผลออกมาไม่เป็นไปตามทฤษฎีนี้เพราะอะไร เป็นไปตามทฤษฎีนี้เพราะอะไร การได้ฝึกในครั้งนี้ทำให้รู้ว่าจริง ๆ แล้วงานวิจัยไม่ยุ่งยากเท่าไรนัก แต่ที่สำคัญต้องเข้าใจภาพรวม เข้าใจกระบวนการวิจัย หรือระเบียบวิธีการวิจัยจริง ๆ ก่อน ...

2.2 ใช้เทคนิควิธีกระบวนการกลุ่ม (Group process) ได้แก่ การสนทนากลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง การแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยมีส่วนร่วมและมีบทบาทโดยตรงในการสร้างและเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการวิจัย เพราะกระบวนการกลุ่มจะทำให้ผู้ร่วมวิจัยได้มีโอกาสใช้ความคิด ทำความเข้าใจ มีการใช้เหตุผลวิเคราะห์ วิจารณ์ ได้รับการยอมรับ มีการตัดสินใจ และมีความผูกพันร่วมกัน และสามารถประเมินค่าเจตคติต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางจะทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติของตนเองอย่างมีเหตุผล ดังการสะท้อนผลของผู้ร่วมวิจัยว่า

ผู้ร่วมวิจัย9 จุดอ่อนที่สำคัญของตนเองก็คือ การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล ซึ่งตนเองคิดว่ายากที่สุดและเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความท้อแท้ที่จะทำวิจัย แต่การเข้ากลุ่มและได้รับฟังการอธิบายเพิ่มเติมจากผู้วิจัยทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจขึ้นว่า จริง ๆ แล้ว การเลือกสถิติที่จะใช้ในการวิจัยนั้นไม่ยุ่งยากเท่าไรขึ้นอยู่กับปัญหาการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย สถิติที่ใช้จะเป็นสถิติพื้น ๆ ก่อน ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก็เพียงพอที่จะตอบคำถามการวิจัย ส่วนการใช้สถิติขั้นสูงนั้นถ้าจะใช้จริง ๆ ก็มีที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ การที่ตนเองได้มาเข้ากลุ่มและมีความเข้าใจมากขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีที่จะทำวิจัยต่อไป ...

2.3 การบรรยาย อธิบาย การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้อธิบายเพิ่มเติมในขณะดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องในขณะที่ยังร่วมวิจัยทำกลุ่มและนำเสนอผลงาน หรืออภิปรายกลุ่ม เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยไปในแนวทางเดียวกัน และผู้ร่วมวิจัยเกิดความรู้และความเข้าใจมากขึ้น โดยเฉพาะได้มีการฝึกประสบการณ์เฉพาะด้วยตนเองทำให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น ดังการสะท้อนผลของผู้ร่วมวิจัยว่า

ผู้ร่วมวิจัย12 ความสามารถในการวิจัยที่ตนเองถนัดมาก ก็คือ ในเรื่องแบบสอบถามโดยการไปศึกษางานวิจัยของผู้อื่นที่เราทำคล้าย ๆ ของเขาแล้วไปเอาแบบสอบถามของเขามาใช้ก็คิดว่าใช้ได้จริง ซึ่งการเข้ากลุ่มและได้ระดมความคิดเห็น และได้ฟังการอธิบายเพิ่มเติมจากผู้วิจัยทำให้รู้ว่า จริง ๆ แล้วมีอะไรที่มากกว่านั้น เช่น ต้องรู้ว่าเราสร้างแบบสอบถามมาจากแนวคิดของใคร ใช้กับใคร มีวิธีการใช้และให้คะแนนอย่างไร แล้วเราจึงนำมาใช้โดยก่อนนำมาใช้จะต้องมีการทดลองใช้ก่อน เพื่อดูว่าใช้ได้หรือไม่ ซึ่งการที่เราเข้าใจและรู้กระบวนการเหล่านี้ทำให้รู้เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการเลือกแบบสอบถามมาใช้ และเมื่อต้องทำวิจัยจริง ๆ ก็มั่นใจว่าสามารถเลือกแบบสอบถามมาใช้กับปัญหาการวิจัยที่เราสนใจได้ ...

สรุป กระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการวิจัย โดยการให้ประสบการณ์เฉพาะในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย การใช้กระบวนการกลุ่ม การบรรยายและอธิบายเพิ่มเติมจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการวิจัย รู้หลักการและประโยชน์ของการทำในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย และมีความมั่นใจในการปฏิบัติเมื่อต้องทำวิจัยจริง

3. แรงจูงใจภายใน

การปฏิบัติและการสังเกตการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้หลาย ๆ วิธีเพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยเกิดแรงจูงใจภายในในการทำวิจัย โดยสอดแทรกเข้าไปในกระบวนการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยตั้งแต่ต้นจนจบ ได้แก่ การสนับสนุนความเป็นตัวของตัวเองในการดำเนินการวิจัย การให้อิสระในการริเริ่มสร้างสรรค์ในการวิจัย การให้ความสนใจในกิจกรรมที่ทำ การให้ทำกิจกรรมที่ท้าทาย การให้คำแนะนำและเสนอแนะเวลามีปัญหา การให้กำลังใจในการทำวิจัย ผลการปฏิบัติและตรวจสอบยุทธวิธีการปฏิบัติพบว่า ผู้ร่วมวิจัยส่วนใหญ่มีแรงจูงใจภายในในการทำวิจัย มีความมุ่งมั่นที่จะทำวิจัยด้วยความสามารถของตนเองให้สำเร็จ (10 คน) แต่มีผู้ร่วมวิจัยส่วนน้อย (2 คน) ที่การตัดสินใจในการทำวิจัยยังขึ้นอยู่กับผู้อื่น ๆ คือ หัวหน้าหน่วยงาน ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้อำนวยการสถาบันราชประชาสมาสัย ดังการสะท้อนผลของผู้ร่วมวิจัยว่า

ผู้ร่วมวิจัย 10 การที่จะทำวิจัยเรื่องอะไรก็ตามขึ้นอยู่กับความสนใจและความสามารถของเรา ก่อนหน้ามีความสนใจและความสามารถที่เพียงพอในการทำวิจัยมากน้อยแค่ไหน และความสนใจก็เป็นแรงจูงใจที่ดีพอที่จะทำวิจัยสำเร็จ การที่จะทำวิจัยเรื่องอะไรโดยคำสั่ง จะทำวิจัยโดยนโยบายโดยไม่คำนึงถึงความสามารถของตนเองก่อน ก็จะไม่เกิดแรงจูงใจภายในที่ดีพอที่จะทำให้ทำวิจัยสำเร็จและส่งผลต่อการทำวิจัยไม่สำเร็จด้วย ...

การสะท้อนผล (Reflect)

การสะท้อนผลการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย แบ่งออกเป็น การสะท้อนผลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

1. ผลการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้มีการสะท้อนผลในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยไม่ว่าจะเป็นการกำหนดปัญหาการวิจัย การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดตัวแปร การออกแบบการวิจัย การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในระเบียบวิธีการวิจัย ผู้ร่วมวิจัยส่วนใหญ่ (10 คน) มีความสามารถในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ความสำเร็จ แต่มีผู้ร่วมวิจัยส่วนน้อย (2 คน) ที่มีความสำเร็จน้อยในขั้นตอนต่าง ๆ ของการ

ดำเนินการวิจัย ส่วนเรื่องเจตคติต่อการวิจัย การที่ผู้ร่วมวิจัยได้รับประสบการณ์เฉพาะในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย การใช้กระบวนการกลุ่ม และการอธิบายเพิ่มเติมเมื่อผู้ร่วมวิจัยเกิดความสงสัยหรือไม่เข้าใจทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้สึกถึงประโยชน์ของการได้ฝึกทำในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย เกิดความรู้สึกว่าการทำวิจัยนั้นไม่ยุ่งยากซับซ้อนเหมือนที่คิดหรือเข้าใจ มีความมั่นใจที่จะทำวิจัย แสดงถึงการมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย ส่วนแรงจูงใจภายในของการทำวิจัยนั้น การทำวิจัยที่เริ่มจากความสนใจที่ทำ จะทำให้มีอิสระในการคิด การทำวิจัย และสามารถทำวิจัยสำเร็จ (10 คน) ขณะที่ผู้ร่วมวิจัยที่จะทำวิจัยตามนโยบาย ตามความต้องการของหัวหน้าหน่วยงานนั้นผลการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยนั้นพบความสำเร็จน้อย

2. ผลการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพก่อนและหลังเข้ากลุ่มส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ดังตาราง

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพก่อนและหลังเข้าร่วมกลุ่มส่งเสริมความสามารถในการวิจัย (10 คน)

ตัวแปร		$\bar{X}$	S.D	M	Q.D	Z
ความสามารถในการวิจัยก่อน	ก่อน	49.33	11.57	48.00	16.25	1.64
	หลัง	56.50	8.74	54.00	13.25	
เจตคติต่อการวิจัย	ก่อน	43.41	8.76	43.00	11.50	.89
	หลัง	46.17	6.88	45.50	11.25	
แรงจูงใจภายใน	ก่อน	112.41	10.08	117.00	30.75	1.96*
	หลัง	123.50	13.88	125.50	25.50	

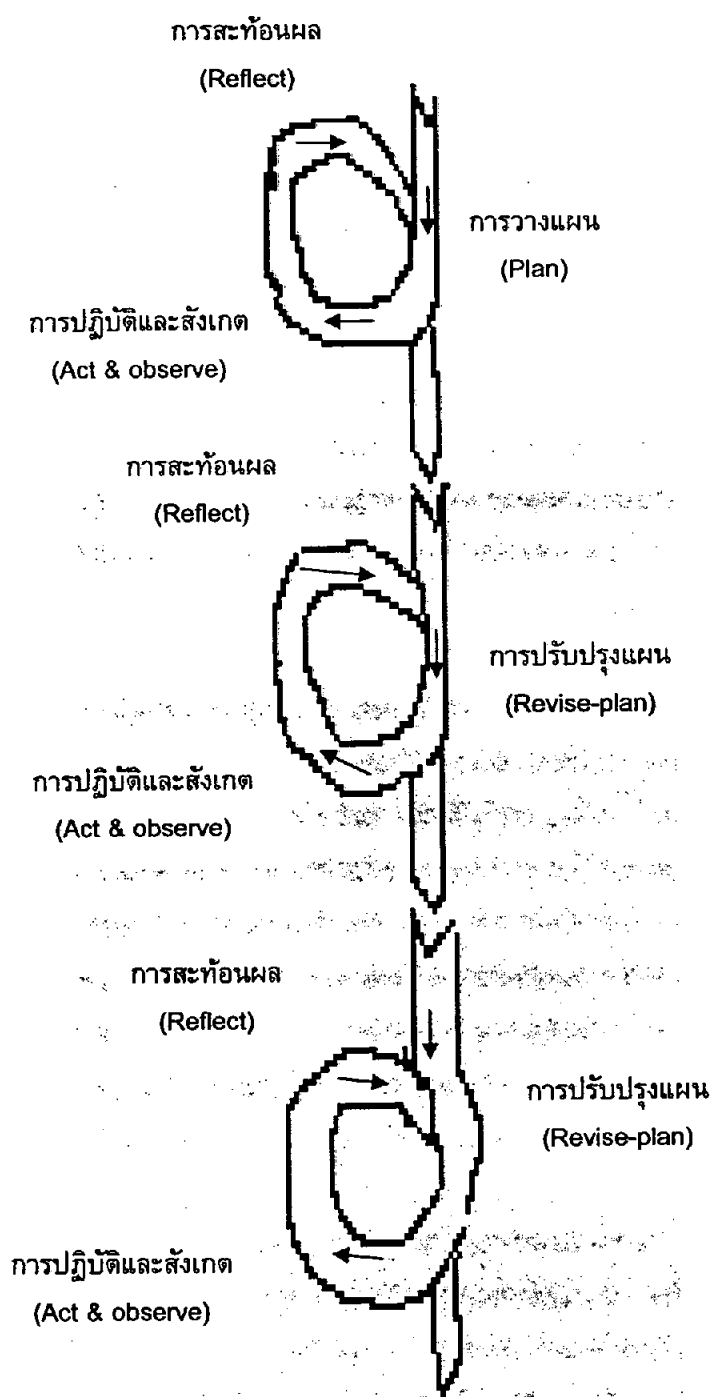
มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

หมายเหตุ M แทน ค่ามัธยฐาน (Median)
 Q.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ (Quartile deviation)
 Z แทน ค่าสถิติในการทดสอบ Wilcoxon Signed Ranks Test

จากตาราง พบว่าค่ามัธยฐานคะแนนความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพก่อนและหลังการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่คะแนนมัธยฐานหลังการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย และเจตคติต่อการวิจัยมีแนวโน้มสูงขึ้น ขณะที่คะแนนมัธยฐานแรงจูงใจภายในในการวิจัยหลังการเข้าร่วมการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยสูงกว่าคะแนนมัธยฐานแรงจูงใจภายในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

การสังเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เป็นผลที่ได้จากกระบวนการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย การสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย และการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นรูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ ดังภาพประกอบ

ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย

1. ขาดความรู้และทักษะในระเบียบวิธีการวิจัย
2. เจตคติที่ไม่ดีต่อการวิจัย
3. ไม่มีแรงจูงใจในการทำวิจัย
4. นโยบายและการสนับสนุนต่าง ๆ ไม่ชัดเจน

สร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

1. การพัฒนาตนเอง
2. เพิ่มความรู้และทักษะในการวิจัย
3. มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการวิจัย
4. การส่งเสริมแรงจูงใจในการวิจัย

ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์

1. มีความรู้และทักษะในขั้นตอนต่างๆของการวิจัย
2. มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย
3. มีแรงจูงใจในการทำวิจัย

ภาพประกอบ 4 รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ สามารถอธิบายได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการวิจัย ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 4 ปัจจัย ได้แก่ ความรู้ และทักษะในระเบียบวิธีวิจัย เจตคติต่อการวิจัย แรงจูงใจภายใน นโยบายและการสนับสนุนต่าง ๆ ของสถาบันราชประชาสมาสัยเกี่ยวกับการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระเบียบวิธีการวิจัย เป็นความรู้และทักษะในขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัย ประกอบด้วย 1) การกำหนดปัญหาการวิจัย การนิยามปัญหาการวิจัยที่ชัดเจน 2) การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเคราะห์งานวิจัยมาใช้ให้เหมาะสม การสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย 3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือและการเลือกเครื่องมือการวิจัยมาใช้ให้เหมาะสมกับปัญหาการวิจัย 4) การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 5) การเลือกสถิติที่ใช้ในการวิจัยให้เหมาะสมกับปัญหาการวิจัยและสามารถแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล 6) การเขียนโครงร่างการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัยถูกต้อง

เจตคติต่อการวิจัย ประกอบด้วย คือ 1) การรู้จักเกี่ยวกับการวิจัยว่ามีประโยชน์ต่อการทำงาน สร้างคุณค่าต่อวิชาชีพทางการพยาบาลถึงแม้ว่าการดำเนินงานจะมีความยุ่งยากซับซ้อน 2) ความรู้สึกที่ดีต่อการวิจัยและพอใจที่จะทำวิจัยถึงแม้ว่าจะมีงานประจำอยู่แล้วแต่ก็พอใจที่จะทำงานเพิ่มเนื่องจากการเห็นประโยชน์ที่ดีจากการทำวิจัย 3) มีความพร้อมที่จะทำวิจัย ประกอบด้วย ธรรมชาติของการพยาบาลที่จะต้องปฏิบัติงาน 24 ชั่วโมงต่อวัน 7 วันต่อสัปดาห์ ส่งผลให้ความพร้อมที่จะทำวิจัยน้อยลง และพยาบาลยังมีการงานอื่น ๆ เพิ่มขึ้นด้วย อันเป็นผลเนื่องมาจากการปฏิรูประบบราชการ ได้แก่ การนิเทศงานตามสำนักงานควบคุมป้องกันโรค การออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ การพัฒนาและสร้างดัชนีชี้วัดการปฏิบัติงาน (Key Performance Index : KPI)

แรงจูงใจภายในของการวิจัย ประกอบด้วย 1) บรรยากาศในการทำวิจัย มีกระบวนการและวิธีดำเนินการวิจัยที่ชัดเจน มีโครงสร้างรางวัลจากการทำวิจัย มีขวัญและกำลังใจในการวิจัย มีผู้สนับสนุนการทำวิจัย มีการใช้ผลงานวิจัยและมีการสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัย มีอิสระในการทำวิจัย มีอุปกรณ์และคอมพิวเตอร์พร้อมในการดำเนินงาน 2) ทำงานวิจัยให้สำเร็จอย่างน้อย 1 เรื่อง ที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ซึ่งผู้ที่ทำวิจัยมีความรู้สึกสนุกและมีความสุขในการทำวิจัย มีอิสระในการคิดและการทำวิจัย 3) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานในการดำเนินการวิจัยทั้งภายในกลุ่ม ระหว่างกลุ่มงานในสถาบันราชประชาสมาสัย และกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ ทั้งในและนอกกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในการขอรับความช่วยเหลือและการสนับสนุนในการทำวิจัย

ปัจจัยอื่น ๆ ที่สนับสนุนการวิจัย ประกอบด้วย 1) นโยบายการวิจัยต้องกำหนด แนวโน้มและทิศทางที่ชัดเจน มีแผนการวิจัยให้บุคลากรของสถาบันราชประชาสมาสัยยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงาน 2) มีกลุ่มบุคคลหรือคณะทำงานวิจัยของสถาบันราชประชาสมาสัยที่ชัดเจน ในเรื่องของแผนการวิจัย แผนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในมีความสามารถในการวิจัยที่เป็นบุคคลที่มาจากกลุ่มต่าง ๆ ของสถาบันราชประชาสมาสัยมาร่วมดำเนินการเพราะเดิมมีกลุ่มวิจัยและพัฒนารับผิดชอบอยู่ ปัจจุบันไม่มีกลุ่มนี้แล้ว 3) มีที่ปรึกษาและพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำในการดำเนินงานหรือแก้ไขปัญหาในการวิจัยที่อยู่ในสถาบันราชประชาสมาสัย และสามารถให้ความช่วยเหลือได้ตลอดเวลา 4) การทำงานเป็นทีม เป็นการวิจัยที่มีลักษณะสหวิทยาการ บุคคลที่ทำงานวิจัยจะต้องมาจากกลุ่มต่าง ๆ มาร่วมกัน ไม่ใช่เป็นงานวิจัยเฉพาะกลุ่ม ๆ เท่านั้น 5) มีแผนการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน และมีระยะเวลาในการติดตามและประเมินผลที่แน่นอน เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในการวิจัยและเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างผู้ร่วมวิจัยด้วยกันและกับผู้ที่มีความเชี่ยวชาญงานวิจัย และ 6) โครงสร้างของรางวัลจากการทำวิจัยจะต้องชัดเจน เช่น ได้รับการยอมรับนำไปใช้ประกอบความดีความชอบหรือเพื่อเลื่อนระดับ เพื่อเป็นแบบอย่างให้บุคลากรในสถาบันราชประชาสมาสัยได้เห็นเป็นแบบอย่างในการจูงใจให้มีการทำวิจัย

เมื่อพยาบาลวิชาชีพซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัยได้วิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ร่วมกันแล้วได้มีการกำหนดความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน ในการที่จะไปให้ถึงภาพที่ต้องการ แล้วกำหนดแนวทางที่จะไปสู่เป้าหมายซึ่งเป็นความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ตามที่ได้ช่วยกันสร้างไว้ เป็นแนวทางหรือยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเอง จะต้องเป็นผู้ที่อยากรู้อยากเห็น กล้าคิด กล้าทำ มีความอดทน อดทน อดทน และอดทน และมุ่งมั่นที่จะทำงานวิจัย 2) ระเบียบวิธีการวิจัย สามารถวิเคราะห์ปัญหาที่ทำการวิจัยได้ มีความสามารถในการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัยได้ สร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยได้ สามารถสร้างและเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาใช้ได้ กำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล เขียนโครงร่างการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัยได้ 3) มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย โดยเริ่มจากการทำวิจัยที่เป็นเรื่องง่าย ๆ ไม่ต้องใช้สถิติมากแต่แก้ปัญหาของหน่วยงานได้ จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการวิจัยและอยากทำวิจัยมากขึ้น 4) มีแรงจูงใจภายในของการวิจัย โดยมีอิสระในการคิดและการตัดสินใจด้วยตนเองและมีความมั่นใจในการทำวิจัยมากขึ้น

เมื่อได้ดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยตามแนวทางที่ได้ร่วมกันวางแผนไว้แล้ว ผลสำเร็จที่ได้ คือ 1) การมีความรู้และทักษะในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย โดยพิจารณาจากชิ้นงานที่ทำและการสนทนากลุ่ม 2) เจตคติที่ดีต่อการวิจัย รู้ว่าการวิจัยมี

ประโยชน์ต่อการทำการพยาบาลและต่อคุณค่าในวิชาชีพการพยาบาล 3) มีแรงจูงใจภายในของการวิจัย คือ มีอิสระในการคิดและตัดสินใจ มีความเป็นตัวของตัวเองในการทำวิจัย เมื่อได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัยแล้วมีความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ มีความมั่นใจในการทำวิจัยมากขึ้น และมีความรู้สึกอยากทำวิจัย

ดังนั้น รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพสถาบันราชประชาสมาสัยที่เหมาะสม คือ เริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย ทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสภาพแวดล้อมในการทำวิจัย ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ได้แก่ ความรู้และทักษะในระเบียบวิธีการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในในการวิจัย และสภาพแวดล้อมในการวิจัย ได้แก่ บรรยากาศในการวิจัย นโยบายการทำวิจัย คณะทำงานวิจัย การมีที่ปรึกษาและพี่เลี้ยงในการทำวิจัย มีแผนงานติดตามและประเมินผลการวิจัย งบประมาณสนับสนุน และโครงสร้างรางวัลที่ได้จากการทำวิจัย นำไปสู่การวิเคราะห์หาแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และมีแรงจูงใจภายในของการวิจัย แล้วนำแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยไปใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ พยาบาลวิชาชีพมีความรู้และทักษะการปฏิบัติในขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัยได้ มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย ชอบและอยากทำวิจัย เกิดแรงจูงใจภายในของการทำวิจัย รับรู้ความสามารถของตนเองในการทำวิจัย ผ่านเข้าสู่การสะท้อนการวิเคราะห์ตนเองเป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับไปที่มีการทบทวนผลงานหรือชิ้นงานตลอดเวลา ผลักดันให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกต่อการวิจัย และการเปลี่ยนแปลงยุทธวิธีการเสริมสร้างแรงจูงใจ เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ที่กลุ่มร่วมกันกำหนดไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพในสถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งสามารถสรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะดังนี้

สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ และวัตถุประสงค์เฉพาะ คือ

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย ประกอบด้วย

1.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย

1.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย

1.3 เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ร่วมวิจัย ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธีที่เหมาะสมในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ การเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และการส่งเสริมแรงจูงใจภายในของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย

2 เพื่อสร้างแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ การเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และการส่งเสริมแรงจูงใจภายในของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย

3 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิจัย การเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และการส่งเสริมแรงจูงใจภายในของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย

4 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพก่อนและหลังการเข้ากลุ่มการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

กลุ่มตัวอย่าง เป็นพยาบาลวิชาชีพที่เลือกอย่างเฉพาะเจาะจงและมีความยินดีให้ความร่วมมือในการดำเนินการตลอดโครงการ กลุ่มแรกเป็นพยาบาลวิชาชีพจำนวน 30 คน ใช้

ในกระบวนการร่วมพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัยเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา ความคาดหวังจากการประชุมครั้งนี้ ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย กลุ่มที่สองเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ผ่านการวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยมาแล้วจำนวน 12 คน เป็นกลุ่มที่นำยุทธวิธีส่งเสริมความสามารถในการวิจัยมาใช้ เพื่อให้มีความสามารถในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. เครื่องมือการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ชุดแนวทางการวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย และเอกสารเสริมความรู้ เรื่องระเบียบวิธีวิจัย สำหรับพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
2. เครื่องมือการประเมินผลเป็นแบบสอบถาม 1 ชุด ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัว ความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายใน

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยการจัดระเบียบของข้อมูล การแสดงข้อมูล การหาข้อสรุป ดีความ และตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำตรงของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประมวลความคิดจากข้อมูลเชิงรูปธรรมแล้วทำเป็นข้อสรุปที่มีลักษณะเป็นนามธรรม ตามวิธีการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic inclusion) มีการเชื่อมโยงการวิเคราะห์ข้อมูลที่ปรากฏเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความสามารถในการวิจัย และวิเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณมีการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังโดยใช้ Wilcoxon Match – pairs Signed Ranks Test

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยนำกระบวนการร่วมพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ประกอบด้วย 1) ขั้นการวางแผน (Plan) 2) ขั้นการปฏิบัติและการสังเกต (Act & Observation) และ 3) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) โดยกิจกรรมข้างต้นจะดำเนินการเป็นวงจรต่อเนื่องกันเพื่อตอบคำถามการวิจัย ประกอบด้วยกิจกรรม 3 วงจร คือ วงจรที่ 1 การวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และกำหนดยุทธวิธีในการส่งเสริม

ความสามารถในการวิจัย วงจรที่ 2 การสร้างทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย และ
วงจรที่ 3 การส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ความสามารถในการวิจัยวิจัยที่พึงประสงค์และยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย มีดังนี้

1.1 สถานการณ์ความสามารถในการวิจัยปัจจุบัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างขาดความรู้และทักษะในระเบียบวิธีการวิจัย มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการวิจัย มีความรู้สึว่าการวิจัยมีความยุ่งยาก ซับซ้อน และมีอคติต่อการวิจัย อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ในสมัยเป็นนักศึกษาพยาบาลและประสบการณ์จากการทำวิจัยของหน่วยงานที่ขาดแรงจูงใจในการทำวิจัยอันเป็นผลมาจากบรรยากาศที่ไม่ดีในการวิจัย ไม่มีกระบวนการหรือวิธีการดำเนินการวิจัยที่ชัดเจน ขาดการสนับสนุนการวิจัย เช่น ที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยงในการทำวิจัย ไม่มีคณะกรรมการรับผิดชอบงานวิจัยอย่างเป็นรูปธรรม ไม่มีการทำงานเป็นทีมหรือไม่มีแผนการติดตามและประเมินผลที่แน่นอน นอกจากนี้ยังขาดการสนับสนุนหรืออำนวยความสะดวกในเรื่องงบประมาณผู้วิจัยต้องดำเนินการเอง

1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย เกิดจากการ ไม่มีการกำหนดทิศทางและแนวโน้มในการทำวิจัยที่ชัดเจน ไม่มีแบบแผนการวิจัย บุคลากรขาดความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ไม่มีที่ปรึกษาและพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ ขาดการทำงานเป็นทีม ทำวิจัยเฉพาะกลุ่มงาน ไม่มีแนวทางและระยะเวลาการติดตามและประเมินผลที่แน่นอน และมีความยุ่งยากในการเบิกจ่ายงบประมาณมาใช้ในการดำเนินการวิจัย

1.3 ความคาดหวังของผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วย การมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย การมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย การเริ่มต้นที่ดีในการวิจัยและเป็นนักวิจัยที่ดี ได้รับการสนับสนุนความร่วมมือในการวิจัย มีแรงจูงใจภายในของการวิจัย และในที่สุดมีผลการวิจัยที่ไม่ยากนักอย่างน้อย 1 เรื่อง

1.4 ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเอง จะต้องเป็นผู้ที่อยากรู้อยากเห็น กล้าคิด กล้าทำ มีความอดทน อดทน และมุ่งมั่นที่จะทำงานวิจัย 2) มีความรู้และทักษะในระเบียบวิธีการวิจัย สามารถวิเคราะห์ปัญหาที่ทำการวิจัยได้ มีความสามารถในการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัยได้ สร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยได้ สามารถสร้างและเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาใช้ได้ กำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล เขียนโครงร่างการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัยได้ 3)

มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย โดยเริ่มจากการทำวิจัยที่เป็นเรื่องง่าย ๆ ไม่ต้องใช้สถิติมากแต่สามารถแก้ปัญหาของหน่วยงานได้ จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการวิจัยและอยากทำวิจัยมากขึ้น 4) มีแรงจูงใจภายในในการวิจัย โดยมีอิสระในการคิดและการตัดสินใจด้วยตนเอง รับรู้ตนเองมีความสามารถและมีความมั่นใจในการทำวิจัยมากขึ้น

2. ผลการสร้างยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย โดยการอธิบาย ให้ประสบการณ์ตรง การสนทนากลุ่ม ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วย 1) การสำรวจปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และการระบุปัญหาที่จะทำวิจัยได้ 2) การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัย 3) การกำหนดขอบเขตของการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรที่ศึกษา สมมติฐาน ประชากร กลุ่มตัวอย่าง 4) เครื่องมือการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ 5) การเลือกสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลอย่างเหมาะสมและการแปลผล 6) การเขียนโครงร่างการวิจัยและการเขียนรายงานการวิจัย และสร้างเอกสารเสริมความรู้ 1 เล่ม เรื่อง ระเบียบวิธีวิจัย สำหรับพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

3. ผลการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย พบว่าผู้ร่วมวิจัย 1) ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้และทักษะในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย โดยพิจารณาจากชิ้นงานที่ทำและการสนทนากลุ่ม 2) เจตคติที่ดีต่อการวิจัย รู้ว่าการวิจัยมีประโยชน์ต่อการพยาบาลและต่อคุณค่าแห่งวิชาชีพการพยาบาล 3) มีแรงจูงใจภายในในการวิจัย คือ มีอิสระในการคิดและตัดสินใจ มีความเป็นตัวของตัวเองในการทำวิจัย เมื่อได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัยแล้วมีความรู้สึกว่าคุณเองมีความสามารถ มีความมั่นใจในการทำวิจัยมากขึ้น และมีความรู้สึกอยากทำวิจัย เมื่อมีการประเมินผลเชิงปริมาณเมื่อสิ้นสุดโครงการ พบว่า คะแนนความสามารถในการวิจัย และเจตคติต่อการวิจัยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่มีแนวโน้มของคะแนนสูงขึ้นขณะที่แรงจูงใจภายในในการวิจัยมีคะแนนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยสำหรับพยาบาลวิชาชีพสถาบันราชประชาสมาสัยที่เหมาะสม คิดว่าควรเริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย ทั้งปัจจัยส่วนบุคคลและสภาพแวดล้อมในการทำวิจัย ซึ่งปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ความรู้และความสามารถในการระเบียบวิธีการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย และแรงจูงใจภายในของการวิจัย และสภาพแวดล้อมในการวิจัย ได้แก่ บรรยากาศในการวิจัย นโยบายการทำวิจัย คณะบุคคลที่รับผิดชอบงานวิจัย มีที่ปรึกษาและพี่เลี้ยงในการทำวิจัย มีแผนงานติดตามและประเมินผลการวิจัย งบประมาณสนับสนุน และโครงสร้างรางวัลที่ได้จากการทำวิจัย นำไปสู่การวิเคราะห์หาแนวทางหรือยุทธวิธีการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และมีแรงจูงใจภายในในการวิจัย แล้วนำแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยไปใช้เพื่อให้บรรลุ

เป้าหมาย คือ พยาบาลวิชาชีพมีความสามารถในการวิจัย สามารถปฏิบัติในขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัยได้ มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย ชอบและอยากทำวิจัย เกิดแรงจูงใจภายในในการทำวิจัย รับรู้ความสามารถของตนเองในการทำวิจัย จากการสะท้อนการวิเคราะห์ตนเองซึ่งเป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับไปการทบทวนผลงานหรือชิ้นงานตลอดเวลา ผลักดันให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกต่อการวิจัย และการเปลี่ยนแปลงยุทธวิธีการเสริมสร้างแรงจูงใจ เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ที่กลุ่มร่วมกันกำหนดไว้

อภิปรายผล

การศึกษารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย โดยใช้กระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เมื่อสิ้นสุดการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการดำเนินงานปรากฏผลดังนี้

1. ผู้ร่วมวิจัยมีความสามารถในการวิจัย เจตคติต่อการวิจัย สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการดำเนินการอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่แรงจูงใจภายในสูงกว่าก่อนเข้ารับการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลที่ปรากฏยืนยันวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้บางส่วน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากระบวนการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้และทักษะในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยสูงขึ้น มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และมีแรงจูงใจภายในของการวิจัยสูงขึ้น สามารถอธิบายได้ดังนี้

1.1 ความสามารถในการวิจัย ผู้ร่วมวิจัยที่ได้รับการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยมีความรู้และประสบการณ์การดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆของการวิจัย มีการรับรู้ความสามารถในการทำวิจัยของตนเองสูงขึ้นและมีความมั่นใจในการทำวิจัยมากขึ้น ทำให้ผู้ร่วมวิจัยสามารถผลิตชิ้นงานในขั้นตอนต่างๆของการวิจัยออกมาได้ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการวิจัยเพิ่มขึ้นจาก 46.33 เป็น 56.50 (เต็ม 100 คะแนน) ข้อสรุปเหล่านี้สามารถอธิบายได้ว่าความรู้และทักษะเป็นส่วนประกอบที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผล แต่ไม่เพียงพอเพราะความจริงแล้วคนเรามักจะไม่ปฏิบัติให้ดีที่สุดถึงแม้ว่าจะรู้ดีว่าต้องทำอะไรบ้าง ทั้งนี้เนื่องจากความคิดเกี่ยวกับตนเองเข้ามาแทรกกลางระหว่างความรู้และการกระทำ ซึ่งขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถในการวิจัยของตนเองไว้อย่างไร เทย์เลอร์และคณะ (Taylor; et al. 1984) พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองกับผลิตผลงานวิจัยว่ามีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองกับการปฏิบัติงานโดยมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน คือ การรับรู้ความสามารถในการวิจัยเป็นทั้งสาเหตุและผลของการปฏิบัติงาน ฟิลลิปส์และรัสเซล (Phillips & Russell. 1994) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนในการวิจัยสภาพแวดล้อมใน

การฝึกการวิจัยและการผลิตผลงานวิจัยของนักศึกษาปริญญาเอก พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการรับรู้ความสามารถในการวิจัยกับสภาพแวดล้อมในการฝึกการวิจัยและการรับรู้ความสามารถในการวิจัยกับการผลิตผลงานวิจัย และเป็นไปตามข้อเสนอของเบทซ์ (Betz. 1986) ว่า ในการปรับปรุงการฝึกอบรมวิจัยควรเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนในเรื่องการวิจัย เพราะว่าการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการฝึกอบรมการวิจัยเพียงอย่างเดียวถือได้ว่ายังไม่สมบูรณ์แบบแต่ควรให้ความสำคัญกับการใช้กลยุทธ์ของการรับรู้ความสามารถของตน แต่ในการดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยครั้งนี้พบว่าปัญหาและอุปสรรคบางประการที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขหรือปรับปรุง อาจส่งผลให้ความสามารถในการวิจัยภายหลังการเข้ากลุ่มการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยไม่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะในเรื่องของบรรยากาศของหน่วยงาน ไม่มีคณะบุคคลที่รับผิดชอบการวิจัยที่เป็นรูปธรรม การสนับสนุนนักวิจัยรุ่นใหม่ การมีเวลาในการทำวิจัยที่เหมาะสม การให้คุณค่ากับการทำวิจัยของบุคคล การติดตามและประเมินผล การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการวิจัย เพราะบรรยากาศการวิจัยมีส่วนกำหนดให้นักวิจัยมุ่งมั่นที่จะทำวิจัย ดังเช่น ในประเทศญี่ปุ่น สถาบันซึ่งได้สร้างผลงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ได้มากกว่าองค์กรอื่นๆ คือ สถาบันฟิสิกส์และเคมี (ริแกน) สาเหตุที่ทำให้สถาบันดังกล่าวสามารถผลิตผลงานชิ้นสำคัญได้มากมาย คือ บรรยากาศที่เป็นอิสระสมาชิกทุกคนใช้อุปกรณ์เครื่องมือร่วมกัน เงินงบประมาณได้รับการจัดสรรอย่างยืดหยุ่น นักวิจัยมีใจกว้างและมีเจตคติที่ดีต่อแนวคิดใหม่ ไม่มีการยึดมั่นเฉพาะกลุ่ม รักษาความสัมพันธ์อย่างกว้างขวางกับโลกอุตสาหกรรม (สมใจ จิตพิทักษ์. 2532 : 51 ; อ้างอิงจาก มิชิโอะ. 2529) และมณี ไชยธรรานวัณศิริ(2536 : 42) ศึกษาบรรยากาศองค์การเพื่ออธิบายพฤติกรรมการทำงานหรือผลลัพธ์ของงาน พบว่าความมุ่งมั่นของการผลิตผลงานทางวิชาการมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของหน่วยงาน สมใจ จิตพิทักษ์ (2532) ศึกษาความสัมพันธ์ของบรรยากาศการวิจัยกับผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการผลิตงานวิจัยได้แก่ 1) ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ 2) การเห็นความสำคัญในการวิจัยของผู้บริหาร 3) การนำผลวิจัยไปใช้ในการวางแผนนโยบายหรือการตัดสินใจในหน่วยงาน 4) งบประมาณที่จัดเพื่อการวิจัย 5) ความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการวิจัย 6) การยอมรับและให้ความเชื่อถือผลงานวิจัย 7) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักวิจัย และ 8) การประสานความเข้าใจในหมู่นักวิจัยเอง โดยที่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักวิจัยและการประสานความเข้าใจในหมู่นักวิจัยมีความสัมพันธ์กับการผลิตงานวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.2 เจตคติต่อการวิจัย ผู้ร่วมวิจัยที่ได้รับการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยมีเจตคติต่อการวิจัยเพิ่มจาก 43.41 เป็น 46.17 (เต็ม 60 คะแนน) จากการได้รับฟังคำอธิบายบรรยาย ประสบการณ์ตรง สันทนากลุ่ม ในขั้นตอนต่างๆของการวิจัย ทำให้ผู้ร่วมวิจัยรู้สึกว่

งานวิจัยไม่ยุ่งยากซับซ้อน เพราะเจตคติต่อการวิจัยเป็นสิ่งที่จูงใจให้บุคคลประเมินสิ่งหนึ่งสิ่งใด ในรูปของความชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งเจตคติเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าบุคคลยอมรับ ข้อมูลใหม่ มีความเข้าใจ การยอมรับ ความคงทน และการกระทำให้เป็นการนำไปสู่สิ่งใหม่ไป ปฏิบัติก็จะเกิดเจตคติที่ดีอย่างถาวร ซึ่งการให้ความรู้ การฝึกทักษะ การระดมสมองและ เปลี่ยนความคิดเห็น การปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย จะทำให้บุคคลมีความรู้ และความเข้าใจมากขึ้น ส่งผลให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการวิจัยได้

1.3 แรงจูงใจภายในของการทำวิจัย ผู้ร่วมวิจัยมีแรงจูงใจสูงกว่าก่อนเข้าร่วม กลุ่มส่งเสริมความสามารถในการวิจัยอย่างเด่นชัด จาก 112.41 เป็น 123.50 คะแนน (เต็ม 156 คะแนน) ซึ่งแรงจูงใจภายในของการวิจัยเป็นสิ่งที่จะทำให้บุคคลทำงานวิจัยอย่างมุ่งมั่นและ ผูกพัน เบลีย์ (Bailey. 1994 : 168-169) ได้ศึกษาอิทธิพลที่มีต่อความผูกพันของนักวิจัยใน มหาวิทยาลัยออسترเลีย พบว่า ความผูกพันในการทำงานวิจัยได้รับอิทธิพลมาจากแรงจูงใจ ภายในมากกว่าแรงจูงใจภายนอก และปัจจัยที่มีความสำคัญสูงสุด คือ สิ่งเร้าหรือความท้าทาย ของบุคคล นั่นก็คือการเห็นคุณค่าของการทำงานวิจัยทำให้นักวิจัยเหล่านั้นทำงานวิจัยอย่าง หามรุ่งหามค่ำ เป็นแรงจูงใจที่จะทำให้ นักวิจัยทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพตาม เป้าหมายที่วางไว้ คือ การมุ่งวิจัยในทิศทางใดทิศทางหนึ่งให้บรรลุผลสำเร็จ และสิ่งที่สำคัญใน การจูงใจบุคคลให้ทำวิจัยอีกประเด็นหนึ่ง คือ บรรยากาศในการวิจัย (Research climate) เป็นสถานการณ์โดยรวมของการทำวิจัยที่มีอุดมการณ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่าง นักวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างนักวิจัยกับผู้ใช้ผลงานวิจัย ระหว่างสถาบันที่ทำการวิจัยกับ รัฐบาล บทบาทของนักวิจัยต่างประเทศกับผู้ที่ทำงานวิจัย ระบบรางวัล การเผยแพร่ ผลงานวิจัย และการให้ทุน เป็นต้น (Shaeffer & Nkinyagi. 1983 : 13-14) นักวิจัยต่างก็มีความ เห็นว่าบรรยากาศการวิจัยมีส่วนกำหนดให้นักวิจัยมุ่งมั่นที่จะทำวิจัย คือ บรรยากาศที่เป็นอิสระ สมาชิกทุกคนใช้อุปกรณ์เครื่องมือร่วมกัน เงินงบประมาณได้รับการจัดสรรอย่าง ยืดหยุ่นตามลำดับความสำคัญ นักวิจัยมีใจกว้างและเจตคติที่ดีต่อแนวคิดใหม่ ไม่มีการยึด เฉพาะกลุ่ม (สมใจ จิตพิทักษ์. 2532 : 5 ; อ้างอิงจาก มิชิโอะ. 2529) ซึ่งบรรยากาศการวิจัย เป็นปัจจัยหลักอย่างหนึ่งทางวิชาการเพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้มีการทำวิจัย เช่น การจัด ประชุมสัมมนาให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อพัฒนาความคิด และขัดเกลาผลงานวิจัย ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จัดห้องทำงานให้อิสระ สะดวกสบายและเข้าถึงห้องสมุดวิจัยได้ง่าย มีการ เชิดชูเกียรตินักวิจัยดีเด่น มีกิจกรรมที่ให้โอกาสนักวิจัยได้นำเสนอผลงานให้เป็นที่ประจักษ์แก่ วงวิชาการและสาธารณชนทั่วไป (พจน์ สะเพียรชัย. 2537 : 6-7) นอกจากนี้แล้วโครงสร้างของ รางวัลก็เป็นสิ่งที่กระตุ้นในการทำวิจัย เพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา (Katz & Kahn. 1978 : 53-54) รางวัลที่ได้รับมักจะทำให้เกิดควบคู่กับการวิจัย โดยหน่วยงานแต่ละแห่งจะให้รางวัล ในรูปของเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง การจัดพิมพ์เผยแพร่ผลงาน การให้เงินพิเศษ การ

เปลี่ยนสถานายที่สูงกว่าเดิม และการประกาศเกียรติคุณ เป็นต้น ดังนั้นเหตุผลอย่างหนึ่งในการตัดสินใจหรือเลือกทำงานวิจัยอย่างแท้จริงเกี่ยวข้องกับโครงสร้างของรางวัลที่ได้รับ (Kasten. 1984 : 511) ทั้งนี้เพราะการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการและคำตอบแทนเป็นรางวัลที่ผูกติดกับภาระการทำงานวิจัย ซึ่งระบบการให้รางวัลสำหรับผู้ที่มีผลงานวิจัย และรางวัลเหล่านั้นอยู่อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารที่จะสนับสนุน (Nixon. 1975) และงานวิจัยยังแสดงถึงความก้าวหน้าของหน่วยงานที่จะก้าวสู่ระดับชาติหรือระดับนานาชาติ นักวิชาการจะพิจารณาจากผลงานวิจัยเป็นสำคัญ รางวัลสำหรับการวิจัยจึงเป็นสิ่งที่สำคัญตามไปด้วย และรางวัลที่มีผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานด้านการวิจัย การใช้เวลาและความพยายามในการทำวิจัย การเป็นนักวิจัยที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับและรางวัลที่ได้รับมีผลต่อผลิตภาพการวิจัยมากกว่าความคิดเห็นที่ยอมรับจากผู้ร่วมงาน (Tang & Chamberlian. 1997 : 221)

2. รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ โดยใช้กระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สามารถส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการวิจัย และส่งเสริมแรงจูงใจในการวิจัยได้ ซึ่งการรวมพลังสร้างสรรค์เป็นทั้งทฤษฎีและวิธีการบริหารเพื่อเปลี่ยนแปลงและพัฒนา โดยการระดมความคิดเห็นที่รวมพลังปัญญาและพลังสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคลเข้ามาเป็นพลังพัฒนา โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ซึ่งมีวิธีการและขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยได้มีโอกาสสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ จนทำให้เกิดความเข้าใจสภาพปัญหา ความต้องการศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาคือเป็นปัญหาที่ยุ่ยากและซับซ้อนได้ (อรพินท์ สฟโซคชัย. 2538 : 44-45) ขณะที่การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบของการรวมปัญหาหรือสะท้อนการปฏิบัติ (Collective self-reflective) ของกลุ่มผู้มีส่วนร่วมที่ต้องการจะพัฒนาการปฏิบัติงานของพวกเขา เพื่อทำความเข้าใจและให้ได้รูปแบบหรือแนวทางไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยอาศัยความร่วมมือ (Collaborative) ในการวิเคราะห์กิจกรรมของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ (Kemmis & McTaggart. 1990 : 5)

กิจกรรมการวิจัยที่เป็นรูปแบบที่พัฒนาจากกระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้ สามารถนำไปส่งเสริมความสามารถในการวิจัย เปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการวิจัย และส่งเสริมแรงจูงใจในการวิจัยได้ โดยนำไปใช้กับพยาบาลวิชาชีพจำนวน 12 คน โดยผลการวิจัยแสดงถึงประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมของพยาบาลวิชาชีพในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จะทำให้เกิดการตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา ผู้วิจัยเป็นเพียงผู้กระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เริ่มจากการวิเคราะห์สถานการณ์ความสามารถในการวิจัยปัจจุบัน การ

วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย วิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย การสร้างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย และนำแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ไปปฏิบัติจริงตามความต้องการของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติและสังเกต การสะท้อนผลในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย การดำเนินการเช่นนี้ จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของปัญหาและรับผิดชอบที่จะแก้ไขปัญหาก็จะเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการพัฒนาที่เริ่มจากล่างขึ้นบน (Bottom – up approach) โดนเน้นคนเป็นศูนย์กลาง(People centered)

สถาบันราชประชาสมาสัย มีภารกิจหลักในการศึกษา วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุม ตรวจวินิจฉัย รักษา และฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยโรคเรื้อน ส่งผลให้บุคลากรของสถาบันต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการกิจที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะในเรื่องการวิจัย แต่จุดอ่อนที่สำคัญ คือ บุคลากรขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งแนวทางในการพัฒนาที่ผ่านมา จะเป็นการฝึกอบรมต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยที่หน่วยงานต่าง ๆ เปิดอบรม 3 วัน หรือ 5 วันนั้น จะเป็นการอบรมที่มุ่งความรู้ทางด้านวิชาการมากกว่าไม่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ ซึ่งสมรรถนะที่พึงประสงค์จะทำให้มีความสามารถในการวิจัยและทำวิจัยได้สำเร็จ ได้แก่ การมีความรู้ความสามารถในระเบียบวิธีการวิจัย (นพรัตน์ ชูชาติวรรณกุล. 2538 : 25-30 ; อ้างอิงจาก ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. มปป.) ได้แก่ 1) ความสามารถที่จะระบุ จำแนก และจัดระเบียบปัญหาการวิจัยได้ พร้อมทั้งตั้งคำถามเชิงวิจัยให้ชัดเจน รัดกุม และเหมาะสมซึ่งจะนำไปสู่การตั้งสมมติฐาน การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลได้ 2) สามารถกำหนดขอบเขตของการวิจัยได้อย่างถูกต้องและชัดเจน ในเรื่องของตัวแปรที่สำคัญ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง นิยามศัพท์เฉพาะ 3) สามารถเชื่อมโยงหัวข้อการวิจัย วัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย และการสรุปผลการวิจัยให้สอดคล้องกันอย่างรัดกุมและมีเอกภาพ และกำหนดวัตถุประสงค์ สมมติฐานในการวิจัยได้ 4) สามารถออกแบบการวิจัยเพื่อทดสอบสมมติฐานหรือตอบคำถามเชิงวิจัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 5) สามารถกำหนดและระบุประชากรในการวิจัย และใช้เทคนิคในการเลือกกลุ่มตัวอย่างได้อย่างเหมาะสม 6) สามารถเลือกเครื่องมือ สร้างเครื่องมือ และพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างเหมาะสม และสามารถเลือกวิธีที่เหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ 7) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถิติ สามารถเลือกและใช้เทคนิคทางสถิติใน 8) การวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม สามารถแปลผลและเขียนรายงานได้อย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย 9) ความสามารถวางแผนการวิจัยได้ ได้แก่ การเขียนโครงการวิจัยและการเสนอขอทุนสนับสนุน การคำนวณความต้องการทรัพยากรทั้งกำลังคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น รวมทั้งการคาดคะเนระยะเวลาที่ต้องใช้ในการวิจัยได้ แต่ก็ยังพบสาเหตุของการไม่ทำวิจัยทั้งที่

มีความรู้ความสามารถที่จะทำได้ ได้แก่ ไม่มีความพึงพอใจที่จะทำ ไม่สนใจ ไม่มั่นใจในความสามารถของตนเอง กลัวไม่สำเร็จ คิดว่าเสียเวลาไม่คุ้มค่า (สจิวรรณ ทรรพวสุ. 2540) การมีนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย มีความรู้ความสามารถในการวิจัย และสภาพที่เอื้อต่อการวิจัย ส่งผลต่อความสำเร็จในการวิจัย (เยาวภา เจริญสุข. 2538) ซึ่งแสดงว่าการที่บุคคลจะทำวิจัยได้ นอกจากจะมีความรู้ในเรื่องเนื้อหาที่จะทำ ความรู้และทักษะในระเบียบวิธีการวิจัยแล้ว จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ดีต่อการวิจัย มีบรรยากาศและแรงจูงใจที่จะทำวิจัย มีความสนใจและมีความสามารถด้วย (ดวงดาว พันชิดพงษ์. 2542) ซึ่งในการวิจัยนี้พบว่า การให้ความรู้และฝึกประสบการณ์เฉพาะในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยทำให้พยาบาลวิชาชีพมีความมั่นใจที่จะทำวิจัยและรับรู้ตนเองว่าสามารถทำวิจัยได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มีดังนี้

1. หน่วยงานควรมีคณะบุคคลที่รับผิดชอบเป็นรูปธรรม ในการกำหนดแผนการวิจัย และการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านการวิจัยของสถาบันราชประชาสมาสัย และมีแผนการวิจัยที่ชัดเจน มีทิศทางและแนวโน้มในการทำวิจัยที่หลากหลาย ๆ กลุ่มร่วมกันทำได้ที่อยู่ในรูปของชุดโครงการที่เป็นสหวิทยาการ เช่น การวิจัยคลินิก การพยาบาล สังคมศาสตร์
2. ควรมีคณะที่ปรึกษาด้านการวิจัยหรือที่เล็งเห็นเรื่องต่างๆประจำสถาบันราชประชาสมาสัยเพื่อให้คำปรึกษาและแนะนำ หรือช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล
3. ควรมีการสนับสนุนนักวิจัยรุ่นใหม่ให้ชัดเจนรวมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน โดยใช้เกณฑ์การประเมินโครงการวิจัยที่เหมาะสมกับนักวิจัยรุ่นใหม่
4. ควรหาแนวทางให้บุคลากรได้มีเวลาสำหรับการทำวิจัยอย่างเหมาะสม ไม่เพิ่มภาระงานอื่น ๆ เช่น งดการเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงานในกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน งานบริหาร เพื่อให้ผู้ทำวิจัยมีผลงานวิจัยอย่างจริงจัง เช่น ให้เวลาสัปดาห์ละ 1 วันสำหรับการทำวิจัย ในการค้นคว้าเอกสาร พบที่ปรึกษา เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นต้น ขณะเดียวกันก็ต้องส่งเสริมสนับสนุนและผลักดันให้ผู้มีผลงานวิจัยใช้เวลาเผยแพร่ผลงานวิจัยในหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การประชุมวิชาการของสถาบันราชประชาสมาสัย การประชุมวิชาการของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข และการประชุมวิชาการต่าง ๆ ในระดับชาติ
5. หน่วยงานควรให้คุณค่ากับการทำวิจัยของบุคลากรในหน่วยงาน เช่น สนับสนุนให้เผยแพร่ผลการวิจัย นำผลงานวิจัยไปขอเลื่อนระดับหรือเป็นผลงานพิจารณาความดี

ความชอบ มีระบบการคิดเวลาทำวิจัยให้เป็นภาระงานงานหนึ่งเช่นเดียวกับการคิดชั่วโมงการให้บริการกับผู้ป่วย

6. ควรกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานสำหรับผู้วิจัยระดับบุคคล และระดับกลุ่มในจำนวนที่เหมาะสมและไม่สูงเกินไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติงาน มีดังนี้

1. บรรยากาศในการวิจัยที่สำคัญ ได้แก่ ควรมีกลุ่มบุคคลที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ มาให้คำปรึกษาแก่นักวิจัยรุ่นใหม่ ๆ มีชมรมนักวิจัย มีกลุ่มบุคคลเฉพาะที่รับผิดชอบงานวิจัย มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการทางการวิจัยระหว่างกลุ่มงานอย่างสม่ำเสมอ มีกลุ่มบุคคลที่มีความพร้อมที่จะช่วยวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลหรือให้สาระสำคัญในการวิจัยได้ และมีการประสานงานและให้ความร่วมมือในระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เป็นไปด้วยดี

2. สร้างประสบการณ์ในการวิจัย เพื่อให้บุคลากรทำงานวิจัยมากขึ้น ควรส่งเสริมการทำวิจัยเป็นคณะมากกว่าทำวิจัยคนเดียว โดยมีโครงการวิจัยที่ประกอบด้วยโครงการย่อย ๆ โดยทีมวิจัยภายในและภายนอก และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในการทำวิจัยและเป็นการวิจัยที่มีประโยชน์ในวงกว้าง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป มีดังต่อไปนี้

1. ควรมีการวิจัยการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยในลักษณะเช่นนี้ แต่จะต้องมีความเข้มแข็งของเนื้อหาในเรื่องระเบียบวิธีการวิจัย แผนการดำเนินงาน ได้แก่ อบรมเชิงวิชาการเรื่องระเบียบวิธีการวิจัย 1 สัปดาห์ แล้วให้ผู้เข้ารับการอบรมเขียนโครงร่างการวิจัย ปัญหาที่ตนเองสนใจและเป็นปัญหาของกลุ่มงานคนละ 1 เรื่อง โดยใช้เวลาในการเขียนโครงร่างการวิจัย 2 สัปดาห์ ในสัปดาห์ที่ 4 ในมีการอบรมเชิงวิชาการเรื่องระเบียบวิธีวิจัยต่อในเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล การเขียนรายงานการวิจัย หลังจากนั้นการเขียนรายงานการวิจัยฉบับย่อสำหรับลงวารสาร หลังจากนั้นควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการวิจัยเป็นระยะ ๆ ทุก 2 สัปดาห์ โดยให้มีพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาทางด้านการวิจัย 1 คนต่อผู้เข้ารับการอบรม 3 – 4 คน และมีระยะเวลาดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยอย่างน้อย 6 เดือน จึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ทางด้านการวิจัยอย่างแท้จริง และมีการติดตามและประเมินผลทุกปีว่าผู้ที่ผ่านการฝึกปฏิบัติการได้มีการทำงานวิจัยต่อไปหรือไม่อย่างไร

2. ควรมีการนำกระบวนการและวิธีการวิจัยแบบนี้ไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะกระบวนการรวมพลังสร้างสรรค์

(A-I-C) เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในการพัฒนา และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ซึ่งจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมมองการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน และเป็นการแก้ปัญหาอย่างมีระบบตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การปฏิบัติ และสังเกต และการประเมินผลการปฏิบัติ โดยเฉพาะการพัฒนาองค์การที่มีกลุ่มงานต่างๆ เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหาในหน่วยงานร่วมกัน

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมซึ่งทำการศึกษาวิจัยบนพื้นฐาน สภาพการณ์จริง โดยไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำการวิจัย ทำให้การวิจัยครั้งนี้พบข้อจำกัดดังนี้

1. กระบวนการดำเนินการวิจัยของหน่วยงานมีแนวทางการดำเนินที่เข้มงวดและต้องผ่านการพิจารณาที่เข้มงวดมาก และมีการดำเนินงานที่เน้นการวิจัยเชิงวิชาการ (Academic research) มีเกณฑ์การประเมินที่มีมาตรฐานสูง ทำให้การส่งเสริมความสามารถในการวิจัยบางขั้นตอนหรือบางเรื่องไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้
2. การส่งเสริมความสามารถในการวิจัยตรงกับช่วงเวลาของการประเมินเพื่อเลื่อนระดับ (พยาบาลวิชาชีพ 8) อย่างเร่งด่วน เดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2548 ส่งผลกระทบต่อผู้ร่วมวิจัยส่วนใหญ่ (10 คน) ต้องเร่งทำเอกสารทางวิชาการประกอบการขอรับการประเมิน ทำให้การส่งเสริมความสามารถในการวิจัยบางขั้นตอนหรือบางเรื่องต้องลดลงไม่เป็นไปตามที่วางไว้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมโรคติดต่อ. (2532). 15 ปี กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี : กฎกระทรวง. (2545). กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2545.
- กฎกระทรวง. (2545). กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2545 ว่าด้วยกลุ่มภารกิจ.
- โกวิท คัมภีรภาพ. (2546,มกราคม – เมษายน). กว่าจะมาเป็น สถาบันราชประชาสมาสัย ยุคใหม่ วารสารสถาบันราชประชาสมาสัย. 1(1) : 35–38.
- จรัส สุวรรณเวลา; และคนอื่นๆ. (2534). บนเส้นทางสู่มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาย โพธิ์สิตา.(2547). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ชมชื่น สมประเสริฐ. (2542). รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานของพยาบาล. ปรินญานิพนธ์. วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โชคดี จันทวงศ์. (2542,สิงหาคม – พฤศจิกายน). แนวคิดในการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาองค์การ : ศึกษากรณี ธ.ก.ส. วารสาร ธ.ก.ส. 22(2) : 107-128.
- นพรัตน์ ชูชาติวรรณกุล. (2538). สมรรถภาพนักวิจัยของครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2526 และ 2527. ปรินญานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การวัดผลทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจา ยอดดำเนิน-แอ๊ดติงส์; บุปผา ศิริวิทย์; และวาทีณี บุญชะลิกษ์. (2533). การศึกษาเชิงคุณภาพ : เทคนิคการวิจัยภาคสนาม. พิมพ์ครั้งที่2. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พรเพ็ญ ปฏิสัมพันธ์. (2532). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลทางการศึกษา). กรุงเทพฯ. : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พจน์ สะเพียรชัย. (2537,สิงหาคม) . ลู่ทางวิจัย สู่ความเป็นเลิศและสากล วารสารพฤติกรรม
ศาสตร์. 1(1) : 22 – 52.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543) วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8.

กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พระราชกิจฎีกา โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ
ปรับปรุงกระทรวงทบวง กรม พ.ศ. 2545.

ราชประชาสมาสัย. (2525). ราชประชาสมาสัยสาร ฉบับพิเศษ พุทธศักราช 2525.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

วาสนา ประवालพฤษ. (2538). นักวางแผนการวิจัยปฏิบัติการ กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ.

สจิวรรณ ทรรพสุ. (2540). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยทางด้านการศึกษาของอาจารย์ใน
สถาบันราชภัฏ เขตกรุงเทพฯ. ปรินุญานิพนธ์การศึกษาดุขฎิบัณทิต (การอดุมศึกษา).

กรุงเทพฯ : บัณทิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ศุภโชค ชุนอิว. (2544, มีนาคม) . การพัฒนาองค์การ วารสารรัฐสภาสาร. 49(3) : 29–42.

———. (2545, กันยายน) . . การพัฒนาองค์การ วารสารพัฒนาชุมชน. 41(9) : 25–30.

สถาบันราชประชาสมาสัย. (2546). เอกสารประกอบการจัดทำรายงานการควบคุมภายในของ
สถาบันราชประชาสมาสัย. หน้า 8 – 10 : สถาบันราชประชาสมาสัย สมุทรปราการ .

สุภางค จันทวานิช. (2543). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุภัทรา เอื้อวงศ์. (2538). ศึกษาวัฒนธรรมองค์การในสถาบันการศึกษา : กรณีศึกษาเฉพาะ
สถาบันการศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุขฎิบัณทิต (การวิจัยและพัฒนา).

กรุงเทพฯ : บัณทิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สมใจ จิตพิทักษ์. (2532). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลิิดภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ. ปรินุญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ : บัณทิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สินีนาด รัตนมณี. (2538). การศึกษาบรรยากาศองค์การวิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคใต้

กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). สงขลา
: บัณทิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร.

อรทัย ชื่นมณุษย์. (2519). จิตวิทยาสังคมขั้นสูง. กรุงเทพฯ : สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.

- อรพินทร์ ชุชม ; อัจฉรา สุขารมย์ และ วิลาสลักษณ์ ชวัลลสี. (2542). การพัฒนาแบบวัดแรงจูงใจภายใน. รายงานการวิจัยฉบับที่ 20. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพินทร์ สฟโซคชัย.(2537). คู่มือการจัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นในการพัฒนาหมู่บ้าน : การพัฒนาหมู่บ้านโดยพลังประชาชน. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการพัฒนาประเทศไทย.
- อรพินทร์ สฟโซคชัย.(2538). การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน. รายงานประกอบการประชุมเล่ม 4 ระหว่างวันที่ 9-10 ธันวาคม 2538 โรงแรมแอมบาสเดอร์ซิตี้ จอมเทียน จังหวัดชลบุรี.
- อรุณ รักรธรรม. (2544). การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในองค์กร เอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 19. หน้า 670 – 740. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Allport, G.W. Attitude. (1967) In M. Fishbein.(Ed) , *"Attitude Theory and measurement."* New York : John Wiley & Sons, p.3-13.
- Barton, Thomas; Borrini – Feyerabend; Grazia, de Sherbining; Alex & Warren, Patizo. (1997). *Our People, Our Resources :Supporting Rural Communities in Participatory Action Research on Population Dynamics and the Local Environment.* (online) Available : [http : // www.iuen.org/themes/spg/opor/opor_3-2.html](http://www.iuen.org/themes/spg/opor/opor_3-2.html).
- Bailey, J.G. (1994, May). "Influences on researchers' commitment" *Higher Education Management.* 6(2) : 163-177.
- Betz, N. E. (1986, January). Research Training in Counseling Psychology : Have we addressed the real issues?. In *The Counseling Psychologist.* 14(1) : 107 – 113.
- Deci, E.L & R.M. Ryan. (1989, January). Self – Determination in a work Organization *Journal of Applied Psychology.* 74(1) : 580 – 590.
- Fishbein , M., & Ajzen, I. (1975) *Belief , attitude , and intention and behavior : An introduction to theory and research .* Reading , Massachusett : Addison – Wesley.

- Gibson; et al. (1982). *Organizations : Behavior , Structure Process*. 4th ed. Plano , Texas : Publication , Inc.
- Grundy, Shirley. (1988) Three models of action research. *Action Research Reader*. Edited by Kemmis, Stephen and McTaggart. 3rd ed. pp. 353 – 364. Victoria : Deakin University.
- Hackman, J.R. & Oldman, G.R. (1980). *Work Redesign*. Massachusetts : Addison – Wesley.
- Hughes, Iran.(1996) How to Keep a Research Diary. *Action Research Electronic Reader*. Edited by Hughes, Iran (Online) Available : <http://casino.cchs.usyd.edu.au/arow/readerer/diary.htm>.
- Hughes, Iran. (1997). Introduction. *Action Research Electronic Reader*. Edited by Hughes, Iran (Online) Available : <http://casino.cchs.usyd.edu.au/arow/readerer/diary.htm>.
- Kasten, K.L. (1984, May). Tenure and merit pay as rewards for research, Teaching and service at a research university. *Journal of Higher Education*. 55(4) : 500-514.
- Katz, D. & Kahn, R.L. (1975). *The social psychology of organizations*. New York : Wiley.
- Kemmis, Stephen & McTaggart, Robin. (1988). *The Action Research Planner*. 3rd ed. Victoria : Deakin University.
- LeCompte, M.D. & Schensul, J.J.(1996b). *Analyzing and Interpreting Ethnographic Data*. (Ethnographers Toolkit Vol.5). Walnut Creek, CA ; Altamira Press.
- Luthans. (1992) *Organizational Behavior*. 6th ed. New York : McGraw – Hill.
- McTaggart, Robin. (1991, January) Principle for Participatory Action Research. *Adult Education Quarterly*. 41(3) : 168 – 187.

- Mils, M.; et al. (1969). The Consequences of Survey Feedback : Theory and Evaluation. *The Planning of Change*. 2nd ed. New York : Holt , Rinehart & Winton. p. 466.
- Millward, Lynne J. (2000). Focus groups. *Research Methods in Psychology*. Edited by Breakwell, Glynis M., Hammond , Seab and Fife – Schaw, Chirs. 2nd ed. London : Sage.
- Phillips, J.C., & Russell, R. K. (1994,october). Research Self-Efficacy, The Research Training Environment, and Research Productivity Among Graduate Students In *Counseling Phychology*. The Counseling Phychologist, 28(4) : 628-641.
- Romeo, Geoff. (1995). *What is Action Research*. (online) Available : <http://www.personal.monash.edu.au/>
- Steer,R.M. & Porter, L.W. (1991). *Motivation and Work Behavior*. 5th ed. New York : McGrew-Hill.
- Sohng, Sung Sillee. (1995). *Participatory Research and Comment Organizing*. (online) Available : <http://www.interweb-tech.com/nsmnet/docs/sohng.htm>.
- Tang, T Li-Ping & Chamberliain, M. (1997, May). Attitude toward research and teaching. *Journal of Higher Education*. 68(2) : 212-227.
- Taylor. et al. (1984). The A Behavior and Faculty Research Productivity : What are the Mechanisms?" In *Organizational Behavior and Human Performance*. (34) : 402-418.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัว
- ความสามารถในการวิจัย
- เจตคติต่อการทำวิจัย
- แรงจูงใจภายใน

สถาบันราชประชาสมาสัย

วันที่

เดือน

พ.ศ. 2547

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน พยาบาลวิชาชีพทุกท่าน

ข้าพเจ้า นางสาวเพ็ญศรี กองสัมฤทธิ์ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการ
วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มีความสนใจศึกษารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ สถาบัน
ราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม
ความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ

จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามที่แนบมาท้ายนี้ คำตอบของ
ท่านมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริม
ความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความร่วมมือ

ขอแสดงความนับถือ

เพ็ญศรี กองสัมฤทธิ์

แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัว

1. ชื่อ.....นามสกุล.....
2. ระดับการศึกษาสูงสุด.....
3. อายุ.....ปี
4. ลักษณะงานที่รับผิดชอบ.....
5. การอบรมความรู้เกี่ยวกับการวิจัย.....ครั้ง เรื่อง
 - 5.1.....จำนวน.....วัน
 - 5.2.....จำนวน.....วัน
 - 5.3.....จำนวน.....วัน
 - 5.4.....จำนวน.....วัน
6. ประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจัย
 - 6.1 หัวหน้าโครงการวิจัย.....เรื่อง
 - 6.2 ผู้ร่วมโครงการวิจัย.....เรื่อง
 - 6.3 มีส่วนร่วมและรับผิดชอบเกี่ยวกับการวิจัยด้านใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ☐ การกำหนดปัญหาการวิจัย หรือการเลือกปัญหาการวิจัย
 - ☐ การสร้างเครื่องมือ เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต
 - ☐ การหาคุณภาพเครื่องมือ
 - ☐ การออกแบบการวิจัย
 - ☐ การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - ☐ การวิเคราะห์ข้อมูล แปลผล สรุปผล
 - ☐ การเขียนรายงานการวิจัย
 - 6.4 ความสามารถในการการวิจัยที่เป็นจุดเด่นที่สุด คือ.....
 - 6.5 ความสามารถในการวิจัยที่เป็นจุดอ่อนที่สุด คือ.....
 - 6.6 สิ่งที่ต้องการพัฒนาความสามารถในการวิจัยมากที่สุด คือ.....

แบบสอบถามความสามารถในการวิจัย

โปรดอ่านข้อความที่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าข้อความนี้ตรงกับความสามารถที่ปฏิบัติได้ของท่านตามสภาพที่เป็นจริงมากน้อยเพียงใด โดยกา ✓ ลงในช่องว่างเพียงช่องเดียว

ความสามารถในการวิจัย	ระดับความสามารถที่ปฏิบัติได้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สามารถเลือก ทบทวน วิเคราะห์ และสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	-----	-----	-----	-----	-----
2. สามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาได้	-----	-----	-----	-----	-----
3. สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างชัดเจนรัดกุม เหมาะสม	-----	-----	-----	-----	-----
4. สามารถระบุผลที่คาดว่าจะได้รับได้	-----	-----	-----	-----	-----
5. สามารถระบุตัวแปรที่สำคัญของการวิจัยได้	-----	-----	-----	-----	-----
6. สามารถระบุกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยได้ถูกต้องเหมาะสม	-----	-----	-----	-----	-----
7. สามารถกำหนดกลุ่มตัวอย่างได้	-----	-----	-----	-----	-----
8. สามารถออกแบบการวิจัยได้เหมาะสมกับปัญหา	-----	-----	-----	-----	-----
9. สามารถปรับแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	-----	-----	-----	-----	-----
10. มีความรู้ ความสามารถในการเลือกเครื่องมือการวิจัยต่างๆได้	-----	-----	-----	-----	-----
11. สามารถสร้างและใช้เครื่องมือในการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ	-----	-----	-----	-----	-----
12. มีความรู้และทักษะในการพัฒนาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	-----	-----	-----	-----	-----
13. มีความรู้เกี่ยวกับการหาคุณภาพเครื่องมือ	-----	-----	-----	-----	-----
14. สามารถเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม	-----	-----	-----	-----	-----
15. สามารถวิเคราะห์ แปลผล วิเคราะห์ผลการวิจัยได้อย่างมีเหตุผล	-----	-----	-----	-----	-----
16. สามารถแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง	-----	-----	-----	-----	-----

ความสามารถในการวิจัย	ระดับความสามารถที่ปฏิบัติได้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
17. สามารถเขียนรายงานการวิจัยได้ตามระเบียบสากล					
18. สามารถเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ได้					
19. สามารถเสนอแนะจุดเด่นและจุดอ่อนของการวิจัย และเสนอแนวทางใหม่ๆในการวิจัยต่อไปได้					
20. สามารถเขียนโครงร่างการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางใน การดำเนินงานได้					

แบบสอบถามเจตคติต่อการวิจัย

คำชี้แจง

โปรดอ่านข้อความที่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าข้อความนี้ตรงกับความรู้สึกของท่านตามสภาพที่เป็นจริงของท่านมากน้อยเพียงใด โดยกา ✓ ลงในช่องเพียงช่องเดียว

เจตคติต่อการวิจัย	ระดับความรู้สึก				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การทำวิจัยไม่ใช่สิ่งที่จำเป็น เพราะมีงานประจำมากอยู่แล้ว					
2. กระบวนการทำวิจัย แม้จะเป็นสิ่งที่ดีแต่ก็มีความยุ่งยากและเสียเวลา					
3. การทำวิจัยแม้จะเป็นสิ่งที่ดี แต่ก็ทำให้เสียเวลาโดยไม่จำเป็น					
4. การที่จะต้องทำวิจัย ทำให้เสียเวลายิบประมาณ และกำลังคนมากกว่าผลงานวิจัยที่จะได้รับ					
5. ขั้นตอนในการทำวิจัย แม้จะยุ่งยากซับซ้อนแต่ก็ได้ผลคุ้มค่าเมื่อเทียบกับความยุ่งยากซับซ้อน					
6. ข้าพเจ้าชอบการทำวิจัย					
7. ข้าพเจ้ายินดีที่ได้มีโอกาสได้ร่วมทำวิจัย					
8. ข้าพเจ้าพอใจที่ได้ทำงานวิจัย					
9. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่วิตกกังวลเมื่อต้องร่วมทำวิจัยกับผู้อื่น					
10. ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะรู้สึกว่าการวิจัยเป็นเรื่องที่ยากแต่ข้าพเจ้าก็พยายามทำวิจัย					
11. ข้าพเจ้าเลือกที่จะทำงานวิจัยพร้อมกับงานประจำ					
12. ข้าพเจ้าทราบว่าการทำงานวิจัยมีประโยชน์แต่ยังไม่มีโอกาสทำ					
13. ถึงแม้ว่ามีงานประจำมากข้าพเจ้าก็ทำงานวิจัยไปด้วย					

แบบสอบถามแรงจูงใจภายใน

คำชี้แจง

โปรดอ่านข้อความที่ให้ไว้ทีละข้อ แล้วพิจารณาว่าข้อความนี้ตรงกับความรู้สึก ความคิด และ
 สิ่งจูงใจในการทำงานของท่านตามสภาพที่เป็นจริงมากน้อยเพียงใด โดยกา ✓ ลงในช่องว่างเพียงช่องเดียว

แรงจูงใจภายใน	ระดับความรู้สึก ความคิด สิ่งจูงใจในการทำงาน				
	จริง	ค่อนข้าง จริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง
1. การได้ทำในสิ่งที่ข้าพเจ้าสนใจไม่สำคัญเท่ากับการได้ทำสิ่งที่ผู้บังคับบัญชาต้องการ					
2. ความรู้สึกที่ประสบความสำเร็จจากการทำงานมีคุณค่าต่อข้าพเจ้ามากกว่าการได้รับรางวัลเกียรติยศ					
3. ข้าพเจ้าต้องการการทำงานที่ง่ายมากกว่างานที่ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่					
4. ข้าพเจ้าชอบงานที่ยากเพราะว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ					
5. ข้าพเจ้าพอใจในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน					
6. ข้าพเจ้าชอบทำงานที่แปลกใหม่อยู่เสมอ					
7. ข้าพเจ้าอยากเรียนรู้งานในหน้าที่อย่างเต็มที่					
8. ข้าพเจ้าจำเป็นต้องตรวจสอบกับเพื่อนหรือผู้บังคับบัญชาเพื่อทราบว่าการถูกหรือไม่					
9. ข้าพเจ้าต้องการงานที่ให้โอกาสเพิ่มพูนความรู้หรือทักษะ					
10. ในการทำงานข้าพเจ้าทำงานเพื่อให้ผ่านพ้นไปวัน ๆ หนึ่ง					
11. โดยปกติข้าพเจ้าไม่มีการวางแผนอะไรเพราะว่าเป็นการยากสำหรับข้าพเจ้าที่จะทำตามแผนนั้น					
12. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการทำงานให้ได้ดีจะปราศจากความหมายถ้าไม่มีใครชื่นชมยกย่อง					
13. ข้าพเจ้าขาดความมั่นใจในตนเองถ้าสิ่งนั้นไม่ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง					

แรงจูงใจภายใน	ระดับความรู้สึก ความคิด สิ่งจูงใจในการทำงาน				
	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
14. ข้าพเจ้าวางแผนการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง					
15. ข้าพเจ้าชอบงานที่ไม่ต้องใช้ความพยายามมากนัก					
16. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกพอใจมากหากข้าพเจ้าเป็นคนตัดสินใจเริ่มทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง					
17. งานที่ข้าพเจ้าพอใจจะทำอย่างยั่งยืนคืองานที่ข้าพเจ้าได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่					
18. ข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้นที่จะทำสิ่งต่าง ๆ					
19. ความอยากรู้อยากเห็นเป็นตัวกระตุ้นในสิ่งที่ข้าพเจ้าทำส่วนใหญ่					
20. ข้าพเจ้าต้องการค้นหาว่าจริง ๆ แล้วข้าพเจ้าทำงานได้ดีเพียงใด					
21. ข้าพเจ้ามักมีข้อสงสัยอยากรู้อะไรต่อสิ่งที่ข้าพเจ้าได้ยิน เห็น หรืออ่านอยู่เสมอ					
22. เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานข้าพเจ้ามักจะเริ่มทำทันที					
23. ข้าพเจ้าผลิตเฟลีนและจดจ่อในการค้นหาสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการรู้					
24. บางครั้งข้าพเจ้าสนุกกับการทำงานจนกระทั่งลืมเวลา					
25. ข้าพเจ้าชอบเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสนใจ					
26. ข้าพเจ้าชอบทำงานที่ง่าย ๆ					
27. ข้าพเจ้าต้องการทำงานที่ข้าพเจ้านั้นใจว่าจะทำสำเร็จมากกว่าที่ท้าทายความสามารถ					
28. ข้าพเจ้าชอบทำงานด้วยความคิดของตัวเอง					
29. ตราบเท่าที่ข้าพเจ้ายังสนุกกับการทำงานข้าพเจ้าไม่คำนึงถึงรายได้หรือรางวัล					
30. ข้าพเจ้าพอใจมากที่จะเสาะแสวงหาคำตอบในสิ่งที่ข้าพเจ้าไม่รู้ถึงแม้จะใช้เวลานาน					

แรงจูงใจภายใน	ระดับความรู้สึก ความคิด สิ่งจูงใจในการทำงาน				
	จริง	ค่อนข้างจริง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
31. ในการทำงานข้าพเจ้ามักคิดถึงเรื่องการเลื่อนขั้นหรือรางวัลเป็นสิ่งสำคัญ					
32. ข้าพเจ้าจะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่เจ้านายต้องการเท่านั้น					
33. ข้าพเจ้าพอใจที่มีคนตั้งเป้าหมายหรือกำหนดวิธีการทำให้					

ภาคผนวก ข
คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ตาราง 3 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามความสามารถในการวิจัย

ความสามารถในการวิจัย	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1. สามารถเลือก ทบทวน วิเคราะห์ และสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	.54
2. สามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาได้	.75
3. สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างชัดเจนรัดกุมเหมาะสม	.73
4. สามารถระบุผลที่คาดว่าจะได้รับได้	.68
5. สามารถระบุตัวแปรที่สำคัญของการวิจัยได้	.78
6. สามารถระบุกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยได้ถูกต้องเหมาะสม	.80
7. สามารถกำหนดกลุ่มตัวอย่างได้	.74
8. สามารถออกแบบการวิจัยได้เหมาะสมกับปัญหา	.75
9. สามารถปรับแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	.76
10. มีความรู้ ความสามารถในการเลือกเครื่องมือการวิจัยต่างๆได้	.76
11. สามารถสร้างและใช้เครื่องมือในการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ	.73
12. มีความรู้และทักษะในการพัฒนาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	.69
13. มีความรู้เกี่ยวกับการหาคุณภาพเครื่องมือ	.64
14. สามารถเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม	.51
15. สามารถวิเคราะห์ แปลผล วิเคราะห์ผลการวิจัยได้อย่างมีเหตุผล	.76
16. สามารถแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง	.77
17. สามารถเขียนรายงานการวิจัยได้ตามระเบียบสากล	.64
18. สามารถเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ได้	.80
19. สามารถเสนอแนะจุดเด่นและจุดอ่อนของการวิจัย และเสนอแนวทางใหม่ๆในการวิจัยต่อไปได้	.61
20. สามารถเขียนโครงการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานได้	.68

ค่าความเชื่อมั่น = .95

ตาราง 4 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามเจตคติต่อการวิจัย

เจตคติต่อการวิจัย	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1. การทำวิจัยไม่ใช่สิ่งที่จำเป็น เพราะมีงานประจำมากอยู่แล้ว	.73
2. กระบวนการทำวิจัย แม้จะเป็นสิ่งที่ดีแต่ก็มีความยุ่งยากและเสียเวลา	.64
3. การทำวิจัยแม้จะเป็นสิ่งที่ดี แต่ก็ทำให้เสียเวลาโดยไม่จำเป็น	.81
4. การที่จะต้องทำวิจัย ทำให้เสียเวลา งบประมาณ และกำลังคน มากกว่าผลงานวิจัยที่จะได้รับ	.52
5. ขั้นตอนในการทำวิจัย แม้จะยุ่งยากซับซ้อนแต่ก็ได้ผลคุ้มค่าเมื่อ เทียบกับความยุ่งยากซับซ้อน	.47
6. ข้าพเจ้าชอบการทำวิจัย	.79
7. ข้าพเจ้ายินดีที่ได้มีโอกาสได้ร่วมทำวิจัย	.85
8. ข้าพเจ้าพอใจที่ได้ทำงานวิจัย	.83
9. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่วิตกกังวลเมื่อต้องร่วมทำวิจัยกับผู้อื่น	.86
10. ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะรู้สึกว่าการวิจัยเป็นเรื่องที่ยากแต่ข้าพเจ้า ก็พยายามทำวิจัย	.88
11. ข้าพเจ้าเลือกที่จะทำงานวิจัยพร้อมกับงานประจำ	.86
12. ถึงแม้ว่ามีงานประจำมากข้าพเจ้าก็ทำงานวิจัยไปด้วย	.50
ค่าความเชื่อมั่น = .94	

ตาราง 5 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามแรงจูงใจในการวิจัย

แรงจูงใจในการวิจัย	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1. การได้ทำในสิ่งที่ข้าพเจ้าสนใจไม่สำคัญเท่ากับการได้ทำสิ่งที่ผู้บังคับบัญชาต้องการ	.24
2. ความรู้สึกที่ประสบความสำเร็จจากการทำงานมีคุณค่าต่อข้าพเจ้ามากกว่าการได้รับรางวัลเกียรติยศ	.32
3. ข้าพเจ้าต้องการทำงานที่ง่ายมากกว่างานที่ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่	.26
4. ข้าพเจ้าชอบงานที่ยากเพราะว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ	.67
5. ข้าพเจ้าพอใจในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน	.77
6. ข้าพเจ้าชอบทำงานที่แปลกใหม่อยู่เสมอ	.74
7. ข้าพเจ้าอยากเรียนรู้งานในหน้าที่อย่างเต็มที่	.54
8. ข้าพเจ้าจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบกับเพื่อนหรือผู้บังคับบัญชาเพื่อทราบว่าการถูกหรือไม่	.23
9. ข้าพเจ้าต้องการงานที่ให้โอกาสเพิ่มพูนความรู้หรือทักษะ	.67
10. ในการทำงานข้าพเจ้าทำงานเพื่อให้ผ่านพ้นไปวัน ๆ หนึ่ง	.74
11. โดยปกติข้าพเจ้าไม่มีการวางแผนอะไรเพราะว่าเป็นการยากสำหรับข้าพเจ้าที่จะทำตามแผนนั้น	.48
12. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการงานให้ได้ดีจะปราศจากความหมายถ้าไม่มีใครชื่นชมยกย่อง	.26
13. ข้าพเจ้าขาดความมั่นใจในตนเองถ้าสิ่งนั้นไม่ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง	.37
14. ข้าพเจ้าวางแผนการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง	.51
15. ข้าพเจ้าชอบงานที่ไม่ต้องใช้ความพยายามมากนัก	.60
16. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกพอใจมากหากข้าพเจ้าเป็นคนตัดสินใจริเริ่มทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง	.49
17. งานที่ข้าพเจ้าพอใจจะทำอย่างยั่งยืนคืองานที่ข้าพเจ้าได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่	.35
18. ข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้นที่จะทำสิ่งต่าง ๆ	.62

ตาราง 5 (ต่อ)

แรงจูงใจในการวิจัย	ค่าอำนาจจำแนก (r)
19. ความอยากรู้อยากเห็นเป็นตัวกระตุ้นในสิ่งที่ ข้าพเจ้าทำส่วนใหญ่	.72
20. ข้าพเจ้าต้องการค้นหาว่าจริง ๆ แล้วข้าพเจ้าทำงาน ได้ดีเพียงใด	.73
21. ข้าพเจ้ามักมีข้อสงสัยอยากรู้ต่อสิ่งที่ข้าพเจ้าได้ยิน เห็น หรืออ่านอยู่เสมอ	.68
22. เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานข้าพเจ้ามักจะเริ่มทำทันที	.57
23. ข้าพเจ้าเพลิดเพลินและจดจ่อในการค้นหาสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการรู้	.67
24. บางครั้งข้าพเจ้าสนุกกับการทำงานจนกระทั่งลืมเวลา	.60
25. ข้าพเจ้าชอบเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสนใจ	.70
26. ข้าพเจ้าชอบทำงานที่ง่าย ๆ	.38
27. ข้าพเจ้าต้องการทำงานที่ข้าพเจ้ามั่นใจว่าจะทำสำเร็จ มากกว่าที่ท้าทายความสามารถ	.42
28. ข้าพเจ้าชอบทำงานด้วยความคิดของตัวเอง	.73
29. คราบเก่าที่ข้าพเจ้ายังสนุกกับการทำงาน ข้าพเจ้าไม่คำนึงถึงรายได้หรือรางวัล	.50
30. ข้าพเจ้าพอใจมากที่จะเสาะแสวงหาคำตอบในสิ่งที่ ข้าพเจ้าไม่รู้ถึงแม้จะใช้เวลานาน	.69
31. ในการทำงานข้าพเจ้ามักคิดถึงเรื่องการเลื่อนขั้น หรือรางวัลเป็นสิ่งสำคัญ	.65
32. ข้าพเจ้าจะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่เจ้านายต้องการเท่านั้น	.68
33. ข้าพเจ้าพอใจที่มีคนตั้งเป้าหมายหรือกำหนดวิธีการทำไว้ให้	.44
ค่าความเชื่อมั่น = .94	

ภาคผนวก ค
แนวทางการวิเคราะห์
ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์

แนวทางการวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์
ของพยาบาลวิชาชีพ สถาบันราชประชาสมาสัย
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ของ

เพ็ญศรี กองสัมฤทธิ์

เวลา 6 ชั่วโมง

ชื่อเรื่อง	การวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์
เนื้อหา	1. วิเคราะห์ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Appreciation : A) 1.1 การทบทวนการทำวิจัยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน (A1) 1.2 ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์. (A2) 2. วิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย (Influence : I) 2.1 การคิดประเด็นที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ (I1) 2.2 การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นต่างๆ (I2) และการกำหนดระยะเวลาในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ 3. วิเคราะห์แผนการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย
วัตถุประสงค์	1. เพื่อศึกษาความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพในอดีตที่ผ่านมา 2. เพื่อศึกษาสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพในปัจจุบัน 3. เพื่อศึกษาสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพที่พึงประสงค์ในอนาคต. 4. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย 5. เพื่อศึกษาแนวทางในจัดทำแผนการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย
กิจกรรม	1. อภิปราย ชักถาม แสดงความคิดเห็น วิพากษ์ และวิจารณ์ 2. นำเสนอผลงาน
อุปกรณ์ / สื่อ	1. การดาษสีขาวขนาด 8 นิ้ว x 11 นิ้ว หรือ เอ 4 2. กระดาษโปสเตอร์ขนาด 32 นิ้ว x 48 นิ้ว 3. ปากกา Marker สีต่าง ๆ เช่น แดง น้ำเงิน ดำ 4. เทปกระดาษสำหรับติดแผ่นโปสเตอร์และกาว
การวัดและประเมินผล	1. การสังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมวิจัย 2. การนำเสนอผลงาน 2.1 ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ 2.2 ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย 2.3 แผนปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย
ผู้ร่วมวิจัย	1. ผู้วิจัย 1 คน 2. ผู้ช่วยวิจัย 2 คน 3. พยาบาลวิชาชีพ 30 คน

แผนการจัดกิจกรรม

เนื้อหา/สาระ	กิจกรรม	สื่อ
การสร้างความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 1. การทบทวนความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพในอดีตจนถึงปัจจุบัน	- ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัย - ขอให้พยาบาลวิชาชีพพามาในที่ประชุมเล่าถึงลักษณะปัญหา อุปสรรค และการทำวิจัยในอดีตที่ผ่านมาว่าแต่ก่อน สรปส. ของเรามีการทำวิจัยอย่างไร การเล่าเรื่องในอดีตนี้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ทบทวนและวิเคราะห์ภาพของการทำงานวิจัยต่าง ๆ ที่ผ่านมา ใช้เวลาประมาณ 10 – 15 นาที และผู้วิจัยคนอื่น ๆ อาจเพิ่มเติมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการแสดงความคิดเห็น และจะเป็นการเพิ่มเติมข้อมูลให้ครบถ้วน - ให้ผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนคิดถึงความสามารถในการทำวิจัยในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไรแล้ววาดภาพลงบนแผ่นกระดาษขนาด 8 นิ้ว x 11 นิ้ว โดยวาดภาพจากมุมมองของตนเองเป็นความคิดเห็นที่มาจากส่วนตัวคนละ 1 ภาพ (ใช้เวลา 10 – 15 นาที) - แบ่งผู้ร่วมวิจัยออกเป็น 3 กลุ่ม โดยมอบภารกิจที่ต้องทำในกลุ่มโดยมีกติกาและกิจกรรมดังนี้ - ให้ผู้ร่วมวิจัยในกลุ่มแต่ละคนอธิบายภาพที่ตนเองวาดให้กลุ่มฟังเพื่อเป็นการสื่อความคิดของตนเองให้กลุ่มรับฟัง - ขณะที่ผู้ร่วมวิจัยกำลังอธิบาย ผู้ร่วมวิจัยคนอื่น ๆ จะต้องฟังโดยไม่วิพากษ์วิจารณ์แต่สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ การห้ามวิพากษ์วิจารณ์เป็นการเปิดโอกาสให้สมองได้รับรู้และจดจำข้อมูล ซึ่งทำให้ผู้ร่วมวิจัยอื่น ๆ มีโอกาสเรียนรู้ - เมื่อผู้ร่วมวิจัยในกลุ่มอธิบายครบทุกคนแล้ว ให้สมาชิกของกลุ่มช่วยกันรวมภาพของทุกคนแล้วเขียนให้เป็นภาพรวมของกลุ่ม แล้ววาดภาพลงบนกระดาษโปสเตอร์ให้สมาชิกทุกคนเห็น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการคิด - ตั้งชื่อกลุ่มและเลือกตัวแทนที่จะนำเสนอของกลุ่ม โดยให้อธิบายรายละเอียดของประเด็นต่าง ๆ หมายถึงอะไร ให้ผู้แทนกลุ่มแต่ละกลุ่มนำเสนองานของกลุ่มตนเองและติดโปสเตอร์ไว้บนฝาผนังให้ผู้ร่วมวิจัย	- แผ่นใส - กระดาษ A4 - กระดาษโปสเตอร์ - ปากกา - เทปติดกระดาษ - โปสเตอร์

เนื้อหา/สาระ	กิจกรรม	สื่อ
2. ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์	4.5 ให้ผู้แทนกลุ่มแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของกลุ่ม และติดโปสเตอร์ไว้บนฝาผนังให้ผู้ร่วมวิจัยคนอื่น ๆ มองเห็นได้ และผู้ร่วมวิจัยคนอื่น ๆ อาจเพิ่มเติมหรือซักถามได้ ซึ่งจะเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และจะได้ภาพความสามารถในการวิจัยปัจจุบันซึ่งเป็นภาพรวม 1 ภาพ 1. ให้ผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนจินตนาการถึงความสามารถในการวิจัยที่ต้องการในอนาคต และวาดภาพลงบนกระดาษขนาด 8 นิ้ว x 11 นิ้ว ให้เวลา 10 – 15 นาที - ทำนอยากเห็นภาพของความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพที่พึงประสงค์เป็นอย่างไร - แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยเพื่อให้ได้ภาพของความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์เป็นอย่างไร - บุคคลที่จะทำงานวิจัยให้ได้ดีนั้น จะต้องมิลักษณะอย่างไร ต้องมีความสามารถในการวิจัยในด้านใดบ้าง การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยได้สร้างจินตนาการในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ ในอนาคต เป็นการกระตุ้นให้มองภาพของการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของผู้ที่จะทำวิจัยในแนวทางสร้างสรรค์ และเป็นการวางแผนส่งเสริมความสามารถในการวิจัยเชิงรุก 2. ผู้นำการประชุมทบทวนกฎกติกาในการวาดภาพของกลุ่มใช้วิธีเดียวกับการรวมภาพของกลุ่มในภาพปัจจุบัน ผู้ร่วมวิจัยกลับเข้ากลุ่มเดิม (แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม) แล้วทำภารกิจและกิจกรรมเหมือนข้อ 3 และใช้เวลา 40 นาที แล้วเลือกผู้แทนขึ้นมานำเสนอผลงานกลุ่ม 3. ติดโปสเตอร์ไว้บนกระดานและผู้แทนกลุ่มนำเสนอภาพในอนาคตของกลุ่มสมาชิกอื่น ๆ ตามเพื่อเพิ่มเติมได้ 4. พิจารณาภาพของงานแนวทางส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ของทั้ง 3 กลุ่ม ว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร แล้วให้มีการรวมภาพของทุกกลุ่มเป็นภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ ซึ่งจะเป็นภาพเดียวที่รวบรวมรายละเอียดของทุกภาพในกลุ่มต่าง ๆ ไว้ แล้วแบ่งผู้ร่วมวิจัยออกเป็น 2 กลุ่ม	1. แผ่นใส 2. กระดาษ A4 3. กระดาษโปสเตอร์ 4. ปากกา 5. เทปติดกระดาษ 6. ใบงาน

เนื้อหา/สาระ	กิจกรรม	สื่อ
3. ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย (กิจกรรมเพื่อการพัฒนา)	4.1 กลุ่มแรก คัดเลือกอาสาสมัครให้เป็นมีอวาทภาพที่รวมภาพของทั้ง 3 กลุ่มเป็นภาพรวม 1 ภาพ คือ ภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ 4.2 กลุ่มที่สอง ระดมสมองและแลกเปลี่ยนความรู้ในการคิดวิเคราะห์ในการที่จะเขียนคำขวัญของความสามารถในการวิจัยที่ต้องการ ที่มีความหมายสัมพันธ์กับภาพที่วาดไว้ 5. ถามผู้ร่วมวิจัยมองภาพรวมของแนวทางในส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์มีความเหมาะสมเพียงใด ถ้าต้องการเพิ่มเติมอะไรบ้าง การรวมภาพของทุกกลุ่มเป็นภาพส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ของพยาบาลวิชาชีพ เป็นขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นเพราะผู้เข้าร่วมประชุมจะได้สร้างทิศทางในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพร่วมกัน เพราะภาพนี้จะเป็เป้าหมายและภาพความต้องร่วมกันในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นภาพอันพึงประสงค์ของผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน 6. สรุปภาพทั้งหมดและให้ผู้เข้าร่วมประชุมคิดว่า " ถ้าจะทำให้ภาพงานวิจัยที่ต้องการเป็นจริงตามที่ทุกคนช่วยกันวาดไว้นี้จะทำอะไรบ้าง 1. ผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนคิดว่า "ถ้าจะไปถึงเป้าหมายของภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นภาพในอนาคตจะต้องพัฒนาและส่งเสริมอะไรบ้าง" เพื่อคิดค้นทำกิจกรรมการพัฒนาที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ 2. เขียนประเด็นต่าง ๆ ลงบนแผ่นกระดาษเพื่อเสนอให้กลุ่มพิจารณา และให้ผู้ร่วมวิจัยคิดเป็นส่วนตัวประมาณ 10 – 15 นาที 3. เข้ากลุ่มย่อย (กลุ่มเดิม) โดย 3.1 ให้แต่ละคนเสนอประเด็นที่ควรส่งเสริมหรือพัฒนา โดยให้เหตุผลว่าจำเป็นและมีประโยชน์อย่างไร การแสดงเหตุผลเพื่อจะทำให้กลุ่มสามารถพิจารณาถึงความสำคัญ of ประเด็นที่ควรส่งเสริมหรือพัฒนาได้ 3.2 รวบรวมประเด็นต่าง ๆ ที่กลุ่มเห็นพ้องต้องกันว่ามีเหตุผล แล้วเลือกผู้แทนกลุ่มให้นำเสนอข้อยุติของกลุ่ม	1. แผ่นใส 2. การดาษ A4 3. กระดาษโปสเตอร์ 4. ปากกา 5. เทปติดกระดาษ 6. ใบงาน

เนื้อหา/สาระ	กิจกรรม	สื่อ
4. การสร้างแผนการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย	4. ผู้แทนกลุ่มนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ของกลุ่มที่จะนำไปสู่ภาพของความสามารถในงานวิจัยที่พึงประสงค์ในอนาคต โดยนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มติดไว้บนกระดาน เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยทุกคนจะได้เห็น 5. ในการนำเสนอจะต้องแสดงเหตุผลว่า “ทำไมจึงจำเป็นต้องส่งเสริมหรือพัฒนากิจกรรมดังกล่าว” และ “จะได้ประโยชน์อย่างไร” ซึ่งในช่วงนี้ผู้ร่วมวิจัยสามารถซักถามและวิจารณ์ข้อเสนอต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่มได้ 1. ให้กลุ่มคัดเลือกผู้แทนออกมาเป็นผู้คัดเลือกเป็นผู้คัดเลือกประเด็นต่าง ๆ ของกลุ่มไว้เป็นประเภทต่าง ๆ โดย 1.1 รวมประเด็นสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกันไว้ด้วยกัน 1.2 จัดทำบัญชีกิจกรรมต่าง ๆ ของแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัยทั้งหมด 1.3 ช่วยกันคิดว่ากิจกรรมต่าง ๆ ควรจะจัดกลุ่มรวมกันอย่างไรและกลุ่มของกิจกรรมใดควรส่งเสริมหรือพัฒนาก่อน – หลังตามลำดับ และแต่ละกลุ่มกิจกรรมจะใช้เวลาในการเรียนรู้และฝึกประสบการณ์เท่าไรจึงเหมาะสม 2. ผู้นำการประชุมอาจจะให้ผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่น ๆ แสดงความคิดเห็นหรือวิจารณ์ได้ที่ละคน โดยจะต้องแสดงเหตุผลและความจำเป็น 3. นัดวันที่ เวลา และสถานที่ในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์	1. แผ่นใส 2. การดาษ A4 3. กระดาษโปสเตอร์ 4. ปากกา 5. เทปติดกระดาษ 6. ใบงาน

ภาคผนวก ง
แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ

สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ของ

เพ็ญศรี กองสัมฤทธิ์

แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ

แนวคิด

1. การให้ความรู้ และฝึกประสบการณ์การเรียนรู้ทุกขั้นตอนของการวิจัยส่งผลต่อการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพได้
2. การบรรยายเพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมองในการทำกิจกรรม การได้ศึกษาจากกรณีศึกษาและการฝึกปฏิบัติจากใบงานในแต่ละกิจกรรม จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการวิจัยในทิศทางที่ดีขึ้น
3. การสนับสนุนความเป็นตัวของตัวเอง การให้อิสระในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำวิจัย การช่วยเหลือในการแก้ปัญหา การให้ความสนใจในกิจกรรมที่ทำ การทำกิจกรรมที่ท้าทาย และให้ความรับผิดชอบต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้เกิดแรงจูงใจภายในในการทำวิจัยอย่างยั่งยืน
4. การให้พยาบาลวิชาชีพได้ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ทุกขั้นตอนของการวิจัยจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และมีความมั่นใจในการทำวิจัยยิ่งขึ้น จะส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพได้

วัตถุประสงค์ เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพสามารถทำวิจัยได้

แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของพยาบาลวิชาชีพ มีรูปแบบการส่งเสริม 2 ประการ คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยแก่พยาบาลวิชาชีพ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยพอที่จะสามารถฝึกปฏิบัติได้ และการฝึกประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยให้แก่พยาบาลวิชาชีพ เป็นการฝึกประสบการณ์ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย มีแนวทางในการดำเนินงานดังนี้

1. ความสามารถในการวิจัย ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับ
 - 1.1 การสำรวจปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และการระบุปัญหา
 - 1.2 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.3 ประเภทของงานวิจัย
 - 1.4 ตัวแปรและสมมติฐาน
 - 1.5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.6 การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือการวิจัย
 - 1.7 การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย
 - 1.8 การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล
 - 1.9 การเขียนรายงานวิจัย
 - 1.10 การประเมินรายงานการวิจัย
2. กระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการวิจัย ประกอบด้วย
 - 2.1 การบรรยายเพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย
 - 2.2 การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion)

- 2.3 การระดมสมอง (Brainstroming)
 - 2.4 การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing)
 - 2.5 กรณีศึกษา (Case study)
 - 2.6 การฝึกปฏิบัติ (Exercise)
3. การส่งเสริมแรงจูงใจภายใน ประกอบด้วย
 - 3.1 การสนับสนุนความเป็นตัวของตัวเอง
 - 3.2 การให้อิสระเพิ่มขึ้นในการริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำวิจัย ให้ทางเลือก และช่วยเหลือในการแก้ปัญหา
 - 3.3 ให้ความสนใจในกิจกรรมที่ทำ
 - 3.4 ให้ข้อมูลป้อนกลับทางบวก
 - 3.5 เสนอแนะการทำกิจกรรม
 - 3.6 ให้ทำกิจกรรมที่ทำหาย
 - 3.7 ให้ความรับผิดชอบในการทำกิจกรรมต่าง ๆ
 - 3.8 ให้การชี้แนะเมื่อมีปัญหา
 4. กระบวนการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย ตามวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ของ Kemmis and McTaggart ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้
 - 4.1 การวางแผน (Planing)
 - 4.2 การปฏิบัติ (Acting)
 - 4.3 การสังเกต (Observing)
 - 4.4 การประเมิน (Evaluating)

ซึ่งการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ นั้น ถ้าผลที่ได้ยังไม่เป็นที่พอใจหรือยังต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจะนำไปสู่การวางแผนและปฏิบัติใหม่เป็นวงจรเรื่อย ๆ มีลักษณะเป็นเกลียวสว่าน (Spiral of step) จนมีความถูกต้องและเป็นที่พอใจ

ตัวอย่างแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

ชื่อเรื่อง	มโนทัศน์เกี่ยวกับการวิจัย
เนื้อเรื่อง	1. การหาความรู้ความจริงมาสู่การวิจัย 2. ข้อตกลงของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ 3. ขั้นตอนการวิจัย 4. การเตรียมตัวเป็นนักวิจัย 5. จรรยาบรรณนักวิจัย
จุดประสงค์	1. ให้ตระหนักถึงบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในการทำวิจัย 2. ประยุกต์และนำเสนอขั้นตอนของการวิจัย
ระยะเวลา	3 ชั่วโมง
แนวคิด	การเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการวิจัย ประกอบด้วย 1. ความรู้เชิงประเมินค่า ได้แก่ การบรรยายเพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย เป็นการให้ข้อมูลที่ดีเพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการวิจัย 2. ความรู้สึกของบุคคลต่อการวิจัย ได้แก่ การระดมสมอง การอภิปรายกลุ่ม การให้กรณีศึกษา เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมที่ทำภายใต้บรรยากาศที่ดีในการทำวิจัย 3. ความพร้อมที่จะทำ ได้แก่ การทำกิจกรรมตามใบงานแล้วนำเสนอผลงานเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยได้แสดงออก อันจะทำให้เกิดกำลังใจและความมั่นใจในการทำกิจกรรมตามขั้นตอนต่างๆของระเบียบวิธีการวิจัยนั้น การส่งเสริมแรงจูงใจภายใน ประกอบด้วย 1. การสนับสนุนความเป็นตัวของตัวเอง ให้อิสระในการริเริ่มสร้างสรรค์ในการวิจัย ให้ทางเลือกและช่วยเหลือในการแก้ปัญหาในการวิจัย 2. ให้ความสนใจในกิจกรรมที่ทำ เสนอแนะเมื่อมีปัญหา 3. ให้ทำกิจกรรมที่ท้าทายในใบงานในแต่ละกิจกรรม 4. ให้ความรับผิดชอบในการทำกิจกรรมต่างๆ 5. ให้ข้อมูลป้อนกลับทางบวก
หมายเหตุ	แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดีต่อการวิจัยและการส่งเสริมแรงจูงใจภายในในการทำวิจัยนี้นำไปใช้ในทุกกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรม

เนื้อหา/สาระ	กิจกรรม	สื่อ
1. การหาความรู้ความ จริงมาสู่การวิจัย 2. ข้อตกลงของวิธีการ ทางวิทยาศาสตร์ 3. ขั้นตอนการวิจัย 4. การเตรียมตัวเป็น นักวิจัย 5. จรรยาบรรณ นักวิจัย	1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และการ ฝึกประสบการณ์การทำงานวิจัยในขั้นตอน ต่าง ๆ 2. อภิปราย ชักถาม แสดงความคิดเห็นถึง วิวัฒนาการของวิธีการหาความรู้ความ จริงมาสู่การวิจัย 3. อภิปราย บรรยายถึงข้อตกลงของวิธีการ ทางวิทยาศาสตร์ 4. แบ่งกลุ่มผู้ร่วมวิจัยออกเป็น 3 กลุ่มให้แต่ละ กลุ่มศึกษาเอกสารประกอบหมายเลข 1-3 ตามคำชี้แจงในใบงาน จากนั้นส่ง ตัวแทนออกไปนำเสนอขั้นตอนการวิจัย โดยให้ผู้ร่วมวิจัยอื่น ๆ ร่วมอภิปรายและ แสดงความคิดเห็น 5. ร่วมกันอภิปรายและสรุปขั้นตอนการวิจัย 6. ให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการวิจัย 7. อภิปราย บรรยายถึงลักษณะสำคัญของ นักวิจัยที่ดีประกอบด้วยอะไรบ้าง เช่น ความรู้สึกละอายใจ ความรู้ และการ ตัดสินใจ เป็นต้น 8. ร่วมกันสรุปลักษณะสำคัญของการเป็น นักวิจัยที่ดี 9. ร่วมกันอภิปราย และแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับสิทธิของผู้ถูกวิจัย การเคารพใน ความเป็นบุคคล และการพิทักษ์สิทธิของ ผู้ถูกวิจัย 10. ร่วมสรุปจรรยาบรรณนักวิจัยระหว่าง ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย และวิทยาการ	1. แผ่นใส (การหาความรู้ ความจริงมาสู่การวิจัย) 2. แผ่นใส (ขั้นตอนการ วิจัย) 3. เอกสารหมายเลข 1-3 (รายงานการวิจัยฉบับ ย่อ) 4. ใบงาน 5. แผ่นใส(สรุปขั้นตอน การวิจัย) 6. แผ่นใส (ลักษณะ สำคัญของนักวิจัยที่ดี) 7. แผ่นใส (จรรยาบรรณ นักวิจัย)

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมวิจัย
 - 1.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม
 - 1.2 การปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม
2. การตรวจผลงาน จากการนำเสนอขั้นตอนการวิจัย

เครื่องมือ

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. เอกสารประกอบหมายเลข 1-3 (รายงานการวิจัยฉบับย่อ 3 เรื่อง)
3. เอกสารเสริมความรู้ เรื่อง "มโนทัศน์เกี่ยวกับการวิจัย"

ผู้ที่เกี่ยวข้อง

1. ผู้วิจัย 1 คน
2. วิทยากร 1 คน
3. ผู้ช่วยวิจัย 2 คน
4. พยาบาลวิชาชีพ 12 คน

แบบสังเกตพฤติกรรม

ชื่อ - นามสกุล.....ชื่อเรื่อง.....
 วันที่สังเกต.....เดือน.....พ.ศ 2547
 ผู้สังเกต.....

พฤติกรรมที่สังเกต	เวลา : นาที								
	20	40	60	80	100	120	140	160	180
1. เจียบ									
2. ชักถามในเรื่องที่กำลังให้ความรู้									
3. อภิปราย และแสดงความคิดเห็น									
4. พูดคุยกับกลุ่ม									
5. ทำงานอื่น ๆ									
6.									
7.									

หมายเหตุ ใช้แบบสังเกตนี้ในทุกกิจกรรม

ใบงาน

มโนทัศน์เกี่ยวกับการวิจัย

คำชี้แจง จากรายงานฉบับย่อ ขอให้แต่ละกลุ่มละกลุ่มดำเนินการดังนี้

1. อ่านรายงานฉบับย่อ
2. เขียนขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประกอบด้วยอะไรบ้าง
ส่งตัวแทนเพื่อนำเสนอผลงาน

เอกสารประกอบ

รายงานการวิจัยฉบับย่อ 3 เรื่อง

ภาคผนวก จ
เอกสารเสริมความรู้
ระเบียบวิธีวิจัย สำหรับพยาบาลวิชาชีพ

เอกสารเสริมความรู้

ระเบียบวิธีวิจัย สำหรับพยาบาลวิชาชีพ
สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ของ

เพ็ญศรี กองสัมฤทธิ์

ตัวอย่าง เอกสารเสริมความรู้ เรื่อง มโนทัศน์เกี่ยวกับการวิจัย

มนุษย์ได้เริ่มทำการวิจัยมาเป็นพันๆปีมาแล้ว แต่ยังไม่ได้เรียกว่าเป็นการวิจัยเพราะยังไม่ได้มีการใช้วิธีการศึกษาอย่างมีระบบแบบแผน ไม่มีเครื่องมือทันสมัยมาช่วยเหมือนอย่างปัจจุบัน การศึกษาจะใช้การสังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ การลองผิดลองถูกไปเรื่อยจนได้คำตอบในปัญหาที่สงสัย ไม่มี การจัดบันทึกวิธีการศึกษาไว้เป็นหลักฐาน การถ่ายทอดความรู้เป็นเพียงการบอกเล่าสืบต่อกันมา และจำกัด อยู่ในวงศาความญาติที่ใกล้ชิด จึงทำให้ความรู้ในสมัยก่อนสูญหายไปมาก เนื่องจากไม่มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับคนรุ่นหลัง ซึ่งการศึกษาของคนสมัยก่อนนั้นจะมีความหมายกว้างมาก คือ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาค้นคว้าแบบใด เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ๆหรือให้ได้คำตอบในปัญหาที่สงสัยก็ถือว่าเป็นการวิจัยแล้ว สำหรับการวิจัยในปัจจุบัน ได้ตีกรอบให้แคบเข้าเพื่อเน้นให้เห็นถึงคุณลักษณะของการศึกษาแบบใดว่าเป็นงานวิจัย โดยเฉพาะ ไม่ใช่เป็นการศึกษาเรื่องอะไรก็ได้ จะใช้วิธีการอย่างไรก็ได้ ถือว่าเป็นงานวิจัยทั้งหมด

วิจัย มาจากคำในภาษาบาลีว่า วิจิโย ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของการใช้ปัญญาและทำให้ปัญญาพัฒนาขึ้น

วิจัย แปลง่ายๆว่าเพิน ซึ่งหมายถึงการค้นหา สืบค้นเพื่อเอาสิ่งที่ต้องการให้ได้ การวิจัยจึงเป็นการค้นหา ตรวจสอบ พิสูจน์

ความสำคัญของการวิจัยคือ การค้นหาความจริง ค้นหาสิ่งที่ต้องการ สิ่งที่เป็นประโยชน์ ค้นหาวิธีการที่จะทำให้ได้ดีและสิ่งที่จะทำให้สำเร็จ

การวิจัย หมายถึง การศึกษาเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่างปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือไม่ การศึกษาด้วยวิธีการทดลองหรือควบคุม และการเปรียบเทียบ ตลอดจนการจัดกระทำอย่างมีระบบและสม่ำเสมอ (Kerlinger, 1973)

Research แปลว่า หาใหม่ หรือ หาอีกที หมายถึง การค้นคว้าหรือแสวงหาข้อเท็จจริงซ้ำแล้วซ้ำอีกจนกว่าจะได้ข้อยุติที่แน่นอน

จากลักษณะการวิจัยข้างต้น การวิจัย หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ หรือยืนยันความรู้เดิมที่เชื่อถือได้โดยใช้วิธีการตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และการวิเคราะห์อย่างมีระบบ

ดังนั้น การวิจัยจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะ 2 ประการ คือ

1. การศึกษาหาข้อเท็จจริงภายในขอบเขตที่กำหนดไว้ และ
2. การศึกษาอย่างมีระเบียบแบบแผนตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์

การหาความรู้ความจริงสู่การวิจัย

มนุษย์มีความสามารถทางสมองทำให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาต่างๆได้เป็นอย่างดี มีความอยากรู้อยากเห็น และพยายามเสาะแสวงหาความรู้ตลอดเวลา ทำให้ได้รับความรู้ใหม่และและประติษฐ์คิดค้นสิ่งต่างๆให้เกิดขึ้นอยู่เรื่อยๆ การเสาะแสวงหาความรู้ยังใช้วิธีการอยู่หลายอย่างเริ่มจากวิธีการที่ไม่มีแบบแผน คือไม่มีการใช้เหตุผลและได้พัฒนาขึ้นเรื่อยๆจนเป็นวิธีการที่มีระบบแบบแผนที่สมบูรณ์ คือการคิดและใช้เหตุผลขั้นสูง นั่นก็คือก็คือวิธีการทางวิทยาศาสตร์นั่นเอง ซึ่งเป็นวิธีที่เป็นที่ยอมรับว่าทำให้ได้ความรู้ความจริงที่เชื่อถือได้ ซึ่งเป็นวิธีที่นำมาใช้ในการวิจัยในปัจจุบัน

วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. **ขั้นปัญหา (Problem)** คือผู้วิจัยหรือผู้แสวงหาความรู้มีสิ่งที่ยากจะหาคำตอบ ก็จะทำการวิเคราะห์จนว่าอยากรู้อะไรบ้าง หรือมีปัญหาอะไร
2. **ขั้นตั้งสมมติฐาน (Hypothesis)** เป็นการคาดเดาคำตอบต่อปัญหาล่วงหน้า หรือการลองหาคำตอบต่อปัญหาที่ต้องการศึกษา ซึ่งการตั้งสมมติฐานนี้จะตั้งอย่างมีเหตุผลสนับสนุน ซึ่งเหตุผลนี้ได้จากหลายแหล่ง เช่น จากแนวคิดและทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. **ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล (Collection of data)** คือการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งกระทำได้หลายลักษณะ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม การทดสอบ
4. **ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of data)** เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้ก็ทำการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบว่า สมมติฐานที่ตั้งขึ้นนั้นถูกต้องหรือไม่ จะยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐาน
5. **ขั้นสรุปผล (Conclusion)** เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้วก็ทำการลงสรุปผล ทำให้ได้คำตอบต่อปัญหาที่ศึกษา และเป็นคำตอบที่เชื่อถือได้

วิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นวิธีที่มีกระบวนการหาคำตอบหรือหาความรู้ที่มีขั้นตอนต่อเนื่อง มีระบบแบบแผน มีการใช้เหตุผลขั้นสูง วิธีนี้นับถือว่าเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาที่สมบูรณ์ที่สุดไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยมีขั้นตอนและรายละเอียดอยู่มากมายพอสมควร ซึ่งนักวิจัยควรจะรู้ขั้นตอนเหล่านี้เพราะจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนดำเนินการวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งขั้นตอนต่าง ๆ นั้นเป็นการนำขั้นตอนในหลักของวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาขยายให้ละเอียดที่มีความต่อเนื่องกันเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติ ดังนี้

1. **การเลือกเรื่องและกำหนดปัญหาการวิจัย** เป็นการกำหนดขอบเขตของงานวิจัยว่าจะทำการศึกษาในเรื่องใด มีขอบเขตกว้างขวางแค่ไหน วางกรอบของปัญหาให้ชัดเจน พยายามตั้งคำถามเพื่อตอบให้ได้ว่า ปัญหาคืออะไร? สำคัญมากน้อยแค่ไหน? จะศึกษาปัญหานี้ได้อย่างไรหรือด้วยวิธีใด? ภายในขอบเขตเล็กซึ่งมากน้อยแค่ไหน?
2. **การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง** เป็นการหาข้อมูลพื้นฐานทางทฤษฎีเพื่อให้เกิดความชัดเจนในปัญหา โดยผู้วิจัยจะต้องศึกษาหาความรู้ความจริงจากเอกสารตลอดจนงานวิจัยเพื่อก่อให้เกิดความรู้ที่กว้างขวางขึ้นในขอบเขตของการวิจัยนั้น
3. **การกำหนดกรอบแนวคิด** ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดของตนว่าเป็นอย่างไร ปัญหาการวิจัยที่ต้องการศึกษานั้นตั้งอยู่บนทฤษฎีใด การกำหนดตัวแปรต่าง ๆ สำหรับการศึกษา การกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เป็นต้น การกำหนดกรอบแนวคิดทำให้ผู้วิจัยเกิดความมั่นใจ และมีความชัดเจนในงานวิจัยของตนว่าสามารถตอบคำถามที่ตนศึกษาได้โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์
4. **การตั้งสมมติฐาน** เป็นการคาดคะเนคำตอบของปัญหาไว้ล่วงหน้าโดยอาศัยเหตุผล การตั้งสมมติฐานควรเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาแล้วอย่างรอบคอบ เพราะจะทำให้มีข้อมูลมากพอที่จะทำให้สามารถตั้งสมมติฐานได้ดีที่สุด การตั้งสมมติฐานจะตั้งก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล และก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่ใช่ตั้งสมมติฐานหลังการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วซึ่งถือว่าไม่ถูกต้อง

5. การพิจารณาขีดเกล้าปัญหาและสมมติฐาน เป็นการพิจารณาว่าปัญหานั้นชัดเจนหรือไม่ สมมติฐานนั้นสมเหตุสมผลหรือไม่ สมมติฐานนั้นเพียงพอหรือครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษาหรือไม่ ปัญหาและสมมติฐานสอดคล้องกันหรือไม่ และสมเหตุสมผลที่จะตรวจสอบหรือไม่
6. การกำหนดตัวแปร ผู้วิจัยต้องระบุให้ชัดเจนว่าตัวแปรที่จะศึกษาคืออะไร สามารถสังเกตได้ วัดได้หรือไม่อย่างไร จะต้องกำหนดตัวแปรทั้งในแง่ความหมายและวิธีการวัดให้ชัดเจน เพราะจะช่วยให้ในการสร้างเครื่องมือวัดหรือเลือกเครื่องมือวัดได้อย่างเหมาะสมถูกต้องสำหรับนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล และยังช่วยในการเลือกสถิติสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลได้ถูกต้องอีกด้วย
7. วางแบบแผนการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยวางแผนว่า จะทำอย่างไรในการที่จะให้ได้คำตอบของปัญหาการวิจัยที่กำหนดไว้ หรือให้ผลของการวิจัยเป็นไปตามที่ได้คาดคะเนไว้ เช่น จะเก็บข้อมูลจากใครเพื่อให้ได้ตัวแปรที่ต้องการ จะใช้เครื่องมือใดในการเก็บรวบรวมข้อมูล จะเก็บรวบรวมอย่างไร ใช้สถิติอะไรในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยจะต้องเขียนรายละเอียดให้รัดกุมเพียงพอในทุกขั้นตอนเพื่อพิสูจน์ว่าผลที่ได้เกิดจากตัวแปรอิสระหรือตัวแปรจัดกระทำ (Treatment) อย่างแท้จริงไม่ใช่เกิดจากตัวแปรอื่นๆ
8. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นอุปกรณ์สำคัญที่ใช้ในการที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้มาอย่างถูกต้องและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ เครื่องมือวิจัยมีหลายชนิด ผู้วิจัยต้องกำหนดและเลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับงานวิจัยโดยคำนึงถึงรูปแบบของการวิจัยและข้อมูลที่ต้องการศึกษา
9. การทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยจะต้องทดลองศึกษาในกลุ่มย่อยของมวลประชากร เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หาข้อบกพร่องของแบบแผนการวิจัย และเป็นการฝึกหัดแก้ปัญหาก่อนที่จะทำการวิจัยจริง
10. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นการระบุขอบเขตของประชากรที่จะนำผลการวิจัยมาสรุปอ้างอิงให้ชัดเจนว่า เป็นประชากรกลุ่มไหนหรือเป็นใคร ที่ไหน ภายในระยะเวลาไหน และผู้วิจัยจะต้องกำหนดวิธีเลือกตัวอย่าง ตลอดจนกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้เป็นตัวแทนที่ดีของมวลประชากรที่ศึกษา
11. การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการนำเครื่องมือไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงๆที่ใช้ในการวิจัย
12. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจัดประเภทข้อมูลให้ง่ายและสะดวกต่อการวิเคราะห์ และเลือกใช้สถิติให้เหมาะสมและสอดคล้องกับระดับข้อมูล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย โดยเสนออย่างมีความหมายและเข้าใจง่าย
13. การเขียนรายงานการวิจัย ผู้วิจัยจะต้องเขียนรายงานการวิจัยตามแนวการเขียนรายงานการวิจัยโดยใช้ภาษาถูกต้อง รัดกุม และอ่านเข้าใจง่าย

การเตรียมตัวเป็นนักวิจัย

ลักษณะสำคัญของนักวิจัย วิจัยตรงกับภาษาอังกฤษว่า RESEARCH

R = Recruitment & Relationship หมายถึง การฝึกตนให้มีความรู้ รวบรวมรายชื่อผู้มีความรู้เพื่อปฏิบัติงานร่วมกัน ติดต่อประสานงานกัน

E = Education & Efficiency หมายถึง ผู้วิจัยจะต้องศึกษา มีความรู้และมีประสิทธิภาพในการวิจัย

S = Sciences & Stimulation หมายถึง การวิจัยเป็นศาสตร์ที่ต้องมีการพิสูจน์ ค้นหาความจริง ผู้วิจัยต้องมีพลังกระตุ้นในความคิดริเริ่มและกระตือรือร้นที่จะวิจัย

E = Evaluation & Environment หมายถึง รู้จักประเมินผลว่ามีประโยชน์และเหมาะสมที่จะทำวิจัยต่อไปหรือไม่ รู้จักใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการวิจัย

A = Aim & Attitude หมายถึง มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย

R = Result หมายถึง ยอมรับผลการวิจัยที่ได้เนื่องจากผลจากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ

C = Curiosity หมายถึง ผู้วิจัยจะต้องมีความอยากรู้อยากเห็น สนใจและขวนขวายในงานวิจัย

ตลอดเวลา

H = Horizon หมายถึง เมื่อผลการวิจัยปรากฏจะทำให้เข้าใจปัญหานั้นอย่างดีเหมือนกับเกิดแสงสว่างขึ้น แต่ถ้ายังไม่เกิดความเข้าใจหรือความรู้ ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการวิจัยต่อไป

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า นักวิจัยที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติทั้งด้านอารมณ์ ความรู้สึก ความรู้ การตัดสินใจ การเป็นคนช่างสังเกตและรักความจริง

จรรยาบรรณนักวิจัย

จรรยาบรรณนักวิจัย หมายถึง สิ่งที่นักวิจัยควรประพฤติในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ การเคารพในสิทธิของผู้ถูกวิจัยและความซื่อสัตย์ในการดำเนินการวิจัย

สิทธิของผู้ถูกวิจัย ได้แก่

1. การได้รับความปลอดภัยจากอันตรายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการวิจัยไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมหรือเศรษฐกิจ เช่น ความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นจากการที่ต้องได้รับการตรวจบ่อยครั้งเกินกว่าปกติ การที่ต้องมาตรวจบ่อยๆ

2. การได้รับความเคารพในความเป็นบุคคล เช่น สิทธิที่จะตัดสินใจด้วยตนเองว่าจะเข้าร่วมโครงการหรือไม่ สิทธิในการถอนตัวออกจากโครงการวิจัย สิทธิในการปกปิดข้อมูลบางอย่าง

ความซื่อสัตย์ในการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอน ผู้วิจัยจะต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อผู้อื่นที่มีส่วนร่วมในโครงการ รวมทั้งผู้อ่านโครงการวิจัย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะต้องให้ข้อมูลทุกด้านมิใช่ให้แต่ที่สนับสนุนความคิดของตน เพราะจะทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิดในผลการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนั้นได้ และให้เกียรติของผู้วิจัยแหล่งที่มาของงานวิจัยที่อ้างอิงว่าเป็นความคิดของตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผลการวิจัยจะต้องใช้ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด ไม่วิเคราะห์เฉพาะข้อมูลที่มีแนวโน้มสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยทั้งข้อมูลที่ไม่สนับสนุนหรือสร้างข้อมูลเท็จซึ่งเป็นการบิดจรรยาบรรณอย่างร้ายแรง

การรายงานผลการวิจัย จะต้องรายงานทุกด้านทั้งสนับสนุนสมมติฐาน ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในงานวิจัยของตนเองเพื่อให้ผู้ที่ทำวิจัยต่อไปได้ศึกษาและป้องกันข้อบกพร่อง และข้อมูลที่เป็นจริง จะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงแก่ผู้ที่นำผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัติ

บรรณานุกรม

- ธวัชชัย วรพงศธร. (2543). หลักการวิจัยทางสาธารณสุขศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่8. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย; ศิริพร ชัมภลิต และทัศนีย์ นะแสง. (2535). วิจัยทางการแพทย์ : หลักการและกระบวนการ. พิมพ์ครั้งที่2. สงขลา : เทมการพิมพ์.
- หัชชา ณ บางช้าง. (2542). การวิจัยคลินิก. ใน: ชีระพร วุฒยวนิช ; นิमित มรกต และกิตติกา กายจนรัตน์กร. บรรณาธิการ. วิจัยทางการแพทย์. กรุงเทพมหานคร: กลางเวียงการพิมพ์ จำกัด.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์.(2546). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ กรุงเทพมหานคร:
- Kerlinger, F. (1973). Foundations of behavioral research. 2nd ed. New York : Holt, Rinehart and Winston.

ภาคผนวก จ
การประชุมเชิงปฏิบัติการ
การวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์

การประชุมเชิงปฏิบัติการ

เรื่อง

การวิเคราะห์ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์และ
การกำหนดยุทธวิธีในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

ระหว่างวันที่ 27-28 ตุลาคม 2547

ณ ห้องประชุมสวัสดิการ สถาบันราชประชาสมาสัย จังหวัดสมุทรปราการ

ผู้ร่วมวิจัย เป็นพยาบาลวิชาชีพ
จำนวน 30 คน ถ่ายภาพเป็นที่ระลึก

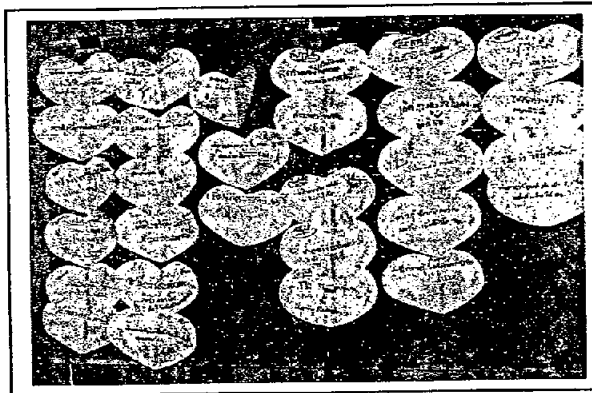

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัย
ที่ผ่านมา

แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำ
วิจัย ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ใน
การทำวิจัย

ความคาดหวังของผู้ร่วมวิจัยจากการประชุมครั้งนี้

- มีความรู้และทักษะในการวิจัย
- เจตคติที่ดีต่อการวิจัย
- มีแรงจูงใจในการทำวิจัย
- ได้รับการสนับสนุนต่าง ๆ ในการทำวิจัย

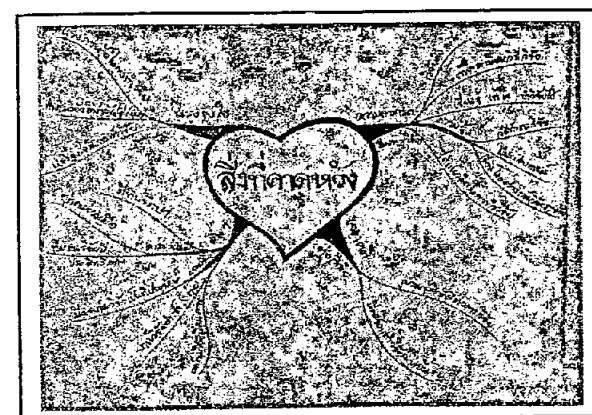
วันอังคาร

- เขียนโครงการวิจัยถูกต้อง
- ทำวิจัยเป็น

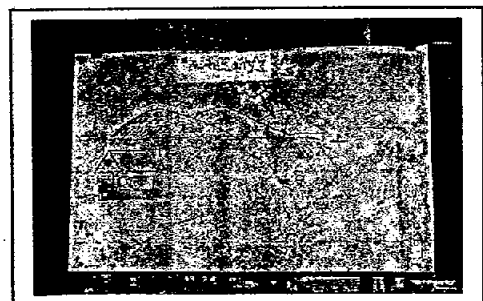
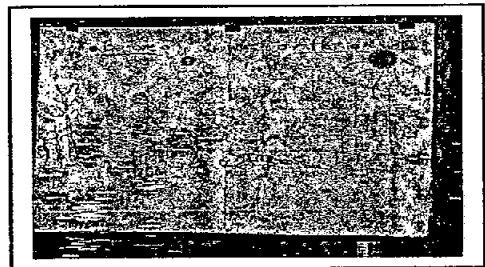
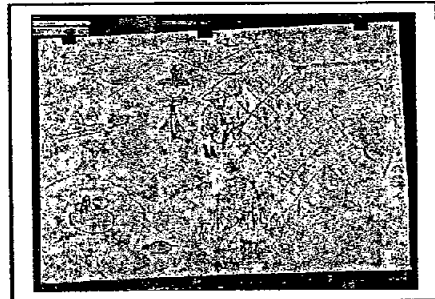
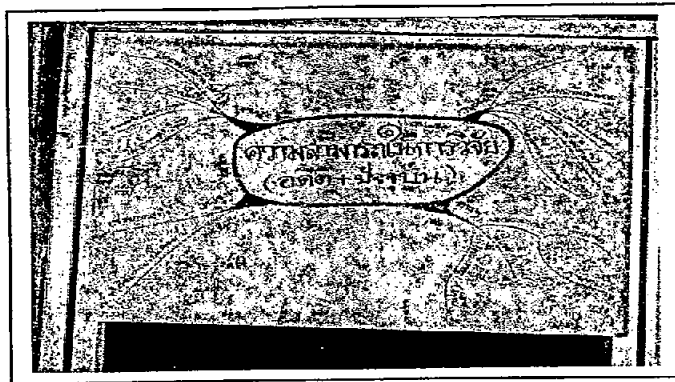
วันเสาร์

รู้ว่าวิจัยคืออะไร
ทำวิจัยสำเร็จ 1 เรื่อง

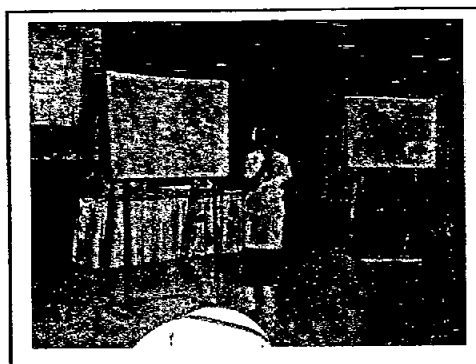
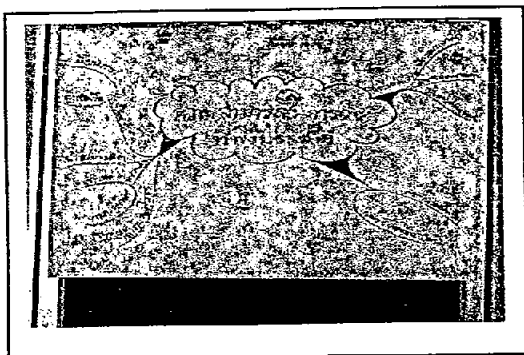

ผู้ร่วมวิจัย แสดงความคิดเห็นถึง
ความคาดหวังจากการประชุมครั้งนี้

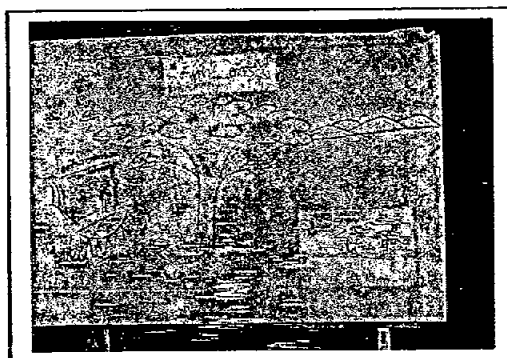
ความสามารถในการวิจัยปัจจุบัน

ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์

- มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย
- การทำงานเป็นทีม
- ผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับ

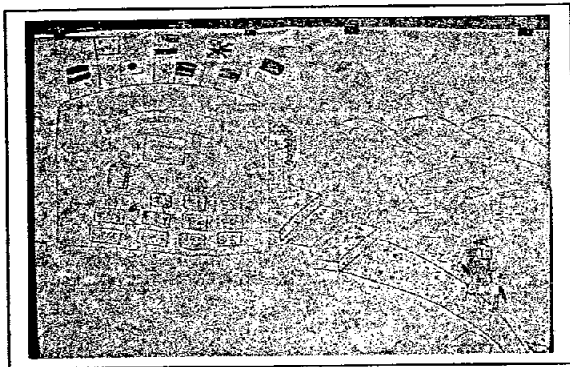

- การทำวิจัยต้องทำงานเป็นทีม
- เพราะการวิจัย ประกอบด้วย
- ส่วนประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

สร้างภาพความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์

ร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ ร่วมรวมภาพ
ทั้งสามภาพ ร่วมสร้างภาพ
ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์

ภาพนี้ที่เราต้องการ

การทำวิจัยต้องอดทน (เหมือนควาย)
ต้องฝ่าอุปสรรคที่ยากลำบากและความ
'ไม่รู้' เมื่อเวลาผ่านไปก็จะเป็นรูปเป็นร่าง
และมีคนทำวิจัยมากขึ้น ถึง ณ จุดหนึ่ง
ก็เป็นที่ยอมรับและนำเสนอในระดับชาติ
ได้

สร้างวิสัยทัศน์ร่วม
เพื่อไปสู่ความสามารถในการวิจัยที่พึงประสงค์

ระดมสมองสร้างคำขวัญ

ช่วยกันสร้างคำขวัญที่เป็นการ
ยอมรับของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย

ในที่สุด เราก็ได้คำขวัญ

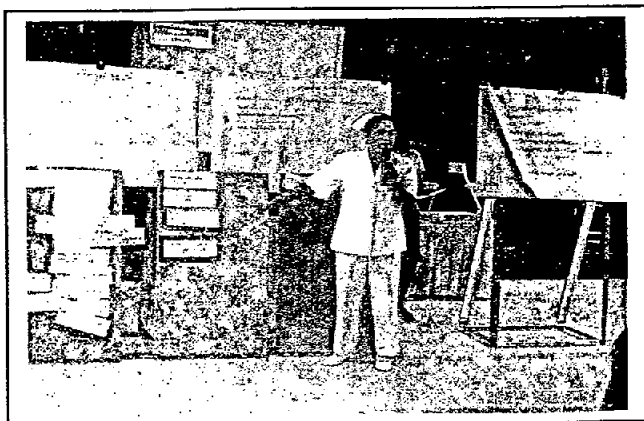
กำหนดแนวทางหรือยุทธวิธี
ในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

จินตนาการ ยุทธวิธีการส่งเสริม
ความสามารถในการวิจัย

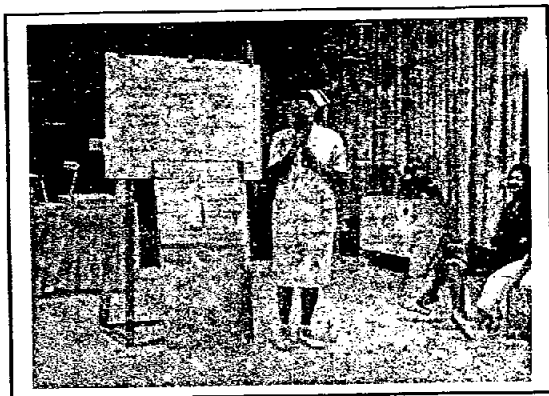

มีความรู้และทักษะในขั้นตอนต่าง ๆ
ของการวิจัย

มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย มีคน
ชอบทำวิจัยมากขึ้น มีที่ปรึกษา
และพี่เลี้ยงในการวิจัย

**ยืนยันแนวทางหรือยุทธวิธี
การส่งเสริมความสามารถในการวิจัย**

ผู้ร่วมวิจัย สรุปยุทธวิธีการ
ส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

ผู้วิจัย บันทึกยุทธวิธีที่กลุ่มย่อย ๆ
นำเสนอแนวทางหรือยุทธวิธีในการ
ส่งเสริมความสามารถในการวิจัย

ผู้วิจัย ขอยืนยันยุทธวิธีการส่งเสริม
ความสามารถจากผู้ร่วมวิจัยอีกด้วย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวเพ็ญศรี กองสัมฤทธิ์
วันเดือนปีเกิด	31 มีนาคม 2505
สถานที่เกิด	อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	15 หมู่ 7 ตำบลบางหญ้าแพรก อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ 10130
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	พยาบาลวิชาชีพ ระดับ 6
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค กระทรวง สาธารณสุข
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2525	มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนปทุมวิไล จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2527	ประกาศนียบัตรวิชาการพยาบาลและผดุงครรภ์ระดับต้น วิทยาลัยพยาบาลบาราศนราดรุณ จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2531	พย.บ. (พยาบาลศาสตรบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2538	วท.ม.(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2548	วท.ด.(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ